

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 20 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 9 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes más helyeken és időközön 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Sajtóvadásztól
ÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 22.
Szerkesztőség 702.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt sziveskedjenek lehetőleg gyorsan intézkedni, hogy a lap küldése fönnakadást ne szenvedjen.

1908.

Budapest, december 31.

Reménnyel és aggodalommal köszöntjük az új esztendőt. Ismerjük a nehézségeket melyek nemzeti törekvéseink megvalósulása elé to nyosulnak, tanultunk a mult keserveiből, de egy nemzet nem rettenhet vissza a nehézségektől, ha élni és érvényesülni akar s a küzdelem nem riaszthat meg, ha visszagondolunk ennek az esztendőnek eredményeire, a melyek sok munka, sok önfeláldozás után jöhettek ugyan csak létre, de mindenestre emlékeztetéssé teszik az elmúlt évet.

Mert eredményekben elég gazdag volt az elmúlt esztendő. Most mikor az ujnak küszöbén állunk, elmondhatjuk, hogy ha a várakozásoknak nem is felelt meg mindenben, sok olyan alkotást teremtett meg, a mely maradandó nyomot fog maga után hagyni. Az év eleje az iparfejlesztési és szabad hajózási akciókról nevezetesen, az év vége a kiegyezésről javaslatok törvénybe iktatásáról s közben volt az alkotmánybiztosító javaslatok tárgyalása és szentesítése. Nem mondjuk, hogy megkaptuk mindazt, amit akár a kormánytól, akár a parlamenttől joggal

remélhattünk, hisz a függetlenségi program megvalósításához csak kevéssel jutottunk közelebb, de a kicsinylő sajnálkozás, a melylyel a letűnt korszak emberei a függetlenségi párt működését kísérik, nem jogosult. Mikor ez a kormány és vele együtt a függetlenségi párt a romok eltakarítására vállalkozott, számolt azzal, hogy az alkotásokra nehéz idők járnak, s hogy ennek a kormánynak sokkal több nehézséggel kell megküzdenie, mint az előzők közül bármelyiknek.

A hosszú alkotmányellenes uralom mesterségesen csatasorba állította a magyar nemzeti törekvésekkel szemben a haza minden ellenségét s most, hogy végre nemzeti kormányunk van, a letűnt korszak emberei még mindig a volt szövetségeseikkel tartanak, még mindig nem akarják belátni Deák igazságát, hogy jobban kell szeretni a hazát, mint gyűlölni a politikai ellenfeleket. A nemzetségek és a horvátok gáncsvetéseiben, amit ezek a kormány munkássága és a nemzeti akarat érvényesülése elé vetettek, ők is részt vettek s mint Arany János meséli a Bolondok között az egyszerű parasztról, ez látván, hogy szőlőjét a jég veri, botot ragad s ő is paskolni kezdi: „Hadd látom Uram Isten, hogy mire megyünk ketten.”

A függetlenségi párt akkor, mikor ellenzéki párt volt, sohasem volt akadályozója annak, hogy a kormányok jót

és üdvöset alkossanak. S ha az ország mégis posványba került, ez éppen az akkori kormánypárti tömeg bűne. Arra nem lehetett számítani, hogy a volt korszak emberei azt a szerepet fogják játszani, ha a hatalom polczáról lekerülnek, mint aminőt tényleg játszanak. Ma már nem is aknamunkáról, hanem nyílt merényletekről van szó. S ha ennek dacára ez az esztendő nem volt meddő, ez a kormány nagy buzgalmának és a függetlenségi párt hazafias önfeláldozásának bizonyítéka és diadala.

Az kétségségtelen, hogy nehéz esztendő volt. Az a gazdasági válság, amely az egész világon oly rémes pusztításokat vitt végbe, borzasztó sulylyal nehezített Magyarországra is. Nem egy kísérletünk másképp sikerült volna, noimáris gazdasági viszonyok mellett. Ha a kormány a kiegyezésben hozott áldozatokért a kényszerhelyzetet okozta, igazat mondott, hisz az osztrák képviselőházban egy nagyon okos ember mondta azt, hogy ha a bánásban az idén is husz métermázsza buza termett volna egy holdon, mint tavaly, akkor a kiegyezés egészen más megállapodások mellett jött volna létre. De a termés rossz volt, az ipari konjunkturák hanyatlottak, a pénz hozzáférhetetlen volt s az országot az általános elszegényedés fenyegette. Ha a kiegyezés létrejött ezen az állapotokon hirtelen javítani nem is tud, annyi kétségtelen, hogy a helyzet javult, a fe-

Egy virág.

Irta: Hevesi József.

(Utánnomás tilos.)

Portányi Andor levele özv. Kamarássy-Vendel Luichez.

Asszonyom,

Ezt a levelet abból a városból küldöm önnek, melyben életünk tavaszának bimbói fakadoztak. Abból a városból, melyben születünk, melyben nevedtünk és ahonnan ön előbb távozott el, mint én és magamra hagyott engemet szívszakadó csalódással, lelketemészto fájdalommal és egy romba döntött élettel.

Egy oleánder-virágot mellékelek ehhez a levélhez. Ezt a piros virágot arról az oleánderfáról szakasztottam, mely a maguk családi házának udvarában áll annyi sok-sok esztendő óta, arról a fáról, melyről egykoron ön is letépett egy rózsaszínű virágot és ledobta nekem az ablakából. Mint a várkisasszony, mikor leejti virágát a várkastély ablakából a lenn epekedő trubadurnak.

Évtizedek multak el azóta, nagyságos asszonyom!

Évtizedek multak el azóta, hogy ön mint viruló szép menyecske itt hagyta ezt a várost, a gyermekremények és örömök tanyáját... És én is itthagytam nemsokára azután, hogy belevessem magamat az élet küzdelmeibe, rideg tusákba, melyekre egyetlen fényugárt sem vetett az élet derüje.

Évtizedek óta csak az emlékeknek élek, ama

rózsaszínű tavasz emlékeinek, mely itt hajnalodott reánk ebben a mi kedves, szép városunkban.

És hogy most annyi idő multával ide visszatértem, mint fényes pillangók színes raja szállja meg lelkemet a sok emlék és rabul ejt és mámorba ringat.

Mindig féltem visszatérni ebbe a városba. Attól tartottam, hogy régi sebeket szakítok föl és vérzésük kínos fájdalmat fog lelkemnek okozni.

De, hogy most itt vagyok: kellemes csalódás várt reám. Nem érzek fájdalmakat. Csupán valami méla rezignáció fog el, valami édes-bus-érzés. Valami jóleső melankhólia. Mint mikor az ember egy bájos dalt hall, melyet szinte már elfelejtett, mely belekap a lelke hurjaiba és drága emlékek visszhangját ébreszti föl...

Nagyot változott a mi városunk azóta. De azok a helyek, melyeket ifjuságunk rajongása megszentelt volt, alig változtak. Az a nagy plátán a sétányon, ahol annyiszor találkoztunk, most is szinte áldólag borult reám sűrű buja lombzatával... A kis kerti házra most is gyönyörű violaszínű guirlandot fon a Linaria Cymbalaria, és a maguk háza ott a széles nagy utcán egy csöppet sem rokkant meg.

Hej az a ház!

De sokszor állottam előtte dobogó szívvel és lestem önt, az ön bánatos barna arcját az ablakon.

De sokszor megrögzítettem emlékezetemben ezt a maguk házat, a zöld zsalukkal, a nagy kapuval...

Meg is énekeltem volt:

Ide látszik a házatok ablaka...

Piros rózsza fakadozik alatta.

És minden lépten-nyomon amerre csak jártam, szent ifjkorom édes emlékei szólottak hozzám, mint Napoleon katonáihoz az évezredes piramisok.

A járókelők között nem ismert már senki. Én is csak a sejtés omályos üvegén néztem egy-egy ismerős arcot.

Ők közömbösen taposták az utcákat és nem is sejtették, hogy ennek az idegennek, aki ott ballókázik, támolyog, mint egy részeg ember, milyen lázasan dobog a szíve.

Fölkerestem a kollégiumot, ahol valamikor a latin és görög órák alatt annyi verset irtam önhez és a fekete táblán, a sodrony-rostély alatt szinte lázasan néztem a pedellus írását: nincs-e nekem is levelem?... mint egykor, harmincz esztendővel ezelőtt.

De a vágy csak visszavonzott az önök családi házához. A mahalaipuri pagoda, Boro Budor tündérszép temploma nem érdekelt volna annyira, mint az önök háza.

Az emlékezet szárnyainak suhogását hallottam folyvást és ahogy a házuk felé tartottam, eszembe jutott, hogy szerelmes szívem hány-szor közeledett teli bubánatos érzéssel e kis palota felé. Mintha a ponte dei sospirin tettem volna meg ezt az utat, a sóhajok hidján, vagy a gemoniae scalaen, a Corcer Mamirtinustól a fórumig vezetó lépcsőhöz.

Mikor a nagy kapun benyitottam, a nagy tágas udvar felől mintha a mult szakadt volna reám. Valami megdöbbenő, egész lelkemre nehezédő érzés.

szültség szünőben van. Ha drága áron is, alap teremtetett arra, hogy tíz évig az ország gazdasága nyugodtan fejlődhesse s az alatt gazdasági önállóságunk alapjai lefektetessenek. Emellett az az adóreform, amely már tizenöt év óta vajudik s amelyet minden kormány egyik programponyjának vallott, s amelyet még nem valósított meg egyik sem, elkészült, a ház asztalán fekszik s ennek a kormánynak egyik nagy diadala lesz, ha teljesen beteg és gyalázatosan igazságtalan adórendszerünket végre a modern kor követelményeinek megfelelően reformálni fogja.

A munkásoknak baleset ellen való biztosításáról szóló törvény s az uzsoráról szóló javaslat is nagy szociális szükségletet van hivatva kielégíteni, a polgári perrendtartásról szóló javaslat s a büntetőtörvényhez készített novella pedig, mely utóbbi néhány nap mulva a ház elé kerül, igazságszolgáltatásunk nagy bajain fog segíteni.

Nem szabad kicsinyleni mindezt. Főleg akkor, ha tekintetbe vesszük, hogy április óta a horvátok obstrukciója a parlamenti munkásságot nagyon akadályozta s hogy hónapokat veit igénybe egy-egy törvényjavaslatnak letárgyalása.

Nem himet akarunk a kormánynak varrni, hisz véleményünket mindig nyíltan kimondtuk s gyakran kemény kritikát is gyakoroltunk, de az igazsághoz hívek maradtunk akkor, mikor azt mondjuk, ez a kormány és ez a parlament ebben az évben olyan munkásságot fejtett ki s olyan törvényeket alkotott, amelyekhez a régi aera még csak hozzányulni sem mert vagy melyeket képtelen volt létrehozni s azért ezt az esztendő minden elfogulatlan ember joggal eredményesnek fogja nevezni akkor is, ha különben nem küzd egy táborban a kormánnyal és a függetlenségi párttal.

Hogy az új év minő lesz, ki tudná azt megmondani. A feladatok nagy része,

melyeket a kormány magára vállalt s amelyhez neki a parlament segédkezett ígért, még mindig nincs megvalósítva. De azok a sikerek, melyeket a kormány és a parlament már eddig is fel tud mutatni, jogossá teszik a reményt, hogy egyetlen olyan feladat sem maradjon megoldatlan, amelyet a nemzet kérlelhetetlen szigorúsággal követelhet.

Budapest, december 31.

A politikai újév. A szövetszert pártok holnap, újév napján délelőtt 10 órakor keresik fel dr. Wekerle Sándor miniszterelnököt, akit a koalíció nevében Sághy Gyula fog üdvözölni. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert, a függetlenségi és 48-as párt vezérét Holló Lajos üdvözli a párt nevében. A néppárt gróf Zichy Nándornál fog tisztelni, akinek Zboray Miklós intéz üdvözlő beszédet.

Az újpárt tagjai az ujesztendő alkalmából testileg fogják kifejezni báró Bánffy Dezső, az újpárt elnöke előtt a párt tagjainak jókívánságait. Minthogy azonban báró Bánffy Dezső családjának egy tagja gyengélkedik, nem lakásán keresik fel a pártvezért, hanem az újpárt körében fog lefolyni az új évi üdvözlési aktus és pedig délután 6 órakor. Az üdvözlő beszédet Leszkáry Gyula főrendiházi tag fogja mondani.

A közönségi indemnitás. A hivatalos lap mai száma királyi kéziratot közöl, melyben az uralkodó a delegációknak az 1908. évi indemnitásra vonatkozó határozatát jóváhagyja és megerősíti. A Bécsben, december 28-ikán kelt királyi kéziratot a királyn kívül Aehrenthal, Schoenach és Burian közös miniszterek írták alá.

A horvát unionista párt ügye. Zágrábból jelentik: A volt nemzeti párt körében nagy az elégtelenség a dolgok fordulata miatt. Tisztán személyes természetű körülmények azok, melyek az unionista elemek egyesülését és erősebb akció kifejtését lehetetlenné teszik. A párt túlnyomó része tartózkodóan viselkedik. A nemzeti párt egy igen előkelő tagja, ki a viszonyokat alaposan ismeri, egy újságíró előtt e szöveget kiegészítette az okokat, melyek a szon, a kísérlet sikertelenségét előidézték. A régi nemzeti párt — úgy mond — mely a virillstákkal együtt száz szavazat felett rendelkezett, most széthullóban van, még pedig azért, mert Tomasic és néhány híve a konferencia megtartását forszírozták, még mielőtt a híni állás kérdése tisztába hozatott volna. Rauch Pál bárót, kivel Budapesten annyi miniszteri konferenciát tartottak, itt mindenki mint Rakodczay utódját tekintette. Miután pedig Tomasic

és hívei nem képviselik a nemzeti párt zömét, sőt a pártban elenyésző kisebbségben vannak, a politikai eszély azt parancsolta volna, hogy vagy neveztek volna ki Rauch bárót még az értekezlet előtt bálná, vagy pedig nem kellett volna egyáltalán a konferenciát megtartani, legkevésbé Tomasic égisze alatt. Most a nemzeti párt kénytelen az események fejlődését bevárni, — nagy kárára az ügynek, — mely erélyes akciókat követel. A szombati értekezlet által kiküldött bizottság folytatja a nyelvkérdésre vonatkozó tanácskozásait. Remélik, hogy ha az egész program nyilvánosság elé kerül, a nemzeti pártnak most még tartózkodó elemi utat és módot fognak találni, hogy a személyeskedésektől eltérve a párt egyesülését lehetővé tegyék.

Rakodczay Budapesten. Rakodczay horvát bán ma délután Zágrábból Budapestre utazott. Hír szerint jelentést tesz a miniszterelnöknek legújabb történet politikai eseményekről. Dr. Tomasic Miklós volt miniszter is Budapestre utazott.

Lueger a horvátokról. Egy zágrábi újság interviút közöl Lueger polgármesterrel, aki a horvát kérdéstről a következőket mondta:

— Én őszinte barátja vagyok a horvátoknak. Ismerem helyzetük súlyos voltát s tudom, hogy a magyarok törekvései miatt sok méltatlanságot kell szenvedniök s ilyen körülmények között igen természetes, ha szívem egész rokonszenve a horvátoké. Manapság nehéz e kérdéstről terjedelmesebben nyilatkoznom, mert a magyarok minden szavamat úgy értelmezik, hogy egy összeesküvésnek részese vagyok. De én mégis nyíltan kimondom, ami szívemet nyomja. Valahányszor aztán kimondom az igazat, a magyarokat elfogja a düh, mert nem bírják elviselni. Ha rokonszenvezem is a horvátokkal, azt nem hallgathatom el, hogy az utóbbi időben kellemetlenül lepott meg engem a fiumei rezolúció. Ismerem a magyarok érzelmeit s éppen azért csodálkozom, hogy ez a rezolúció létrejött. Egyáltalán nem vagyok megelégedve azzal a politikával, melyet egyes horvát politikusok íznek. Mindig az volt a véleményem, hogy Horvátországnak egyetlen barátja Ausztria s ezért szükséges, hogy a két állam közeledjék egymáshoz. A horvát delegátusok budapesti viselkedése igaz örömet szerzett nekem. Véleményem szerint minden becsületes horvát embernek kötelessége az új választásokon egyesülni abban a táborban, amely szembeszáll a magyarokkal. Miért ne volna ez lehetséges? Annnyira megromlottak volna a pártviszonyok Horvátországban? Dr. Frank látogatása Wekerle miniszterelnöknel nagy meglepetés volt számomra. Jól ismerem Frankot, tudom, hogy okos ember s éppen azért csodálkozom, hogy felült a magyar miniszterelnöknek.

A magunk részéről mindehhez nincs mit hozzátennünk, Lueger ur az új esztendőben is épp oly buzgón termeli a bolondgombákat, mint tette azt a múltban. Az ember nem is várhat egyebet a szegénytől.

Le retour de jeunesse.

A kert olyan szép. Teli virágokkal, meleg színekkel.

Először is odaléptem be. Lelkemben azzal a bizonyos divin frissonnal, mely egészen megvarázsolt.

És ott pillantottam meg azt az oleander-fát, mely most már olyan öreg, olyan izmos, de amely most is tele van virágokkal, illatos, piros virágokkal. Azokkal a virágokkal, melyek közül egyet most is legdrágább ereklyém között őrizek. Hiszen magától kaptam. A troubadour a várkisasszonytól.

És annyi esztendő után letéptem egy piros virágot és elküldöm ezekhez a sorokhoz csatoltan, önhöz... Elfogadja a régi lovagjától?...

És amint ott a kertben járkáltam, eszembe jutott életemnek nagy fényessége: mindent betöltő nagy szerelmem ön iránt.

Nincs benne semmi nevezetesség. Sőt csaknem egészen mindennapi história. Csak a befejezése nem ridegen banális. A színházban láttam meg legelőször. És mindárt megszerettem. A fiatal diák lángoló rajongásával. És attól a perctől kezdve önt láttam minden virágban, minden csillagból ön ragyogott felém s minden édes hangban ön izgatta a lelkemet.

Bukolikus, édes, ártatlan és mégis az egész életre kiható érzés volt. Egész életemen át őriztem szent lángját és még ma is ez melengeti életem rideg napjait.

Mert én egy pillanatig sem feledkeztem meg arról a nagy érzésről. Az igaz, hogy mikor ön végleg elszakadt tőlem, vettem magamat az élet nagy forgatagába.

Kerestem a mámort és éppenséggel nem vol-

tam válogató. Elvem volt: qu'importe le flacon, pourvu qu'on ait l'dresse. Nem a palack határoz, hanem a mámor a lényeges. Kötöttem flirtöket a legelső jour valcerének első taktusánál, de a tavasz legelső rügyénél ezek már véget értek.

Nem, nem voltam képes életemnek nagy szenvedélyét a flirtök apró pénzére fölváltani. Megőriztem tisztán az ön emlékét, szívem nagy szenvedélyét, mind a mai napig.

És ahogy mostan, annyi esztendő után, itt járok a maguk házában, a maguk kertjében: egyre csak az a nagy kérdőjel lebeg előttem: hát ön, hát ön, Lucie, érzett-e ön is irántam melegben? Megdobbant-e a szíve gyorsabb tempóban csak egyszer is, ha engem megpillantott? és... és... kimondom a nagy szót... szeretett-e engem, Lucie? Szeretett-e, ha csak a gyermekábránd röpké ihletélis?

Mert hiszen sohasem került rá sor, hogy én föltárhattam volna ön előtt a szívemet, sohasem kérdezhettem öntől én sem, hogy érez-e irántam szívében gyöngédséget?...

Két egymásra hajló bimbó, melyeket az élet szétválasztott egymástól, mielőtt még illatos csókot válthattak volna...

Önt férjhez adták másához. És az én boldogtalanságommal nem törődött senki.

És ime egy élet van már mögöttem, egy élet, melyet az ön emléke tölt be egészen, egy élet, melyet az ön imádatának szenteltem és ma... és ma... az alkony szomorú melankholiája fog körül itt az önök kertjében és még mindig ott állok a kérdőjel előtt...

— Ne feleljen rá édes Lucie, ne feleljen...
— Ha szeretett... nagyon, nagyon fájna

nekem a sors mostohasága... hogy nem lett az enyém.

— Ha pedig nem szeretett... édes Lucie... akkor is, akkor is, jobb, ha nem felel... Miért tépné össze életemnek egyetlen szívárványos illuzióját?!

— Lásna, lásna, hogy rámszakadt itt ebben a városban, itt a maguk kertjében a mult nagy, terhes sulya...

Harmincz év mult el, hogy nem láttam önt, hogy nem beszéltem önhöz.

De az emlékek ime rabul ejtettek. És én most viszonzom önnek azt a virágot, melyet ön harmincz év előtt a szerelmes ifjunak dobott.

Hódolattal vagyok

hűséges tisztelője

Portányi Lóránt.

II.

Andory Miczike levele Portányi Lóránthoz.

Igen tisztelt Portányi bácsi,

Ezt a levelet én írom, Andory Miczike, Lucie nagymamának nyolcz éves kis unokája. Lucie nagymamának már egy félév óta a kezét köszvény bántja és nem tud írni. De ő diktálja nekem ezt a levelet és nagyon köszöni az oleándert és eltette az imádságos könyvébe.

Portányi Lóránt bácsit nagyon tiszteli

Andory Miczike.

U. i. Kérem Portányi bácsi, ne tessék máskor a nagymamának virágot küldeni. Mert nagyon sírt a nagymama és most is a másik szobában könyezik.

Politikai hangulatok.

I. Elintézett restancziák.

A kereskedő és az iparos is megcsinálja, valamint a gyáros, a vállalkozó és még inkább a nyilvános elszámolásra kötelezett vállalatok sokasága. S a legelőzékenyebb hitelező is megszerzi az ily mérlegkészítéssel a jogot, hogy figyelmeztető levelet küldjön, melynek ez a sémája: „Könyveink átvizsgálása folytán értesítjük, hogy számlája meg van terhelve . . .” (Ide iktatják az összeget, melylyel az adós tartozik és utána következik a felszólítás, hogy fizessen.) Más mindenfajta mérlegkészítések és számvetések, amikor az elmuló esztendő átfordul az ujba. És kapunk sablonokat, frázisokat garmadával. Az állam, az üzlet, a család, mind egy séma szerint tárgyalatik. Az elmúlt esztendőt mindenki rossznak mondja és a jövőtől jobbat remél. Ilyen szempontokból készített mérlegeket találunk a politikai és közéleti dolgokra nézve is.

Valjon a nagy ügyek intézői, a hivatásos tényezők, az államélet vezetői, a közérdek czéljából fenntartott parlament mind aképpen teljesítette-e kötelességét, hogy az ellenőrzésre hivatottak nem találhatnak kifogásolni valót benne. Nevezetes kérdés főképpen, hogy elintézték-e a restancziákat, amelyek korábbi időről maradtak és nem marad-e az új esztendőre több teher, mint amennyit megbirhat.

Láthatjuk, hogy a kormányban minden igyekezet meg volt a közszükség kielégítését előmozdító alkotások kielégítésére. Az átmeneti időre történt vállalkozást, szerencsére, a kormány nem aképpen értelmezte, mintha ez alatt az idő alatt reformalkotásoktól tartózkodnia kellene. Hisz ha így történt volna, ez a fejlődési folyamat megakadását jelentené. Már pedig az államélet is olyan, mint minden más szervezeté: hogyha nem fejlődik, akkor hátrányos visszaesés keletkezik benne. Mindamellett alig volt javaslat vagy előterjesztés, melylyel szemben a kormány ellenesei és a többség kiméletlen bírálói azt ne mondták volna, hogy a kormánynak nincs joga az átmeneti idő alatt kezdeményezésekkel előállni. A javaslatok és alkotások másfajta bírálata természetesen jogosult. Az a bíráló tudniillik, amelyik a javaslatok és alkotások tartalmára és az ország lakosságára való hatására vonatkozik. Kétségtelen, hogy a szociális téren történő intézkedések a kor áramlatainak felismerése által elsőrangú fontosságúak. Az ország ügyeinek intézői nemcsak a jelenre, hanem a jövőre való gondoskodás miatt is kötelesek figyelembe venni a szociális mozgalmakat az ország anyagi fejlődése és biztonsága érdekében éppugy, mint erkölcsi tekintetek miatt, nehogy a nagyobb nemzetek miatt háttérbe szoruljunk és nehogy a mi belső életünkben veszedelmes zavarok keletkezzenek. A szociális irányzatokból átvenni azt, ami a munkásnép existenciájának a biztosítására és a megélhetési feltételek javítására irányul, természetszerű kötelessége a nemzetélet gondozóinak. A mostani viszonyok között erre több tevékenység szükséges. Határozott program és világos irányzat, megalkuvást nem tűrő és szakadatlan akaraterő. A munkásvilágot meg kell hódítani a nemzet részére. Mi nem vagyunk elég erősek ahhoz, hogy a nemzetköziség áramlatát elbirjuk. Minálunk a munkásnép hazafias érzületére és támogatására nagy szükség van. Rengeteg károk keletkeztek már eddig is abból, hogy a munkásosztály egy részét aképpen szerepeltetik és foglalkoztatják, mint hogyha ez osztálynak a nemzet ellenségének kellene lennie. Holott napról-napra van részünk bőven és keservesen külső ellenségeink támadásában a legnagyobb nemzetek részéről, ahol azt prédikálják, hogy nem értünk meg a mo-

dern eszmék hasznosítására és ahol az európai sulyegyet féltik attól, ha a magyar nemzeti kívánalmak teljesítését kívánjuk és ha azt valljuk, hogy Magyarország legyen a magyaroké. Nekik jobban tetszene egy osztrák birodalom, ahol a magyarság csak mint nemzetiség foglaljon helyet. És ha figyelemmel kísérjük az ország belsejében levő nemzetiségek mozgalmait, programját és törekvéseit, ha tudjuk, hogy ezek minő összeköttetésben állanak külső ellenségeinkkel, beláthatjuk, hogy még nagyobb kötelességünk mindenkit megnyerni a magunk érdekei részére, aki csak megszerezhető és így igen fontos, hogy a magyar munkásvilágot a nemzetköziségtől visszahódítsuk a nemzeti állam részére.

Szociális bajaink a gazdaságiakkal növekedve igen kellemetlenekké tették ezt az esztendőt és főképpen a szellemi munkával foglalkozók részére, a lateinervilág részére megnehezítették az élet gondjait. Minden szükségleti cikk hihetetlenül megdrágult s ehhez a pénzpiacz válságos helyzete is hozzájárult és okozott oly megsanyargatásokat, melyek a katasztrófák egész sorozatát vonták maguk után. Ha restancziák maradtak a jövő esztendőre, ez a legnagyobb restanczia. Igen kevés biztatás, hogy a drágaság kérdésében a kormány segítő és orvosló akciót határozott el s ebben mindössze annyi történt, hogy szeptemberben kérdőíveket küldtek szét kereskedelmi és gazdasági testületekhez s ezekre a kérdésekre most kezdenek érkezni a válaszok. Mikor megyünk előbbre? Mikor történik több? Oh, ha ilyen tempóban halad a holog, hát arra az időre, amikor ankettszerűen valamit kieszelnek, már ugy elszegényedik az ország, olyan károkat okoz az erkölestelen uzsora, hogy semmi hasznát sem vehetjük a segítő eszméknek. Ugy járunk talán velük, mint az az ember, aki annyira kiéhezett, hogy amikor végre táplálékhoz juthatott, már a szervezete nem volt képes befogadni és a tápláló erőt nem tudta hasznára fordítani. A bajokhoz kell számítani, hogy valahányszor nyomorúgyról és közszükségleti kérdésekről kerül szó, mindig személyes affairek izgalmaiba fullad a tanácskozás és a jó nép eléggitetik ki, hogy a nagyok tusájában gyönyörködhetik.

II. Kilitások.

Az is rendes foglalkozás ilyen időben, hogy az elkövetkezendő esztendőre prognózist csinálunk, akár csak az időjós bácsik, akik zivatarokat, esős és száraz időt váltakozva jósolnak.

Ami teendő a parlament részére az ide munkaanyagból marad, azzal elpepecselhetnek akár egy egész esztendőig. Már elkészült róla a kimutatás is. Januárban a delegációk foglalják le a tizedike után fennmaradó időt és a képviselőház lényeges munkát aligha végezhet. Azután a további teendők sora attól függ, hogy valjon a kormány előbb a kiegyezési összes javaslatokat akarja-e tárgyalatni, vagy pedig előbb az egész évi költségvetést. Ha nagyobb költségvetési vitát akarnak engedni a pártvezérek pártjaik részére, akkor szóhoz juthatnak a vicináliai teljes tömegükben, de egyuttal kifejezésre kerülnek a pártok belsejében lappangó tendenciák, szembeszállva az agrárizmus a merkantilista törekvések, a radikális reformok sürgetői pedig találkoznak és összemérhetik erejüket a konzervatívok csoportjaival. De ugyanakkor az új ellenzék támadásával is szembe kell szállni. És valószínűleg ez az ellenzék fogja elhallgattatni a belső viták felszínre törekvő hangjait, mert az ellenzékkel szemben a többségnek a maga egyetértését kell majd dokumentálni és el kell titkolnia az egyenetlenségeket.

Az egyes miniszterek készen lévő javaslatai szintén elég tárgyalási anyagot szolgáltatnak. Ide

ékelődik közbe az a gond, hogy vajlon nem tesznek-e újabb kísérletet a létszámemeléssel? Tudvalevőleg a honvédelmi miniszter elmulasztotta betereszteni az 1908-ik évre szükséges ujonczok létszámáról és megajánlásáról szóló javaslatokat s emiatt felmerült a gyanu, hogy az előterjesztés tán azért késik, mert a javaslatban nagyobb létszám megszavazását fogják kérni. A gyanu után következett a czáfolat, melyben hivatkozás történt rá, hogy legutóbb is későbbben terjesztették elő e javaslatokat. Csakhogy legutóbb éppen a létszámemelés felől tapogatóztak a függetlenségi pártkörben s csak ennek az ellentállása okozta, hogy a tervről lemondtak. Vajlon nem ismétlik-e meg újból a tapogatózást? Valószínű, hogy nem. Mert most meglegesznek azzal, hogy ha a delegációból sikerül valamivel többet kipréselni, mert a kvótaemeléssel már amugy is elég keserves volt.

Ha addig valami katasztrófia miatt (ami ellen soha sincs biztosítás) az egész helyzet, valamennyi tervvel együtt, fel nem fordul, hát őszre benyújtják a választási reformról szóló javaslatot. De ez se jelenti még a koalíció feladatainak a befejezését. Mert a most következő esztendő tervei között is van elég nagy jelentőségű és elsőrangú, figyelmet keltő. Ilyen főképpen a vasúti reformokra vonatkozó és az egész nagy földmívelésügyi program.

Ezekhez sok kitartás, gond és munka szükséges. Erőt is, egészséget is kívánunk hozzá!

A kiegyezés életbeléptetése.

— A szentesített törvények kihirdetése. —

Budapest, december 31.

A hivatalos lap mai száma rendkívül nagy terjedelemben jelent meg. A törvényhozás által legutóbb alkotott törvényeket: az autonóm vámtarifáról szóló törvényt, az egyszakaszos kiegyezési törvényt, a kvótatörvényt, a külkereskedelmi és forgalmi viszonyok ideiglenes rendezéséről, a konzuli biráskodás hatályának meghosszabbításáról és végül az alkotmánybiztosítékokról szóló négy törvényt közli a szentesítési záradékkal el látva és közli a kiegyezés életbeléptetése tárgyában a minisztériumnak három rendeletét, a kereskedelmi miniszternek három, a földmívelésügyi miniszternek egy és a pénzügyminiszternek három rendeletét.

A minisztériumnak első, 1907. évi 6124. sz. rendelete értelmében Magyarország és Ausztria között az évi október 8-án a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyok szabályozása iránt kötött szerződés, továbbá a kétszeres megadóztatások elkerülése, valamint az egyenes adók körébe tartozó némely más ügy iránt kötött egyezmény, nemkülönben az államadósságok után a magyar szent korona országai által vállalt évi járulékra vonatkozó egyezményhez kötött pótegyezmény a törvényhozás által jóváhagyván, az 1907. évi LIV. törvénycikkkel nyert felhatalmazás alapján 1908. évi január hó 1-től számítható hatálylyal életbeléptetettnek.

A második, 1907. évi 6125. sz. rendelet értelmében az 1851. évi november hó 16-án kibocsátott és az 1867. évi XVI., 1878. évi XX., 1887. évi XXIV. és 1899. évi XXX. törvénycikkkel rendelkezései által a folyó év végéig érvényben tartott Vasúti Rendtartás az Ausztriával kötött némely gazdasági és pénzügyi megegyezés jóváhagyására vonatkozó 1907. évi LIV. törvénycikkkel nyert felhatalmazás alapján az 1908. év első napjától kezdve a törvényhozás további intézkedéseig, a változott viszonyoknak megfelelően módosított szövegben hatályban tartatik.

A harmadik, 1907. évi 6126. sz. rendelet értelmében az Ausztriával kötött némely gazdasági és pénzügyi megegyezés jóváhagyásáról szóló 1875. évi XX. és 1887. évi XIV. törvénycikknek ama határozatai, melyek a gőzhajókon vagy a gőzvontató erőnek alkalmazása mellett egyéb vízi járműveken eszközölt szállítás használatának megadóztatására vonatkoznak, az 1908. évi január hó 1-ső napjával hatályon kívül helyeztetnek és ettől a naptól kezdve a gőzhajózási szállítás használatát után fizetendő adó megszüntetettik.

A kereskedelmi miniszter első rendelete a kiegyezés XVI. cikkének (a találmányi szabadalmakat illetőleg), a második rendelete a kiegyezés XVII. cikkének (a védjegyeket illetőleg) végrehajtására vonatkozik, a harmadik rendelet pedig, amely az összes törvényhatóságokhoz van intézve, a házalási szabályok ideiglenes hatálya tárgyában lett kibocsátva.

A kir. földmivvelésiügyi miniszter által a kereskedelemügyi, pénzügy- és belügyminiszterrel egyetértéssel kiadott 100,000 számú rendelet a kiegyezésnek az állatokkal, állati nyerstermékekkel és ragályfogó tárgyakkal való kölcsönös forgalmat állategészségrendőri tekintetben szabályozó XX. cikkje és az ehhez tartozó „végrehajtási módokat” végrehajtására a földmivvelésiügyi miniszter által kiadott rendelkezéseket tartalmazza.

A pénzügyminiszter három körrendelete valamennyi pénzügyigazgatósághoz — a budapesti kivételével — és a budapesti adófelügyelőhöz van intézve s tartalmazza azokat az utasításokat és eljárást, amelyet követniök kell a magyar pénzügyminiszter és az osztrák pénzügyminiszter között — az üzletüket mindkét államra kiterjesztő vállalatok kétszeres megadóztatásának elkerülése végett, valamint az egyenes adók körébe tartozó némely más ügy iránt — létrejött egyezmény, továbbá az egyenes adók körébe tartozó némely ügy iránt létrejött és a vendégszereplő művészek, a vásárokat látogató iparosok, kereskedők és vásárosok, valamint a házalást gyakorló iparosok adókötelezettségére vonatkozó megállapodások és végül a tőkekamat- és járadékadóról szóló 1875 évi XXII. magyar törvénynek, illetve a járadékadóról szóló 1896. évi október hó 25-én kelt osztrák törvénynek a másik államban kibocsátott értékpapírok kamataira való alkalmazása iránt létesült egyezmény folytán ezután követni kell.

Az immár szentesített törvények megjelentek már az „Országos Törvénytar” (Corpus Juris) 18-ik számában a következő sorrendben: LIII. t.-cikk: az Ausztriával kötött némely gazdasági és pénzügyi meg egyezés jóváhagyásáról; LV. t.-cikk: arról az arányról, amelyben a magyar korona országai az 1867. évi XII. t.-cikkben közösöknek elismert állami ügyek terheire hozzájárulnak; LVI. t.-cikk: a külkereskedelmi és forgalmi viszonyok ideiglenes rendezéséről; LVII. t.-cikk: a konzuli bíraskodás szabályozásáról szóló 1891. XXXI. t.-cikk hatályának meghosszabbításáról; LVIII. t.-cikk: a vármegyei közigazgatás rendezéséről szóló 1891. évi XXXIII. t.-cikk hatályon kívül helyezéséről; LIX. t.-cikk: az állami és a törvényhatósági alkalmazottak nyugdíjviszonyosságának szabályozásáról; LX. t.-cikk: a magyar királyi közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztéséről; LXI. t.-cikk: a hatásköri bíróságról.

KÜLFÖLD.

Taft beszéde. Taft hadügyi államtitkár, elnökjelölt Bosztonban tartott beszédében azon vélemények adott kifejezést, hogy a filippinók sem a jelen generáció, sem a jövő embeirelő alatt nem fognak az önkormányzásra megérni. Beszédének további részében Taft a Filippini-szigetektől Amerikába behozott cukor és dohány elvámolásának megszüntetését ajánlotta. A pénzügyi okaira áttérve, vitatja Taft, hogy ezt a kormány idézte volna fel a főkével szemben követelt politikájával. Az intézkedések már annyiban is eredményesek voltak, amennyiben bebizonyították, hogy az egyesek önzése folytán fenyegető veszélyek tényleg el vannak hártva és magánvállalkozásoknál üzött visszaélések meggátolhatók. Ez nagy győzelmet jelent a konzervativizmus felett, valamint megakadályozza a szocializmus terjedését. A végső kérdés nem az, hogy Amerika az ellenőrizhetetlen vasúti üzletek és trustok állapotába essen vissza, hanem, hogy a rendezett vasúti és trustviszonyok szigorú rendszere keletkezzék, vagy pedig azok maradjanak győztesek, akik az államosítás és az állami szocializmus mellett foglalnak állást.

Cseh választások. A hivatalos Prager Zeitung ma közli a cseh királyság tartománygyűlési képviselőválasztásának kiharását és pedig február 20-án választják a vidéki kerületek képviselőit, február 27-én a városi és ipari kerületek, márczius 2-án a kereskedelmi és iparkamarák és márczius 5-én a hitbizományi és nem hitbizományi nagybirtokosok kerületei.

Szamosz új fejedelme. Mivel a Szamoszba kiküldött bizottság tárhozása, hogy a Georgiadesz fejedelem és a szenátus között kiört konfliktust kiegyenlítse, eredménytelen maradt és Georgiadesz fejedelem kijelentette, hogy más feltételek alatt, mint amelyek a fermanban foglaltak, nem hajlandó tovább tisztét viselni, a porta elfogadta lemondási kérvényét. Koppaszisz effendi államtanácsos kinevezését számoszi fejedelemmé, a a szultánnak szentesítés végett előterjesztették.

A wyborgi manifesztum aláírói. A wyborgi kiáltvány aláírói ellen indított pör tegnapi tárgyalása napján Muroziew tanár zárszámban, mint

jogosulatlan, visszautasítja azon szemrehányást, hogy mint a дума elnöke, nem akadályozta meg a kiáltvány kiadását. Hangsúlyozza, hogy a kiáltvány az általános forradalom kitörését akadályozta meg és a népek a дума feloszlásán érzett elégedettségét nyugodt mederbe terelte. A többi vádlott lemondott a zárszó jogáról.

Az angol miniszterelnök lemond. Londoni jelentések szerint Henry Campbell-Bannermann betegsége miatt legközelebb lemond és a király a lordok házában tagjává nevezi ki. Utóda a miniszterelnöki székben Asquith, a kincstár első lordja lesz. Azonkívül a kormányban még a következő változás fog beállni. John Burns munkásügyi miniszter a belügyi tárczát veszi át és helyébe Macnamara doktort, Burns titkárát nevezik ki.

Perziában minden csendes. A tífiszi perzsa főkonzul Teheránból a perzsa külügyminiszteről e hó 29-iki kelettel hivatalos táviratot kapott, amely közli vele, hogy a kormány és a nép között támadt nézeteltérések teljesen el vannak intézve. A sah és a parlament között teljes egyetértés van. A sah és az összes miniszterek ünnepies esküt tettek a koronára, hogy Perzsa valamennyi alkotmányos törvényét tiszteletben tartják. A nyugalom és rend ismét helyre van állítva.

A portugál forrongás. A regeneratorok vezérei a haladóparttal szövetségbe együttes kiáltványt intéztek a néphez, amelyben felszólítják a polgárságot, hogy január másodikán mindenütt tartssanak városi közgyűlést, válaszzák meg a közélet tanácsot és gondoskodjanak a városi adminisztráció zavartalan menetéről s mindenütt tiltakozzanak a diktatura tulkapásai ellen.

Egy közös konyha csődje.

Az első közös konyha, melyet annak idején Temesváron állítottak föl, csődbe jutott és felszámol. Egy adag ételért a tagok hetven koronát fizettek, de ezzel az összeggel a közös intézmény nem tudott prosperálni. Az intéztség erre föl akarta emelni az ételek árát, a tagok közgyűlése azonban ezt az indítványt leszavazta. A deficit ilyformán természetesen nötön-nött, végül egészen ötezer koronáig szaporodott, amire egy rendkívüli közgyűlésen kimondották a végső felszámolást.

A marxisták remélték kommunizmus első fecskéje ilyenformán gyászos véget ért. Ebből a tényből felesleges smokkság lenne messzemenő következtetéseket levonni, de a dolog mégis elég érdekes ahhoz, hogy gondolatokat ébresszen azokban, akik érdeklődni szoktak a társadalmi evolúció jelenségei iránt. Lehet, hogy speciális okok is szerepet játszottak Temesváron; lehet, hogy a vezetőség nem értett a dolgához, lehet az is — s az adott esetben ez le nem kicsinyelhető körülmény, — hogy a szakács volt rossz. Magyar ember nagyon szereti a gyomrát; odalenn a délvideken pedig, ahol tetőfokát éri a magyar konyhaművészet, különösen szereti. A közskonyhát élvező családok megcsinálták a maguk külön-külön mérlegét. Hetven koronát még megért nekik az az élelmezés, amelyikből hiányzott a minden háznál külön individuális jellegű mutató konyha megszokott savabors; de nyolcvan koronát már nem ért, mert a temesvári emberek úgy okoskodtak, hogy akkor inkább adnak a nyolcvanhoz még tízet s a maguk izlése szerint otthon főznek.

Ilyen apró tények játszanak itt a temesvári közskonyha szomorú csődjében szerepet, épen azért kell tartózkodni messzemenő konzekvenciák levonásától, például attól, hogy az első magyar közös konyha csődjéből megfelelő sarlatán filozófok módjára, nyárspolgár kárörömmel az egész kommunizmus kudarczára s elhetetlen voltára vonjunk le következtetést. Az adott esetben csupán csak annyi következtetés vonható le, hogy a temesvári társadalom még nem volt alkalmas talaj az elvetett mag megérlelésére. Lehet hogy azért, mert ott még azok az osztályok szövéltek, amelyek nem alatta, hanem felette állnak a létminimumnak s megengedhetik maguknak az a luxus, hogy jó és jobb között válogathassanak. A kommun első csirája kevésbé boldogabb társadalmi osztályok körében fog kivirágolni, olyan emberek között, akik a közös termelés ölcőségével megszerezhetik ugyan az éléshez szükséges legkevésbé, de a közösségen kívül nem.

Ennyinek a megállapítására jó a temesvári cse-

A Moltke—Harden-pör.

— A vádbeszéd. —

Budapest, december 31.

A tegnapi tárgyaláson befejezték a tanári hallgatásokat és ma is e bel főügyész mondotta el vádbeszédét, amely után Bernstein igazságügyi tanácsos védőbeszéde következett. Erre az alkalomra a rendesnél is nagyobb hallgatóság gyűlt össze a törvényszéki terem elé, ahol a rendőrségnek kellett közbelépni, hogy a rend fönntartassék.

A vádbeszéd.

Lehmann elnök délelőtt tíz órakor nyitotta meg a mai tárgyalást és azonnal átadja a szót Iseblél főügyésznek, aki belefog a vádbeszédbe.

Beszéde elején négyhavi börtönt ajánl. Vádbeszéde további folyamán rámutat arra, hogy immár az összes szájak felszínre kerültek. Harden hivatva érezte magát, hogy a császár környezetének több magas állású és befolyásos tagját, akiket a haza boldogulása szempontjából hátrányosaknak tartott, a császár környezetéből eltávolítsa. Hogy tulajdonképpen kiket számított e csoporthoz, az nem egészen világos. Mindenesetre Eulenburg Fülöp herceget és Moltke Kunó grótot is. Ennek a két urnak akart ártani és pedig egyes czélzások és általa ismert tények alapján, amelyeket Moltke gróf házasságáról és Bismarck herceg környezetéből tudott. Hardennél kialakult az a meggyőződés, hogy e csoportban perverz nemi érzelmek folynak és e meggyőződésének azzal adott kifejezést, hogy cikkkel egy egész sorában rendszeresen és tervszerűen néhány homályos czélzó szót is tett, amelyek arra mutatnak rá, hogy a két említett ur oly nemi állapotban van, amely nem teszi megengedhetővé, hogy továbbra is megmaradhassanak a császár környezetében. Harden azt állítja ugyan, hogy semmi sértőt nem mondott, mégis elismeri, hogy ezen urakról természetellenes erotikus barátságot tételez fel és ebben súlyos sértés foglaltatik. A cikkek azonban ennél sokkal többet mondanak, t. i. a homosexualitás szemrehányását is tartalmazzzák és ebben az értelemben oly állításokat, amelyek nemcsak nem voltak bebizonyíthatók, hanem egyenesen valótlanak. Az államügyész Hardent azután kiváló személynek jellemzi, harcsmodoróban azonban súlyos hibákat talál, különösen az eszközök megválogatása tekintetben. Így ama régi jogi alapelveket, hogy mindkét félt meg kell hallgatni, nem tartotta szem előtt, hanem egy asszonyt, aki még hozzá beteg is, közléseire támaszkodott. A főállamügyész ezután áttér Elbe asszony és anyja, Heydenné jellemzésére és azt mondja, hogy az ezek közléseire alapított vádak valamennyien tarthatatlanokká váltak. Moltke gróf emelt fölvel hagyhatja el a termet. Eppen úgy az Eulenburg herceg iránti gyanu teljesen el van oszlatva.

Az államügyész ezután ama ellene emelt szemrehányásra terjeszkedik ki, hogy nem vette át azonnal a büntügyi üldözést és kijelenti, hogy azonnal beavatkozott, amidőn ez a közérdek szempontjából szükséges volt. Ami végül ama czélt illeti, amely Harden előtt lebegett cikkeinek megírásánál, ugy szóló elismeri jó szándékait, hogy a hazának használni akart. Tényleg azonban igen rossz szolgálatot tett hazájának, amennyiben azt a külföld előtt diszkreditálta. A 193. §. védelme sem illeti meg a vádlottat, miután nagyon messzire ment. Hosszas megfontolás után határozta el magát az államügyész arra, hogy nem pénzbüntetést, hanem börtönbüntetést és pedig négyhavi börtönbüntetést javasoljon. A pótmagánvádló ezenfelül jogot nyerjen arra, hogy az ítélet lényeges részét számos újságban a vádlott költségére közzétegye és pedig a jövőben is vezető helyen. Az inkriminált cikkek lemezei és formái megsemmisítendők, az összes perköltéseket pedig Harden viselje. Az államügyész végül közli, hogy levelet kapott, amelyben azzal fenyegetik, hogy valaki le fogja löni, ha Hardent elítélik. Erre csak Bismarck szavaival felelet: E felett mosolyognom kell!

Ezután dr. Sello igazságügyi tanácsos mondja el beszédét, amelyben gróf Moltke jelleméről fest képet. Gróf Moltke azután kijelenti, hogy az egyenruhát azért vetette le, mert nem akarta, hogy így beszennyezzék. Hangsúlyozza, hogy a császár környe-

zetében nem létezik kamarilla. Csupán a császári császári családnak van Tafelrundeja, amelyben egyik-másik személyiség is résztvehet és amelyet a nép is szeret és tisztel. Ezt nem lehet megengedni. (Helyeslés.)

Azután szünet következett.

A védőbeszéd.

A tárgyalás megnyitása után Bernstein igazságügyi tanácsos két órás védőbeszédet mond Harden mellett.

Bernstein azt fejtegeti, hogy ha már a vád maga sem vitatja a jóhiszeműséget és vádlott azon meggyőződését, hogy a hazának tesz szolgálatot, úgy a fogházbüntetés nem róható ki. A főállamügyész azon felszólításának, hogy Eulenburg hercegtől az első per tárgyalása alkalmával tett kijelentésekért bocsánatot kérjen, nem tehet eleget, mert nem követel el erőszakot józan esze és logikája ellen.

A főállamügyész és Schello igazságügyi tanácsos fejtegetései után Kleinholz igazságügyi tanácsos, Harden védője, szólalt fel és védenye felmentését, esetleg pénzbírságra való elítélését javasolja. Rövid vita támadt, kisebb formális kérdésekben.

Kézzel négy óra után a tárgyalás folytatását csütörtök délelőtt tíz órára halasztották.

Itt említjük meg, hogy abban a perben, amelyben Eulenburg herceg kérésére az ügyészség közérdeklől vádat emelt Harden és Bernstein ellen, most folyik az elővizsgálat. Eulenburg herceget Wronkar igazságügyi tanácsos fogja a tárgyaláson képviselni.

Mozgó képek

Menekülés a B. U. E. K. elől.

Kedves barátom!

Bocsáss meg, hogy ma ebédre hittalak, de üresen találd a lakásomat. Éjfél óta elmenekültem hazulról. Tegnap este szépen kiraktam tizenöt kis rakásra az újvívi gratulánsoknak szánt borralvalókat, de beköszöntött hozzám vacsora után Gazsi és nyílt ferbliben elnyerte tőlem az egészemet. Így aztán a kétségbeesés örvénye előtt állva — összedtem a sátorfámat, kölcsönkértem az elnyert pénzt és elmenekültem hazulról.

A lépcsőn szerencsésen leosontam, csak a takarítónő vett észre. Annak a markába nyomtam egy koronát és a kapu alá menekültem.

Ott már a viczi készülődött s megszarolt egy koronáig. Ez kettő.

A házmaster kinyitotta a kaput és boldog újévet kívánt. Megint egy korona. Ez három.

Kiszaladtam az utcára. Az utcaseprőbe ütköztem, aki azt hitte: loptam valamit és nem akart tovább eresztetni, csak egy korona újvívi ajándék ellenében. Ez négy.

A disputára odasietett a sarki rendőr, aki a multkor szivességből nem kísért be, mikor lármázva jöttünk haza. Ennek már két koronát kellett adnom, hogy gyanut ne fogjon. Ez hat.

Még kaptam egy hazasiető villanyost. A központi pályaudvar felé ment, — éppen jó. De a kalauz nem akart feleresztetni, mert a remise-be mentek. De egy korona újvívi ajándékért felszállhattam. Ez hét.

A portás nem akart beeresztetni a váróterembe, mert az utolsó vonat éppen most indul. Egy korona újvívi ajándék. Ez nyolc.

A perron-ajtó nyitogatója egy korona újvívi ajándékért megmondta, hogy még fél egy után indul egy tehervonat. Ez kilenc.

Addig bementem a restaurációba. Ott az álmos keflernek nem akartak kiszolgálni. A pinczérnek egy korona, a borfinak egy. B. u. é. k. Ez tizenegy.

Denique feljutottam a tehervonatra. De a konduktor csak egy korona újvívi ajándékért eresztett a fülkéjébe. Ez tizenkettő.

Rákoston kiszálltam, mert ott a vonat másfél órát vár. A váltóór kunyhójában huztam meg magamat. Ez nyomban meggratulált. Tizenhárom.

Onnan írom ezt a levelet, mert az ujesztendő napját a rákospalotai erdőben töltöttem. E levél feladójának egy korona újvívi ajándékot kellett adnom. Ez tizennyolc. Maradt egy koronám. Ebből élek ma

egész nap. Két virsli meg egy pohár sör kitélik belőle. De az újvívi ajándékot miből fizetem?

Tanácsot kér kétségbeesett barátod 1908. újév hajnalán.

Pali.

Az anarkisták.

Budapest, december 31.

A budapesti rendőrség nincs tisztában az anarkista szó fogalmával. Azt hiszi, hogy ma ez a szó ugyanazt fűdi, amit husz esztendővel ezelőtt fűdött.

Néhány évtizeddel ezelőtt éltek emberek, kik a társadalom megváltoztatását nem az evolúcióra bízták, hanem az erőszakra. Épp úgy, mint a megcsontosodott konzervatívok, a fejlődés ekzisztálását. Azt mondták, hogy a társadalom holt ponton vesztgetel s mindig is ott marad, ha erőszakkal el nem mozdítják onnan. Azért van szükség a fejedelmek legyilkolására, hogy a letargiába süllyedt népek szemei fölnyiljanak. Az ilyen elveket valló anarkisták ölték meg az olasz Umbertót, az amerikai Mac-Kinleyt, a magyar Erzsébetet.

A budapesti rendőrség által fölfűdözött anarkisták teljesen elítélték öseiktől. Azonosítani őket annyit tenne, mint akár azt állítani, hogy a függetlenségi párt a kollektívizmus elveit hirdeti. Mindenesetre van akkora távolság a mostani anarkisták és a régiak között, mint a függetlenségi párt és a kollektívizmus között. A mostani anarkisták tulajdonképpen szociálisták és anarcho-szociálistáknak szopták őket nevezni. Az osztályharc alapján állnak, az evolúciót elösmerik és Marx igen sok tanítását Miatyánkként ismételtetik. Az igazi szociáldemokratákról azt mondják (az „anarchisták“ mondják), hogy letértek az osztályharc alapiáról és ők azok, kik az igazi osztályharcot vívják.

Ezeknek az anarkistáknak eszük ágában sincsen, hogy valamelyik uralkodót fölrobbantsák. Ellenségüknek nem a királyokat, hanem a tulajdonos és a tulajdonos osztályt tekintik. S éppen abban különböznek a szociálistáktól, hogy a tulajdon ellen való harcot másképpen értelmezik, mint ők. Azt prédikálják, hogy a tulajdonos osztályt szüntelenül nyugtalanítani kell sztrájkokkal. Ezek a sztrájkok lehetnek erőszakosak, hevesek, sőt véresek is. A munkás sohase szolgálja híven gazdáját. Amennyi kárt csak tehet neki, tegyen. Rontsa el a gépet, keverjen a lisztbe port, építse rosszul a házakat, forgasson föl mindent, rontson bontson össze mindent. Katonának ne menjen és ha megy, ne az ellenségre löjjön, hanem a saját tisztjeire.

Mindezt — amint látható — nagyon könnyű tanácsolni, de annál nehezebb végrehajtani. Éppen ezért az anarkistáknak csak ritkán sikerül a szociáldemokraták sorait megbontani: — mert hát, természetesen, innen és nem a bourgeoisok közül verbuválják hiveiket.

Bizonyos, hogy az anarcho-szociálisták már sok galibát okoztak; de azt nem érdemlik meg, hogy a régi anarkizmus együgyűségét rájuk fogják. Elvégre lehetséges, hogy valamelyik füstös korcsmában néhány dologkerülő arról ábrándozik, hogy nem lesz addig boldogság ezen a földön, míg királyok élnek; s az is lehetséges, hogy embertelen tervüket végre is hajtják — de ezeket nem lehet egy kalap alá fogni a mostani anarkistákkal. Ezek nagyon is jól tudják, mit akarnak — míg amazok hibbant elméjük.

Az EGYETÉRTÉS
szerkesztősége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 708. szám.

Olvasóinkhoz!

Január elsejével negyvenharmadik évfolyamába lép az Egyetértés, a legrégebb, legelterjedtebb s tartalomra a legnagyobb függetlenségi napilap. Az a hosszú út, melyet a függetlenségi és 48-as eszmék törhetlen kiküzdésében megtett, olvasóink egyre bővülő lelkes tábora s azok az eredmények, melyeket az ország függetlenítésében elért, mind igazolják, hogy ez alatt a hosszú idő alatt nemcsak Magyarország önállóságának leghevesebb előharcosa, hanem ennek a harcznak legerősebb tényezője is volt.

Az Egyetértés multja egyuttal a jelene és a jövője is.

S ahogy a multban, úgy a jövőben is pillanatig sem szününk meg szakadatlanul munkálkodni önálló államiságunk kiépítésén, pillanatig sem pihenünk a nagy 48-as eszmék kivívásában.

Emellett az Egyetértés úgy hazai, mint külföldi legelső hírszolgálati összeköttetései folytán a legbővebben s a legnagyobb változatossággal adja a napi eseményeket s úgy társadalmi, mint szépirodalmi és közgazdasági téren mindenkor csak a legkiválóbbat nyújtja.

Az Egyetértés ezenkívül a magyar család számára a Magyar Szalon rendkívül változatosan és irodalmi nivón szerkesztett havi folyóiratot küldi meg teljesen díjtalanul.

Az Egyetértés a magyar olvasóközönség legkedveltebb lapja, s ezt a szeretetet a jövőben csak fokozottabb munkássággal fogja gyarapítani.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . . 2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . . 7 kor. — fill.
Félévre . . . 14 kor. — fill.
Egész évre . . . 28 kor. — fill.

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

EGYHÁZAK.

(Firczak és a népiszkolai törvény.) Az 1907. évi XXVII. törvényozikk végrehajtása tárgyában Firczak Gyula, munkácsi görög-katolikus püspök lelkés hazafias körrendeletet intézett egyházmegyéje klérusához, melynek záradéka következőleg szól:

„Minden népoktatásnak tulajdonképeni célja az, hogy a társadalomnak erkölcsös, értelmes, törvény-tisztelő és munkaszerető tagokat, a hazának pedig megbízható hazafiakat neveljen. Ennélfogva vallásos jellegű iskoláink feladata az:

1. hogy az iskola a templom előcsarnoka legyen. Mire nézve nem elégséges a hit és erkölcsi igazságokat csak beemléztetni a növendékekkel, de mélyebben kell szántaniok; egész odaadással és a pedagógia szabályainak gondos alkalmazásával oda kell hatnunk, hogy a hit és erkölcsi igazságok a tanulók lelkiületét átjárják és szívében mély gyökeret verjenek. E nélkül a népoktatás csak idomítássá fajulna; ellenben a vallásörkölesileg nevelt nép önmaga, családja és a társadalom iránti kötelmeiről tisztább fogalmakkal bír és azok teljesítésénél több erkölcsi érzéket tanúsít. Miért is az iskolaszékek tisztelendő elnökeit atyai szeretettel utasítom, hogy a hittant és a bibliát hetenkint két órában személyesen tanítsák;

2. óhajtom és kívánom, hogy vallásos jellegű iskoláink megannyi jól gondozott melegágyai legyenek a hazafiságnak; mert a magyarság eszméje egyház-

megyénkben nemcsak a politikai hatalmon nyugszik, hanem a szivekben gyökerezik. A magyar hazát az én hűveim — magyarok és rutének egyaránt — történelmi alapon szeretik. És hogy e tény még a rosszakarát sem vonhatja kétségbe: elengedhetetlen kötelességünk odahatni, hogy népünk a magyar nyelvet is alaposan megtanulja".

ÚJDONSÁGOK.

Az új év.

* * *

Nem az idő halad, mi rohanunk át öregedve, változó arccsal, remélve, csalódva az évek forogtatába. A századok folyama — idea, amelyet az ember alkotott magának, hogy azzal és ahhoz mérje a maga véges pályáját. Minden változó, minden enyészik, csak az idő eszméje örök s az időben felül mindaz, ami az emberi lélekben halhatatlanságra tarthat számot. A haza, az emberiség, a szeretet, nagy eszmék, nagy érzések fellángolnak minden érző szívben s mikor az ember-alkotta határhoz elérkezünk, megdobb a szív a végső tudatában s felfohászódik a végtelenség urához, aki körül népek, nemzetek, századok és országok sorsa végzi bolygószerű körforgását. Az ilyen ember-alkotta alkalnak csodálatos erővel hatnak a szívre s a mi időt szolgáló s nap-nap után futó habként eltűnő munkáságunk is szünetel egy pillanatra az ujesztendő határkövével. Ilyenkor a mi nagyobb családunkhoz: az olvasóközönséghez fordulunk egész szeretettel, kérve, hogy a berobogó ujesztendővel is maradjunk együtt, növekedve számban, szeretetben, összetartásban, amely a mi mesteriségünk legerősebb támasza. Hozzon Isten áldást ránk, akik a haza, az irodalom, a közönség érdekét szolgáljuk s hozzon áldást a hazára, az irodalomra, a közönségre, amely tőlünk várja a napok krónikájának regisztrálását. Adja a magyarok Istene, hogy sokkal több jóról számolhassunk be, mint rosszról s több örömet vigyünk a hír szárnyán szíjjel, mint aggodalmat. Kérjük a mi szeretett olvasóinkat, hogy a fekete betűkön érezzék áttizani a mi szeretetünk melegét, buzgóságunk lüktetését, amelylyel a hírlapirodalom fontos közfűgét szolgáljuk! És áradjon szét ez a szeretet kunyhókon és palotákon, ajkakon és sziveken: szeretet és remény köszöntse az új esztendőt s ha leforgott ennek a kereke is — teljesült, boldog kilátásokról adhassunk számot s rózsaszínű esztendőre tekinthessünk vissza, amely a Sylveszter sötétjében kezdődik bár, de folytatódik napfényben, sugárban, tavaszban és gazdagon gyümölcsöző őszben! Örömmel várjon, bizva reméljen minden jót a gazda és a hivatalnok, a kereskedő és az iparos s reményét, bizodalmit ne keserítse csalódás. Hazám fiai és leányai: ezzel a kívánsággal köszönti önöket az „Egyetértés”, amely honosuljon meg mint lap és mint eszme minden magyar szívben és házban. Ez óhajjal köszöntünk be 1908 első reggelén s kívánunk igazán boldog, szerencsés, mosolygó ujesztendőt!

Várad Antal.

— **Újév a királyi várakban.** A királyi várakban ma este gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy és neje, született Scherr-Thoss Margit grófnő palotahölgy fogadták a társadalmi és politikai élet előkelőségeit, akik megjelentek, hogy az újév alkalmából hódolatteljes üdvözlőket tolmácsolják a király irányában. A fogadásra az idén is rendkívül sokan mentek el.

Bécsben Montenuovo Alfréd herceg második főudvarmester és Harach Mária Terézia grófnő főudvarmesteri funkciókkal megbízott palotahölgy ma este 8 óratól 10-ig fogadták a Hofburgban a király részére érkező gratulációkat.

— **Kossuth Ferencz állapota.** Kossuth Ferencz állapotában tegnaptól mára némi javulás állott be, habár csúszos fájdalmai még nem szüntek meg. Orvosa, Müller Kálmán tanár ma is hosszabb időt töltött a betegnél, akinek megengedte, hogy holnap, újév napján fogadhassa a függetlenségi párt tisztelgését. A minisztert a függetlenségi párt nevében Holló Lajos országgyűlési képviselő fogja üdvözölni.

— **Új kamarások.** A király gróf Dunin-Borkowski Gyula szolgálaton kívüli viszonybeli hadnagynak, nagybirtokosnak és püttlengini báró Vesque Alfonznak, alsó-ausztriai helytartósági fogalmazó-gyakornoknak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

— **A francia igazságügyminiszter halála.** A francia szenátus mai ülését tragikus eset szakította meg. Guyot Dessaigne igazságügyminisztert a tanácskozás alatt szívizéhség érte sazonnal meghalt. Az igazságügyminiszter éppen elhagyta a szenátus üléstermet, amidőn a folyosón találkozott Provost Delaunay jobbpárti szenátorral, aki a miniszterrel igen szíves szavakat váltott. Dubost szenátor, aki azután a miniszterhez lépett, üdvözölte őt ama megítélés alkalmából, amelyben Provost őt nyilvánosan részesítette. A miniszter ismét az ülésterembe lépett, ahol hirtelen rosszul lett meglepetéssel. Egy kandalló közelében helyezték el, de mind rosszabbul érezte magát és Clemenceau és több társának fáradozása sikertelen maradt; az igazságügyminiszter az ülésteremben meghalt. Az előző megleghangú beszédet mondott Guyot-Dessaigne emlékére. A költségvetésre vonatkozó szavazás sürgősségére való tekintettel az ülést, amint azt a szenátus délelőtt is tette, a gyász jelölül rövid időre megszakították. Fallières elnök, akit a miniszterelnök értesített az igazságügyminiszter elhalálzásáról, az elhunyt özvegyének meleg részvételt tolmácsolta. Clemenceau miniszterelnök a kormány nevében fejezte ki részvételt kartársuk elhalálzására felett. Guyot-Dessaigne igazságügyminiszter váratlan halála politikai körökben őszinte megilletődést keltett. A szenátus pártjainak vezetői egymásután fejezték ki gyászukat a szónoki emelvénnyel. A holttestet délután átszállították az igazságügyminiszteri palotába s az oszlopcsarnokban ravatalozták föl. Nagy felháborodást idézett elő néhány párisi esti lapnak az a kegyetlen eljárása, hogy a váratlanul elhunyt minisztert szemrehányással illetik, amiért egy polgári pört megnyert miniszterkedése idején.

— **Kinevezések.** A király Schmieðthauer Antal műszaki tanácsost a VI. fizetési osztályba számszerű szabaddalmi bírónak nevezte ki. — A király Walther Béla Nagyszébenbe tankerületi főigazgatóvá nevezte ki.

— **A svéd király nem koronáztatja magát.** Igen érdekes hír érkezik Stockholmból. Gusztáv svéd király nem akarja magát a koronázás szertartásának alávetni. Ezt kijelentette az államtanácsban. Svédországban a koronázás nem alkotmányjogi aktus; az alkotmány nem is követheti és így ott a koronázás pnszta külsőségességnél nem egyéb. Ez az elhatározás, a pompakedvelő körök kivételével, Svédországban általános megnyugvást kelt és bizonyítást szolgál arra, hogy a király az ókori szertartások helyett inkább a mai kor szellemének hódol. E s s a n báró birodalmi marsall egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy a király a tettek embere, aki az egyszerűséget kedveli és a szükségtelen formásokat megveti. Az elhatározás kizárólag tőle származik és ennél bizonyára megfontolta a százezrekre rugó kiadások fölöslegességét is.

— **Bemutató az udvarnál.** Mindazoknak az udvarképes hölgyeknek és leányaiknak, akik a január 13-ára kitűzött udvari táncestélyen való bemutatásukat óhajtják, abban az esetben is jelentkezniük kell gróf Apponyi Lajosné palotahölgynek január 8-án és 10-én délután fél három és öt között, ha ezelőtt már be voltak is jelentve bemutatásra, de ez tévesleg nem történt meg.

— **Sturm Albert egészséges.** Sturm Albert, a „Budapesti Tudósító” főszerkesztője, akit veszedelmes térdtörés miatt tizenöt nap előtt a Grünwald-sznanatóriumba szállítottak, szombaton délelőtt saját lábán visszatért lakására és ott műtője, Hüttl Hümér tanár gondozása mellett még néhány hétig folytatja a kezelést, mely a teljes meggyógyulás reményével bíztat.

— **Az allensteini tragédia.** Közöltük lapunknak legutóbbi számában, hogy Allensteinban meggyilkolták Schönebeck őrnagyot s hogy a gyilkosság gyanúja Göben tüzérvadászra irányult, akit le is tartóztattak. Ered a szenzációt keltő bűnesetre vonatkozólag az alábbi új részleteket közöl egy Berlinből érkezett tudósítás. Allensteinban városzerte beszélnek, hogy Göben kapitánynak intim viszonya volt az őrnagy feleségével. Ők maguk sem tagadják, hogy rendkívül mély baráti viszony állott fönn közöttük, csak azt tagadják, hogy ez a barátság a megengedett határon túl ment volna. Viszonyuk már régóta nem volt titok és híre még Scotti ezredparancsnokhoz is eljutott. Az ezredparancsnok figyelmeztette is Göben kapitányt viszonyának kényességére. Az őrnagy és Göben kapitány között szintén nagyon jó viszony állott fönn és az őrnagy sokszor meghívta a kapitányt vadászatra. Göben határozottan tagadja a gyilkosság elkövetését. Azt mondja, hogy a gyilkosság után való reggelen nyolc órakor elment Schönebeckhez, hogy vele vadászatra menjen. Szemtanuk azt állítják, hogy a kapitányt egy csöppet sem lepte meg, amikor a gyilkosságról értesült: hideg, közömbös pillantást vetett a holttestre s azután elment a meggyilkolt őrnagy feleségéhez, akit megvigasztalt s arról biztosított, hogy a dolgot rendbe fogja hozni. Schönebeckné is tagadja, hogy része lett volna e gyilkosságban vagy hogy arról tudott volna valamit. A katonai és a polgári bíróságok szakadatlanul dolgoznak ebben a bűnygyben. Most új nyomot követnek, amelytől világosságot várnak a dologban. Allenstein városában kihallgatások folynak, melyek első sorban annak a megállapítására irányulnak, hogy a meggyilkolt őrnagy felesége érintkezett-e más férfakkal. Schönebeckné asszony most Allensteinban szállodában lakik, míg gyermekeit az ezred szárnysegédénél helyezték el. Nagy szenzációt kelt az a hír, hogy a meggyilkolt őrnagy megkísérelte, hogy revolveréből löjje, de a töltények mind csütörtököt mondtak. A vizsgálónál ugyanis megállapították, hogy a revolver nem volt rendben és hogy a két tölténynek okvetlenül csütörtököt kellett mondania. Amikor az őrnagy másodsor is löni akart, a fegyver ismét nem sült el. Hogy az őrnagy löni akart és a töltények csütörtököt mondtak, azt az illető töltények hátán a revolver ravaszának útése által okozott vágás minden kétséget kizárólag bizonyítja. Az őrnagy jó jövő volt és így, ha fegyvere elsül, ellenfelét okvetlenül agyonlőtte volna.

Éjjel táviratozzák lapunknak: Göber százados töredelmes vallomást tett. A terhelő bizonyítékok sulya alatt bevallotta, hogy ő lötte agyon Schönebeck őrnagyot. Beismerte, hogy hetek óta minden éjjel zsebében revolverrel leste a pillanatot, amikor lelőheti gyűlölt vetélytársát. Bevallotta, hogy a gyilkosságot megelőző éjjel is az őrnagy házában volt. Schönebeckné akit alapos gyanu terhel, ma este hat órakor szintén letartóztatták. Az őrnagy nejét Allensteinban a csodaszép szemű asszonynak hívták általában. Schönebeckné huszonnyolc éves és tizenhét éves korában ment férjhez Schönebeckhez, aki negyvennyolc éves volt. Schönebeckné az allensteini esküdtsek elé fogják állítani, Göben százados felett pedig haditörvényszék fog ítélni, még pedig zárt ajtók mögött, mert a tárgyaláson sok olyan dologról lesz szó, ami sérti a közérkölcöket. A kis városban nagy az izgatottság.

— **Az egyetemi beírások kezdete.** Dr. Török Aurél, az egyetem rektora, az évforduló alkalmából a fekete táblán figyelmezteti az ifjúságot, hogy a budapesti tudományegyetemen a második félévi beírások január 7-én kezdődnek és bezárólag tizenkét napig tartanak. A beíratkozásnál minden hallgatónak személyesen kell jelentkezni.

— **A belga miniszterelnök nagybeteg.** De-Droz miniszterelnök és belügyminiszter olyan súlyosan beteg, hogy ma automobilon hozták el hozzá Mercier bibornokot, aki ellátta a miniszterelnököt az utolsó kenettel. Már rég ideje köszvény kínozza a miniszterelnököt és a baj átterjedt a szívre. Az utóbbi idők izgalmai és különösen a Kongo-kérdés bonyodalmai, melyek komoly konfliktussal fenyegettek a király és a parlament között, még súlyosabbá tették a miniszterelnök állapotát. De-Droz utódául elsősorban Schollart képviselőházi elnököt emlegetik.

— **Dunajevski volt osztrák miniszter temetése.** Krakóban délelőtt temették Dunajevski volt pénzügyminisztert. A koporsó pompás koszorúkkal volt díszítve, közöttük a minisztertanács és a pénzügyminiszter koszorúja is. A koporsót a király képviselője gróf Kolonievski főszertartásmester, lovag Dunajevski Szaniszló, az elhunyt fia, továbbá az elhunyt rokonai, Korytowski pénzügyminiszter, Abrahamovics és Ebenboch miniszterek, gróf Potocki helytartó stb. követték. Azon utcákban, amerre a temetési menet haladt, ezekre menő közönség gyűlt össze.

— **A főrendiház orvosa.** Gróf Desseffy Auréli, a főrendiház elnöke, dr. Nagy Albertet, a Budapesti Ujságírók Egyesületének főorvosát, Pest vármegye tiszteletbeli főorvosát, a főrendiház orvosává nevezte ki. Dr. Nagy Albert mint a „Jó Egészség” című népszerű közegészségügyi folyóirat szerkesztője, nagy tevékenységet fejt ki az orvosi szakirodalom terén. Benne kétségkívül érdemes írást ért a főrendiház elnökének kiténtetése.

— **Ujságírók újéve.** A Budapesti Ujságírók Egyesületében ma, az évforduló alkalmából szíven nyilatkozott meg az a szeretet és ragaszkodás, amelyet az egyesület tagjai elnökük, Herczeg Ferencz iránt viseltek. Herczeg Szatmári Mór alelnök köszöntötte és lendületes beszédben tolmácsolta az ujságírók meleg szeretetét, tiszteletét és nagybecsülését iránta. Az élénk jelenléssel kísért beszédre Herczeg Ferencz ezt felelte:

Mélyen tisztelt barátaim, kedves kollegáim! Kissé meglep és meglep az a nem várt kiténtetés, melyben engem részesítettek. Az én kedves barátom, Szatmári, ékes szavai folyamán felemeltette azt is, ami leginkább megragadta a figyelmemet, hogy a szeretet szála kötnek össze bennünket. Igenis, ez így van. Megpróbáltatásoknak és támadásoknak vagyunk kitéve és leszünk talán ez új évben még inkább mint eddig, de semmi okunk sincsen arra, hogy ezektől a támadásoktól féljünk, hiszen az aczél is a tűzben erősödik meg és ismerve a magyar sajtó munkásainak kvalitásait, az az érzésem, hogy a támadások csak egy irányban lesznek hatással: közelebb hoznak bennünket egymáshoz, esetleg megtisztítanak attól a salaktól, ami minden emberi intézményhez hozzátapad. Nagy örömmel vállalkoztam arra, hogy szolgálataiba szegődjem ennek az egyesületnek, fokozott erővel fogom ezt tenni a jövőben is, azzal a föltétellel, hogy az egyesület tagjai azzal a vonalozással tüntessenek ki, amelylyel eddig kiténtettek. Szívből kívánom, hogy ez az új esztendő a magyar sajtó munkásai és az egyesületünk számára a haladás esztendeje legyen.

Az egyesületben nagy számmal megjelent tagok zajosan megállapították az elnököt.

Az Otthon írók és ujságírók körének tagjai ma délután tisztelegtek Rákosi Jenőnél, a kör elnökénél, hogy az új év alkalmából szerencsekívánatukat kifejezzék. A tisztelegés ezuttal az Otthon-kör dísztermében folyt le, ahol délután 3 órára nagy számmal gyűltek össze a kör tagjai. Gelléri Mór, az Otthon alelnöke nagyhatású, szép beszédben üdvözölte Rákosi Jenőt. Beszédét, melyet a jelenlevők nagy tetszéssel fogadtak, így fejezte be:

Azt hiszem, hogy az új esztendő küszöbén nem kívánhatunk Önnek jobbat, mint azt, hogy az a bölcs intelem, ami e tömör programban kidomborodik, a magyar zurnalisztika minél szélesebb rétegeiben általánosuljon és lassan-lassan valóra is váljék. És kívánjuk végül azt is, hogy szűkebb és tágabb családjában megtalálja azt a boldogságot, amelyre ön, eddigi elévülhetetlen érdemeinél fogva már is rászolgált és amelyre fogja aranyozni méltóságának nemcsak a jövő évét, hanem életének muló delét és bizonyára örömteli alkonyát is. (Lelkes éljenzés.)

Rákosi Jenő az üdvözlésre a többek között a következőket mondotta: Nagyon köszönöm ezt a szíves megemlékezést, amely mint kedves barátunk mondta, talán már sablonossá válik. Ebből a gazdag beszédből nem tudom melyik részt ragadjam ki először, de minthogy a sablont emlegettem, meglegyem, hogy ok nélkül és inkább csak ujságírói természetünkönél fogva borzadunk mi oly nagyon a sablontól, mert hiszen mi feladatunknak tartjuk, hogy mindig frissek, mindig újak, kicsit különösek, mindig szokatlanok legyünk. Majd így folytatta: Viruljon ebben a hajlékban a sajtó, a tudomány, az izlés, a lélek, a testvériség, az egyetértés és mindaz, ami értékes kapcsolat az emberek, kivált az egyhivatású emberek között. (Lelkes éljenzés.)

Rákosi Jenő ezután újból megköszönte a küldöttség szónoka által elmondott jókívánásokat, a zírta a tisztelegés végét.

— **A prágai gyilkosság.** A nagy feltűnést keltő prágai gyilkosságra vonatkozólag az alábbi tudósítások érkeztek. Az ottani rendőrség letartóztatta Waszcinszki Edét, Kautzki börtönőr gyilkosát. A gyilkos tettének elkövetése után szeretőjével Prágából megszökött és a rendőrség csak Adamszki nevű czinkostársát tartóztatta le. A rendőrség azonban megtudta, hogy Waszcinszkiék Lemberg felé vették útjukat, valóságos expedíciót szervezett a kutatásukra. Titkos rendőrök tegnap délelőtt Lembergben Uszcinszki munkásnál házkutatást tartottak. A lakásban tartózkodott Waszcinszki is, akit nyomban letartóztattak. A gyilkos a letartóztatás ellen tiltakozott és revolvert rántott, hogy Liebich titkos rendőrt lelője. A rendőröknek csak hosszú dulakodás után sikerült megfékezni a rablőgyilkost. Lánczaverték és úgy szállították a rendőrség börtönébe. Uszcinszki lakásában temérdek betörő szerszámot találtak, egy csomó bankjegyet, körülbelül 14.000 K. A rendőrség azt hiszi, hogy valamely betörésen szereztek ezt a pénzt. Waszcinszki a vallatás során elismerte, hogy részese volt a Boroscowban elkövetett adóhivatali betörésnek, mikor 126.000 koronát loptak, azonban konokul tagadja a Kautzki meggyilkolásában való részességét. Waszcinszki szeretőjét Call Dominikát is letartóztatták, azonkívül két más gyanús embert, akik szintén ott voltak Uszcinszki lakásán. Egy később érkezett távirat jelenti, hogy Waszcinszki bevalotta, hogy ő lötte le Kautzki börtönőrt. A rendőrség a gyilkos vallomása alapján letartóztalt egy Knobloch nevű embert, aki szintén részt vett a betörésben és Waszcinszkiékkal Lembergbe szökött.

— **Humor a politikában.** Mulatságos quiproquo foglalkoztatja most a francia politikuskokat. Az in-czidens a képviselőtestületben történt s félreértésből származott. Clémenceau francia minisztereinek, akinek temperamentumos voltát mindenfelé ösmerik, abban a pillanatban lépett az üléssterembe, amikor egy képviselő nagy hangon kiáltotta:

— Ezek a kormányoknak a visszaélései!

A képviselő az előbbi kormány visszaéléseiről beszélt, de Clémenceau azt hitte, hogy ő róla van szó; rögtön visszavágott tehát, és rákiáltott a szónokra:

— Ugy! Ezek a kormány visszaélései? No hát majd beszélünk mindjárt a múlt kormány hadügyminiszterének a visszaéléseiről!

Clémenceaut sietve fölvilágosították, hogy nem őt támadták s így Clémenceau nem is adta elő az elhamarkodva ígért teleplezéseket. A francia képviselők azonban kíváncsian várják, hogy mit fog majd válaszolni Clémenceaunak a múlt kormány hadügyminisztere, Berteaux?

— **Az első közöskonyha felszámol.** A temesvári közöskonyha, melyet három hónappal ezelőtt alapítottak, rövid fennállás után kimondta a felszámolást. A közös konyha-szervelet már egy-két havi fennállás után válságos helyzetbe jutott. Egy adagért a tagok havi hetven koronát fizettek, de mert deficit mutatkozott, rendkívüli közgyűlésen föl akarták emelni az étel árát. A közgyűlés többsége azonban ezt az indítványt leszavazta. Az étel ára tehát megmaradt és a deficit hétről hétre növekedett, ugyannyira, hogy ma a hiány meghaladja az ötezer koronát. Tegnapra azután újra rendkívüli közgyűlést hívtak egybe, amelyen kimondták a felszámolást. A leltár eladása után fennmaradó hiányt természetesen a tagoknak kell majd megfizetni. Temesvár másik városrészében még van egy közöskonyha, amely pár héttel későbbben alakult a most felszámoló konyhánál.

— **A távolban való fotografálás Párisban.** Ber-louneau mérnök egy mérnökgyűlésen bemutatott egy általa feltalált készüléket, fényképek és famesetek sürgönyi uton való továbbítására. Berlouneau a többi között szikratávíratózással 30 méternyi távolságból adta vissza egy tájkép fényképét.

— **Pánik a római tőzsdén.** Rómában délután négy órakor a tőzsde épületében óriási robbanást hallottak. Miután éppen az ultimólikvidációt végezték, a terem zsúfolva volt. Az üvegtető beomlott és annak szilánkjai tizenkét embert megsebesítettek. A portás súlyos sebesüléseket szenvedett. A helyszínen azonnal megjelentek a tűzoltók, rendőrök és katonacsapatok és gondoskodtak a sebesülteknél különböző kórházakba való szállításáról. Valószínű, hogy a robbanást gázömlés okozta.

— **A Szapáry-palota tűzkatasztrófája.** Tegnap beszámoltunk már arról a tűzkatasztrófáról, amely a Reáltanoda-utcai Szapáry-palota hét pompás termét elpusztította. A palotában ma délelőtt megtartották a tűzvizsgálatot, amely megállapította, hogy a tűz a Reáltanoda-utca oldalán lévő hálószobában keletkezett és pedig azért, mert a kályhát túlfűtötték. A kályha régi divatu és szerkezetű holmi, a belsejében mindenféle vasráccsal, fűteni kívülről kell, rendszeresen hatalmas fahasábokat raknak bele. A vasráccok között körülbelül hat centiméter szélességű hézagok vannak. A bizottság véleménye szerint valószínű, hogy a valamelyik erősen behajított fahasáb behatolt a ráccok egyik hézagába s kilyukasztotta a kályha falát. Az izzó parázs s a kiröppenő szikrák fölgyújtották a közelben levő plüskályhaellenzőt, ettől pedig meggyuladt a mezezetes ágy. A szobaajtók tárva nyitva voltak s a tűz, a melynek elegendő tápláléka akadt, gyorsan elharapózott. A bizottság véleménye szerint szó sem lehet szándékos gyújtogatásról, sőt a bizottság gondatlanságot sem állapított meg; a vélemény szerint, inkább véletlenségről lehet szó. A rendőri nyomozás eredménye azonban, úgy látszik, nem egyezik teljesen ezzel a véleménynyel. Még tegnap éjjel letartóztatták ugyanis Pinterovics István, tizenkilenc éves urasági inast, aki a palotában a fűtéssel meg volt bízva. Pinterovicsot ma délelőtt újra kihallgatták. Tagadja, hogy gondatlanul kezelte volna, vagy túlfűtötte volna a kályhát. A rendőrség azonban a kihallgatás után is fogva tartotta Pinterovics István és ma átkísérteti az ügyészséghez. A tűzvész az eddigi becslés szerint körülbelül háromszázezer korona kárt okozott. Sok rendkívül értékes gobelin, butor és festmény pusztult el, köztük Morosini dozse képe is. Több kép a füsttől és a koromtól vált értéktelenné. A szobaberendezés nyolcszáz-ezer koronára volt biztosítva. A Generáli biztosítársaság házbecsélő ma megjelentek ugyan a palotában, de nem becsülték föl a kárt. Szapáry Pál gróf már ma délután Budapestre érkezett. A pályaudvaron több barátja és ismerőse várta. Kévéssel utána a palota tulajdonosa, gróf Szapáry László is megjött. A palotát gróf Szapáry Géza végrendelete alapján özv. Szapáry Gézáné bírja élethossziglani haszonélvezetben. A kárt gróf Szapáry egy millió koronánál magasabbra becsüli, különösen nagy kár a Pieri Lorenzo nagy képeért, amely egymaga több százezer koronát ért.

— **Az „Ingyen-Tej” beszámolója.** Az „Ingyen-Tej” egyesület elnökségétől az évforduló alkalmából hozzánk beküldött adatokból a következő érdekes számok közöljük: A lefolyt év alatt az intézet helyiségeiben 564.640 adag forrált, 30.530 palack Székely-féle gyermektejet és 124.000 darab zsemlyét osztottak ki. Az intézettel kapcsolatosan működő orvosi rendelésen 5470 bejáró beteg jelentkezett, kik közül az először bemutatottak száma 1314. Az egyesület elveinek változatlan maradás mellett arra igyekszik, hogy az éhező gyermekek nyomorát enyhítse, szoptató asszonyokat gyámolítson, mesterséges táplálékra szoruló csecsemőket ellásson, beteg gyermekeket kezeljen és az egészségtant népszerűsítse. A hetedik és kilencedik kerületekben már évek óta fennálló tejkiosztóhoz január hó 5-ikétől kezdve a harmadik kerületben újabb tejkiosztó-helyiség csatlakozik. A gyermeknyomor enyhítése és a csecsemőhalandóság csökkentése szempontjából felette szükséges volna, hogy lehetőleg minden kerületben állítsassék fel fiók kiosztó-helyiség, ennek megvalósítása azonban a jótékony közönség támogatásától függ.

— **Műtét a viharos tengeren.** Rendkívüli körülmények közt hajított végre egy angol hajó orvos egy különben is életveszélyes operációt. Az orvos egy kivándorló hajón, a „Tannarián” valk-ből operációt végzett egy betegben, miáltal a tengeren nagy vihar volt. A hajó egyik fűtője hirtelenlül akut vakbélgyulladásban betegedett meg s a hajó orvosa kijelentette, hogy csak haladéktalan műtét mentheti meg. A kapitány azonnal intézkedett; hogy az összes gépeket megállítsák s az orvos hozzáfogott a műtétéhez, amely, jóllehet a vihar a hajót erősen ingatta, kitűnően sikerült. A fűtő már egészen jól van.

— **Házasság.** Szalai Adolf József, a Magyar Kocsigyár r. t. igazgatója, eljegyezte Fischer Margitot, Fischer M. Ignác fővárosi fuvartelepi igazgató leányát.

Barcsay Árpád m. kir. esendőrhadnagy Székelyudvarhelyről eljegyezte Merza Magda kisaszonnyt, néhai Merza Kristóf és neje, Szecek Emília leányát Gyergyószentmiklóson.

Kempfi György újdéki áll. polg. isk. tanár eljegyezte Seidl Annuskát, Seidl Károly földbirtokos leányát Ujverbáson.

Ney Miksa, Fluss József és Társa cég helyi képviselője, eljegyezte Lapidész Rezsinkét Budapestben.

— A „Patrie“ feltalálójánál. Most már bizonyosra lehet venni, hogy a „Patrie“ nevű kormányozható léghajó, melynek elszabadulásáról adtunk hírt, valahol a tenger hullámaiban veszett el. Az sem lehetetlen, hogy valamely ösmeretlen sziklahasadékba vágta a vihar. Arról, hogy megtalálják, a francziák, ha nehéz szívvel is, de végképpen lemondtak. Egy francia újságíró fölkeeste Henry Julliot mérnököt, a „Patrie“ feltalálóját. Julliot igen érdekes nyilatkozatot tett a kormányozható léghajókról:

— A Lebaudy testvérek fámogatása mellett — ugymondotta — 1896-ban kezdtem tanulmányozni a kormányozható léghajó kérdését. Ebben az időben Santos-Dumont már foglalkozott ezzel a kérdéssel, de egészen más módszer szerint. 1896-tól 1902-ig, hat esztendőn keresztül dolgoztam a Szajna melletti Moissonban épített aerodromban. Ez idő alatt készült el az első kormányozható léghajóm, a „La Janne“. E léghajó előtt csak két másik léghajó volt: a „La Franche“ és a „Santos Dumont“, amelyeknek sikerült a levegőbe emelkedniük s felszállási helyükre visszatérniök. Csakhogy ezek a léghajók nem bírtak még kellő működési képességgel. Az első, hadi célokra is alkalmas léghajó elkészítése nekem sikerült először. S remélem, hogy a jövőben még jobban fog sikerülni. A „Le Janne“ például csak negyvenöt lóerejű volt, a „Patrie“ pedig már hetven lóerejűvé fokozódott. Elsősorban is tényként kell megállapítani, hogy amikor a „Patrie“ Párisból Verdunba meghatározott napon és meghatározott időben az útját megtette, olyan feladatot végzett, amelyre még példa nem volt. Egy héttel később a sajnálatos véletlen elrabolta ezt a kormányozható léghajót, minden gondoskodásunk dacára. Senki sem fájlalja jobban a léghajó elvesztését, mint én, de megállapíthatom, hogy senkit sem terhel miatta mulasztás. A mágnesek ostoba elromlása okozta az egész bajt, hogy ez a baj megtörténhessék, a gépésznek a lábával kell behatolnia a motorba, ahol a mágneseknek nem volt semmi védőkészülékük. Hogy magyarázható e lábmozdulat? Nem tudom. Lehet, hogy a gépész fáradtságában nyújtotta ki hirtelen a lábát. És ekkor játszott közre a végzet is. A hasító-ponyva nem működött, mert korrekt elhelyezése dacára a viharban a léggömbnek egyik szárnya leírt és a hasító-ponyvába göngyölgött. Így történt, hogy a legénységnek nem sikerült a hasító-ponyvát működésbe hozni. Ezzel a „Patrie“ sorsa meg volt pecsételve.

— **Vitás főnyeremény.** Balteanu román föld-birtokos íróasztalából 1902-ben elloptak két szerb dohánnyvédéki sorsjegyet. A tolvaj egy alkalmazottja volt, aki megszökött, de később elcsípték. Balteanu tudta az ellopott sorsjegyek számait, amelyeket tehát bejelentett a szerb Dette publique igazgatóságánál s hogy ez az óvatossága nem volt hiábavaló, az csakhamar bebizonyosodott, mert az egyik sorsjegyet, százezer frankos főnyereménnyel kihúzták. Természetes, hogy a nyerő minden követ megmozgatott, hogy az ellopott sorsjegyet megkerítse, de hiábavaló volt minden. A tolvaj meghalt a fegyházban, mielőtt a sorsjegyről felvilágosítást adhatott volna. Most, pár héttel ezelőtt, a szerb Dette publique értesítette Balteanút, hogy a kihúzott 3703—39. számú sorsjegy nyerője jelentkezett a Wiener Bankverein előtt. A jelentkező Steeruwitz lovag, egy csehországi városka polgármestere. Balteanu azonnal igényt indított ellene, a sorsjegy tulajdonosa azonban vonakodott visszaadni a sorsjegyet, amelyet egy azóta megszűnt bankháznál vásárolt, amely viszont a Wiener Bankvereintől vette a sorsjegyet. Az érdekelt polgármester sokkal régebben vette az említett számú sorsjegyet a pihseni cseh lezámitoló banknál, mint Balteanu. Ilyenformán most az a látszata van a dolgnak, mintha a szerb dohánnyvédéki sorsjegyek között kettő volna, amelynek egy és ugyanaz a száma van. A bíróság dolga lesz dönteni ebben a bonyolalmas főnyeremény-történetben.

— A Mont-Pelée tövén. A francia kormány felszólította Martinique-sziget hatóságait, nyilatkozzanak, vajon teljesíthető-e a sziget lakosságának az a kérése, hogy a Montpelée tüzhányó közelében újra felépítsék Saint Pierre városát, amelyik öt évvel ezelőtt összes lakóival elpusztult.

— **Egy elefánt kivégzése.** Franciaországból egy egy hatalmas elefánt halálraítéléséről és kivégzéséről érkezik jelentés. A Garonne-parti Agen város állatkeretének büszkesége volt az az állatóriás, amelyet veszedelmessé váló viselkedése következtében a napokban végre el kellett pusztítani. Az európai állatkeretekben látható elefántok között egyike volt a legnagyobbaknak az ageni állatkeret „Punch“ nevű elefántja, amelyik a legutóbbi időkig bárányzeléssel viselkedett a legszokatlanabb helyzetben és környezetben is. Az elefántot a különböző kerti munkák végzésénél is felhasználták. Néhány nappal ezelőtt azonban az állat ismeretlen okból megtámadta ápolóját, akihez pedig egyébként rendkívül ragaszkodott és súlyos sérüléseket ejtett rajta. Rövid ideig aztán megint nyugodt maradt, míg nem három napja a kerti munkálatoknál egy ló került a közelébe. Az elefánt erre dühöngeni kezdett, ormányával megragadta a lovat és a földhöz vágta, majd ormóttan lábaival agyontaposta a szerencsétlen állatot. A nekivadult elefántot alig tudták megfékezni. Az állatkeret igazgatója ekkor elhatározta, hogy további szerencsétlenségek megakadályozása céljából Punch-ot elpusztíttatja. Ebből a célból az elefántot erősen megláncolták és egy állatorvos krétával megjelölte rajta azokat a helyeket, ahol az állatóriás könnyen megsebezhető, ezután a katonaság kirendelt szakasza felállt és sortűzet intézett a mozdulni sem tudó elefántra, amely az első sortűz után mihamar kimúlt. A boncolás alkalmával kiderült, hogy az elefánt szívének négy, agyvelőjét pedig nyolcz golyó furta keresztül.

— **Sikkasztó suhancaz.** Egy tizenhat esztendő suhancazot nyomoz most a rendőrség, aki a gazdáját csaknem három ezer korona erejéig meglöpte. A szép reményekre jogosító legénykét Grósz Lajosnak hívják és Soltész Ignác kereskedőnek volt a kifizetője. Ma délelőtt 11 órakor, Soltész Ignác elküldte a fiút Váci-körut 36. szám alatt lévő üzletéből egy 2350 korona betétéről szóló könyvecskével és 400 korona készpénzzel a Váci-körut 32. szám alatt lévő Kereskedelmi részvénytársasághoz azzal a meghagyással, hogy a 400 koronát fizesse be a könyvecskére. A fiu el is ment, de nem csak, hogy nem tette be a 400 koronát, de sőt 2000 koronát ki is vett a betétből és megszökött vele. A rendőri nyomozat megállapította, hogy a sikkasztó fiu délután félegy tájban Palócz Mária rendőri felügyelet alatt álló leány lakásán járt a Kender-utca 35. szám alatt. Elmondta a leánynak, hogy az édesapjától ellopott egy takarékbetétkönyvet, amelyből kivett 2000 koronát. Meg is mutatta neki a pénzt és hívta magával, hogy szökjék vele Piumén keresztül Amerikába. A leány szívesen beleegyezett a tervbe, de titkon rendőrt küldött. A fiu azonban megsejtve valamit és hirtelen felugorva mellesverte a leányt és kirohant a szobából. A rendőrség mindenütt keresi most a sikkasztó suhancazot.

— **Vérgengzés Geszten.** Hosszu időkre emlekeztesse tették az elmúlt vasárnapot a geszti legények. A falu három legismertebb legénye börtönben ül, egy pedig életével fizette meg a korcsmai mulatságot. A geszti szövetkezeti korcsmában mulatott Nagy Lajos czimboráival Váci Lajossal. A délutáni órákban bevetődött a korcsmába a tizenhétéves Kéri János, a főbíró fia több fiatal társával együtt. Nagy Lajos régi haragosa volt a Kéri-családnak. Ezért mikor Kéri János belépett a szövetkezeti helyiségbe. Nagy Lajos minden szó nélkül rárohant és késével a fiatal parasztleányt keresztül akarta szúrni. Kéri János jobbkarját tartotta fel, azzal védte ki a döfést. A kés alkárját teljesen keresztülvágta. A vérgengzés híre csakhamar elterjedt a faluban. Kéri Lajos, a megsebesített fiu bátyja, K. Tárnok Jánossal és B. Tárnok Jánossal, a község nábobjának fiával a szövetkezetbe indult, hogy az öccsén ejtett gyalázatot megtorolja. A két duhaj legényt az udvaron találták meg. Előbb szóváltás kerekedett köztük. A civakodás verekedéssé fajult s a kölcsönös késelésnek az lett az eredménye, hogy Nagy Lajos holtan, Váci Lajos pedig súlyos sebekkel terült el az udvaron. A csendőrség a gyilkosság ügyében szigorú vizsgálatot indított. A három tettes egyelőre szabadlábon maradt, tegnapi azonban a három parasztleányt letartóztatták és bevitték a nagyváradi ügyészségre.

— **Csecsemővédő egyesület.** Magyarországon a törvénytelen gyermekek hatvan százaléka pusztul el csecsemő korában. Ez a száraz, szomorú statisztikai adat minden fejtegetésnél többet mond s élénken bizonyítja társadalmunk mérhetetlen közönyét és a csecsemővédelemre szánt intézményeinknek elégtelenségét. A magyar társadalom tudatára jutott annak, hogy a bajok orvoslása érdekében tenni kell valamit s ezért egy hölgyekből és férfiakból álló bizottság, amelynek elnöke gróf Batthyány Tivadar, felhívással fordul a magyar társadalomhoz, hogy alapítsa meg a Csecsemővédő Egyesületet. Ez az egyesület legyen az újvívi ajándéka a szegény, elhagyott gyermekeknek, valamint egy láncszeme azoknak az utóbbi időben mind sürűbben létrejövő, de még mindig elégtelen intézményeknek, amelyek az apró gyermekeknek védelmét czélozzák.

Azok a kicsi halmok, amelyek mind sürűbben népesítik be a temetőket, bizonyítják, hogy a gyermekvédelemre igen nagy szükség van nálunk. Bizonyítja ezt a tény néhány statisztikai számadat, amely a maga világosságával nagyon megvilágosító dolgokra utal. A születések száma nálunk évenként átlag 550 = 600,000; a haláleseteké 450 = 530,000. Hogy népességünk csekély szaporodását főleg a nagy gyermekhalandóság okozza, mutatja az a körülmény, hogy az elhaltak 52 = 53 százaléka az öt éven alólik, tehát nagyrészt a csecsemők közül kerül ki; vagyis az e kort túlélő népesség halálzási aránya csak 47—48 százalék.

Nem kevesebbet mond ez, minthogy Magyarországon évről-évre, egyre-másra csak minden nyolczadik újszülött éri meg az ötödik életet. Bebizonyosodott tény az is, hogy nem annyira a veszedelmes járványok okozzák ezt, mint inkább az a körülmény, hogy különösen az alsóbb néposztály gyermekei nem részesülnek kellő gondozásban.

Gróf Batthyány Tivadar nemes és fenkölt emberbaráti eszméje minden igaz szívű embert csatorba kell hogy állítson az elhagyott, pusztuló csecsemők érdekében.

— **A köpeniki suszter bécsi utánzója.** Goldsmied Lipót, a bécsi arzenál széllámos betörője, aki sikerrel utánozta a köpeniki susztert és megdézsmálta a bécsi arzenál pénztárát, minden nap valatják. Vallomása közben azt is eladta, hogy mint élelmézési tiszt egy alkalommal hatszáz koronát lopott.

— **A tisztek.** — beszélte el Goldschmid. — rendszeren olvasatlanul írták alá az általam előterjesztett irományokat. Midőn 1906. szeptember havában átvettem a tisztiménege kezelését, ott hamis áruszámlákkal fedezett meglehetősen nagyságu hiány állott fenn, melyet én apró megtakarításokkal akartam helyre-pótolni, de a tisztek nagy igényel ezt lehetetlenné tették, úgy, hogy a hiány mindig nagyobb és nagyobb lett és a hamis könyvelés folytán a dolog egyre homályosabbá vált. Ekkor 600 koronát nyertem a löversenyen és ezzel pótoltam a hiányt; csakhamar azonban újból elcsábított a löverseny és egy szép napon 3000 korona adósságom volt, mire december 13-án magamhoz vettem a pénztárból 600 koronát és megszöktém Bécsből.

— **A csempészett röpirat lefoglalása.** Az Egyetértés jelentette, hogy Ausztriából egy nagynémet tendencziájú, magyar gyalázó röpiratot csempésztek be osztrák agitátorok. A lapok jelentése nyomán ma délelőtt a soros vizsgálóbíró megkereste a fővárosi államrendőrséget, hogy a kérdéses röpiratot a főpostán foglalja le. A főkapitányságról Dorazill Emil rendőrfogalmazót küldték ki a lefoglalás foganatosítására, a postatitkárság azonban megtagadta a röpirat kiadását azon a jogos czímen, hogy a vizsgálóbíró a lefoglalásról a postaigazgatóságot nem értesítette és ezíránt hivatalos végzésben nem is kereste meg. Az ügyben a kiküldött rendőrfogalmazó legyzökönyvet vett föl a főpostán. Később a postáról jelentették a főkapitányságra, hogy a vizsgálóbíró megkeresésének vételég, a brösura kézbesítését függőben tartják. A rendőrség átiratban értesítette a vizsgálóbírót az eseményekről és kérte, hogy a főpostának a végzés mielőbb megküldessék. Holnap tehát valószínűleg megtörténik a lefoglalás.

Nagyszombati cacao és csokoládégyár Nagyszombat.

— Kérjünk: földrajzi, történelmi, természettudományi és mesecsokoládét. —

— Nagy földrengés valahol távol. Minden jel arra mutat, hogy a messze távolsgában vatahol nagy földrengési katasztrófa történt. Washingtonban és Albanyban a szeizmografikus készülékek ma heves, hosszantartó földrengést jeleztek mintegy 4500 mérföldnyi távolságból. Hol történt a katasztrófa, azt egyelőre nem tudjuk.

— Halálos fegyverpróba. Keszthelyről érkezik az alábbi megrendítő szerencsétlenség híre. A zudi erdőben dolgozott Jakocs Dávid, mire egyik társa odajött hozzá azzal a panasszal, hogy nem jó a puska. Egy tizenhatos golyóval akart erre próbát tenni s célbavett egy vastag tölgyfát. A golyó a fáról visszapatant és az arrafelé Czumondor Istvánt találta, aki azonnal meghalt.

— Ivás közben. Keresztes községben tegnap iddógálás közben Bakos István gazda, fia részére megkérte Szalóky Sándor szomszédjától leányát. Szalóky megtagadta a házassághoz való beleegyezését, miből szóváltás keletkezett. A korcsmában lévő mulatozók két pártra szakadtak, miközben valóságos csata fejlődött ki közülük, melynél egy embert agyonvertek, néhányan súlyosan, számosan könnyen megsérültek.

— Halálozás. Dr. Kovács Zoltán, az igazságügyminisztériumba beosztott törvényszéki albiró 34 éves korában Losoncban, ahol szülei látogatása céljából időzött, szívizélhűtésben hirtelen meghalt. Az elhunytban Kovács Ferenc közlegény a fiát, dr. Kovács Ernő orsz. képviselő a fivérét és Rickl Gyula min. tanácsos rokonát gyászolja. A rendkívül tehetős albirót, aki előtt szép pálya állott, nagy közönség kísérte utolsó útjára.

— Téli élet a Tátrában. A Magas-Tátrában beállt a gyönyörű téli időjárás. Erős havazások meghozták a téli sporthoz szükséges magas hóréteget s így vigan száguldanak a kitiűnő karban tartott tarpataki pályán lefelé a bobsleigh- és toboggan-szánok. Ez páratlan élvezetet nyújt a fiataloknak, de a nagyoknak is, ilyenkor fiatalnak éri magát mindenki. Esténként pedig a tátrafüredi Grandhotel kényelmes szalonjaiban gyűlnek össze a vendégek, a jókedv változatlan, csak a hóféhér sportdresszeket váltják fel az estélyitöltetek és a smoking. Tátrafüreden a karácsonyi ünnepek óta rendkívül élénk az élet. A buzgó rendező-bizottság, melynek élén Ormódy Vilmos áll, mindent elkövet, a vendégek szórakoztatására és hangverseny, műkedvelő előadások, táncz és egyéb társas szórakozások egymást váltják fel. Ajánlatos, hogy a Tátrafüredre készülők kocsit, vagy szánt, bundát és lábszákot az Idegenforgalmi Vállalatnál (Vigadó-tér 1.) előre rendeljék meg.

— Fővárosi Orfeum. A közeledő farsangra való tekintettel úgy állította az igazgatóság össze a januári műsort, hogy abban a humoros elem jelentékenyen képviselve lesz. A variété-színpad művésznői közül is többen szerepelnek ebben a műsorban, sőt több egyenesen szenzációs szám is mulattatni fogja a nézőt. A műsor méltatására még visszatérünk. Január 1-én, újév napján, nem lesz délutáni előadás. A helyárák január hóban a rendesek. Az előadások pont nyolc órákor kezdődnek. A télükertben reggeli 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ
páratlan
HÁSHAJTÓSZER

x Álmatlanságban szenved az emberek egy nagy része ideges kimerültség, vagy túlfeszített munka következtében. Dr. Hönig Izsó elektroterapeutai intézetében (Károly-körút 24.) teljesen fájdalomtalan és a lehető legkényelmesebb (mert levetkőzni sem kell hozzá) gyógyeljárás (elektromágneses áram, Franklin fejdóche, magas feszültségű áram stb.) vezet sokszor már néhány nap alatt sikerre, még oly esetekben is, melyek évekig dacoltak mindennemű orvosi kezeléssel.

x Gretchen! . . . Gretchen! . . . Gretchen! . . . Ezt kiáltozzák most a pesti urfiak és sietnek haza, hogy egy kis alföldi fehérkeresztes sóborszeszszel meg-erősítsék magukat.

x Az előkelő világ kiváló előszeretettel keresi fel a Michelstaedter utóda Váci-utca 3. szám alatti cipő-áruházat; magunk is méltányoljuk a közönség ezen elismerését, mert cipőinek mindegyike egy-egy különlegesség. A szabott árak a talpba vésvé vannak és így túlkövetelés nem létezik.

x Harisnyák legjobb minőségben Röslernél, Budapest, V., Harminczad-utca és József-tér sarkán.

x Legszebb ékszer, ezüstneműek, órák beszerezhetők előnyös részletfizetés mellett is Sárga János ékszergyárnál Kolozsvárt. Képes nagy árjegyzéket ingyen küld.

x Ingyenes gyorsírási és gépirási tanfolyamok. A „Stenográfia” országos Gabelsberger gyorsíró és gépiróiskola december havában újból teljesen díjtalan magyar, német gyorsírási és gépirási kurzusokat nyit. A budapesti szakiskolák közül a „Stenográfia” az egyedüli, melynek minden törekvése odairányul, hogy a gyorsírást és gépirást a közönség minél nagyobb rétegeiben megismertesse és megkedveltesse. Az ingyenes tanfolyamokra egész napon át lehet jelentkezni az intézet helyiségeiben: VI., Váci-körút 33.

x Gichner János (Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.) paplan-, vas- és rézbutorgyáros, kinél a legtar-
tósabb és legszebb hazai gyártmányú árucikknek oly olcsó áron kaphatók, hogy azokat bárki is beszerezheti. Megkapta a legújabb árjegyzéket?

x Új czimbalmom. Mogyoróssy Gyula hangszer-
gyáros, Budapest, VII., Kerepesi-ut 71. feltalálta az aczélszerkezetű czimbalmot s így a czimbalmot a legalkalmasabb hangszerek közé emelte. Bő ismertetést ingyen küld a feltaláló.

x Zászlók, czimerek, minden kivételben kaphat-
ók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. sz. Árjegyzék ingyen.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét a Holzer-áruház
mai számunkban közzétett hirdetésére.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca
3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb fel-
szerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermekeknek és nőknél.

x Szilveszter éjjelén, az év utolsó fordulóján, bi-
zony sok melanchólikus gondolatunk támad és sike-
rült ötletnek mondhatjuk, hogy ennek ellensúlyozá-
sára a zenét találták ki. A hová tegnap beléptünk,
mindenütt a felvidítő muzsikával fogadtak. De ily
kellemes zenét nemcsak ezen az utolsó emlékezetes
estén, hanem egész évben, otthon a családjunkban is
szerezhettünk magunknak, még pedig nem is kell
hozzá, hogy muzsikális emberek legyünk, hanem csak
szerezzünk be magunknak Wágner a Hangszer-Ki-
rálytól (József-körút 15.) egy könnyen elcsajátítható
hangszert, mely aztán bennünket szórakoztat és mu-
lattel, ami a legjobb és legolcsóbb szórakozás. Hang-
szer-értékesítő, mely bő tájékoztatást szolgál, ingyen küld
a czég.

SARBOUR Koronaherczeg-utca 5.
TELEFON.

Anarchisták Budapesten.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 31.

Tegnap este a keleti pályaudvar rendőri ki-
rendeltségének szolgálatban lévő detektívjei két
idegent tartóztattak le, akik éppen elutazóban vol-
tak. A letartóztatottak egyike egy fiatal ember, a
másik egy leány és azzal gyanúsítják őket, hogy
anarchisták, akik azért jöttek Budapestre, hogy
itteni elvtársaikkal érintkezzenek a „tett propa-
gandájának” érdekében.

A letartóztatás nem volt öletszerű, mert a
főkapitányság már hetek óta nyomozza a főváros-
ban az anarchista dolgát. Kiderült ugyanis, hogy
az anarchista vanak már itt olyan hívei is, akik
éppen nem mondhatók ideális anarchistaiknak. Az
egész anarchista mozgalom Batthyány Evin gróf
Társadalmi Forradalom című lapjának révén tu-
dott először gyökeret eresztetni. Alakult egy cso-
port, amely mihamarabb megalálta az összeköt-
tetés módját a külfölddel és a Budapestre vetődött
orosz forradalmárokkal. Később asztaltársaság is
alakult, ahol a tudományos előadások örvé alatt
hirdették az anarchista elveket, és első dolguk
a haderegellenes mozgalom volt. Erről brosurá-
kat irattak, s azon voltak, hogy azokat a kaszár-
nyákban a katonák kezébe juttassák.

Ez a mozgolódás természetesen nem marad-
hatott titokban. A rendőrség figyelni kezdett. De-
tektívek keveredtek az anarchista társaságba,
amely legutóbb az Erzsébetváros egyik vendég-
jében és kávéházában tartotta összejövetelét.
A megfigyelésnek úgy látszik komoly eredményei
lehettek, mert a nyomozás egyre intenzívebb mo-

dorban folyt, s végre a tegnapi letartóztatásra ve-
zetett. Minden jel arra mutat, hogy az idegen
fiatalember és a leány is anarchista, vagy legalább
élénk összeköttetésben van a külföldi anarchisták-
kal. Valószínű, hogy nem hiába jöttek Budapestre
egyenesen az itteni anarchista társaságba. Tegnap
éjjel és ma is kihallgatták őket, de egészben véve
oly titokzatosak, hogy még eddig kilétket sem
sikerült egész biztosan megállapítani. Tagadják
anarchista voltukat, de mindenesetre ellenük vall
az a körülmény, hogy a zürichi forradalmi bizott-
ság ajánlatával jöttek ide s ezen az alapon kértek
segítséget az anarchista ideákat propagáló buda-
pesti társaságtól. A főkapitányságon ma délelőtti
Garlathy Ödön rendőrtanácsos vallja a
fiatalembert, aki azt mondja, hogy Staviczky
Áron a neve, fényképészsegéd, a kísérője pedig
Usarovics Eika divatárusnő, aki Zürichben
csatlakozott hozzá. Az egész nyomozást, valamint
a kihallgatás eredményét is titokban tartja a ren-
dőrség; hivatalosan mindössze ennyit adott ki a
dologról:

Amióta a Batthyány Ervin szerkesztésében
megjelenő „Társadalmi Forradalom” Budapestre
teite át szerkesztőségét, a lappal kapcsolatban egy
csoport alakult, mely anarchisztikus ideák propa-
gálásával foglalkozik. A rendőrség természetesen
figyelemmel kíséri működésüket s így megtudta
legközelebb, hogy egy férfi s egy nő állítólag a
züriki forradalmi komité ajánlatával itt jártak és
segítséget kértek. A rendőrség az illetőket igazolás
végett előállította s most folyik a nyomozás, mely
annyit már megállapított, hogy a férfi utlevele ha-
mis. Neve állítólag Staviczky Áron és nikolajevi
születésű 25 éves fényképész-segéd Kievből, állí-
tólag 1905-ben utazott Kopenhágába, hol mint
fényképész dolgozott. Kopenhágából Németországba
ment, de minthogy utlevélre volt szüksége, egy
orosz embertől, Glasman Kainn névre szóló utleve-
let szerzett. Ezzel tartózkodott hosszabb ideig Ber-
linben, Offenbachban, majd átment Svájcba, Rittibe,
később Zürichbe. Ott megismerkedett egy orosz
emberrel, akinek elárulta, hogy hamis az ut-
levele. Az orosz ajánlkozott, hogy szerez neki saját
névre szóló utlevelet, cserében a Clasmann Kainn
utlevélért. Ezzel utazott tovább Bécsbe, majd
Budapestre. A vele utazó nővel Zürichben ismer-
kedett meg, utlevele szerint az Usarovics Etel,
pultavai születésű, 22 éves divatárusnő. A kihall-
gatás még mindig folyik. Anarkista üzelmekről ed-
dig szó sincsen.

A hivatalos jelentés utolsó szavainak legalább
is részben ellent mondanak egyes dolgok, így
maga a nyomozás és megfigyelés, amelyet abban
az irányban folytatott a rendőrség, hogy mit mű-
velnek a budapesti anarchistaik. A közelebbi ada-
tokat természetesen éppen a nyomozás érdekében
titkolják. Staviczky Áron és Usarovics
Etel egész a délutáni órákig vallatták s csaknem
biztosra vehető, hogy mind a kettőt el fogják to-
oncsolni az ország határára.

A számarköhögést

a gyermekek ezen ismert rémét a SCOTT-féle
Emulsio minden esetben sikeresen gyógyítja;
A SCOTT-féle Emulsio a legjobb szer gyenge
beteg gyermekek gyógyítására, kiknek gyors-
sán visszaadja

rőzsás kerek arcukat.

Rendkívüli gyógy sikere és erő-
sítő hatása abban lel magya-
rázatát, hogy a legjobb, leg-
tisztább és leghatásosabb anya-
gokból állítják össze, melyek a
SCOTT-féle eljárás folytán iz-
letes, könnyen emészthető
Emulsiová válnak.

A SCOTT-féle Emulsio fel-
nötteknek s aggnaknak époly jó
és hatásos, mint gyermekeknek.

Egy eredeti üveg ára 2 50 fill.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsio vásá-
rásánál a SCOTT-
féle módszer ved-
legyet — a halas-
t — kérjük figye-
lembe

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomor-bajosok-
nak és székszorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

DR. HÖNIGIZSÓ**Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás.****Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift.**

Telefon 102—39.

Gyógytényezők:

Elektromágneses gyógyítás.

Röntgen sugarakkal való kezelés.

Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).

Kék fénnyel való kezelés. Villamos hőfürdők (Elektrotherm).

Villamos masszázs (Vibratio).

Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.

Villamos vízfürdők.

Szénsavas fürdők.

Főbb javallatok:

Altalános Idegesség (neurasthenia, hysteria.)

Ideggyengeségi állapotok

Almatlanság.

Hűdések (Paralysis).

Idegfájdalmak, zsibbák,

(Neuralgiák, Ischias).

Szívbetegségek.

Köszvény és csusz (Rheuma, huyasavas lerakodások, izületi és csontbajok.)

Székrekedés.

Anyagcserebajok. (Elhízás)

Bőrbajok Bőrviszketeg

Hajbetegségek (Hajhullás kopaszság.)

Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—6-ig. —

Kezelés egész napon át. — — Kívánatra prospektust.

KÖZGAZDASÁG.**Reformok a postatakarékpénztárnál.**

— A postatakarékpénztár felveszi üzletkörébe a visszleszámitolást. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 31.

Az új esztendő első napjára egy pénzügyi szenzációt jelenthetünk, amennyiben — amint beavatott forrásból értesülünk — a magyar királyi postatakarékpénztár az új évben fölveszi üzletkörébe a visszleszámitolást. Ez a terv már régebben foglalkoztatja a postatakarékpénztár vezetését, más reformokkal egyetemben, amelyeket a jövő évben előreláthatólag szintén meg fogunk valósítani. Már hetekkel ezelőtt jelentettük, hogy a postatakarékpénztár néhány főtisztviselője Bécsbe utazott, abból a célból, hogy az osztrák postatakarékpénztár berendezkedéseit tanulmányozza. Ez a tanulmányút is a visszleszámitolási üzlet kezdeményezésével hozható összefüggésbe. Az osztrák postatakarékpénztár ugyanis már hosszabb idő óta reeszkompál váltókat és ez az üzletág tekintélyes részét teszi ki az üzleti forgalomnak. Nálunk ezelőtt szintén fölmerült az a kívánság: a postatakarékpénztár vegye föl üzletkörébe a visszleszámitolást, a vezetés azonban nem találta célszerűnek ezt az eszmét. Az osztrák postatakarék az utóbbi ezen a téren, mely intézet az utóbbi időkben amugy is szinte állami bankká nőtte ki magát, amennyiben államkölesönök finanszírozásában részt vesz, azonkívül egyéb banküzleteket is ellát, akár az üzleti bankok. A mi postatakarékunk is inkább hajlott a bankszerű üzletek felé az utóbbi időkben, így például résztvett a Szanatórium sorsjegyek kibocsátására alakult csoportban is. Bizonyára a pénz magas ára — amire az általános nívaut véve tekintetbe — még jó ideig számíthatunk, érlette meg a postatakarékpénztár vezetésében azt a gondolatot, hogy a visszleszámitolást is fölvegye működési körébe. Ezt a tervét már korábban előkészítették és az a kereskedelemügyi miniszter elé került, honnan a miniszter jóváhagyásával együtt az utóbbi napokban visszakerült a postatakarékpénztárhoz. Részletek még nem állanak rendelkezésünkre s így érdemlegesen nem foglalkozhatunk e kérdéssel. Maga a

terv célszerű s mindenestre megvalósításra érdemes, úgy a hitelügyek kielégítése, mint a postatakarékpénztár pénzeinek elhelyezése szempontjából. Bizonyára úgy fogják megvalósítani a visszleszámitolást, hogy a postatakarékpénztár pénzfőlölegének nagy részét, ami eddig a bankokban volt elhelyezve mérsékelt kamat mellett, a visszleszámitolásra fordítják. A postatakaréknak is jó tüzetre lenne kilátása s a hitelt keresők is egy új forrással szaporodnának. Mindenesetre kívánatos volna, ha ennél az új hitelforrásnál főleg a k i s e m b e r e k hitelügyeinek kielégítésére hivatott szolid intézetek pénzkeresletét vennék figyelembe. Természetesen csak az arra érdemes és valóban szolid alapokon nyugvó intézetekre, elsősorban k i s b a n k o k r a gondolunk és a postatakarékpénztár célúdatos vezetősége bizonyára csakis ilyen irányban valósítaná meg az említett tervet. A postatakarékpénztár az új reformmal is igazolta, a hogy egyike legkiválóbb ilyenemű intézményeknek és hogy a vezetőség kellő gazdasági érzékkel rendelkezik. Remélhető, hogy ezt a hitelügyünkre nézve nagyjelentőségű tervet célszerűen fogja megvalósítani és méltányos feltételek mellett lép üzleti összeköttetésbe új ügyfeleivel, amint hogy ennél az üzletágnál a postatakarékpénztár tekintetében nemcsak a pénzfőlöleg jobb kamatoztatása, hanem a k ö z c z é l o k is figyelembe veendő.

A kereskedelemügyi kormány új törvénytervezetei.

— A minisztérium 1908. évi munkaprogramja. —

Budapest, december 31.

Azok a nagyfontosságú törvénytervezetek, melyeket a kereskedelemügyi kormányzat 1907 év folyamán elkészített, 1908 év első felében nagyrésztben a parlament asztalára fognak kerülni. Aránylag igen rövid idő leforgása alatt egész tömegével áll elő Kossuth kereskedelemügyi miniszter a törvényjavaslatoknak. Ebben a törvényalkotó serény munkában nagy része van S z t e r é n y i államtitkárnak is. Csak maga az új ipartörvénytervezet is, amely körülbelül ezer szakaszból fog állni, olyan jelentős és minden részletekre kiterjedőleg foglalkozik hazai iparunk összes kérdéseivel, hogy annak ankétszerű tárgyalása minden valószínűség szerint hetekig fog tartani. K o s s u t h Ferenc ugyanis az összes törvénytervezeteket anélkül fogja előbbben tárgyalatni, melyekre részben az érdekelt minisztériumok osztályait, részben a ipar-és kereskedelem érdekképviseleti szervezeteit fogja meghívni. Az új ipartörvénynek eddig huszonöt fejezete van készben, míg a munkásvédelmi szakaszok négy részbe vannak egybefoglalva. Az ipartörvénynek készben levő részei január hó folyamán kerülnek nyilvánosságra, februárra maradnak a munkabeszüntetésre, az ipari bírásokra és büntető határozatokra vonatkozó részek. Ugyazint februárban jelennek meg: a vicinális törvény és a kassa—oderbergi vasut vonalának kiegészítésére vonatkozó tervezet.

A kereskedelemügyi minisztérium 1908 évi munkaprogramjába a vasuti szolgálati rendtartásra, a tengeri hajózás fejlesztésére, az új szabadalmi, védjegyügyi s új közúti törvénytervezetek elkészítése is föl vannak véve. Kétségtelen az, hogy a minisztérium e tervezetei a parlament munkálkodását 1908 év folyamán jó időre lefogják kötni, kiváltképpen pedig az ipari- és vasuti törvények, melyek mielőbb való életbeléptetése az ország legfőbb érdekét képezi.

Az ipari törvények közül elkészült és még január hóban nyilvánosságra kerülnek:

A vásárnapi munkaszünetről szóló új törvényjavaslat, mely az egyes minisztériumokkal már le

is van tárgyalva és indokolásával együtt nyilvános ankét elé kerül.

A tisztességtelen versenyről szóló törvényjavaslat, mely már volt ankét előtt, annak eredménye alapján újból átdolgoztatott és úgy tárgyalatott le az egyes minisztériumokkal; ez is indokolásával együtt fog kiadatni.

Az említett két törvényjavaslat tavasszal még az országgyűlés elé kerül.

Az ipartörvény XXV. fejezete áll készen, megjelenését csak technikai okok késleltetik, készen vannak következő fejezetek:

I. Rész. Az iparüzési jog megszerzése.

I. Fejezet. Az iparüzési jog általános feltételei. II. Fejezet. Képesítéshez kötött iparok. III. Fejezet. Engedélyhez kötött iparok. IV. Fejezet. Telepengedélyhez kötött iparok. V. Fejezet. Reál iparjogok. VI. Fejezet. Házi és vándoripar. VII. Fejezet. Az iparüzés bejelentése. Telepengedélyezési eljárás. VIII. Fejezet. Az ipar gyakorlása. Üzleti helyiségek. Fióküzletek. czég. IX. Fejezet. Engedélyhez kötött iparok gyakorlása. X. Fejezet. Különleges rendelkezések engedélyhez nem kötött iparágaknál. XI. Fejezet. Vásárolás. XII. Fejezet. Megrendelés-gyűjtés. XIII. Fejezet. Végeladások és árverések. XIV. Fejezet. Az iparüzési jog megszűnése és elvonása. XV. Fejezet. Iparoktatás.

Munkásvédelem.

I. rész. Munkaviszony. XVI. Fejezet. Az iparostanulók munkaviszonya. XVII. Fejezet. Az iparosok és gyári munkások munkaviszonya. XVIII. Fejezet. A fontosabb teendőkkel megbízott ipari alkalmazottak, a magántisztviselők és a kereskedelmi alkalmazottak munkaviszonya.

II. Rész. Munkaidő. XX. Fejezet. Gyermekek, fiatal munkások és nők munkaideje. XXI. Fejezet. Felnőtt munkások munkaideje. XXIII. Fejezet. A magántisztviselők (irodai alkalmazottak) és a kereskedelmi alkalmazottak munkaideje és az üzleti záróra.

III. Rész. Az egészség és a testi épség védelme és a felügyelet. XXIII. Fejezet. Az egészség és a testi épség védelme, XXIV. Fejezet. A felügyelet.

IV. Rész. XXV. Fejezet. Munkaközvetítés. Tekintettel arra a nagy érdeklődésre, mely az új ipartörvény iránt nyilvánul és arra, hogy ez a törvényjavaslat amugy is 900—1000 szakaszból fog állni, tehát az érdekeltségnek hosszabb időre lesz szüksége, míg ezt áttanulmányozza K o s s u t h Ferenc kereskedelemügyi miniszter a huszonöt fejezetet külön ki fogja adni, míg február végére marad a munkabeszüntetések és kizárásokat, a munkaadó és munkásszervezeteket, az ipari bírások és a büntető határozatokat, vegyes és átmeneti intézkedéseket tárgyaló rész.

Amint az új ipartörvény tervezetének első része megjelent, a kereskedelemügyi minisztériumban megindul a szakkörökből álló ankét, mely előreláthatólag heteket fog igénybe venni, mert a miniszter sulyt fektet arra, hogy ez a nagyfontosságú törvényalkotás a legrészletesebben vitatassék meg.

E tanácskozasok eredményétől fog függni, hogy az ipartörvény még a nyári szünet előtt, vagy ősszel kerül-e az országgyűlés elé.

A vasuti törvények közül szinte az egész évben foglalkoztatja a minisztériumot az új vicinális törvényjavaslat, mely immár teljesen készen áll és az egyes minisztériumokkal már le is tárgyalatott.

Ezen törvényjavaslathoz nagy terjedelmű anyaggyűjtemény is készül és pedig úgy hazai, mint külföldi; előbbi már szintén elkészült, most utóbbi és a törvényjavaslat indokolása készülnek, — az egész azonban legkésőbb február hóban fog megjelenni, sőt szakitanácskozmány elé is fog már akkorára kerülhetni.

Készen van a kassa—oderbergi vasut magyar vonalainak kiegészítésére vonatkozó törvényjavaslat is, melyvel igen rövid uton belül fog az országgyűlés foglalkozni.

Közel áll befejezéséhez a m. kir. államvasutakon a legközelebbi három évben szükséges beruházásokról szóló törvényjavaslat, mely előrelátható még január hóban az országgyűlés elé is kerül, valamint a vasutüzleti rendtartásról szóló új törvényjavaslat, mely utóbbi illetőleg az összes hazai vasutaktól gyűjtetett be a tapasztalati anyag. Mindhárom törvényjavaslat okvetlenül az országgyűlés elé kerül a nyárig.

Végül elkészült ismét az egyelőre csak rendeleti után életbeléptetett vasuti szolgálati rendtartásról szóló törvényjavaslat is és előkészítés alatt

WIKUS
CSOKOLÁDÉ-GYÁR
BUDAPEST
IV. DEÁK FERENCZ-UTCA 12

WIKUS TÁTRA
TEJCSOKOLÁDÉ
WIKUS
CACAOPOR

áll a horvát-dalmát vasútra (likai vasút) vonatkozó törvényjavaslat is.

Készen áll a minisztériumban három törvényjavaslat a tengeri hajózás kifejlesztéséről, melyek még a pénzügy minisztériummal tárgyaltnak, de amelyeknek tavaszra az országgyűlés elé kell kerülniük.

Elkészült az új közúti törvény tervezete is. Ez azonban előbb még magában a minisztériumban fog tárgyalatni, azután kerül csak szaktanácskozás elé, ami a nyár elejére várható; elkészült továbbá a mérnöki és építési gyakorlatról szóló törvényjavaslat is, melynek első tervezetere a szakkörök a legellenetesebb véleményeket adták. E törvényjavaslat újabb szaktanácskozás elé fog terjesztetni, melytől a miniszter az ellentétek kiegyenlítését várja.

Az 1908. év törvényelőkészítésének feladatát ezeken kívül még az új szabadalmi, védjegyügyi és mostra-, illetve mintaalalmi törvényjavaslatok, a házalási törvényjavaslat és a zálogügyi törvényjavaslat fogja képezni a kereskedelemügyi minisztériumban, melyek munkában vannak már, de a munka nagyobb része ezeket illetőleg mégis csak az 1908. évre fog esni.

Ebből a rövid összeállításból tehát kitétni, hogy egyrészt a kereskedelemügyi minisztériumban a rendes adminisztráción felül komoly és nagy munka foly, másrészt, hogy Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter 1908-ban erős próbára készül tenni az országgyűlés munkaképességét.

Osztalék-becslések. Az elmúlt esztendő gazdasági történetét, a pénzintézetek és vállalatok üzleti helyzetét más helyen vizsgáljuk, e közleményünkben tehát csak arra szorítokunk, hogy a fontosabb és a tőzsdéi forgalomban rendszeres üzlet tárgyát képező értékek osztalékát foglaljuk egybe, hogy ezen a módon is képet nyújtsunk a lefolyt esztendő eredményéről. Megjegyezzük, hogy a fősorolt részvény-osztalékok nagyrésze tőzsdéi becslés, illetve kombináció, melyeket már annál az oknál fogva sem szabad egészen megbízhatónak venni, mert a legtöbb bank vagy vállalat csak a jövő év február—március hónapban publikálja mérlegét, addig pedig az üzleti viszonyok változhatnak és a társaságok elhatározásai is módosulhatnak. Az alábbiakban fősoroljuk a budapesti tőzsdén jegyzett fontosabb és főleg azon papírok osztalékát, melyekben nagyobb forgalom van, korona-értékben, illetve külföldi értékben az adatok mellett zárójelben levő szám a tavalyi osztalékot jelenti. **Bankok:** Angol-osztrák bank 16 (16); Első magyar iparbank 22 (22); Hazai bank r.-t. 15 (15); „Hermes” üzletétét későbbben zárja, az osztalék valószínűleg a tavalyi lesz; Magyar agrár- és járadékbank 24 (24); Magyar általános hitelbank 40 (40); Magyar jelzálog hitelbank fres. 20 v. 22 (27); Magyar kereskedelmi r.-t. 36 (36); M. kir. szabad. osztályosorsjáték 118 (120); Magyar leszámítoló és pénzváltó bank 28 (28); Magyar pénzintézetek központi hitelbankja 40, (tavaly még nem fizetett); Magyar takarékpénztárak központi jelzálog bankja 55 (55); Magyar telepítő- és parcellázó-bank 15 (15); Osztrák-magyar bank 107 (90.40); Pesti magyar kereskedelmi bank 160 (160). **Takarékpénztárak:** Belvárosi takarékpénztár 32.50 (32.50); Budapest-Erzsébetvárosi takarékpénztár r.-t. 12 (12); Budapest-Lipótvárosi takarékpénztár r.-t. tőzsdéi körökben elterjedt hírek szerint az idén a takarékpénztár erősítésére fordítja az elért nyereséget (12); Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcson r.-t. 24 (24); Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár 116 (116); Magyar általános takarékpénztár 32 (32); Magyar országos központi takarékpénztár 85 (85); Pesti hazai első takarékpénztár 750 (750). **Biztosító társaságok:** Első magyar általános biztosító társaság 500 (400); Magyar jég- és viszontbiztosító r.-t. 20 (20). A malmok osztalékai iránt alig érdeklődnek a tőzsdén, mivel azokban csekély a forgalom, a téglagyárak valamennyije valószínűleg a tavalyi osztalékot fizeti. **Bányavállalatok:** Felsőmagyarországi bánya- és kohómű r.-t. 19 (19); Magyar általános köszénbánya r.-t. 18 (16); Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 32, beszélnek ugyan 34-ről is (32). Vas-

művek és gépgyárak: Danubius hajó- és gépgyári r.-t. 10 vagy 11 (9); Ganz-gyár 150 v. 160 (148); Rimamurányi (még nincs kombináció, üzlet-évet június 30-án zárja); Schlick-gyár 22 (20). **Külföldi és szállítási vállalatok:** Magyar vasúti és forgalmi r.-t. 24 (20); Adria 24 (20); Közúti vasút 26 v. 28 (26); Városi vasút 14 (14); a Délvasút valószínűleg az idén sem fizet osztalékot, az Államvasútra vonatkozólag még nincsenek kombinációk. A nagyobb osztrák bankok osztalékait a következőképpen taksálják: Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft 30 (30); Union-Bank 30 (30); Wiener Bankverein 30 (30); a Länderbank osztalékára vonatkozólag már régebben megírtuk, hogy az 16 lesz (26); a Kreditanstalt osztalékáról határozottan beszéljük, hogy az 28 lesz a tavalyi 30 koronával szemben.

Boritaladó behozatala Németországban. Németországban régidő óta kísért a boritaladó behozatala. Maguk a termelők is kívánták ezt egy ideig, később azonban eljötték ezt a követelést, mert attól tartottak, hogy befolyással lesz a borárakra. Minden félévben fel-felbukkan a német sajtóban a boritaladó behozatalának eszméje. Ujabbán a bortörvény revíziója alkalmából került ez ismét szőnyegre. Ugyanis egyes pénzügyi szaktekintélyek szerint a borhamisításnak egyetlen hatékony ellenszere az adó, mert a pancsolt bor azt meg nem bírja és ha a bor a finánc szigorú ellenőrzése alatt áll, úgy könnyebb lesz a hamisítót megcsipni. Mások meg a boritaladó jövedelméből szeretnék a pinczék állandó felügyeleti költségeit fedezni. Ezen hírekkel szemben a birodalmi pénzügyi államtitkár egy hozzá intézett kérdésre határozottan kijelentette, hogy sem a birodalomban, sem Poroszországban arról, hogy a bort meg kellene adóztatni, hivatalos oldalról semmit sem tudnak. Ugyanakkor reprodukálják a hesseni kormány kijelentését is, mely szerint az határozottan állást foglal egy esetleges boradó kísérlet ellen, ilyennek megszavazására hesseni miniszter nem lesz kapható.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság jubileuma. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság az 1908. évben ünnepli meg félévszázados jubileumát. A társaság az idei közgyűlésen fogja ünnepelni a félévszázados évfordulót. Azonkívül a részvényeseket is nagyobb osztalékban részesíti az igazgatóság, amennyiben a tavalyi 400 korona helyett 500 koronát fizet osztalék fejében. Ezt a társaság kedvező üzleti helyzete, nevezetesen az, hogy az életbiztosítási, továbbá az elemi károk tekintetében jó eredménnyel zárul az év, lehetővé teszi. A társaság — hír szerint — részvényenkint ezer koronát keresett bruttó s ebből az eddig követett szolid mérlegezés, illetve a kellő tartalékolás után bőven telik a magasabb osztalékra.

A jégkárbiztosítás államosítása Ausztriában. Régi követelése az osztrák gazdaközönségnek, hogy a jégkárbiztosítás államosítsák. A jégkárbiztosítás államivá tétele elé eddig tömördek akadály gördült Ausztriában, amelyeket — úgy látszik — újabb sikerült a földművelésügyi kormánynak elhárítania, mert a földművelésügyi miniszter 1908. évi programjába felvette ezt a kérdést. Nem bizonyos azonban, hogy a kormány komolyan fog-e ezzel a kérdéssel foglalkozni s lehet, hogy csak a népszerűség kedvéért vette fel a programba.

Egyhuzamban való munkaidő a M. F. T. R.-nál. A folytatódó és megszakítás nélküli irodal órák behozatala, melyről az utóbbi időkben sok szó esett, most a Magyar királyi folyam- és tengerhajózási r.-t.-nél megvalósításra kerül. A tisztviselők, nemkülönben az elvégzendő munkanyag feldolgozása szempontjából is üdvös tervet — amint értesülünk — akként valószínűleg a társaság, hogy a hivatalos órák 9-től 4-ig fognak tartani. Az új beosztás jövő év január 1-én lép életbe.

A 4%-os magyar aranyjárdék kölcsönkötvények új szelvényei. A pénzügyminiszter rendeletet adott ki az 1887:XXXII., 1880:VIII., 1881:XI. és 1888:VI. törvények alapján kibocsátott 4 százalékos magyar aranyjárdék kölcsönkötvények új szelvényeinek kiadása tárgyában, mely szerint az 1887:XXXII., 1880:VIII., 1881:XI. és 1888:VI. t-czikk alapján kibocsátott A) betűs 150.001-től—170.000-ig terjedő számú, egyenkint 100 arany forint

n. é., továbbá B) betűs 80.001—84.000-ig terjedő számú, egyenkint 500 arany forint n. é., végre C) betűs 440.001—483.000-ig terjedő számú, egyenkint 1000 arany forint n. é. 4 százalékos magyar aranyjárdék kölcsönkötvények utolsó szelvénye 1908. január 1-én lejárván, a III. sorozatu szelvények a jelzett nap-tól kezdve Budapesten, a m. kir. központi állampénztárnál, az ott jelentkező feleknek, a vonatkozó szelvényutalványok benyújtása ellenében díjmentesen adnak ki. Ugyancsak díjmentesen közvetítik az új szelvények kiszolgáltatását 1908. január hó 1-től kezdve, bezárólag 1908. évi június 30-ig a m. kir. állampénztárak Budapesten (IV. és IX. kerület), a k. állampénztár Zágrábban és a magyar korona országainak területén lévő összes kir. adóhivatalok. A szelvényutalványok ezenkívül 1908. január 1-től 1908. évi június 30-ig Budapesten, Bécsben, Berlinben, M/m, Frankfurtban, Párisban és Londonban.

Hajósok országos szövetsége. A hajózási forgalmi személyzet körében — amint értesülünk — mozgalom indult meg, hogy a Vasutasok Országos Szövetsége mintájára megalkossák a Hajósok Országos Szövetségét. Ebben a szövetségben részt vennének az összes folyamhajózási társaságok forgalmi alkalmazottai, egy a hajózási tiszt, mint az altiszti személyzet. A mozgalom vezetői elnökül gróf Batthyány Tivadart, a Vasutas Szövetség elnökét óhajtják megnyerni, aki — hír szerint — hajlandó is e tisztséget elfogadni.

A házalás szabályozása. Az Ausztriával kötött egyezség egyik pontja a házaló kereskedelmet rendezi. A kereskedelmi miniszter ma rendeletben intézkedett a házalásnak Magyarországon való rendezése dolgában. A miniszter rendelete a következőket mondja: Az érvényben levő házalási szabályok 9. szakaszának az a rendelkezése, hogy a „házalókereskedési engedelem az osztrák-magyar monarchia egész területére adatik”, január hónap elsejétől megszűnik. A házalási engedelmet ezután csak Magyarország területére adják ki. Január elsejétől a magyarországi házalók, kivéve a kedvezményezett vidékekről való házalókat, csak Magyarországon házalhatnak, de az osztrák királyságok és országok nem kedvezményezett házalói pedig Magyarországon nem házalhatnak.

Új festékgyár — angol tőkével. Angol tőkések, illetve angliai festékgyárosok festékgyárat szándékoznak létesíteni Magyarországon. A gyárosok, kiknek külföldön már hasonló telepeik vannak, speciális cikkek gyártására akarnak berendezni az új gyárat, olyan gyártmányok készítésére, melyeket eddig még nem gyártanak a belföldön s melyekre nekik szabadalmaik vannak. A külföldi tőkések élén Mr. Alders áll; a részvénytőkét 1.300.000 koronára tervezik. Az alapítók állami támogatásért is folyamodni fognak.

Fizetéképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyűlet a következő fizetéképtelenségeket közli: Pusics Iván kézműárkereskedő Krovitica; Kohn Zsigmond kereskedő Krompach; Lichtmann Antal kereskedő Putnok; Gerő Jenő kereskedő Ungvár; Ott Károly kereskedő Debreczen; Korai Armin kereskedő Szatmár; Marmelstein Izidor női divatárkereskedő Nasic; Székely Bertalan bórondgyáros Budapest, Deák Ferencz-utca 16.; Rosenthal Márk kereskedő Budapest, VI., Andrassy-ut 84.

A pénzpiacról. A berlini piacon a magánkamatláb újból csökkent 1/4%-al és jelenleg 6 1/4-en jegyez, de azért rövid lejáratokra, napipénzt a tőzsdén még mindig 9%-al ajánlanak. A Reichsbankot az utóbbi napokban szerfelett igénybevétték, úgy, hogy arra számítanak, hogy az évvégi kimutatás rekordszámokat fog felmutatni. Ez az igénybevétel ismételt igazolja a mai számunkban hangoztatott okát a magánkamatláb hirtelen csökkenésének. Bécsben is esett a magánkamatláb, 5 1/2%-ra s ami a londoni helyzetet illetve a rátaleszállítást illeti, jól informált és londoni összeköttetésekkel rendelkező pénzügyi körök nem hiszik, hogy az e héten bekövetkezzék s egyáltalában nem bíznak a rátaleszállítás lehetőségében mindaddig, míg az amerikai aranyzársó teljesen el nem enyészik. A magánkamatláb ma 5 1/2%. A belföldi piacon ma nyugodt volt a forgalom, a kereslettel alig állott szemben kínálat. Az év utolsó napján is erősen igénybe vették a jegybankot a benyújtások, úgy, mint tegnap, 25 millióra rugtak, míg a lejáratok 10 milliót tettek ki.

A világ legjobb gyomorvize
a Baldóczi

Deák-forrás

gyomor-, máj-, bél- és vesébajoknál
speciálizium, Egyetemi tanárok és gyakorló orvosok mint legjobb természetes gyógyvizet különösen ajánlják. A legszegényebb emberek is ihatják, mert a legolcsóbb gyógyvíz. Tovább elárúsítók minden helységben kerestetnek.
Magyarországi főraktár:
Budapest, Régiposta-utca 10. sz.
Telefon 79-02. • Telefon 79-07.

Bortermelők ülése. A Magyarországi Bortermelők és Borkereskedők Országos Szövetsége legutóbb igazgatóválasztmányi ülést tartott. Az igazgató jelenléteben megemlékezett a vagonhiányról s ezzel kapcsolatban Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternek és Sztéryni József államtitkárnak a borkereskedelem iránt tanúsított jóindulatáért köszönetet szavaztak. Borsay Miklós mádi szőlőnagybirtokos indítványt terjesztett elő a tokajhegyaljai bortermelés érdekében tervezett intézkedések ügyében. Az igazgatóválasztmány az indítványt elfogadta és ennek értelmében állást foglal a tokajhegyaljának zárterületté nyilvánításával szemben és különösen az ottani érdekeltség egy része által javasolt rendkívül vexatós és a kereskedelem szabadságát feleslegesen korlátozó intézkedések ellen. A szövetség ez ügyben előterjesztést tesz a kormánynak. Elhatározták továbbá, hogy sürgős felterjesztésben arra kéri az illetékes minisztereket, hogy a törvényjavaslatnak az országgyűléshez való beterjesztése előtt az érdekeltséget ankétre hívja össze. Foglalkozott ezután az igazgatóválasztmány az adóreform kérdésével is és elhatározta, hogy csatlakozik az országos közgazdasági szaktestületek által a reform sérelmes részei ellen megindítandó akciójához.

A „Siófok” fűrdő r.-t. közgyűlése. A „Siófok” Balatonfűrdő Részvénytársaság vasárnap tartotta Budapestben XV. évi rendes közgyűlését, B. é. a. v. a. Burchard Konrad főrendiházi tag elnöklése alatt. Az előterjesztett évi jelentés kiemeli, hogy az igazgatóság tizenöt évi munkásság után sikerült az ideai zárszámadást oly kedvezően lezárni, hogy a régi veszteség egyenleg elfintézése mellett több rendbeli nagyobb leírást is eszközölhetett. Különösen a lefolyt évben befejezték a parcellázási munkálatokat és most a társaságnak 27 eladható nyaralótelke van. Az évi mérleg 225 korona 37 fillér tiszta nyereséggel zárult, mely összeget új számlára vezették elő. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta s végül egy igazgatósági tagot és négy felügyelő-bizottsági tagot választott.

Szőlőföldek tagosítása. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete a legutóbbi igazgatóválasztmányi ülés határozatából kifolyólag felirattal fordult a m. kir. pénzügyminiszterhez aziránt, hogy a szőlők magánúton történő tagosítása alkalmából — mivel a szőlőterületek, egyrésztől a munkálatok, kezelés, védekezés, stb. dolgokat nehezítik meg, másrésztől a hegyközség alakulását akadályozzák — a történő birtokcserét a jogügyleti és átírási illeték alól mentse fel, hogy ezáltal a társadalom könnyebben megoldhassa a szőlő tagosítása nehéz kérdését, melyre egyes vidékeken, leginkább Erdélyben sürgős szükség van.

Nyilt-tér.

(E rovatban közöltétek nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Vérgyógyítás.

Hemopatia

Uj, eredeti gyógymód, mely rendkívül sikerrel alkalmazható köszvény-, asztma-, görvélykór-, szí-, idült gyomor-, bél- és ideghajokban (neurasthenia) és nemely fontosabb bőrbajban (pl. Lupus). Biztos védelem az ellátás és elmozvar ellen. 18 évi tanulmányozás és alkalmazás után most szűz meg teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedül képviselőjének **Dr. Kovács J.** egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelése van Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt. Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válaszol. — Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymóda.

WIKUS TÁTRA
NYERS EVÉSRE
a legjobb tejszokoládé
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 17.

Gyengélkedő, tanulás miatt vagy bármely okból fejlődésünkben visszamaradt gyermekek, ugyancsak a vérszegény, túlfeszített munka folytán ideges, izgékony és korán kimerült felnőttek mint erősítő szert a legnagyobb eredménnyel használják a Dr. Hommel-féle Haematogen-t.
Ez javítja az étvágyat; fokozza a testi és szellemi erőket, erősíti az egész idegrendszert.
De határozottan valódi Dr. Hommel-féle Haematogen-t kell kérni, az utánzatoktól pedig gondosan óvakodni kell. Kapható a gyógyszerárakban.

BOLDG UJÉVET!
kiván
összes barátainak
és t. üzletfeleinek
az
ÁLTALÁNOS TUDOSÍTÓ
hirdetési osztálya
Tulajdonos: LEOPOLD GYULA szerkesztő
Budapest,
Erzsébet-körút 41.
Telefon 12-06.

Nagyrabecsült vevőinknek
legszívesebben szerencsekívánatainkat
az évforduló alkalmából.
Török A. és Tsa.
Bankház R.-T.
Budapest, Központ: IV., Szervita-tér 3.

Barataimnak és üzletfeleinek
Boldog újévet kíván
TENCZER GYULA hirdetési iroda tulajdonos
Budapest IV. Szervita-tér 6. Telefon 556.

Győri és Nagy
hirdetési iroda, Magyar utca 8.
Tisztelt ügyfeleinek és barátainak
Boldog újévet kívánunk

Boldog új évet kíván
hirdetőknek és ismerőseinknek
Blockner J. hirdetési iroda.

Üzletfeleim, barátaim és ismerőseimnek az évforduló alkalmából
Boldog új évet kívánok
Elek Ekstein Berndt
hirdetési iroda-tulajdonos
Budapest, VII., Erzsébet-körút 36.
Üzletbarátainak és t. megbízóinak

Boldog újévet kíván
MEZEI ANTAL hirdetési iroda tulajdonos.
Budapest, Eskü-ut 5. szám.
Mélyen tisztelt üzletfeleinek és joakaróinak

Boldog újévet kíván
GOLDBERGER A. V. hirdetési iroda.
Budapest, IV., Molnár utca 38.
Alapított 1873.

Üzletbarátainak és t. megbízóinak
Boldog újévet kíván
FISCHER J. D. hirdetési iroda tulajdonos.
Budapest, Gerlóczi-utca 1. szám.

REKLÁM
ÜGYFELEINKNEK
ÉS BARÁTAINKNAK
BOLDG UJÉVET!
REKLÁM
HIRDETŐ IRODA
BARTA BÉLA
szerkesztő és igazgató
BUDAPEST, VIII.,
BÉRKÖCSIS-UTCA 18
1908

Nagyrabecsült vendégeimnek és barátainknak
Boldog Ujévet kívánok
LIPPERT LAJOS, vendégfogó, VII., Erzsébet-körút 13.

Cognac
CZUBA-DUROZIER & Cie.
FRANCIA COGNACGYAR, PROMONTOR.
Mindenütt kapható.
Vezérügynökség: RUDA ES BLOCHMANN, Budapest

KALIPTAS
a legjobb és már is a legkedveltebb kávé
Kapható: **MÜLLER J. L.** és társai
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 2.
Fogó yaserósa, árogeria és finomabb üzletekben.
Kis tubus 60 fillér. Nagy tubus 1 korona. **Fogó pép**

A «Vasárnapi Ujság»
a magyar művelt közönség kedvenc családi lapja, ezentúl is oly irók közleményeit hozza, a kik irodalmunk legmagasabb színvonalán állanak. A jövő (65-ik) évtolvamban **Rákosi Viktor**nak egy szenzáció számába menő új regényét, továbbá; Fogarazzo világhírű regényét, «Piccolo mondo antico»-t **Beszerdj István** főispán fordításában fogja közölni. A «Vasárnapi Ujság» főmunkatársa **Mikszáth Kálmán** pedig a lapnak lenótóleg minden számába fog írni valamit, a miót ő maga mondja a «Vasárnapi Ujság»-hoz intézett szikrázó szellemű levelében: «... Szeretnék valami újat kigondolni a «Vasárnapi Ujság»-nak...»
Az előfizetők (azok is, kik újév után lépnek az előfizetők sorába) karácsonykor a «Karacsony»-t, e díszes kiállítású gazdagon illusztrált, értékes színes mellékletekkel bővített s kiváló irodalmi becsű albumot ingyen kapják. A «Vasárnapi Ujság» előfizetési ára nevezetve 4 korona. Mutatványszámokat szívesen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV. ker. Egyetem utca 4.

Ez év végén
50 éves pályafutását fejezi be a legjobb magyar élcíp, az
„Üstökös”.

Ebből az alkalmából az „Üstökös” kiadóhivatala azt a kedvezményt nyújtja az Egyetértés előfizetőinek (nyilvános helyiségek kivételével), hogy
1/4 évre (3 K helyett) . . . 2 K-ért
1/2 „ (6 „ „) . . . 4 „
1 „ (12 „ „) . . . 8 „
rendelhetik meg az Üstököst.
Utaltványozzím: „Üstökös” Budapest
Az Üstökösnek állandó rejtvényrovata van. Minden megfejtő — kivétel nélkül — értékes jutalmat kap.
Az 50 éves jubileum alkalmából megjelenő ünnepi számot minden új előfizető megkapja.

OVSZEREK
Gummi és halhólyag, 30% engedmény tucatszámú 1-10 forintig. Capot-American rövid, 2-3 forintig. Mintagyűjtemény (25 db) a legfinomabb minőségű urak részére 5 frt. Irrigator, felszerelve 2-5 frt. Diana-övek, legfinomabb 2.50, 3.-, 3.50 frt. Minden megrendelésnél 30% engedmény. Arjogyzok ingyen.
Rothausser M. Ignác és Fia
Budapest, VI., Deák-tér 6. sz.
Anker-udvar (Király-utca sarkán.)

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonatözsde.

Az év utolsó napján nagyon lanya tendencia kapott lábra. Csökkenő külföldi jegyzések, kedvező időjárás nálunk, a fogyasztók további tartózkodása a különben is napok óta gyenge irányzatot még erősebben befolyásolta és folytonos eladásokra készítette a spekulációt. A határidőpiacra az árak rohamosan estek. Áprilisi buza 25 fillérrel, októberi buza 22 fillérrel, áprilisi rozs 20 fillérrel, tengeri és zab 10 fillérrel lett olcsóbb és az alapirányzat tovább is hanyatló. A készáru-piacra pedig alig van vevő. Amit eladni kell, azt csak csökkenő árakon lehet értékesíteni. A mai forgalom néhány ezer mázsát tett ki 20 fillérrel olcsóbb árakon.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 78 kg 26. — kor.
Pestvidéki: 100 mm 76.7 kg 25.50 korona.
Felsőmagyar: 200 mm. 77.5 kg 25.30 korona.
300 mm. 77 kg 25.40 korona.
Bácska: 200 mm. 74.5 kg 25.10 korona.
Rozs. 400 mm. 22. — korona paprikás, 100 mm. 21.80 korona paprikás.
Az árak 100 kilogr.-kint koronákban értendők.

Budapesti gabonaforgalom.

1907. december 29-től december 31-ig.

Erkezett: Elszállított:

Buza	9026	—
Rozs	1911	326
Arpa	6277	—
Zab	4539	—
Tengeri	—	—
Liszt	—	13115
Korpa	—	4093

A határidőpiacra kőtetett:

Előfordult:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1908. áprilisra 13.08, 13.10, 13.05, 13.11, 12.90.
Buza 1908. októberre 10.75, 10.59, 10.65.
Rozs 1908. áprilisra 11.64, 11.68, 11.46, 11.60, 11.57.
Rozs 1908. októberre 9.47, 9.49, 9.40.
Zab 1908. áprilisra 8.29, 8.28, 8.29.
Tengeri 1908. májusra 7.23, 7.25, 7.14.

1 óra 30 percetkor zárulnak:

áprilisi buza	12.95	12.91
októberi buza	10.60	10.61
áprilisi rozs	11.54	11.55
októberi rozs	9.30	9.31
áprilisi zab	8.25	8.26
májusi tengeri	7.13	7.14

Délutáni forgalom.

Délután folytatólágos lanyhaság volt és

4 óra 30 percetkor zárulnak

Buza 1908. áprilisra	—	—	12.89	12.90
Buza új októberi	—	—	10.59	10.60
Rozs 1908. áprilisra	—	—	11.54	11.55
Rozs új októberi	—	—	9.32	9.33
Zab 1908. áprilisra	—	—	8.25	8.26
Tengeri 1908. májusra	—	—	7.14	7.15

Értéktözsde.

Az az intenzív hausse-mozgalom, melynek a napokban tanui voltunk, az év utolsó napján alábbhagyott. Ma már alig volt nyoma a szilárdulásnak, sőt ellenkezőleg, alaposan lanya volt az irányzat és nemcsak hogy semmi vételkedv sem mutatkozott, hanem ellenkezőleg a kínálat ismét erős tulsulyra jutott. A kedvezőtlen fordulatot annak a beszédnek lehet tulajdonítani, amelyet a bécsi kereskedelmi kamara elnöke tartott és

amely sötét színben ecselelte a helyzetet és a konjunktúra jövőjét.

Az üzlet részleteiről a következőket jelenthetjük. Nyugodt irányzattal indult meg az előtözsde és az árfolyamok csekély ingadozások után változatlanok maradtak. A forgalom csekély volt. A déli tözsdén bécsi és helyi realizálásokra összefüggésben a bécsi kereskedelmi kamara elnökének kijelentésével a konjunkturáról, az irányzat lanya volt és az értékek árfolyamai lényegesen hanyatlottak. A forgalom élénk volt.

Az utótözsdén folytatólágosan gyengült az irányzat, az értékek a legalacsonyabb napi áron zárultak. A forgalom nem volt nagy.

Előtözsde.

Előtözsde nyugodt.

Köttettek: Osztrák hitelrészvény 639.25—638.— Magyar hitelrészvény 767.75—765.25. Osztrák-magyar államvasut 674.50.— Rimamurányi vasmű 525.— Jelzálogbank 417.50—416.— Magyar koronajáradék 93.50.

Déli tözsde.

A déli tözsde lanya.

Köttettek: Osztrák hitelrészvény 638.—635.50. Magyar hitelrészv. 765.50—761.50. Rimamurányi vasmű 525.—521.— Magyar leszámítoló bank 483.50—480.50. Jelzálogbank 416.—412.25. Közüli vaspálya 554.50—553.50. Magyar koronajáradék 93.30—93.52 $\frac{1}{2}$. Hazai bank 282.—282.50. Konvertált jelzálog-sorsjegy 232.— Hazai sorsjegy 100.25—101.— Magyar általános takarékpénztár 560.— Danubius hajógyár r-t. 214.—216.— Weitzer-féle vaggongyár 330.— Athenaeum 180.— Magyar villamossági r-t. 278.— Adria tengerhajózási r-t 407.—408.—

Prémium-tízlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért: holnapra 3.—4.— K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. január végére 24.—26.— K.

Utótözsde.

Az utótözsdén irányzata gyengült. Köttettek: Osztrák hitelrészvény 635.50—635.— Magyar hitelrészvény 762.—761.50. Leszámitoló bank 479.50—478.— Jelzálogbank 412.—410. Rimamurányi vasmű 520.50. Államvasut 673.50. 4%-os koronajáradék 93.40—93.42.5. Végül maradt: Osztrák hitelrészvény 635.50. Magyar hitelrészvény 762.— Leszámitoló bank 478.— Jelzálogbank 419.—4 százalékos koronajáradék 93.42.5.

BÉCSI GABONATÖZSDE.

Bécs, december 31. (Az Egyetértés távirata.)

A lanya irányzat ma még kiélesedett, mert az észak-amerikai tözsdékről az argentinai kedvező aratási kilátások következtében áremelkedéseket jelentettek. Az itteni piacon a forgalom majdnem teljesen szünetelt és jelentékeny baisse állott be, különösen rozsban, amely cikik 20 fillért vesztett, buza és zab 10 fillérrel, tengeri 5 fillérrel lett olcsóbb.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 13.05—13.50 korona, mosoni 12.25—12.60 korona, tótfelvidéki 12.25—12.70 kor., déllvasuti 12.20—12.50 korona, marchfeldi 11.90—12.15.

Uj-rozs: tótfelvidéki 11.70—11.95 korona, csepeli 11.70—11.90 kor., pestmegyei 11.75—12.10 korona, különféle magyar 11.65—11.90 kor., osztrák 11.55—11.75 korona.

Arpa: morvaországi 9.40—10.— kor., marchfeldi 9.—9.50 kor., bácsvidéki 8.90—9.50 kor., tótfelvidéki 8.25—9.90 kor., csepeli —, győri 8.30—9.25 kor., déli vasuti —, kor., tiszavidéki 7.20—8.25 korona.

Magyar tengeri: régi 7.85—8.05, új 7.45—7.65 korona, cinquantin 8.75—8.95, új 8.45—8.75 korona.

Magyar zab: selejtes 8.25—8.35 kor., közepes 8.35—8.60 korona, elsőrendű 8.60—8.85 kor., válogatott 8.85—9.10 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, december 31. A mai napon a kamara elnökének a konjunkturáról tett kijelentései fordulatot adtak az irányzatnak. Már az előtözsdén az utóbbi napok szilárd irányzata lanyhára változott és az összes értékek lanyhultak, különösen az al-

pesi bányarészvények, csupán egyes bányarészek emelkedtek. A déli tözsde szintén lanya irányzattal nyílt meg és később se javult az irányzat. Eleinte a vezető értékek irányzata lanya volt, később a bányadtság még érzékenyebben jelentkezett, mert helyi realizációk állottak be és Berlin gyöngébb irányzatot jelentett. Különösen Alpési részvény szenvedett érzékeny hanyatlást.

A zárlat gyenge volt.

11 órakor zárulnak:

Osztrák hitelr. 638.50, Magyar hitelr. 766.—, Länderbank 410.—, Államvasut 674.75 —, Elbavölgyi vasut —, Déli vasut 151.50 —, Alpési bányatársulat 602.25, Rimamurányi 528.—, Májusi járadék 97.05, Magyar koronajár. 93.60, Orosz érték —, Török sorsjegy 183.—, Német márka 117.70.

A szilárd irányzat a déli tözsdét is uralta.

1 órakor jegyeztek:

Osztrák hitel 635.25, Magyar hitel 761.—, Länderbank 409.—, Unio-bank 530.—, Államvasut 672.75, Angol-bank 292.—, Bankverein 516.50. Déli vasut —, Gőzhajó —, Alpési bányarészvény 602.50, Májusi járadék 96.95, Magyar koronajáradék 93.55, Török sorsjegy 183.—, Német márka 117.70. Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 520.50, Orosz járadék 89.70. Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. 413.50. Kárpáti petroleum —.

Bécs, december 31. (Osztrák értékek zárlat.) 4:2 százalékos papír-járadék 96.95, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.60, 1860-as sorsjegy 149.—, Osztrák hitelsorsjegy —, Angol osztrák bankrészvény 291.50, Bécsi Bankverein 516.—, Osztrák-magyar bank 17.78, Déli vasut 148.50, Dunagőzhajózási társaság 980.—, Dohány részvény 405.57, Cs. kir. arany (vert.) 11.35, Német bankváltók 117.70, Osztrák Lloyd 423.—, 4:2 százal. ezüst járadék 96.85—98.80, Osztrák koronajáradék 97.—, 1864-es sorsjegy 254.50, Osztrák hitelintézeti részvény 634.58, Union-Bank 529.80, Osztrák Länderbank 408.10, Osztrák-magyar államvasut 672.25, Elbavölgyi vasut 426.—, Alpési részvény 602.50, 20 frankos 19.15, Londoni váltóár 241.25 Lipótkohó —, Töröksorsjegy 182.50. Nyomott.

Bécs, december 31. (Magyar értékek zárlat.)

4 százalékos arany-járadék 110.90. Tiszai és szeg, kölcs. sorsjegy 143.50, Magyar hitelbank részvény 759.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény 482.—, Rimamurányi 620.70, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 93.50, 4 százalékos magyar földieherm. kötv. —, Magyar nyer.-k. sorsjegy 190.50, Kassa-Oderberg vasut részvény 362.—, Magyar jelzálogbank 418.—, Magyar keresk. bank — kor.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE.

Berlin, december 30. (Saját tudósítónktól.) A mai tözsdéforgalomban is szük korlátok között mozgott az üzlet, mert spekulatív tevékenység attól a jelentéstől, hogy a birodalmi bank iránt támasztott igények erősebbek voltak, mint a múlt év hasonló időszakában, tartózkodóvá vált. Amerikai vasuti részvények iránt, ezek közt elsősorban Canada Pacific iránt, nagyobb érdeklődés mutatkozott. Bankok változatlanul jegyeztek. Járadékok kedvező megítélésben részesültek. A 3%-os birodalmi kölcsön, valamint a japánok néhány tizeddel emelkedtek. Oroszok is javultak. A hajózási részvények irányzata szilárd. Bányá- és kohórészvények irányzata aránytalan. Rajnai aczélrészvények csekély vételkedv következtében 1 $\frac{1}{2}$ %-kal gyengültek. Később a vas-, valamint a kohópiacra általános elgyengülés mutatkozott, ami sztrájkhi-ekkel állott kapcsolatban. Ez az egész piacot kedvezőtlenül befolyásolta. Zárlat gyenge. A készpénzpiac ipari értékei gyengülés felé hajlottak. Általános berlini omnibusz-részvények 8%-kal estek. Napipénz 9%, a magánleszámitolási kamatláb 3 $\frac{1}{4}$ %.

Zárlatkor jegyeztek: 4:2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.60, osztrák hitelrészvény 200.—, Déli vasut 28.50, orosz bankjegyek 214.15, 4 százalékos új orosz kölcsön 74.50, Disconto Commandit 170.75, Dinamit-truszi 157.75, Harpeni 193.75, Unifikált török

Charles Heidsieck

PEZSGŐ Imperial Cout: Reims

Américain

Járadék 94.90, 4,2 százalékos ezüst-járadék 96.75, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.75, Magyar koronajáradék 93.50, Osztrák-magyar államvasut 144.50, Bécsi váltóár 84.80, Olasz járadék 103.60, Alt. villamosági Edison 196.50, Gelsenkirchener 192.75, Laurakohó 217.90 Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat) deczember 31. 4,2 százalékos papírjáradék 98.75, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.15, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.50 Osztrák hitelintézeti részvény 200.15, Osztrák-magyar államvasut 144.—, Északnyugati vasut —, Bústiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.60 Bécsi Bankverein 129.90, Villamos részvény 146.—, 3 százalékos magyar aranykölcsön —, 4,2 százalékos ezüstjáradék 98.75, Osztrák koronajáradék 96.75, Magyar koronajáradék 93.45, Osztrák-magyar bank 127.50, Déli vasut részvény 27.70 Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 84.80 Párisi váltóár 814.25, Union bank részvény 133.—, Alpesi bányarészvény 300.— Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) deczember 31. 4,2 százalékos ezüstjáradék 98.40, 1860, sorsjegy 140.—, Déli vasut 27.50, 4 százalékos Aranyjáradék 97.—, Osztrák hitelrészvény 199.80, Osztrák-magyar államvasut 144.15, Olasz járadék 103.20, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.60 Engedő.

London, deczember 31. Angol consol —.

Páris, decz. 31. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 95.75, Osztr. aranyjáradék 96.60, Magyar aranyjáradék 94.50, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 496.50, 4 százalékos Olasz járadék 103.25, Déli vasut elsőbbségi kötv. 317.—, 5 százalékos marokkói járadék 514.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön —, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 87.40, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 94.75, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 502.—, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. —, 4 száz. Szerb járadék 1907. —, 4 százalékos spanyol járadék 94.45, 4 százalékos unifikált török jár. 95.40, Török sorsjegy 169.50, Török dohányrészvény 430.—, Osztrák földhitelintézet —, Osztr. Länderbank 448.—, Magyar Jelzálogbank 450.—, Banque de Paris 14.55 Banque Ottomane 693.—, Osztr. magyar államvasut 693.—, Déli vasut —, Meridional vasut 693, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 614.—, Rio Tinto 16.89, Sucrerie d'Egypte 34, Tula 143, Thomson Houston —, Urikányi kőszén 153, Chartered 24.50, De Beers 372.50, East Rand 98.—, Jagersfontein 91.50, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 45.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.75 Váltó német piacokra (rövid) 122.75, Váltó Bécsre (rövid) 104.18, Váltó Belgiumra (rövid) 1/16, Olasz aranyváltó (rövid) 1/16, Váltó Svájcra (rövid) 1/16, Csek Londonra 251.65, Magánkamatláb 4.— Szilárd

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vásárcsarnok.

1907. deczember 31-én.

Karácsony után igen csendes napok köszöntöttek be, csak ujév előtt volt ismét nagyobb élénkség észlelhető. Jelentékeny a forgalom vágott baromfiiban. Malacok különösen élők, nagyobb quantumban érkeztek és így az árak normálisak maradtak. Élő angol fajmalacok igen keresettek voltak. Va s tojás változatlan. Füstölt húsfélék keresettek. Vadfélék kereslete állandóan jó, nyul kevés érkezik és így az árak elég magasak. Burgonya a lanyha időjárás miatt eddigi árnívóját tul nem lépte.

Mai árak:

Husmenetek: Helybeli marhahus hátulja 138—152 K, eleje 106—112 K, vidéki borju, borbén hosszan mérve súlylevonás nélkül 100—120 K, helybeli borjúhús 126—140 K, sertéshus szalonnával 100—108 K, lezuhott sertés 128—130 K, szalonna friss 140—148 K, szalonna sózott 128—136 K, szalonna füstölt 136—148 K, olvasztani való 136—140 K, hárj 144—146 K, sertésszír 148—152 K, mind métermázsánként. Füstölt hús (vidéki) kg.-ja 140—160 K, hazai sonka 1.80—2.— K, szalámi magyar 3.60—4.— K, nyári szalámi 1.20—1.40 K.

Vaa: Oz 1.50 1.70 K, szarvas 80—110 K, dämvdad 90—110, vaddisznó 70—90 K kg.-ként egészben, nyul nagy 2.80 3.20 K, nyul sült 1.80—2.20 K, togoly 110—130 K, fácán 2.80—3.— K, szalonka — K, darabonként. Fenyvesmadár kötege —

Baromfifélék: Élő rántani való csirke 140—2.— K, sütni való 2.40—3.20 K, kacsza sovány 3.—4.— K, kacsza hizott 5.20—6.40 K, liba fiatal — K, lud hizott 12.—16.— K, tyuk 3.20—3.80 K, pulyka 10.—12.— K páronként. Vágott: szépen tisztított baromfi: hizott lud 1.10 1.28 K, hizott rucza 1.30—1.40 K, hizott pulyka 1.—1.40 K, levestyuk 1.20—1.40 K kg.-ként. Pulárd 1.60 2.— darabonként.

Tejtermékek: Teavaj (centrifugált) I. 2.30—2.50 K, II. 2.10—2.20 K, főzővaj (köptül) 1.60—

1.80 K, tehénturó 14—20 K, kilogr.-ként. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldsejtelek: Burgonya (vagonárú) sárga 5.—5.60 K, rózsza 5.20—5.60 K, fehér 4.—4.20 K, kifli 9.—10.— K, sárgarépa 7.50 8.— K, petrezselyem 10.—12.— K, vörshagyma makói 9.—10.— K, közönséges hazai 7.—8.— K, fokhagyma 36.—44.— K, káposzta 3.—3.60 K 100 kg.-ként.

Gyümölcsfélék: Szőlő 1.20—2.— fillér kg.-kint. Alma válogatott elsőrendű áru (aranyparmen, ranett, Jonathán, Törökbalint, batul stb.) 40—60 K, másodrendű 30—40 K., harmadrendű apró áru 10—20 K. Körte elsőrendű 1.—1.60 K, másodrendű 50—80 K., dió I. 40—60 K., II. 30—40 K., 100 kg.-ként.

Tojás: bácskai 108—110 K, erdélyi apróbb áru — K, meszes — K eredeti ládánként (1440 drb).

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, deczember 31-én. (Hivatalos tudósítás.) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 121—123 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 124—126 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 127—129 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban) — fillérig.

Sertésüzlet 1907. évi deczember 29. napján volt készlet 23950 drb., 1907 deczember hó 30-án felhajtott 387 darab, 1907 deczember 30. napján elszállított 92 darab, 1907 decz. 31. napjára maradt készletben 24245 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: csendes.

Sertéskonsumvásár.

Budapest decz. 31. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 449 darab sertés, — darab sült, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb sült, — malacz. Mai napi felhajtás 584 darab sertés, 84 darab sült, — darab malacz. összesen 1113 darab sertés, 84 darab sült, — darab malacz. Eladott 896 darab sertés, 84 darab sült, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 117 drb sertés, — darab sült, — drb malacz. Mai árak: Zsírsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül életsúlyban 90—104 fillér, életsúlylevonással 112—116 fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kg.-ig 92—96 fillér, életsúlylevonással 112—116 fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, életsúlylevonással 125—128 fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — korona, életsúlylevonással 116—126 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — korona, életsúlylevonással 116—129 fillérig. Belföldi sült 88.95 korona. Horvát sült 108—120 korona. Malacz — korona. (Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, életsúlyban értendő.) A vásár irányzata élénk, az árak változatlanok.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Deczember 30. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter az igazságügyminiszterium számvevőségéhez Bíró Géza számellenőrt számvizsgálóvá, Blaskovich Károly és Fodor Dezső számszámvetőket számellenőrökké, dr. Dobozy Ambrust, az igazságügyminiszteriumban alkalmazott bírósági irnokot és Segesváry Miklós igazságügyminiszteri díjnokot számszámvetővé, dr. Fejérváry Géza löcsei törvényszéki joggyakornokot az ipolysági törvényszékhez aljegyzővé, Putzkalder Kálmán szolnoki törvényszéki segédtelevonóvezetőt az abádszalóki járásbírószékhez televonóvezetővé, Csomor Mátyás salgótarjáni járásbírószékhez irnokká; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Melicskó Gabriella elemi népiskolai okleveles tanítónőt a Bándpusztai közalapítványi elemi iskolához rendes tanítónővé, özv. Farkas Lajosné szül. Faulhaber Paula okleveles kisdédvőnőt a taraczkői állami kisdédvődóhoz kisdédvőnővé; a földmívelésügyi miniszter a vezetése alatt álló miniszterium, valamint az alárendelt hatóságok és intézetek segédhivatali tisztai személyzetének egyesített listájába Radecic Antal igazolványos altisztet ideiglenes minőségű irodasegéd-tiszté; a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Jankovich Rezső díjtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornokká a veszprémi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez; Mészáros Gyula nagybányai lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a nagybányai bányagazgatóság mellé rendelt számvevőséghez; a fiumei és magyar-horvát tengerparti kormányzó, mint a tengerészeti hatóság elnöke, Rauch Árpád ügyvédjelöltet

a tengerészeti hatósághoz ideiglenes minőségű fizetés nélküli szedőfogalmazóvá a marosvásárhelyi itélőtábla elnöke Szabó József oklándi járásbírószék III-ad osztályu hivatalosolgát a marosvásárhelyi itélőtáblához ugyanazon minőségben áthelyezte, illetőleg kinevezte; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Tasch Péter aradi siketméma-intézeti ideiglenes minőségű gyóvpedagógiai tanítót ezen állásában végleg meg erősítette.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Bíró Fndre szerdahelyi járásbírószék irnokot a marosújvári, Alle József berettyóújfalui járásbírószék irnokot pedig a nagyváradvárosi járásbírószékhez helyezte át.

VIZÁLLAS.

Table with exchange rates for various locations (Duna, Horva, Vág, Rába, Dráva, Mur, Száva, Szomsz, Kraszna, Latorca, Laborez, Ung) and currencies (méter) for Dec 31 and Dec 20.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS,

Kiadótulajdonos

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND

Advertisement for '6 évi jótállással 6 ÓRÁK' watches, featuring gold and silver chains, jewelry, and diamonds. Contact: BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRUT 9. szám az udvarban.

Advertisement for 'Vérszegénység' (Anemia) treatment, mentioning 'TOKAJI CHINA VASBOR' and 'TOKAJI BORBOL KÉSZÜL'. Contact: KRONA-GYOGYSZERTÁR BUDAPEST.

KÜLÖNFÉLÉK.

Vád.

Milyen az a férfi,
— Gondolkozom váltig —
Akiért az arcod
Pirosabbra válik?

Ugyebár az nem ir
Panaszos rimeket,
Ugy-e az csak éppen
Annyit mond, hogy: szeret.

Amikor megláttad,
Aldod azt a napot,
És amikor elhagy,
Ugy-e, megsíratod.

Ugy-e, hogy csak ámit,
Csak hazudik neked . . .
S ugyebár te mégis,
Mégis — őt szereted!

Lichtenberg István.

(Esték az orosz udvarnál.) Az orosz császári udvar estélyeire az uralkodó család nagykorú tagjain és főméltóságain kívül, a külföldi diplomaták s az általuk külön kihallgatáson bemutatott idegenek szoktak hivatalosak lenni.

Miután az orosz titkosrendőrség minden idegent hivatalból szigorúan megfigyel, a meghívandó vendégek névsora jó eleve közöltetik a rendőrniszterrel, ki esetleges megjegyzéseit a császár első főhadsegédjének írásban benyújtja.

Az estély ideje alatt, vagyis 8 órától 11-ig a téli palota őrsége fegyverben áll és a palotára kitörkölt utczákat lovas őrszemek zárják el. A hintóban érkező vendégeket a főkapu bejáratának előcsarnokában a székváros katonai kormányzója, ennek hadsegédei és katonai egyenruhába öltözött rendőrügynökök fogadják, kik minden egyes vendéget ismerve, ezek ugyanazonosságát egyszerű fejbőlintással jelezik.

A meghatározott időben a császár nejét karján vezetve, valamint az uralkodó család többi tagjai is, a terembe lépnek, mire a szokásos bemutatás kezdetét veszi.

A császár személyét a főhadsegédek és testőrpáncsnokok veszik körül, mögötte pedig, alig néhány lépéssnyire hátrább négy óriási termélt cserkesz test-

őr áll, úgy hogy a császár előtt elvonuló vendégek annak alakját alig láthatják. A mostani uralkodó némelykor helyéről eltávozva, egy-egy diplomatát vagy főrangú idegent meg szokott szólítani, de főhadsegédei mindig közelében vannak. A császárné az egész idő alatt ülve marad; leginkább főudvarmesternőjével, Galitzin hercegnővel szokott beszélgetni.

Miklós császár rendesen a Preobraszenski gárdaezred egyenruháját viseli, a császárné pedig, valamint a nagyhercegnők párisi divat szerint vannak öltözködve.

A bemutatások után a társalgás elég feszélytelenül többnyire francia vagy német nyelven folyik, oroszul egymással leginkább a nagyhercegek és tábornokok beszélgetnek.

A termekben mindenütt virágok s a forró éghajlat legtrikább növényei vannak elhelyezve, a cararai márványlépcsőkön kincset érő antik-szobrok és csoportok láthatók.

Amde a gyönyörű látvány benyomását a különféle aranypaszományos ruhába bujtatott titkosrendőrök rontják meg, kikkel az ember szeme minden lépten-nyomon találkozik.

Mint tudva van, II. Sándor császár idejében a téli palota alatt egy dinamitbomba felrobbant s a csári családot a haláltól csak az mentette meg, hogy az udvari ebédre hivatalos Battenberg herceg elkésett, mire a pinczében működött összeesküvők nem számítottak. Ezóta a rendőrség a palota minden zugát éjjel-nappal szemmel tartja. A palotában évek óta száz meg száz udvari hivatalnok és szolga lakik, de ha ezek bármelyike a palotából távozik, vagy oda visszatér, igazolványát a kapuőrök parancsnokának felmutatni köteles. Csomagok, ládák és levelek csakis a parancsnok írásbeli engedélyével jutnak a palota belsejébe.

Az estélyi rendezés tizenegy órákor szokott véget érni, amikor az uralkodó pár két melléktermen keresztül saját lakosztályába vonul vissza, a vendégek pedig ismét a titkosrendőrök vizsga szemel által kísérvé, a főlépcsőn távoznak. Alig husz percz múlva a téli palota óriási épületében mély csend uralkodik, a mit csakis az óránként felváltott őrszemek halk lépései zavarnak meg.

(Égő tenger.) Egyik Kaspi-tengermenti orosz város, Noworossisk kikötőjéből nemrégiben sürül s mind sürübbé váló füstfellegek tüntek fel s nyomban felhangzott a rémült kiáltás: — „Ég a város!” Nagy csoportokban sietett a nép a város felé, amerről a füst látszott. Amikor a kikötőhöz értek, ahonnan a látszat szerint a tűz nyilván kiindult, nem láttak semmit s ekkor úgy gondolkoztak, hogy valószínűleg valamelyik hajó ég. Am a kíváncsiak elé itt egészen más, sokkal érdekesebb kép tárult. Amerre a szem

ellátott, az egész tenger lángban állott. A vizen ugyanis petróleum uszott, amely a part és a kikötő között lángba borult s a tűz a maga nagyszerűségében fölséges látványosságot nyújtott. Amikor ugyanis a hajókon elhelyezték a rakományokat, kiömlött a petróleum és jókora darabon végigfolyt a tenger színén. Egy óra hosszat tartott a tűz, amely szerencsére semmi említésreméltó kárt nem okozott, úgy, hogy mindenki kedve szerint aggodalom nélkül gyönyörködhetett az „égő tengerben”. A tűz keletkezéséről azt mondják, hogy két munkás ült a parton, névén a vizen szerteömlő petróleumot. Az egyik egyszer csak így szólt a társához: „Ha akarod, fölguyjtom a tengert”. A másik nevetve biztatta, hogy tegye meg, mire a munkás egy égő gyufát dobott a vízbe. A következő pillanatban végigkigyózott a láng az egész belátható területen, a lángban álló tenger csodás képét tárva a szemlélők elé.

(A társalkodónő.) Alaposan megkapta a magáét egy angol hölgy, aki társalkodónőt keresve, az alábbi nem éppen szerény kívánságokat követelte leendő rabszolgájától a záltala között hirdetésben: „Egy ápolásra szoruló nő társalkodónőt keres, aki körülötte hasznos szolgálatokat teljesítene. Legyen házias, zseretreméltó, zenéhez értő, csinos, korai felkeléshez szokott és legyen jó ápolónő. Legyen továbbá szigorúan mértékletes és kevés igényű. Fizetés nincs, hanem kényelmes otthon”. — Pár nappal később a hirdetés fölött hölgy egy csomagot kapott a postán ezzel a fölírással: „Ne tessék rázni!” Kinyitván a csomagot, legnagyobb meglepetésére egy pettyes macska ugrott ki belőle. A nyakába egy levél volt akasztva a következő tartalommal: „Asszonyom! Beccses hirdetésére vonatkozólag van szerencsém önt egy igen hasznos társalkodónőhöz segíteni, aki bizonyára minden kívánságának megfelel. Igen házias, nagyon korán kel, rendkívül zseretreméltó és csinos. Miután a mellékelt macska már többszörös családanya, nagy tapasztalásai vannak kétségkívül az ápolás terén is. Fizetésre nem tart igényt, megelégszik teljesen egy kényelmes otthonnal”.

(Műtéték állatokon.) Ujabb időben már az állatokon is sikerrel végeznek műtétéket az orvosok. Angliában például gyakran láthat az ember kutyákat, amelyeknek üveg szemük vagy hamis foguk és teheneket, lovakat, amelyeknek műlábak van. Nem régen történt, hogy egy macskának, amely kalaptűt nyelt el, felvágta az állatorvos a nyakát, kivette a tűt és így szabadította meg a szegény állatot fájdalomtól. Egy előkelő londoni hölgy ötezer korona tiszteletdíjat fizetett ki állatorvosoknak egy év alatt. Egyik kutyájának alumínium-lábat raktak fel, amelylyel vígan ugrál a kutyus. Kicsiny madarak lábtörését is sikerrel gyógyítják.

MEGCSALT ASSZONYOK.

— REGÉNY. —

Írta: E. GABORIAU.

51

Vajjon mit akarhat a végrendelettel? Talán meg akarja semmisíteni? Reszketve adta át az okiratot, férje tintát tollat kért és néhány sort írt még hozzá:

„Ezennel kijelentem, hogy teljes szellemi ép-ségben elismerem a végrendelet teljes egészét.”

Aláírta és aztán átnyújtotta a lapot a feleségének. Berta átfutotta egy pillantással, de volt annyi lélekjelenléte és önuralma, hogy még a pillája sem rezdült meg.

— Minek ez, kedves jó Clemensem? — kérdezte Berta. — Nemsokára egészséges leszel és boldogan élünk majd együtt!

De mihelyt csak lehetett, alkalmas ürügyet keresett és elietett Hektorhoz.

Aznap még, a párisi orvos kívánságára, két tanár jött konziliumra.

Ambár a beteg azt állította, hogy nincs semmi fájdalma, az állapota mégis nagyon ag-gasztó volt, de az orvosok reitélylyel álltak szemben, annyit azonban láttak, hogy orvosi tudás nem segíthet.

A házi orvos kötelességének tartotta az asszonyt kiméletesen értesíteni a közelgő katasz-tróliáról.

TIZENKILENCZEDIK FEJEZET.

Este lett.

Vacsora után Berta és Hektor, mint rendesen, ott ültek a betegszobában a kandalló mellett, melyben vidám tűz lobogott; Berta kézimunkázott, Hektor az újságot olvasta.

Sancresty aludt. Alma nyugtalan volt, a melle nehezen emelkedett és a lélegzetvételnél szinte sípolt.

Semmi nesz nem hallatszott a betegszobában, csak az óra egyforma ketyegése és az újságpapír halk zizezése.

Most az óra ütni kezdett és tizet ütött.

A zaj felébresztette Sancresty, nyugtalanul dobálta magát az ágyban, végül teljesen felébredt.

Berta azonnal ott termett az ágya mellett.

— Hogyan érzed magad, kedves Clemensem? — kérdezte tőle gyengéden.

— Szomjasan! — felelte a férje.

— Azonnal készítek neked egy kis hűsítő italt — szólott Berta és odament a kandallóhoz, melynek párkányán poharak, üvegek álltak, ezek között kezdett babrálni.

Ekkor felhangzott a férje éles hangja:

— Mit csinálsz Berta, miféle különös italt készítesz nekem!?

Villámgyorsan suhantak az asszony fején keresztül a gondolatok, de gyorsan összeszedte magát és odament az ágyhoz.

Mindenesetre reszketett és a mosoly, amelyre kényszerítette magát, torz arczfintorítás volt.

— Mennyire megijesztettél, kedves, jó Clemensem, — mondta nagynehezen.

Egy pillanatilag — az asszonynak örökkévalóságnak rémlett — a szemébe nézett s lassan így szólt:

— Ezt nagyon is értem!

Most már semmi kételye nem lehetett többet; a férfi tudott mindent! De azért még egyszer erőt vett magán és megkérdezte:

— Mi van veled, olyan különös vagy?

Ekkor a férfi felegyenesedett az ágyban, a szeme villámolt és olyan erővel — amit a hosszas betegség által elcsigázott férfiben fel sem tételeztek volna — dörögte:

— Azt kérdezed, hogy mi bajom van? A türelmem kifogyott, nem bírom tovább ezt a rettenetes kínzó fájdalmat, nem tudom tovább nyugodtan nézni, hogy a feleségem és legjobb barátom cseppenkenet mérgeznek meg engem!

Egy pillanatilag elhallgatott, aztán folytatta:

— Már jóllaktam vele, hogy folyton tettesem magam. Már végre is az arczotokba kell vágnom, hogy tudok mindent.

De Berta még nem akarta megadni magát.

— Te lázas vagy és félre beszélsz, kedves Clemensem! Csillapodj és nézz reám, hogyan mondhatsz és gondolhatsz ilyen rettenetes dol-

gokat kedves, drága uram, hiszen tudod, mennyire szeretünk és . . .

— Elég legyen a képmutatásból és hazugságból. Engem nem ámítasz többé! Ismerem a mérgedet. Megmondjam a neved?

Berta elsápadt, férje pedig tovább beszélt:

— Rögtön megismertem! Te azt hitted, hogy nagyon ravasz vagy, mivel a mérég tényleg nem hagy vissza semmi nyomot a testben, de elfelejtetted, vagy nem tudtad, hogy a vele járó szimptomák olyan jellegzetesek, hogy az orvos, valamint a vegyész rögtön felismeri. Nemesak nekem, az orvosnak is feltűnt a betegségem és csak a képmutatásomnak köszönhető, hogy a gyanúja ismét elcsúszott! Sejtetted, milyen erőmbe került iszonyu fájdalmaimat elrejtieni és nevetéses, lehetetlen dolgok miatt panaszkodni, amit nem is éreztem? De ha megmondtam volna, milyen szenvedéseket állók ki, az orvos azonnal kitalálta volna és ti mindketten elvesztetek volna!

Berta nagyon meg volt ijedve, de férje utolsó mondata mehökkentette.

— Lehetséges? Nem akarta őt elárulni? De ez a kimélet, mit tervez ugyan?

Egy kis szünet állott be, aztán újból megszólalt Sancresty:

— Hogy engedtem magam általatok megmérgezni, ez azért volt, mert leszámoltam az életem azon a napon, amidőn megtudtam, hogy megcsaltok engem! Miért tetétek ezt velem? Hiszen tudhattátok, hogy szívem legmélyén talál ez a csapás. Ugy szerettek, Berta, jobban, mint az életemet és te, Hektor drágább voltál nekem, mint egy fivér és ti, ti megtudtatok ennyire csálni, a bizalommal ilyen rutul visszaélni! Ha még valami nagy, legyőzhetetlen szenvedély kergetett volna, de tenálad, Berta, ez csak unalom volt, hiúság, vagy mit tudom és micsoda, ami megejtett és tenálad, Hektor, sem volt igaz szerelmemről szó! Nem, te egyáltalán nem szereted őt, a te gyalázatos tetteidnek az irigység volt a rugója! Csak nézd meg alaposan ezt az embert, akit előnyben részesítettél, akit regényhősnek képzelteél, holott valóságban csak egy kiélt világfi, nézd milyen gyalázatosan gyáva!

(Folyt. köv.)

Szerda
Remze
Délut
A kamé
Drama 6 tel
Dumas Sán
Duval Arma
Duval Geor
Rieux Gar
Saint Gaud
Gustave
G. ay gró
Narville
As yvor
Gauthier Ma
Nichette
Este
Az emb
Dramai költ
Írta: Madab
masta Paul
szólt
As Dr
Adam
Eva
Lucifer
Rafoel
Gábor
Mihály
Rab-szolg
Péter apost
A császár
A tanítvány
A marquis
FOL
LEITNER
Az o
Ma, 1/410
Órákor:
Hobó
1/41 órák
Kirá
(Ein Aus
Caprice eg
11 órákor
Végül 77
Szükséges
Nappali p
Az 1-66
1/12-161
HELV
Minden
TA
A fővár
Igazg
az a
Este 10
Rem
Soubrette
humorist
Minden
M
A m
CIN

SZÍNHÁZAK

Szerdán 1908. január 1-én

Remzeti színház

Délután 4 órákor
A kaméllás hölgy.
Drama 5 felvonásban írta...

M. Kir. Operaház

Hunyadi László.
Nagy opera 4 szakaszban.
Zenéjét szerzte Erkel Ferenc...

Este 7 órákor

Az ember trapédiája
Dramai költemény szakaszban
Írta: Madách Imre...

Nepszinnaz-Vigopera

A bálkirálynő.
Operett 2 felvonásban, szövegét
írta Hicks Hamilton...

BUDAPESTI Cabaret

Teréz-körút 28.
Telefon 52-88.
Minden este 9-től 12-ig a januári
új műsor.

ROZSATEJ
OSAN
TANNINGENE
legjobb hajfestőszert 8 koc.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató. VI., Nagyvező-u. 17

Ma új műsor.

Fellép:
Violet Wegner
Harry Lamore
Menetekel
Ferrara A.

CHESTER H. DIECK

The Tups The Polcs
Orlowa Fatime Frey A.
MÁRCEL és BORIS
LES 4 CHARLES

Les Marco Bély

Ballet. Élő fényképek.
Jegyelővel a nappali pénztárnál...

Michelstädter Utóda
Oskó Géza
BUDAPEST.
IV., Váci-utca 3. sz.

HATSCHEK BÉLA
optikai műintézet
emberi-műszerek gyári raktára...

Benoid-gáz
világító készülékek és motorgenerátorok
Magyar Benoid-gáz Részv.-társ. Arad.

Orgona-
harmonikumok
Pajkr Rezső és Tsa
Budapest, X., Delej-utca 11/11.

Nászajándékok
részletfizetésre
POLGÁR KÁLMÁN
Budapest, Erzsébet-körút 29. l. em.

FOLIES CAPRICE.
RÉVAY-UTCA 18.
Leánynevezőben.
Kirándulás a szabadba

HELVÉZIA KAVÉHÁZ
Andrássy-ut 35. szám.
Minden este cigányzene.

TÁTRA-MULATÓ
VII., KIRÁLY-UTCA 77.
az attractiók műsora.
Remzetközi Cabaret

CIMBALMOK,
Mogyoróssy Gyula
Budapest, VIII., Rákóczi-pi 71

SZÍNHÁZAK

Szerdán, 1908. január 1-én

Vígyszínház

Délután fél 3 órakor

Nincs elválni valója?

Bőhózat három felvonásban. Írták Veber Piere és Hennequin Maurice. Főszereplő Góth Sándor.

De Trivolin Robert Balassa Dupont Tihanyi Froustignac Szerényi Couzon Heredits Kisaranyczem Sarkadi Zsóé Gazsi M. Paulotte Komlóssy Dupontné Kiss L.

Este fél nyolc órakor

Az ördög.

Vígjáték 8 felv. Irtá Molnár Á. As ördög Hegedűs János János Varsányi Fenyvesi Éva Kornai B. Csinka Kőrösi András Győző Szarvay László Szarvay

Király színház

Délután 3 órakor.

János vitéz.

Daljáték 8 felvonásban. Irtá Helldon Jenő. Zenejét szerelte Kőrösi Pongrácz János. Kőrösi János Szegedi Ilonka Kőrösi J. A francia királyleány T. Harmat A gonosz mostoha P. Tarnoki G. A francia király Harmat Falu cséze Csizsór

Este fél 8 órakor.

Varázskeringő

Operett 8 felvonásban. Írták Dörmann és Jacobson. Fordította Mérot Adoll. Zenejét szerelte Strauss Öskár. XIII. Jozsim Nemeth Lothár Papir Helena Petrács S. Niki Rathonyi Gusztáv Csapo Friderika Olgya G. Francsi Ötvös G. Vendolin miniszter Szabó Sieremund lakai Szátrány

Vöröszínház

Zárva

„APOLLÓ-SZÍNHÁZ”

(TELEFON 68-39.)

Egy lovagnő szerelmi drámája Angol akrobata. Ultramodern lakásberendezések. Elvezetett nadrag.

Menekülés egy égő hajóról. Újévi szerencse kívánatok. Londoni kutyakállítás. Jarán akrobata.

Lóverseny és szerelem. (A szezon legsikerültebb ujdonsága.) Kezdet fél 8 órakor

Hétfőn, 1908. január 27-én este fél 8 órakor a szék. lov. Vigadó nagytermében

Ysaye és Gönczi

Jenő Mór hegedűművész zongoraművész kettős hangversenyők.

Jegyek: a »Harmonia« zenemű és zongora kereskedésben (IV. Váci-u. 20.) kaphatók.

Pénteken, 1908. január hó 10-én este fél 8 órakor a Royal teremben

Thomán Istvánné

dalestélye.

Jegyek: a »Harmonia« zenemű és zongora kereskedésben, IV. Váci-utca 20. kaphatók.

Pénteken, január 17-én a Royalteremben

Staegemann

Helén kamaranékesnő első dalestélye Budapesten.

Jegyek 10-8 koronáig kizárólag Méry Bélánál VI. Andrássy-ut 12.

Magyar színház

Délután 3 órakor

RAFFLES.

Színmű 4 felvonásban. Irtá S. B. Hornung és W. Eugen Prosbrey Személyek:

Lord Amersteth Réthey Lady Melrose, testvére Bera P. Gwendolyné Borostyán S. Crowley, a lord fia Vandory Lady Ethel a lord lányja Ló. ant Bedford Curtiz Vágó Merton Tamay E. Crawshaw Geras Mrs. Vidal Polgár L. Soldbey, komornik Körmendi Manpes Harry Papp Raffles Artur Somlai

Este fél 8 órakor

GRETCHEN.

Irtá 8 felvonásban. Irtá Dawis és Lipschütz. Fordította Hajó Sándor.

Személyek:

Von der Plein gróf Lőránt I. Dr. Schweigelmann Forrai P. Mosique J. Terzucki G. Bojnage Tarnay Milli Haros M. Tilda Harmos L. Grete Gloom Mészáros G. Franciska Kacsóh F. O tenege Csörtös Von Strohe Réthey Emma Németh L. Bins, polgármester Baross Tobiasch Körmendi Niemann Rátkay

Uránia színház

Délután fél 4 órakor.

Az élet komédiája.

Este fél 8 órakor

Marokkó

CHICAGO

színház.

VII., István-ut 39 szám. Telefon 93-09. szám.

A karácsony. A kelepché került betérő. A polgármester búne. A tűzoltó szolgálatban. Japán buvészet. A tengerész leánya. Egy fiatal házaspár karácsony ajándék

MODERN SZÍNHÁZ KABARET

Andrássy-ut 69. TELEFON 93-16.

5 színpadi tréfa

24 mulató, művészi magánzám

3

Vacsoráló kis bohózat SZERZŐK: Szomahazy, Helldon, Molnár. SZEREPLOK: Medgyessy Vilma, Vörös III, Kelel Jusza, Poor Lili, Nyara, Básony, Kabók, Boros. Kezdet 9 órakor.

1908. január hó 18-án csütörtökön, este fél 8 órakor a f. v. Vigadó összes termelében

KURZ ZELMA

Cs. és kir. opera és kamaranékesnő egyetlen hangversenye.

Jegyek: a »Harmonia« zenemű és zongora kereskedésben IV., Váci-utca 20. kaphatók.

Pénteken, 1908. január hó 17-én este fél 8 órakor a f. v. Vigadó nagytermében

Sauer Emil

második zongora hangversenye. 11 50. budapesti fellépés. 50. 11 „Jubileumi - estély”

A műsor áll: Beethoven, Schubert, Brahms, Schumann, Chopin, Sauer, Rubinstein műveiből. Azonkívül: Strauss-Schulz-Koler Donau Walzer.

Jegyek: a »Harmonia« zenemű és zongora kereskedésben IV., Váci-utca 20. kaphatók.

Kedden, 1908. január hó 7-én este fél 8 órakor a Royal-teremben:

May-Münster Cornelia

opera és dalénekesnő hangversenye.

Jegyek: a »Harmonia« zenemű és zongora kereskedésben (IV. Váci-utca 20.) kaphatók.

Nagy újévi vásár! Gyövel blons trt 1-20-tól kezdve. Básony flanel blons trort 2-26. Selyem blons trt 3-50-től kezdve a legfinomabb kivitelű. Csipke blons trt 6-50, 7-50, 8-... (további részletek a hirdetésben)

Jól lát? Ha nem, akkor forduljon bizalommal GATSCHEK optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szemüvegek és látésvételek is legelőször kaphatók. Innyen árnyékszék bérmentve

A legzöltszerűbb és legszórakoztatóbb ajándék egy Rákóczi gramofon. Fordítható elegáns karni, virágdíszesrel hangversenyhangdobozai 6 tonozsai és 400 angol tölrel együtt 40 korona. WAGNER HANGSZER KIRÁLY-nál Budapest, VIII., József-körút 15. Lemez-vevőim a úkei mindig ingyen kapják. Alttalanc hangszereket árulják ingyen.

SCHMIDT M szíjgyártó, nyerges és bőrdoboz Budapest, VIII., Rákóczi-ut 22. sz. Ajánlja a legújabb típusú Kocsis- és lovagló - szerszámait. Mindennemű utazó és kényelmi tárgyakat, péna, szivar, cigaretták stb. árulnak. - Árjegyzék bérmentve.

Ha brilliant függőt gyűrűt vagy más ékszereket akar jutányos árrban vásárolni, keresse fel bizalommal BLATT HENRIK ékszerüzletét BUDAPEST, József-körút 59.

Fagy-Hó-Szél

nagy ellenségei az arcbőrnek. Es ellen a legbiztosabb és leghatásosabb óvszer a Rogátsy-féle

Magyar-Pipere-Borax.

Allandóan használva az arc és kés a legdurvább időjárásnak is ellentáll; a testbőrt puhán, üdén és tisztán megtartja.

A Rogátsy-féle MAGYAR PIPERE-BORAX eltüntet szepit, pörsenyt, atkát mittessert patanást, májfoltot, a ráncos bőrt báronysimává, a vörös vagy napbarnított bőrt fehérré teszi.

.. Gyermekepolásnál, fürdőzésnél nélkülözhetlen. Kitűnő hatással bír szemgyulladásnál, valamint for- és szájapólasnál. Mosás és vasalásnál a ruhát hófehérre és tűkősimává teszi, a nélkül, hogy a ruhának ártaa

Ara 30 és 75 fillér. Vidékre 10 nagy doboz bérmentve.

Rogátsy-féle magyar pipere-borax-krém K 1-.

Rogátsy-féle magyar pipere-borax-szappan K-80.

Kapható minden gyógyszerüzletben, drogeriában és jobb fűszerüzletben. - Csak dobozban, nem kímérve Egyedül Rogátsy Kálmán Drogeria Bpest. Rákóczi-ut 10. készítője Figyeljünk a ROGATSY névre.

HÁZTARTÁS

Kürthy Emlinő lapja, a magyar gazdasszonyok nélkülözhetetlen közlönye 1908. januárban kezd meg XIV. évtolyamát. Mintegy 100 rovata a külső és belső háztartás minden ágára kiterjed. Ezenkent ezernél több konyharcezept,

Előfizetési ára:

Negyedévre 3 kor. Félévre 6 kor. 1 évre 12 kor.

Kiadóhiva'al:

Budapest, VIII., József-körút 31/B. Tessenek mutatványszámot kérni.

BUDA KIRÁLY KESERÜ VIZ. ELSŐRANGÚ HÁSHAJTÓ! KAPHATÓ MINDEN FÜSZERKERESKEDÉSSEN.

PARFÜM N°4711 CORDIAL Erős, utól-érhetetlenül kellemes és maradvandó illat. Kapható minden finom üzletben. Fegyedül gyáros: Ferd. Mühlens csász és kir. udv. assziszt. Köln a. Rhein. Fióküzlet Boos, V/L Heumühlgasse 3. sz.

Veszek zálogcédulákat

elzálogosított briliánsokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket a legmagnasabb összegig költségmentesen kiválto és teljes értékét kifizetem

DEUTSCH ALFRED ÉKESZERKERESKEDŐ BUDAPEST, Király-utca 34. Petőfi-utca sarok

A jövő házi zenéje a HARMONIUM.

meri már most is a legelőkelőbb körök szalonjait megnödi. Ahol Zongora van, ott csakis akkor teljes a Harmonia, ha vele szemben egy Harmonium van. A Harmoniumok legjelesebbje az AEOL-HARMONIUM melynek egyedül képviselőjét az előnyös és szolid kiszolgálásáról híros

Reményi Mihály czég m. kir. senakadémia házi hangszere készítője nyerte el.

Ne vegyen tehát Harmoniumot, mer REMENYI legújabb kepes Harmonium aranyozott al nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapest-től. VI., Király-utca 58. szám.

Iskolák, dalárdák, kápolnák és templomok

érezre különösen alkalmasak az Aeol-Harmoniumok, mer azok hangja teljesen olyan, mint az Orgoné és azt teljes en pótolja. Javilások szakszertelen mersékkül árrakon. Zongorák Pieni- nőt újak és átjászottak 150 frittól fojebb minden árrban. Kélsmerő levelek megtekinthetők. Telefon 87-84

Szél

a legbiztosabb tisztító

Borax.

megdurrább időűdén és tisztán

RE-BORAX

essort patánást,

avá, a vörös

tezi.

ülözhetlen

valamint for-

uhát hófehérre

ruhának ártana

nagy doboz

mentve.

m K 1—

ppan K—80.

riában és jobb

nem kimérve

drogeria Bpest,

Rákóczi-ut 10.

:

1 évre 12 kor.

Brut 31/B.

kérni.

7 KESERÜ

VIZ

HAJTÓ

KEZESÉSEN

0000

4711

Erős,

utól-

és ma-

letben.

kir. udv.

álutó.

3. sz.

0000

ulákat

esztét,

nagyszerű

és teljes

0000

KERESKEDŐ

00-utca sarok

0000

MONIUM.

gei kel'bb körö

Ahol Zongora

iffew a Harmonia

armonium van

gjelebbé az

MONIUM

seletét az előnyös

asá: ói híros

0000

0000

THE NATIONAL ACME MANUFACTURING COMPANY cég CLEVELAND-ban

a 32251 számú

„Ujtás csavar és szerszámgepeken”

ezimű magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyart gyárosokkal összeköttetést keres; szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szívesen szolgál bővebb felvilágosítással

Kelemen M. István

szabadalmi ügyvivő iroda Budapest, Royal-szálloda B.

DELI S.

csemege-különlegességek

BUDAPEST,

Ferencz József-tér

= CRESHAM-PALOTA. =

Szőlőbirtokosok,

kiknek eladó Sauvignon vagy Semillon, esetleg más francia fajszőlőkből szűrt borai vannak, felkérhetnek czeigüknek ajánlatot tenni. Bármily mennyiséget megvásárolunk.

SZABADALMAKAT

védjegyeket és mintaoltalmat

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

PASZTOR (hej. cég)

BUDAPEST, VII. kerület, Erzsébet-körút 17. szám.

Félvilágosítás díjtalan.

26376

TELEFON 24-20.

HA FÁJ A FEJE,

24 pasztilát tartalmazó doboz 1 kor. 80 fill.

netőtovábbé nem használja azonnal
Bereivás-téle MIGRAIN-pasztilát
mely 5 percz alatt mindenféle természetű, ideges fejfájást még ha krónikus is megszüntet. Felülmúl minden eddig ismert szert. Hatása hámmlatoz, még a leghevesebb fejfájásnál is.

Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.

Főrak- Berettyás Tamás gyógy- Kispest, Rákóczi- utca 8. szorozásnál
Ingyen postalai szállítás 3 doboz rendelésnél.

GAVALLER

csak az új szabad. rendkívüli praktikus

boka védőt

viselheti

Kapható minden divatárúüzletben.

A jubileumi év alkalmából

valamint

üzletem 25 éves fennállása és haj- és szakállkenőcsöm 25 éves feltalálása alkalmából elhatároztam, hogy igen tisztelt vevőimet egy még soha nem létezett kedvezményben részesítek, ami biztosan általános tetszést fog aratni.

100 sorsjegyet deponáltam egy elsőrangú bécsi bankházban, melyeket ajándékképpen tisztelt vevőimnek engedek át minden, azokra esetleg eső fő- és melléknyereményekkel együtt.
Az aluljegyzett 100 sorsjegyre eső összes főnyeremény

5 millió korona

mely összeg természetesen tisztelt vevőimet illeti. Összesen 77 huzás van. A 100 sorsjegy és ennek fő- és melléknyereményei. — mely a mai naptól fogva t. vevőim tulajdonát képezi, és amiért fizetni senkinek sem kell, — úgy osztatnak el, hogy 1909. május 1-én a ki nem húzott sorsjegyek eladatnak és az így begyűlt összeg, valamint az addig esetleg kihuzott fő- és melléknyeremények teljesen ingyen, és pedig a következő módon lesznek t. vevőim között felosztva. Minden vevő, ki egy 1 frtos tégely haj- és szakállkenőcsőt vesz vagy rendel, kap az alatt felsorolt sorsjegyekre egy részjegyet, amivel a sorsjegyekhez, valamint ezek fő- és melléknyereményeihez társtulajdonossá válik. 2 frtos bevásárlásnál kettő, 3 frtos bevásárlásnál három, 5 frtosnál öt, 10 frtosnál 10 részjegy adatik és így tovább, minél nagyobb a vásárlás, annál több részjegyet kapnak t. vevőim és annál nagyobb az az összeg, amit a 100 sorsjegy 1909. május 1-én eladása után kapnak, és így lesz, ha több főnyeremény esik a sorsjegyekre, a részjegyekhez mérten nagyobb t. vevőim nyereményrészesedése. Megjegyzendő még, hogy minden sorsjegyen rajta van a sorsjegyek neve, száma, sorozatszámja és huzási napja, valamint a főnyeremények összege. Alkalmat adok tehát t. vevőimnek a mai naptól fogva 1909.

május 1-én teljesen ingyen 100 sorsjeggyel játszani, anélkül, hogy erre bármit is fizetnének.

A kenőcs szétküldése, postai utánvétellel vagy az összeg előre való beküldésével történik, mikor is a csomagokban egyuttal a részjegyek is elküldetnek, vagy üzletemben Wien, I., Graben 14. megkaphatók.

Haj- és szakállkenőcsöm világhírű és a civilizált országok legmagasabb köreiből el van terjedve, amiről számos elismerő levél tanuskodik. Remélem, hogy e nagyszerű kedvezményben minél nagyobb mértékben részt vesz, és kenőcsömből, amely évekig áll anélkül, hogy megromlana, számos megrendelést fog tenni.

A Csillag Anna asszony saját találmányu hajnövesztő kenőcs használata által mindenki legmagasabb életkoráig megőrizheti haja sűrűségét és hosszúságát. Egyetlen más szer sem tartalmaz annyi hajtápláló anyagot, mint a Csillag-pomádé, amely valóban joggal szerezte meg világhírnevét, amennyiben az azt használó hölgyek és urak a sikert nyomban tapasztalják, mert pár napi használata után a hajhullás teljesen megszűnik és újon nőtt hajszálak lesznek láthatók.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 forint.

CSILLAG ANNA LORELEY-FÉSŰJE Anna Csillag WIEN, I., Graben 14.
eltörhetetlen, darabja 1 forint. (ahová az összes megrendelések küldendők.)

100 sorsjegy. Ezek tisztelt vevőim tulajdonát képezik, ugyszintén azok fő- és melléknyereményei.

1 Bécsvárosi-sorsjegy . . . főnyeremény	K 400.000	1 Jelzalog-sorsjegy . . . főnyeremény	K 70.000
2 Tisza-sorsjegy	„ 150.000	1 Páffy-sorsjegy	„ 81.000
1 Földhitel-sorsjegy	„ 90.000	1 Braunschweigi sorsjegy	„ 150.000
1 Magyar nyereménysorsjegy	„ 300.000	1 Saizburgi sorsjegy	„ 40.000
2 Szerb sorsjegy	„ 80.000	1 Laihach sorsjegy	„ 40.000
10 Osztr. vöröskereszt sorsjegy	„ 60.000	1 Krakói sorsjegy	„ 50.000
25 Bazilika-sorsjegy	„ 30.000	1 Innsbrucki sorsjegy	„ 30.000
10 Magyar vöröskereszt-sorsj.	„ 30.000	1 Szász-meiningeni sorsjegy	„ 25.000
10 Olasz vöröskereszt-sorsjegy	„ 35.000	25 Józsviv-sorsjegy	„ 30.000
1 1864-iki sorsjegy	„ 300.000	4 Török sorsjegy	„ 600.000

Nagy Zsigmond

VI., Lázár-u. 3.
(a Váci-körut mellett.)

Urasági Butorokat Szőnyegeket Csillárokat

Gyönyörű választék a legfinomabb modern és stilszerű matt és fényezett mahagoni palisander vagy másfajta háló, ebédlő, uri szoba és szalonbutorokban. Rézhálósobák, bőrgarnitúrák és kárpitosfélékben. Perzsa, smyrna és más szőnyegekben és függönyökben, modern bronzcsillárookban gáz, villamos stb.-hez.

és legteljesebb berendezéseket (gyárat és üzleteket is) veszek és eladok.

ÉLŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELÖNYÖSEBBEN

KOLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPEN

BUDAPEST, VIII, Erzsébet-körut 29.sz

•VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

GRAMOFON TULAJDONOSOKAT ÉRDEKLI.

hogy miképpen kaphatnak minden gramofonra alkalmas kétoldalu művész-lemezt **INGYEN.**

Sokezer új magyar felvétel! 1000 darab finom angol acél gramofon-tű nagy vétel folytán **csak 3 korona.** — Saját érdekében cselekszik, ha kivágja és megőrzi felhívásunkat. — Gramofon beszélőgép-árjegyzék és lemez-jegyzéket ingyen küldünk.

Tessék hozzánk kérdést intézni.

Iván és Vári hangszer osztálya Budapest, VI. Teréz-körút 1/c.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerre, rövid idő alatt gyógyít húgycsőfolyást, hólyagbajt, sebket, bajakört (syphilis), bőrbalokát, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is, öntörzést és annak utóbjait, ideg- és háttöréseket, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 8-4 ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.

Levél útján is biztos gyógyítok.

KALLAI LAJOS motorgyára

BUDAPEST, VI., Gyár-utca 88. szám. (Régi házszám VI., Gyár-utca 88. szám.)

Teljes jótállás kifizető eszéplésért!

KALLAI LAJOS-féle hírneves villamos benzinköze mobil gép/őrszervek melyek gépezetük által kőszelők kőnyes szomban tarthatók, legjobban alkalmasok.

GOZGÉPEK BECSERELTEK.

Ezen motorok több 100 példányban kifizetésre kerülnek az ország minden részében. Többek között: Kozma József Kadarkút, Somogy megye. Tóth Péter bagói földbíró okos, Csantavér, B. R. m. G. Bíró József földbíró okos, Ozgárd, Pest megye. Olcsó árak részlete. Árjegyzék ingyen.

UJJI Gyerekek

Valódi francia és amerikai gyártmány! Orvosiilag ajánlva! Felhívás kizárólag!

GUMMI.

Eredeti csomagolásban!

Ujji 12 db. finom tejszósz K 2-4
12 db. francia gyártmány K 6-10
12 db. eredeti amerikai K 10-18
Cipő amerikai (rövid) K 4-6
12 db. finom "Non plus ultra" K 6-10
12 db. "Non plus ultra" K 12-18

Hálhólyag Minta-gyűjtemény
családi használatra, 12 db K 6-8
25 db K 8-10

Női övszer "Fenarium" csomagolásban K 8-8

Sérvkötés orvosi rendeltetésre valódi angol acél rugóval K 7-10. Cs. és kizárólag. Kétféle pneumatikus perlelővel K 12-18

Suspensor (horofarós) darabja K 1-2-40
Havibaj kötés darabja K 5-11
Halkötés darabja K 7-24
Gummi gőrcsőr-hártya darabja K 3-12
rrigator teljesen tejszószal, darabja K 5-8
UJI "Auto vaginal Spray" legmegbízhatóbb női köntörlégség K 15-18

Székfűtés titoktartás mellett. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KELETI J. gummiárak és beteg-ápolási eszközök gyára.
Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17/1.

≡ Kiváló gyártmányu ≡

Zongorák és Pianinók

500 kor. feljebb.

Régi

mester-hegedűk

100 koronától

Jó hangu

Czimbalmok

70 koronától

Gramofon

beszélőgépek 40 koronától

Ugyszintén minden más hangszer a legolcsóbb áron a legkiválóbb minőségben

Reményi Mihály

a M. Kir. Zeneakadémia szállítójánál

≡ BUDAPEST ≡

VII. Király-utca 58.

Képes árjegyzék minden hangszerről külön-külön kérendő.

3 szó . . .
Egyenruha
Tiller
Budapest.

Autom. palikánv tömegfűző 2 frt, eszternek 1.20 frt, e y éjjel felügyelőnek nélkül vagy 40 darabot fogtak nem hagynak szagot hátra és könnyűek állnak fel. "Kölsz" szabóipari gyártású. Törzs-éjjelenként a szövetet és muszlikát. Ár 1.20 kor. Mindenütt a legjobb ár-érték arányú. Székfűtés utánvétel Eohuller 7. Bács, H.E. Kurzbauer-gasse 7/a Számánál köszönő és elismerőlevel.

Titkos betegségek

biztos és leküzdhető meggyógyítására 66 évi tapasztalatai alapján legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvostudor specialista

Igen rövid idő alatt alapos sikerrel gyógyít: húgyvesztést, magömlést, hólyagbajt, fekélyeket, syphilis, férfi elgyengülést, öntörzést, háttörést és ideg- és bőrbalokát és minden női betegséget biztos módszerrel

Budapest, 10., Mátyás-körút 10. I. emelet

Rendel d. e. 10-4 és este 6-8 óráig.

Videkielől levél útján is biztos eredményre vezet a gyógyszerrel gondoskodik.

Munkásokat teljesen arány-érték arányúval kezel.

„ADRIA“ Alapítvány 10.000.000 K.

M. kir. Tengerhajózási Részvénytársaság.

Igazgatóság: Budapest, Szabadság-tér 16. Üzletvezető igazgatóság: Fiume, Adria-palota, Riva Szapéry.

Fiuméből, Menetrendszertől járatok: Lissabon, Oporto, Bordeaux, Rouen, Havre, Glasgow, London, Leith, Liverpool, Newport, Newcastle, Crimsby, Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam, Hamburg. Menetrendszertől heti járatok (személyszállításra is berendezve) minden hétfőn: Fiuméből az olasz kikötők érintésével Barcelonába és Valenciába (A-vonal) és minden szerdán Fiuméből az olasz kikötők és Malta érintésével Marselléig (B-vonal). Rendszeres havi áratok az északkeleti kikötőkbe személyszállítással. Évenként 9 járat Brazíliába. Kéthetente rendszeres járatok Fiume és New York között a Cunard magyar-amerikai vonal gyorsgőzöseivel, (Carpathia, Patonia, Slavonia, Utonia).

HAJÓRAJ: Adria, Andrassy, Arad, Árpád, Balaton, Báró Fejérváry, Baross, Bathory, Buda II., B. Kemény, Carola, Deák, Duna, Jókai, Kálmán király, Kassa, Kološvár, Lederer Sándor, Matfakovits, Mátyás király, Nagy Lajos, Rákóczy, Stefánia, Szapéry, Szeged, Szent István, Szent László, Széchenyi, Szejl Kálmán, Tibor, Tisza, Zichy, Zrínyi.

HETI MŰSOR.

Deczember—Január	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király-Színház	Nepszínház (Vil. Opera)	Hagyar Színház	Vár Színház	Oránia
2 Csütörtök	A vetélytárs	Eladott menyassz.	Jó kedvu Maty. Az acélkirály	Varazskeringő	Tündérszerzem	A dada	—	Marokko
3 Péntek	Nászinduló	—	Liszu huska Coullszet ur	Varazskeringő	Tündérszerzem	Gretchen	Bajazzók	Marokko
4 Szombat	Az igazság felé Az utolsó fejezet	Fidelio	Patachon	Varazskeringő	Tündérszerzem	Virágos csónak	—	—
5 Vasárnap d. u. este	A forradalmár Az igazság felé Az utolsó fejezet	Manon	Usztrigás Micza Patachon	Vig özvegy Varazskeringő	Denever Tündérszerzem	Gyurkovics lányok Virágos csónak	—	a tenger Marokko

Helyiségváltás

miatt

NEUMAYER FÜLÖP

Budapest, V., Váci-körút 2. és 4. szám
alatti lévő

összes árukészletei
mélyen leszállított árban
kaphatók.

Mindennemű szőnyegek, bu-
torszövetek, függönyök, ág-
és asztalterítők, átvétők,
matracz - csinvalók stb. stb.

1908 év elején üzletét
V., Deák Ferencz-tér 1. sz. alá
helyezi át.

TELEFON 11-21 TELEFON 11-21.

DÓSA KÁROLY

első budapesti ablak és
lakástisztítási vállalata

Budapest, VII., István-tér 16. sz.

Elvállal minden e szakba vágó munkákat, egyéni
adóbeosztást, ablaktisztítást, féregmentesítést stb.
legelőszobban és teljesen megbízható eredménnyel.

Eb aki bánja

ha haragszik a
szomszéd, mert én
állandóan a híres
kecskeméti barack-
pálinkát iszom.

Ki nem hallotta még hírét!!

Takáts világhírű szabadalmazott állítható
gyomorvédő-óvja és gyomor- és há-
toldó óvja, igazán alkalmas hatásának,
amely a gyomortisztítást, a gyomorszá-
rmozgást, hasznosítja, hasznosítja, meg-
szünteti. De mint egészség biztosító is nagyon sokan
egész családok is viselik, de ott aztán nincs
is betegség hanem csupa öröm és virág,
mert minden járvány és minden beteg-
ség egyedül biztos ellenszere. A gyor-
morvédő óv ára 1. számú mox legelőszob-
alkalmas 4 kor. II. számú lútkőver termé-
kre 6 korona. Hátyvédővel, gyomor- has-
toldó óvára 1. sz. 8 kor. 50 fill., II.
sz. 8 korona 50 fill., III. sz. nagyon sokan
viselik az óv helyett is, különösen az in-
teligens szívesen, mert hasznosabb,
kényelmesebb és erősebb is, mert meleg-
től is szabályozható és nem bolyhosodik,
kellően melegíti a bőrt, a bőrtől a derék
körmele és férfi vagy női irandó. A ki el-
sősorban megkírdi börtönbe kapja, külföld-
ről 2 kor. val több
küldendő be. Székhely a világ minden részébe,
a feltöltő óvára
TAKÁTS DANIEL NAGYMAROS, Sorompó-utca
Ez az igazságos.

Sok millió hever

tevéttelennél, mivel a sor-
jegytulajdonosok nem ja-
ratnak megbízható sorozási
lapot. Ezért járassza a

Hiteles Merkurt.
Egész óvra 2 kor. 80 fillér.
Majelen havonta 2-szer.
A Hiteles Merkúr előfizető

ingyen
kaphat egy évkönyvet a
jelenleg 2-ik számú sorozat-
mely az eddig ki-
sorozott, de föl nem vett ny-
reményeket közli.

ingyen
kaphat egy sorozási nap-
lapt, mely sorozat-
jegyeket árulók tulajdonosai
tartalmaz.

ingyen
jártassza 50 sorozat-
nyeményre.

HITELES MERKUR
Budapest, Ferenciek-tere 6.
Kérjen mutatványszámot!

INGYEN

diszkrét és börtönbe küldött rend-
kívüli érdekes tartalma ábrakkal és
hasznos utasításokkal ellátott árjog-
szűkeket.

GUMMI HALHOLYAG 2, 4, 6, 8, 10, 12 K tucatja
PESAR, OCLUS, NŐI OVSZER 3—5 kor.
eltétlen megbízható valódi angol és francia gyár-
mányok.

„NAKIRA“ 10rv. védett férfi-óvvezeték különleges-
valódi indiai naragummitól fel-
tétlen megbízható, tucatja... **12 K**

MINTAGYÜJTEMÉNY 12 darab legfinomabb
óvvezeték... **4 korona.**

UTERUS-SPRAY eredeti 20rv. védre
női különleges-
14 korona.

Universalis-sérvkötők
paratlanok, kis gummi nyomással, a legnagyobb sérv is el-
szarható. Egyoldala 8-12, kétoldala 10-24 korona.

**Műlábak, műkezek, egyenestartók, terdén-
teknek, támgépek, stb. stb.**
Haskötők, gummiharisnyák stb. Irigá-
torok, betegápolási cikkek kaphatók.

Magyar Orvosi Múszertár Budapest
VII., Rákóczi-ut 32.
Pontos címre és a veres keresztre figyeljünk.

BIZTOS

gyógyulást keresőknek
kik bármily
nemi betegségben szenvednek

mint húgyvese és hólyagbeteg, húgyveszűkletek, vesebeteg-
ség, éjjeli magömlés, sebek és hajszálkosor bántalmak (ephi-
lis), az onferitáció utóhatásait fellépő ideggyógy, korai férfi-
erő elgyengülés, bármily bőrkülsők stb. nőknél terheltetés,
meh bajok alapos, gyors és gyökeres gyógyítására szíve-
sleg tudományos és lelkiismeretes gyógymedicínával
fogva legelőszobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. or. és kir. osztály főorvos országos hírű és a legelőszob 23
éve fennálló rendelés intézetét

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Időnt húgyvese és hó-
lyag bajok vizsgálatára villamos húgyveszűkletek segítségével.
Vidékiek levelekre kimerül a választ és szakszerű tanácsot nyu-
nok, gyógyszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva.

Műknek háttér váróterem.

Teljes közlőműberendezések
valamint egyes alkotórészek. Gyűjtőrendszerek, valamint kábel-
rendszerekben

IPAR- és MEZEI VASUTAK
a p. ábrók, kocsik, csatlók, v. ábrók, kocsik-vasalkatrészek stb.

Motorok és lokomobilok
benzin-, gáz- és gőzüzemre. Garancia mellett felszerelve.

Malmi és téglagyári cikkek
valamint szerszámok, szerszámok, vas- és gépalkatrészek cikkek
használt és új állapotban kiválóan előnyösen beszeresztők

SCHLESINGER ALAJOS-nál
BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRÚT 30. SZÁM,

Hol kell Erényi-Ichtiol- Salicilt használni?

1. Ahol a viszketegségek bőr-
baj ellen nem lehet találni
más megbízható szert.
2. Ahol a sömörös viszketeg-
ségtől nem tudnak meg-
szabadulni.
3. Ahol a sebek vagy kise-
besedések sok bajt és kel-
lemetlenséget okoznak.
4. Ahol az aranyeres fájdal-
mak napirenden vannak.
5. Ahol végbél-bántalmak
óriási fájdalmakat okoznak
6. Ahol az excema gyakran
mutakozik.
7. Ahol a feldörzsölés és
kisebesedés égetési fájdal-
makat okoz.
8. Ahol a test bármely része
vagy a lábak izzadnak.
9. Ahol a viszkető fájdalmak
jelentkeznek.
10. Ahol az ótvár nem volt
eddig gyógyítható teljesen.

As eredeti „Erényi-Ichtiol-Salicil”
3 koronás dobozokban csak a kizárólagos
készítőnél kapható:

**Erényi Béla DIANA-
gyógyszertára**
Budapest, Károly-körút 5.

(Postal megrendelések utánvétel mellett aznap
szállítatnak.)

Több mint egy millió köszönőlevél
biztosítja az A világ minden részéből

Szerda, január 1,

Be

Biztosítási
Vagyontulaj-
Különö-
első orvosi
Világkötő-
A bizt-
Erényi-Ich-
Meggzűnt-
zónitól -
nperomán-
26, 72, 63, 3
zónitól 26
tőre 25 év
Rövid, v
Igazg

E hír-
egyszer-
petit b-
betűk

Fényké-
objectivet
tes Appol-
et

HATS

An-
nőknél a
Eokkal

Szer-
BARTA
beöltö-
mőze-
gomba-
veket,
alól a
ZERVG
posmeg

Veres
BART
post-
ko ren-
ZERVG
esml

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK HÁZAJÁNDÉK- TÁRGYAK

A
LEGELÖNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERÉSZ-ÉS MŰÖRÁS-
üzletében szerezhetők be.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

**VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK,
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.**

Berlini Victoria Általános Biztosító
Részvény-Társaság.
Alapítva 1858.

Biztosítási állomány 1905. dec. 31-én 7.212.089,80 | Éveslet az 1905. évben 132.673,00
Vagyonállomány 1905. dec. 31-én 890.857,79 | Évi nyereség 6.712,22

Különös előnyök: Megtámadhatatlanság: A kötvény egy évi fennállás után semmiféle alapon sem támadható meg. — Párba vagy öngyilkosság: Az első éven a teljes díjmentes és azután az egész biztosítási összeg fizetése, ki halálozik. — Világkötvény: Kezdeti díj tartozás és utána az egész földön pótlék nélkül megrendelve. — A biztosítás megszűnésének kizárása: Harom évi fennállás után a biztosítás nem vonható érvénytelenre. — Legmagasabb költségek és visszavásárlási érték három évi fennállás után. — Megszűnt biztosítások érvénybe helyezése a hónapban belüli orvosi vizsgálat nélkül eszközölhető. — Háborúbiztosítás: Teljesen kártalanított a hónapban belüli orvosi vizsgálat nélkül eszközölhető. — Nyereményrészesedés: A tiszta nyereség 90%-a a biztosítottaknak szavazattal. — 1904. évi díjlet 100% a tiszta nyereség 90%-a, azaz 25.72.033,31 K. utaltatott át a biztosítottaknak mint nyereségrész. — Már 1878. óta az évi díjlet 25-26%-al emelkedő osztalék fizetése. — Pótdíj: 10.000 koronára szóló megadás és halál esetére 25 évi időtartammal kötött biztosítás egy 20 éves egyen részére összesen 6000.— koronába kerül. Rövid, világos biztosítási feltételek, fenntartások nélkül. Ügyes képviselők alkalmazatnak.

Igazgatóság Magyarország és a Keleti országok részére
Budapest, V. kerület, Széchenyi-utca 1. szám.

ABBAZIA
GRAND HOTEL BRISTOL

Újonnan épült, minden kényelemmel berendezett, elsőrangú fényes szálloda. Nagyszerű szobák, lift, központi fűtés, villamos világítás, telefon, melegvíz-vezeték stb. A déli és keleti nyíló összes szobák erkélyvel ellátva, Kávéházi étkező, olvasó- és zeneterek. Pompás kilitás a Quattro egész vidékre.

A Bristol-szálloda igazgatósága
RUDOVITS W.
tulajdonos.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyzeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Fénykép-készítéket objektívvel, váz, céllal, csereolajjal, Appolo lemezek egyedi elárulási helye.

HATSCHEK EMIL
Andrássy-út 18.
Műhely: Erzsébet-körút 22.
Alapítva 1877.
Egykor olcsóbb, mint másutt leheté.

Ajtók és ablakok
régi és új vasrudnyók teljes vasalással. Kapuzár- rúcsok, kerkerlések keramillapok, Kohlhelmlapok olcsón kaphatók.

Kelemen Mór,
építlet-bontás vállalkozónál
Budapest, Népor-n. 72-74.
Világ Útlet Sziget-ut 5.

Fenyőborovicska
(Juniperus) BARTA-féle, 3 liter 7.50, 4 liter 8.90 — bérmentve, FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesm. 26973

Urasági butorokat, szőnyeget, oszillárokat és legelősebb berendezéseket (gyáratok és ázó, eket is) vessék és eladók.

Nagy Zsigmond
VI, Lázár-utca 3 (a Váci-körút mellett).
Gyönyörű választék a legfinomabb modern és stilszerű matt és fényezett mahagoni plisander vagy másfajta háló, ebédlő, újszoba és szalonbutorokban. Réshálószobák, bergarnitúrák és kárpitosítékekben. Porzsa, smyrna és más szőnyegekben és függönyökben, modern bronzcsillárokból, gáz, villamos stb.-hez.

Vigyázzon, ha meghitt és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért. 25271 sz.

Technikum Mittweida.
Igazgató: A. Holst, tanár.
Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnökök, technikusok és művezetők képzésére. Gazdagon felszerelt elektrotechn. és gépészi laboratóriumok. Gyári tanulmányhelyek. 3610 hallgató a 36. iskolai éven. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

Bőrszékikar
bőrsejtelés és bőrtaragás

KENDI ANTAL
Budapest, IV., Károly-utca 2.
az evangélikus iskolaépületben. Nagy raktár valódi bőrsejtelés és karosszékekben, jóval olcsóbb árban, mint eddig. Használt székek átalakítása bőrsejtelésre előző árakban, legelősebb bőrbutorok és állványok.

Szepességi csemegék
BARTA-féle veresáfonya befőttet, mélna-, számbóza-, csipkebogyóval, gomba- és huskonserveket, pástetomokat stb. a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesmegye. Kerjen árjegyzéket.

BELHURUT,
(hasmenés) gycmorgórcs legjobb gyógyszer a BARTA-féle FEKETE-APONYA OTÓGYBOR gyógyszerzetek és műszereseknél 1 üveg ára K 1.60, 5 üvegét 8.— koronáért bérmentve szállít a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepes-m. 26971

Polgári árak!
Postos kiszolgálás!
Kötendő szabás!
Videkre mintái kitétek nagyobb rendeltetésű szomszédos elmegek.

Zellszka János
angol uti szabóterem
BUDAPEST,
Andrássy-út 58. l. em.
Állandó választék a legújvatosabb angol és bel-földi szövelekből.

Veresáfonyabefőtt
BARTA-féle, 5 fillős postakosárúveg 6.—-ko rona FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepes-m. 26972

A KINEMATOGRAF
MINDEN SZÁMÁT FOLYAMATOZÓ KÉPZŐMŰVELŐK ÉS MŰVEZETŐK RÉSZÉRE.
KÉPZŐMŰVELŐK RÉSZÉRE.
KÉPZŐMŰVELŐK RÉSZÉRE.
KÉPZŐMŰVELŐK RÉSZÉRE.

E hirdetés rovában minden szó egyszerű beiktatása közönséges piatt betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETESEK

E hirdetés rovában minden szó egyszerű beiktatása közönséges piatt betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V. Sálvány-utca 6/C. 236

Fatum 82
Megérkeztem. Nagyon kérék jöjjön el csütörtökön este. Telefonon értesíts. Csokol hú Gyuszid. 5505

Parketagyár
Gyöngyösön a nálja gyártmányait.

Állást
mindenkinek minden irányban tuzen közvetít Huszár. Budapest, Gresham-palota. Csak vidékieknek. (Válaszbélyeg.) Elsőrangú ajánlások.

Üzletvételt
és átadást minden irányban ingyen közvetít Huszár. Budapest, Gresham-palota. Csak levélieg. (Válaszbélyeg.) Elsőrangú ajánlások.

Házak,
villák, telkek, gyártelekek, gyáriparcok a főváros minden részéből eladásra vagy kberlésre előjegyzésben. Huszár Budapest, V. Gresham-palota Elsőrangú ajánlások. Telefon 81-08.

Erdőbirtokot
vagy erdőt sürgösen keresek megvételre. Részletes leírást és feltételeket „Fakereskedő” jeli ge alatt kérék a kiadóba. 27368

A Falkogen
tűdőbajt gyógyít, szurást, köhögést, lázat biztosan elmulaszt. Ára 3 korona. Kapható: Falk-gyógyszerár, Budapest, VIII Rákóczi-tér 2. sz. 25828

BENZIN-MOTOR
16 HP. Langen és Wolf-téle gyártmány, használt, de kütűnő jó állapotban, olcsón kapható

Abeles Emilnél
Budapest, V., Váci-ut 14. Telefon 24-41 és 93-32.

Könyvelők
raktárnokok, irodaszemélyzet, gazdasági személyzet biztos sikerrel pályáznak a Magyar pályázati értesítő és munkaközvetítőben megjelent hirdésekre. Egyes szám ára 40 fillér. Kiadóhivatal Csáky-utca 4. 5497

Alkalmi vétel.
Butorok, visszamaradt szöszyegek, kényeztető körülmények miatt eladó: mahagoni hálószoza 180 frt, frösztal könyvszekrény, nagy olajfestmények 2 frt, nagy perzsaszöszyegek, lámpák, 8 águ villany 14 frt. Árverési butoreladás. Dobutca és Holló-utca! satorkplncza. 26616

BUTOR
árverésről, finom és egy szerű butor, hálószozák és garzon szobák Szalon börteltek, gyöngyörű tükrök, diván, börszék, írósztal, perzsaszöszyeg és egyes darabok; Földes B, VII. Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra (egy- és tárgyakból is) Kolozsvárra Budapestre ugyszintén államszámvelelő tanállamvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít. Jogi szeminárium; Budapest, VI., Róssa-utca 44. III; 8

Magánkutató iroda
Rákóczi-ut 76. Kényes megbízatásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal úgy magán, mint családi ügyekben. Kossa-Magyar Győza. Telefon 67-47. 26703

Zálogcédulákat,
brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb áron veszek. Brillantokért többet fizetek, mint utjonnan kerültek. SCHILLER ISZIDOR, Siptutca 8. 26316

Ügynökök,
a kik törvényesen engedélyezett sorsjegyek eladásával foglalkozni akarnak, a m lylyel naponta 10-20 koronát keresni lehet, kftűd-jek ajánl tuktat főpostai postafiók 237. Budapest.

Lakást,
butorozott szobát, bármely czélra, berendezéssel is, mindenféle bérhelyiséget gyorsan, csekély díjért közvetít a lakásbérhelység közvetítő csak V., Greshampalota Herleg utca 2. sz. Telefon 81-08. Minden bérhelyiség nyilvántartva

Kanári macskák
kiképzett előnekeseknek daraját 6-8 lit. tenyész-udományok 1 forintjával felölöség mellet szállít

Ki a YES-OUI-SI
című lapot megrendeli, játsza minden megérőltetés nélkül és önállóan az

angol és franciaia
nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ár negyedevenként minden kiadásra 3 korona. Megrendeléseket olfogad és mutatványszámokat küld a kiadóhivatal. Budapest, Andrássy-ut 97. szám.

Butor
új és használt beraktározásból visszamaradt, csillárok, lámpák, irodalberendezés, pénzszekrények bámulatos olcsón eladó. Beraktározási vállalat tulajdonos Landman Sámuel Központi városház épület Gerlóczy-utca 2. raktár 10-11-12

Polgári iskolai
redliskolai, gimnáziumi, kereskedelmi, egyéves önkéntességre képesítő vizsgákra, valamint mindenféle javító és pótló vizsgákra legrövidebb idő alatt a legjobb sikerrel előkészít. „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. I. em 3. ajtó. 26814

Régi ezüsttárgyakat
és zálogcédulákat veszek és eladok mindennemű arany- és ékszerárut, ugymin régiégeket, drágakövet, arany- és ezüsttárgyakat, láncokat, gyűrűket, ezüst-évszéköszöket. Kérjen árjegyzéket ingyen. Fuchs David utóda Budapest, IV., Váci-utca 18. I. emelet. 26764

Építkezéseket!
Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen elvállalja, tehermentes feltételek törlesztésre felépít. Építési tanácsokkal szolgál. Eorsody építésiroda Bpest, Rákóczi-ut 71. 700

Csemegeszőlő
postakosaránkint fagymentes csomogóssal 4 korona, teli nemes fajalma és őris birta ma postakosaránkint 3 kor. 25 kiló ára 12 kor. Hőzilaig főzött barack levár 2.40 kor. Kütűnő birta-ama-sajt 2 kor., Cukor-édes szivar 1.40 K. kütűja Fabrikonak hctoiter-jét 50 soronáért szállítja Szabo K. I. Csongrád.

STENOGRÁFIA
Ingyenes magyar, német gyorsírást és gépirást tanfolyamok kezdődnek a főváros leg nagyobb és legkedveltebb szkolájában, a „STENOGRÁFIA” orsz. Gabelberger gyorsíró és gépiróskolában. Kereskedelmi szaktanfolyamok Sokszorosított kurzusok. Jelentkezés egész nap. VI., VÁCI-KÖRÜT 33. SZÁM.

Páthető fürdőkad.
50 koronától feljebb, kádák 12 koronától feljebb mindenféle szavatvny és vízvezeték berendezést vállalok.

LEFKOVITS ADOLF
Wesselenyi-utca 51/E. Erzsébet-körút és Marsfa-utca között. Árjegyzék bérmentve.

Telt kebel.
Telt kebel két hónap alatt a Pilules Orientales (kötői pilulák) által, az egyedülálló Aital, melyek a m-illet fejleszítik, szűrditják, helyreállítják a női mellnek a természetes szépségét. Kétszer, a-élkül, hogy az egészszegnek artnának. Ga antiava arzenikummentes.

Használt hengersizliak
4 és 5 méter hosszúságban, malomtelvonók többféle magasságban, trieurók, zsákoló kocsi, stb. olcsó áron kaphatók

Abeles Emilnél
Budapest, V., Váci-ut 14. Telefon: 24-41 és 98-32

MERNOKI MUSZEROKET
vesz, elad, cserél, lejtűm-rök, Planimeter, Teleskop, Goetz-Zeiss-Iridárestb.

HATSCHEK EMIL
Andrássy-ut 13. Fiókjai Erzsébet-körút 38

Polgári, gimnáziumi,
kereskedelmi, redl, magánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Kerekes, Almássy-tér 16. sz. II. em. 18. sz. Válaszbélyegyet kérék. 25465

Gimnáziumi,
redl, kereskedelmi, polgár egyéves önkéntességi, bármely érettségi vizsga letelevéséhez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanít és tanítást kütűnő philologus és matematikus. Egyenkinti oktatás. Tanítványok csak korlátolt számban vétetnek fel. A bámulatos eredményeket igazoló okiratok alakásban megtekinthetők. Goitein Heinrich Budapest, VII., Damjanich-utca 39. II. emelet 10

BUTOR
Alkalmi vételi
Butorvásárlók figyelmébe ajánlom legjobb minőségű butoraimat. Háló-, ebéd- és uriszobák, valamint egyes butorok, osonálaltos olcsón, minden elfogadható áron kaphatók

PECHNER N.
butor - nagykereskedő Király-n 28. az udvarban. TELEFON 38-7L

Kolozsvári
jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, államvizsgákra és alapvizsgákra igen alaposan és lelkiismeretesen készítünk elő a legrövidebb idő alatt kiprobált módszerünkkel, igen szerény díjazásért. A vizsga sikert biztosítja 6 év óta fennálló és kiváló eredményeket produkáló intézetünk. Váltójógból speciális tanfolyam, melyre korlátolt számban vesztünk fel hallgatókat. Csakisutólagos vizsga sikere után igen csekély díjazással. Levélbeli érdeklődésekre kimerítően válaszol Dr. Erős Vilmos, Kolozsvár, Magyar-u. 2.

Saját gyártmányu vas-és rézbutorok
Rézagy ... 45.- frt
Vasagy matracozzal 8 50
Gyermekágy ... 11 50
Sodronyagy-betét 3 50
Vas- és rézbutorok gyári árban.

WEISZ LIPOT
Király-utca 99. szám. TELEFON 57-01.

Pénzkölcsönt
4, 4 1/2 és 5% alapon földirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környéken levő bérházakra I., II., III. helyen 5-70 évig törleszthető. Személyhittel tisztviselőknak gyorsan eszközözöltek.

HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Budapest, Ferez-körút 11a.

Önök övni kell a feleségét!
Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tulbó gyermekéldás ellen, melynek eredményét a hálalratok ezrei igazollják, diszkretnen küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, 247. Lindenstr. 50.

Ajtók ablakok,
VASREDÖNYÖK, VASRÁCSOK, kapuk használ-lak és újak olcsón kaphatók!

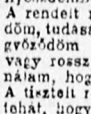
Lefkovits Jakabnál
Bpest, V., Csáky-utca 26. Korall-utca sarok. Lipót körút közelében

A Schnitzer-féle TEÁT
kiváló íz és kiadóságánál fogva a legjobb családokban internátusokban, szanatóriumokban stb. minden mas tea főlé helyesnek.

Schnitzer Mór
oros, ceiloni, kínai tea, valamint cognac, rum nagybani behozatala

Epost, VI., Váci-körút 9.
Fióküzlet; V. Váci-körút 80.

Magyar harzi kanári tenyésztő,

Dobreczenben
Kí a madár dalát meg tudja érteni és annak énekét fel tudja becsülni, kanári tenyésztőm keresse az íet, a tiszteljen meg engem tenyelményeivel. Minden, mit egy madár előadni képes, legyen az lágy, mely hang, avagy csengő ércos, ami csak madarban kiválóan jó, tenyészdomban mindez feltalálható. A rendelt madarat mielőtt elküldöm, tudásáró előbb magam meggyőződöm és ha hibás hangú vagy rosszul énekel, nem leteszik nálam, hogy én azt küldjem el. A tisztelt rendelő nyugodt lehet tehát, hogya nálam rendel tudom, nem szenved kért. Énekes kanárk daraja 7, 8, 10 s 12 frt. Nőtények daraja 2 forint. Szállítási a legnagyobb hitegdon is gondosodó o-magóva történik. Árjegyzék és Apólas-utasítás ingyen, AGOSTON madartelep Dobreczen, Póterfia-utca 28. sz.

Gyorsírás (Gabelberger) Gereben
gyorsíró nőiskolája kiképzés után állást garantál. Németül tudóknak tandíjkezevmény. Írógépek-tatásnövendékeknek díjmentes. Kristóf-tér 2. szám.

Modern urasági butorok
alkalmi vételi és eladása háló-, ebéd-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szöszyegek, figgönyök, terítok, csillárok, vas- és rézbutorokban.

GROSZ SANDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Nagy és Fia BUDAPEST,
Semmelweis-utca 21.

állandó nagy lakberendezési kiállítás. (az egész házban) TELEFON 17-77. Úrasági butorok, új és használt butorok.

Nagy és Fia
Lakberendezési összes tárgyak.

Nagy és Fia
modern butorok: machagoni, palisander, ében- és ozitromfa.

Nagy és Fia
Angol börgarnitúra, franciaia olasz stílusú butorok.

Nagy és Fia
Valódi perzsa és smyrna szöszyegek.

Nagy és Fia
Venezueli tükrök, üveg, csillárok festmények stb.

Nagy és Fia
CSILLAR ÜZLET.

Nagy és Fia
antique butorok és szöszyegek, szalongarnitúrák.

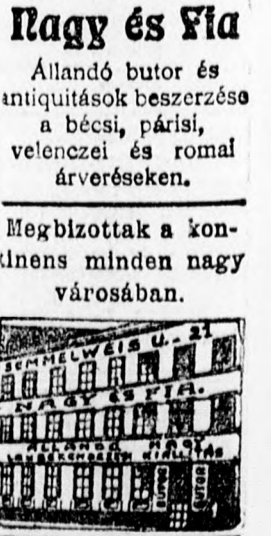
Nagy és Fia
Nippek, bronzszobrok, olasz faragványok, meiszeni és altwien porcellán.

Nagy és Fia
Fióküzlet nincsen össze nem tévesztendő hasonnevű czéggel.

Nagy és Fia
Vesz és elvállal teljes lakás, szálloda és kastély berendezéseket vidéken is

Nagy és Fia
Állandó butor és antiquitások beszerzése a bécsi, párisi, velencei és romai árveréseken.

Nagy és Fia
Megbízottak a kontinens minden nagy városában.

Közgazdaságunk 1907-ben.

Régen volt, nagyon régen volt, midőn a közgazdász felállítván az év mérlegét, bizonyos meglepéssel tekinthetett vissza az elmúlt közgazdasági év eredményeire. Mióta Magyarország gazdasági gyarmatává lett Ausztriának, tehát már századok óta angha volt egyetlen-egy esztendő, amelyben elmondhattuk volna azt, hogy ez az év kiadós lépést jelentett nemzeti vagyonunk gyarapítása terén. Adott a teremtő hál' istennek bőséges esztendőket is az inségek között, az áldott magyar föld nem egyszer ontotta a buzát, úgy, hogy a gazda fáradtsága bőségesen megtérült. De az osztrák kereskedelemnek polypként ránknehezdedő karjai mindenkor megbénították termésünk kiaknázását s vagy értéken alul adhatott csak tul a gazda az áldáson, vagy produktív haszon nélkül a saját zsirjában fuladhatott meg. A közös háztartás másik fele sokkal erősebb volt gazdasági szempontból anyagilag és szellemileg egyaránt, mint mi. Nem bírtuk vele a versenyt soha. És ha volt mit megvárni, annak hasznát sem mi húztuk, hanem Ausztria. De a századoknak ez az állandó vonása jellemzi az elmúlt 1907-ik esztendőt is. A mult kormány gazdasági li-déreznyomását pezsgőbb gazdasági élet és tagadhatatlan fellendülés váltotta fel. Ugy látszott, hogy szembeszökően nagyobb gazdasági tevékenységünk nyomán nemzeti vagyonunk gyarapodása fog következni. De csak látszott. Mert ha kezünkbe vesszük az elmúlt év gazdasági életünknek számszerű mérlegét és ennek karakterisztikáját: külkereskedelmi forgalmunk statisztikáját, szomoruan kell tapasztalnunk azt, hogy a mérleg passzivitásának csökkenése helyett annak növekedésével találkozunk. Az 1907. év fokozott közgazdasági tevékenységének eredménye tehát szemmeláthatóan nem kedvez nekünk, mindazonáltal nincs okunk kétségbeesésre. A nehéz megélhetési viszonyok és közgazdasági életünk bajai előbb-utóbb javulni fognak. S ha a most megindult tervszerűség a kormányzatban állandó marad, talán a közel jövőben lelkebb hangulatban és meglegedetebben tekinthet vissza a közgazdász az év eseményeire.

Az 1907. esztendő a pénzkrisis jegyében folyt le. A vihar előszele érezhető volt már az év elején. A nagy nemzeti bankok féltve őrizték aranykészleteiket s egymásra léptették életbe óvó-rendszabályként a kamatlábak oly mérvű emelését, amilyenekre a világ közgazdasági életében évtizedek óta nem volt példa. Amerika kereste különösen az aranyat s ez ellen védekezett az európai pénzpiacz. És bár ezekből a jelenségekből látható volt az, hogy az amerikai pénzpiacz helyzete már korántsem oly sziklaszilárd, mint aminőnek általában hitték, mindazonáltal a nemzetközi pénzpiacokat nem kis mértékben lepte meg az az óriási gazdasági válság, amely Amerikában ez év őszén kitört. A csodaszámba menő mé-

retekkel bíró amerikai gazdasági tényezők sorra omlottak össze. Olyan intézetek és vállalatok, melyeket megdönthetetlennek hitt az egész gazdasági világ, retentő robajjal dőltek össze s megreszkettették az egész újvilág gazdasági életét. A földrengés hullámai átsaptak az óvilágra is és bár közvetlen érdekeltségben csak a nagy nyugati pénzpiaczok voltak Amerikában, mindazonáltal nem volt Európának egyetlenegy piacza sem, amely ne érezte volna a válságot.

Bizonyos megrettenés vett erőt a pénzpiaczokon mindenfelé és ez az általános érzet megbénította a magyar pénzpiacot is, amelynek idegessége egyébként is közzismert. Hozzájárult ehhez még a kiegyezési tárgyalások bizonytalansága, úgy, hogy a hazai bankok, még mielőtt az amerikai krízis kitört volna, máris a legnagyobb tartózkodást fejtették ki a pénzpiacz szükségleteivel szemben. A hitelt lehetőleg szűkebbre szorították és a nyújtott pénzt is drágán adták. Ennek a tartózkodásnak csakhamar sorra jelentkeztek az áldozatai. Elsősorban a szövetkezeteket kezdte ki a válság, melyektől a nagy bankok megvonták a visszelszámítási hitelt. A gyenge alapokon épült szövetkezetek ezzel szemben — hogy az iparban szokásos kifejezéssel éljünk — üzempredukcióval éltek s viszont megvonták a további hitelezést a kisemberektől. Így aztán a pénzkrisis áldozatai elsősorban a legártatlanabb elemek lettek: a kisemberek, a kisiparosok és a kiskereskedők, melyeknek sorában szomorú pusztitást vitt véghez a nagy nemzetközi krízis. A krízis csakhamar szedi ezek közül áldozatait és a fizetéseképtelenségek és csődök olyan tömegével találkoztunk ez évben, aminőre már régóta nem volt példa. Szomorú jelensége ez az 1907. évnek. A krízis okaival és következményeivel alább részletesen foglalkozunk s itt csak azt jegyezzük meg, hogy az egésznek egyetlenegy örvendetes oldala mégis volt: az t. i., hogy néhány egészségtelen alapokon épült, zsaroló korona-szövetkezet is áldozatul esett. Szociális szempontból fontos és örvendetes eredmény ez, mert megszabadult ezáltal a segítésre anynyira rászorult kisemberek csoportja a lelketlen kizsákmányoló karjai közül, míg az igazán altruisztikus célokat szolgáló szövetkezetek, amilyenekre tényleg szükség van s amelyek komoly és nemes hivatást töltenek be, ezentul annál helyesebben folytathatják hézagpótló működésüket.

A hazai közgazdasági élet felett egészben véve azonban a nagy nemzetközi pénzkrisis mélyebb bajok hátrahagyása nélkül vonult el. Az év végére már érezhető volt némi megkönnyebbülés s a lassanként nyilvánosságra jutó előzetes üzleti eredményekből konstatálható volt az, hogy hazai közgazdaságunk egészben véve szilárdan ellenállott a veszélynek. Igen fontos és örvende-

tes eredmény ez, mert bizonyosága annak, hogy közgazdasági életünk szilárd és egészséges alapokon nyugszik. Ebből a szempontból tehát az 1907. esztendő mondhatnók erőpróbája volt közgazdasági életünknek. A krízis tanulságait azonban figyelmen kívül hagynunk nem szabad és ezek között a legfontosabb az, hogy közgazdaságunk igazán életerős csak akkor lehet, hogyha lehetőleg függetlenítjük magunkat a külföldi s első sorban az osztrák pénzpiacztól. Oly tökéletes országban, mint a mienk, nehéz feladat ez. Egy-két év alatt szinte kivihetetlen. Azonban közgazdasági czél gyanánt le kell szegeznünk, mert viszont az minden kétségen felülálló dolog, hogy igazi gazdasági függetlenségünk még a vámsorompók felállítására is csak akkor lesz, hogyha gazdasági életünk minden részében a teljes örendelkezési jog a saját kezünkben van. Mert minden nemzetgazdasági tevékenység alapjogolata és végcélja csak az lehet, hogy a nemzeti vagyon kellő megnövelésével közgazdasági életünk egész pénzügyi részét a nemzeti töké piaczává avassuk.

Az 1907. évnek reánk nézve talán az a pénzügyi krízisnél is fontosabb mozzanata az Ausztriával kötött új gazdasági kiegyezés harca volt. Talán Deák Ferencz óta még soha olyan általános és mély érdeklődés a kiegyezési tárgyalások iránt nem nyilvánult, mint aziránt, amelynek tárgyalásait Kossuth Ferencz vezette. A helyzet valóban érdekes volt. Nehéz körülmények között s az adott helyzet kényszerítő ereje alatt egy izig-vérig függetlenségi vezérpolitikus tárgyalt a közösség újabb tíz évre való megkötése érdekében. Komoly közgazdász előtt egy pillanatra sem lehetett kétséges az, hogy a kiegyezést most még meg kellett kötni. Egy nemzet gazdasági életében semmiféle ugrásnak helye nincsen. És bár politikai ökonómia szempontjából biztos dolog volt az, hogy a kormány a lényegében és anyagilag jobb kiegyezést nem is szerezhet a réginél, mégis meg kellett kötnie ezt a gazdasági közösséget: mindazonáltal sokan, még komolynak látszó faktorok is akadtak, akik a mai kiegyezéstől a multtal szemben túlzott előnyöket vártak. Ezek a remények anyagi szempontból nem teljesedtek. Hozott azonban az új kiegyezés igen lényeges s igen fontos közjogi vívmányokat, amelyek már előjeleiként tekinthetők a gazdasági közösség megszüntetésének. A szerződéses forma, az önálló vámtarifa oly kellékek, melyek Magyarország gazdasági önállósága elvének elismeréséből származnak. Az 1907-től 1917-ig terjedő tíz esztendő feladatai most már tisztán állnak előttünk. Ebben a tíz évben a hazai közgazdasági életet csak az a vezéreszme irányíthatja, hogy minden téren elő kell készülnünk 1917-ig a gazdasági szétválásra, illetőleg a vámsorompók felállítására. És mivel a történelem tanulságai szerint Ausztriától soha békés uton jo-

gaink tiszteletét ki nem csikarhattuk, egész bizonyos, hogy közgazdasági életünknek 1917-ig fegyverkeznie is kell a bekövetkezendő gazdasági háborúra. És ez a háború annál veszedelmesebb lesz, mert nem nyíltan és egyenes úton fog ránk támadni az ellenség, hanem alattomosan és kerülő utakon. Nagy nemzeti érdekünk lesz akkor, hogy függetlenek legyünk anyagilag is az egész vonalon Ausztriától.

Az önállóságunkra való előkészülődésnek legnagyobb erővel azokon a pontokon kell folynia, amely pontokon legkönnyebben vagyunk sebezhetőek: ez az ipar területe. Iparunk ez idő szerint még nem képes harcvaszállani Ausztriával. Nagy és öntudatos munka kell ahhoz, hogy 1917-ig olyan állapotba hozzassuk iparunkat, hogy legalább akkor felvehesse a siker némi reményével a harcot. Ezért a jövő közgazdasági teendői között alig van fontosabb: az iparfejlesztésnél. Az 1907. év és Kossuth minisztersége ez irányban tetemes haladást jelentett, mindazonáltal még messze vagyunk attól az állapottól, amikor az előkészítő igazi munkáját megkezdhetjük. Az 1908-ra előirányzott ötmillió korona igen kevés. Igényeinket ez összeg három-négyszerese is alig elégíthetné ki. Hiszen a nálunknál sokkal fejlettebb iparu Ausztria jóval nagyobb összegeket fordít még ma is iparfejlesztési célokra. Hiszszük, hogy nagy kereskedelmi miniszterünk ez irányban nem zárkózik el a jövőben még fokozottabb tevékenységtől s így remélhető, hogy ipari termelésünk 1917-ig úgy megerősödhetik, hogy szükségleteink nagy részét fedezni lesz képesek.

Az iparfejlesztési akcióval karöltve kell haladnia az iparpártolási akciónak, amely azonban csak kormányzati úton sikeresen meg nem valósítható. A nagy társadalomnak, minden igaz magyar honpolgárnak ki kell vennie a részét abból a harcból, melyet most kell indítanunk a külföldi, első sorban az osztrák ipartermékekkel szemben. Ez a harc szintén előkészítője az önálló gazdasági berendezkedésnek. S legalább is olyan fontos, mint az iparfejlesztés, mert csak szükségleteinket ellátni tudó magyar ipar és öntudatos csak magyar iparcikkeket vásárló nemzeti szellemtől átható fogyasztó közönség képes együttesen megvalósítani minden magyar ember törekvését: az önálló gazdasági életet.

Hogy gazdasági életünk egészséges vérkeringését biztosíthassuk, szükséges, hogy a gazdasági élet ütőerei: a közlekedési eszközök, a vasutak és a víziutak szerves összefüggésben álljanak a közgazdasági élet alapeszméivel és törekvéseivel. Önálló gazdasági berendezkedésünk egyik alapfeltétele az, hogy kereskedelmi utainkat úgy szervezzük, hogy azok ne megbénítói, hanem előmozdítói legyenek az Ausztriától való elszakadásnak, vagy helyesebben: megátllói legyenek az Ausztriából hozzánk irányuló áruforgalomnak és megkönnyítói a mi kiviteli cikkeinknek Ausztria elkerülésével való piacrajutásának. Régen tudott dolog, hogy sem vasutjaink építési irányai, sem a régi tarifa-rendszer nem elégíthetik ki az önálló gazdasági élet követelményeit. 1917-ig tehát oly irányban kell fejleszteni közlekedési utainkat, hogy azok akkor fontos eszközei lehessenek a gazdasági harcoknak. Bizhatunk Kossuth irányító elméjében; a közlekedésügy terén elismert kiváló szakértelme és nagy apjának e téren való hagyományai, de saját éleslátása is felfedezették

már vele a keleti kivitel, a fiemei és a Galatz levantei vonal nagy fontosságát. Mert csak a Duna természetes útjának felhasználásával és a fiemei vonal fejlesztésével leszünk képesek megkerülni nyugati törekvéseiben is — Ausztriát. És ezekkel nem szabad várunk 1917-ig. A szükséges előmunkálatokat azonnal meg kell ejteni, hogy 1917 után a kísérletezés ne gyengítse munkabírásunkat. Ezért kell fejleszteni vízi utainkat is. A Duna—Tisza-csatorna építésének sürgőssége napról-napra égetőbb lesz, miként a többi vízi utak fejlesztésének kérdése is. Sajnos, 1907-ben a vízi utak ügyét jórészt háttérbe szorította a vasuti kérdés. Fellenült áruforgalmunk oly feladatokat rótt vasúthálózatunkra, melyeket az lebonyolítani akadály nélkül nem tudott és a mult esztendő közlekedési tevékenységét jóformán teljesen lekötötte azoknak a hiányoknak pótlása, amelyeket hosszú évek mulasztása okozott. Erélyes munkával e hiányok csakhamar pótolhatók lesznek és akkor aztán teljes erővel meg kell indulnia a vízi utak kiépítésének, első sorban a Duna—Tisza-csatorna munkálatainak.

Gazdasági életünknek rákfenéje: az általános drágaság 1907-ben talán még jobban pusztított, mint az előző években. Sajátságos, hogy az iparcikkek még csak valahogy érthető áremelkedésével lépést tart, sőt azt felül is mulja az élelmiczikkek rohamos felszökése. Sajátságos ez, mert hisz elsősorban agrikultur állam vagyunk és így az élelmiczikkek piacra hozatala sokkal kisebb nehézségekbe ütközik, mint egy első sorban ipari államban és mégis az az érthetetlen jelenség mutatkozik, hogy egész Nyugat- és Közép-Európának talán leginkább agrikultur jellegű államában, Magyarországon a legdrágábbak az élelmiczikkek. Sőt a magyar termények egy része — s áll ez különösen a husra — nem egy külföldi piacon aránylag olcsóbban kapható, mint idehaza. Az összes szaktestületek egész éven át tömegtelen mennyiségű ankéten kutatták a baj okait; a napi és szaklapokban rettenetes sok nyomdafesték fogott el e kérdés tárgyalásával a mult évben is. De a drágaság azért egyre tart, a baj orvoslását még mindig nem találták meg. Kétségtelen, hogy a baj okai nem mai keletiek és agrikulturánknak Ausztriával szemben való százados lekötöttsége eredményezte minden valószínűség szerint a baj tulajdonképeni előidézését. Hanem akármilyen is az oka az általános drágaságnak, az tagadhatatlan, hogy az amugy is erőtlén középosztályunk ezt tovább már ki nem bírja. Ha egy egész társadalmi osztály pusztulásának elejét akarjuk venni, akkor most már nem ankéteket kell várunk az illetékes köröktől, hanem elhatározó produktív lépést. Ha kell — császár-metszést.

A nagy drágaság és a kevés munkaalkalmatosság a mult esztendőben is megtizedelte a munkáskezek sorát. A nemzeti vérvesztés a kivándorlás révén ismét ezekkel apasztotta népünket. Súlyosan érezte a velük támadt lézagot közgazdasági életünk minden válfaja. Annál örvedetesebb, hogy az Amerikában leviharzott gazdasági krízis tömegesen vissza vándorlással a kényszerítette azokat, akik egy eldorádó aranyálmával lettek hűtlének az anyaföld höz. A visszavándorlók szomorú sorsa mindennél jobb eszköz lesz a kivándorlási láz csökkentésére. Közgazdasági életünkre, a kormányra és magánosokra egyaránt vár az a feladat, hogy a visszajötteknek tisztessé-

ges boldogulást és munkát juttassunk. Mert faj akkor, ha az édes hazába visszatért és megtört emberekre itthon a munkanélküliséggel járó nyomor vár. A családok kétségbeesése nem nevel jó honpolgárokat.

Az 1907. év közgazdasági életében jelentős szerep jutott ismét a munkásmozgalomnak. Bár az a hihetetlenül nagy sztrájk-láz, mely az 1906-ik évet jellemezte, már alábbhagyott, mindazonáltal nem egyszer akasztotta meg a termelés folytonosságát a helytelen vezetés által felizgatott munkásság. Súlyos csapás volt ez mindig egy nemzet közgazdaságára; ránk nézve pedig kétszeresen súlyos, mert átka visszahull magának az ártatlan munkásosztálynak fejére, mert hiszen ezek a munka-megszakítások igen előkelő helyet foglalnak el az általános drágaság okai között. Az 1907-ik évben némi kijózanodás észlelhető e téren, ami részben az október 10-iki tüntetés hatálytalanságának, részben pedig a munkásjóléti intézmények fokozott propagálásának tudható be. És valóban ez a legsikeresebb út is ha az 1907. év alapjain tovább fejlesztjük a munkásjóléti intézményeket, akkor sikerül majd megoldani a szociális kérdést és sikerül eltompítani a munkásigazgatás fegyverének életét.

Hazánk őstermelő jellegénél fogva, az év gazdasági történetéről irván, első sorban agrikulturánkról kellett volna megemlékezni. Azonban szemlénk folyamán olyan részletesen terjeszkedünk ki az ezzel összefüggő kérdésekre, hogy csak ismétlésekbe bocsátkoznánk, ha e bevezető sorokban is külön kiterjeszkednénk a részletekre. Csak az év általános jellemzéseként említjük itten meg, hogy a várt jó termés elmaradt s így gazdáink súlyos esztendő elé néztek. Szerencsére a mennyiséget pótolta az árak kedvezőbb alakulása s így a megdrágult munkás- és egyéb üzemviszonyok daczára, a mezőgazdasági élet ez évben aránylag türehetően zárult. Számos terményeink fejlesztése mellett állattenyésztésünk fejlődéséről nem sokat beszélhetünk s különös aggasztó jelenségeként kell általános közgazdasági szempontból is tekinteni azt, hogy a tömeges hustermelés terén stagnálással találkozunk. Súlyos nemzeti veszedelem ez, amely ellen védekezni kell.

Megpróbáltatások között, külső és belső bajok mellett, de mégis életerősen lépünk át az új esztendő küszöbét. Gazdasági életünk felvirágzásába vetett hitünket az 1907. év itt-ott mutatkozó balsikerei nem döntötték meg. Bizunk a nemzet alkotó erejében és gazdasági képességében. Szilárd meggyőződéssel hiszszük és hirdetjük, hogyha a most bekövetkezendő tíz évben az összes gazdasági tényezők komoly, hazafias munka jegyében összefognak, céltudatos és lankadatlan munkával megvalósíthatjuk hosszú századok elérhetetlen ideálját: az önálló magyar gazdasági életet.

Kármán Aladár.

*

Az 1907. év közgazdasági történetének több mozzanatait az alábbiakban ismergetjük.

Ipar.

Miként az 1906. esztendő a magyar iparfejlesztés reneszanszának volt nevezhető, azonképen az 1907. év az új irányban való fejlődés éve volt. Ambar az a nagy iparpártolási fölbuzdulás, mely a tulipán-mozgalom nyomán az 1905. és 1906. éveket áthatotta, 1907-ben már erősen lankadt, úgy, hogy a nagyközönség már jóval keve-

sebbet hallott a magyar ipar fejlesztéséről és a magyar ipar pártolásának szükségességéről, mindazonáltal az iparfejlesztés hivatalos programja és a tényleg elvégzett munka ez évben sem volt kisebb, mint az előző évben. Nagy kereskedelmi miniszterünk, Kossuth Ferenc híven mindenkor vallott programjához, a magyar ipar önállóságának érdekében kifejtett akcióját lankadatlanul folytatta tovább és hűséges munkatársával: Sztérynyi Józseffel együtt öntudatosan dolgoztak a cél érdekében: a magyar nemzet gazdasági függetlenségeért. Az év első fele, sőt mondhatjuk az egész esztendő, a múlt év közgazdasági törvényeinek végrehajtásában és a gyakorlati életbe való átültetésével telt el. És mindjárt konstatálhatjuk azt, hogy különösen az iparfejlesztésről szóló törvény egészséges szelleme már érezteti hatását is. Az újabb alapítások már realisabb alapokon nyugszanak és produktívabb munkát is fejtenek ki. Ez nagyon fontos jelenség, mert akkor, mikor a nagy pénzügyi válság az egymással gazdasági függésben álló vállalatokat egymás után rántja magával: megbecsülhetetlen előny egy ország közgazdaságára nézve az, hogy ipara olyan önálló egységekből áll, amelyek nem állanak szinte a létkérdésig menő szerves összefüggésben egy külső faktoral. Gazdasági életünk egyik nagy baja ugyanis az, hogy pénzügyileg tulságos függésben állunk olyan tényezőkkel, amelyek nemcsak hogy nem kísérik barátságos érzelmelemmel fejlődésünket, hanem egyenesen ellenségei annak. Értjük ezalatt az osztrák pénzügyi válságot, mely döntő befolyását ismételtén érvényesítette így a közelmúltban is, a saját önös célja érdekében, gazdasági törekvéseink ellen. Ez az oka annak, hogy kormányunk olyan kiegyezéssel tért vissza Bécsből, amely talán bizonyos anyagi áldozatokkal jár ránk nézve. Mindazonáltal nem kell kétségbe esnünk a jövőre nézve. Csak szilárd elhatározással igyekezzünk a most előttünk álló tíz esztendőben arra, hogy iparunkat lehetőleg az osztrák tőkétől függetlenül építsük ki, akkor 1917-ben a természetes fejlődés során is oly helyzet elé kerülünk, mely mindenestre jobban ellenállhat az önállóságunkkal szemben mindenkor érvényesülő osztrák befolyásnak. Ehhez szükséges az összes tényezők őszinte és hazafias együttműködése, amely ha meglesz, ipari fejlődésünk igazi reneszánsza sem maradhat el.

Az 1907-iki ipari esztendő egyébként edes keveset különbözött az 1906-tól. Szakadatlan küzdelem a munkások és munkaadók között; politikai szempontok érvényesülése ott, ahol tisztára csak gazdasági szempontoknak szabadna csak előnyomulnia; általános drágaság minden téren s ennek következtében az ipari üzem és az ipari cikkek drágulása; a fogyasztók panasa és a fogyasztás aránylagos csökkenése; a kisebb és speciális iparágakban való részleges válságok; a védelmi és támadó kartellek egész sorozata; az ipari alkotások terén való nagy óvatosság; — végül pedig a tőkének erős elzárkózása azok a főbb tünetek, melyek dióhéjban magukban foglalják az 1907. év ipari történetét. Hogy ez a fénykép tökéletes legyen, kiegészíthetjük még azal, hogy a hadseregi szállítások ügye még most sem oldott meg közmegegyezésre s a kisiparosok még mindig a fájós sebek egész sorozatára mutathatnak rá.

Általában, tehát az 1907. esztendő nagy ipari alkotásokra nem mutathat rá, de az a körülmény, hogy ebben az évben az egész világon végig viharzott nagy pénzügyi válság közepette is szilárdan megtartotta iparunk elfoglalt pozícióját: olyan eredmény, amelyet szem előtt tartva, az 1907. évet sem lehet a terméketlen évek közé számítani.

Szociálpolitikai tevékenység.

Az 1907. év karakterisztikonjai közé első sorban a munkásszociálpolitikai tartoznak. Az a rettenetes ideges küzdelem, amely az 1906. évet jellemezte, utóhatásait éreztette ebben az évben is. Bár most már nagyon sokat vesztett mérgéből. A hivatalos körök, valamint a komoly szociálpolitikuskok az 1906. év pusztításainak hatása alatt ebben az esztendőben elismerésre méltó tevékenységet fejtettek ki és a munkásszociálpolitikai intézmények és törekvések egész sorozata látott napvilágot. Miként a következmények mutatják, az önös célokat szolgáló és rövidlátó munkásszociálpolitikai irányzattal szemben a legsikeresebb és a leghatásosabb védekezési mód az volt, amire már az előző évi szemléletben ismételtén rá-

mutattunk, hogy t. i. a munkaadók és a hivatalos körök részéről való szociális tevékenységgel kell elensúlyozni a terrorizmus agitációját. Ez a taktika jól bevált. A szociális intézmények, speciálisan pedig a munkásszociálpolitikai intézmények fejlesztése jótékony hatást gyakorolt az elégedetlenkedőkre és gondolkodóba ejtették a munkások zömét az irányban, hogy hol kell keresniök boldogulásuk igazi barátait. A munkásszociálpolitikai intézmények közül az 1907. évben életbe lépett a munkásbiztosításról szóló törvény, melynek jótékony hatását általában érezték az összes ipari szakmák. E törvény humánus rendelkezései igazán teljesek csak akkor lesznek, hogyha annak idején Kossuth által bejelentett többi reform-törvények, amilyen a zálogházak reformja, az ipari és kereskedelmi alkalmazottak aggkor és rokkantság ellen való biztosítása stb. tényleg létre jönnek.

Azonban a munkásszociálpolitikai intézmény terén nem szabad mindent az államtól várnunk. Magánosoknak, a nagy munkaadóknak, nem kevésbé maguknak a munkásoknak is mindent el kell követniök arra nézve, hogy saját helyzetüket lehetőleg javítsák. Az e téren szükséges teendőket szerencsés módon állította elénk a Budapesten megtartott munkásszociálpolitikai kiállítás, amely bőséges anyagot bocsátott az illetékes körök rendelkezésére.

Kevés fejlődés mutatkozott azonban a munkás vasuti-jegyek és a munkások kitelepítése dolgában, bár az év első felében mi is és az egész sajtó egyéb organumai elég nyomatékosan sürgettük a segítséget. Általában az 1907. esztendőben a munkásszociálpolitikai intézmények iránt nagyobb érdeklődés mutatkozott, mint az előző években. Ennek az érdeklődésnek szülte a „Fővárosi munkásszociálpolitikai bizottság”, továbbá dr. Szalai Sándor és dr. Almádi Géza javaslatai. Az első a munkanélküliség ellen való biztosítás intézménye, a második egy munkásotthon létesítése érdekében agított a fővárosnál, mindkettő a milleniumi alapot akarja anyagi eszközökkel felhasználni. Reméljük, föllépésük legalább is tevékenységre sarkallja a főváros tanácsát. A munkásszociálpolitikai intézmények között igen fontos az az akció, melyet a budapesti kereskedelmi- és iparkamara a Gyáriparosok Országos Szövetségével együtt, Lánzy Leó kezdeményezésére irdított. Ez a munkásszociálpolitikai intézmények között, „Magyar Munkásházépítő Közhasznú R.-T.” megalapítása. Nagy feladatok várnak e társaságra, amely, hogy ez évben még a megalakuláson kívül érdemlegesebb munkát nem végezhetett, az nem az alapítók és nem a kamara rovására irandó. Ide tartozik még a kamara által a munkáskamarák létesítésére irányuló mozgalom megemlézése is. Hatalmas szerve lenne e kamarák megalakulása a nemzeti irányban való munkásszociálpolitikának és nem kétséges, hogy a kamara javaslata kedvező fogadtatásra fog találni.

Sztrájkok.

Ami lehetetlen tozódás után, amit 1906-ban a sztrájk-vezérek véghez vittek, mint hogyha kimerülés állott volna be a sztrájkok intőzőiben. Az 1907. évben már kevesebb sztrájk volt, azok is olyanok, amelyeknek csirája vagy az előző évbe nyulott vissza, vagy pedig egy speciális politikai cél szolgálatában állottak. Ezek közül az év őszén hirdett nagy politikai munkabeszüntetés, a parlament megnyitásának napján óriási előkészületeket emésztett meg. A szervezett munkások hetekkel korábban valóságos végítélet bekövetkeztét hirdették s a terror minden eszközét felhasználták arra, hogy közgazdasági életünk folyását megakasszák. Hogy a terv nem sikerült, az első sorban annak a nyakra-főre való sztrájk-rendezésnek rovására irandó, melyeket a vezetők 1906-ban okkal és ok nélkül rendeztek. Maguk a munkások is megelégtették a sok keresetnélküliséget, míg maga a sztrájk a mindennapisága miatt sokat vesztett komolyságából.

Tagadhatatlan azonban az is, hogy az említett munkásszociálpolitikai intézmények hatása immár meg is nehezítette a sztrájk-rendezéseket. Bebizonyosodott az, hogy terrorral szemben a leghelyesebb védekezési mód a praeventív segítés módja. Ha a munkás látja azt, hogy azok a faktorok, amelyek ellen izgatják őt, tényleg gondolkodnak rája — kevésbé vihetők a jégre.

Szervezkedés a sztrájk ellen.

Másrészt az 1906. év tanulságai a munkaadókat is szervezkedésre serkentették. Ez a szervezkedés

most még gyenge és erőtlén ugyan, azonban már mégis vannak eredményei, hogy csak az építőipari munkaadók szervezkedésére mutassunk rá. Az év első hónapjaiban lezajlott építőipari kongresszus egy más vállvetett támogatására kötelezte tagjait. Hasonló szellem lengi át a husiparosok és kárpitosok husvéti kongresszusát is, amelyek mind a munkaadók szervezkedésének jegyében folytak le. Bár egyetlen egy esetet, az építőiparosok esetét kivéve, a munkaadók szervezete agresszív magatartást sohasem tanúsított, mindazonáltal az oktan sztrájkokkal szemben meg volt az üdvös hatása. És ez a higgadt magatartás csak előnyére válik a munkaadóknak, mert mindig tartósabb békét hoz a meggyőzés, mint a megfélemlítés fegyvere. A munkások és a munkaadók közötti béke érdekében és a tömeges sztrájkok ellen jó eszköznek bizonyult a kollektív munkaszerződés eszméjének keresztülvitele is, amelyet a malmok és a malmosok alkalmaztak sikeresen. A cél minden esetben a munka folytonosságának biztosítása, ami egyuttal minden közgazdasági tevékenység produktívításának alapja is.

E munka-folytonosság szempontjából, de a társadalmi béke érdekében is öröndetes új szellem lengi át a belügyi kormányzatot, amelynek élén gróf Andrássy Gyula belügyminiszter igazi államférfiúi magaslattól bírálja felül az eseményeket. Az ember legtermészetesebb elhatározási szabadságának megvédésében Andrássy Gyula valóban régóta nélkülözött üdvös szigorú és következetes tanúsított. És kimélet nélkül a törvény teljes szigorával sújtotta azokat a munkásszervezeteket, amelyek a munkások érdekeinek képviselete helyett, a munkások terrorizálását, a munkások és a munkaadók közötti békes viszonyok megbolygatását szorgalmazták. És az első elkeseredéstől eltekintve igen fontos és szociálpolitikai szempontból eléggé meg nem becsülhető jelenség az, hogy ezek a felosztások és a sztrájk-rendezésnek az alapszabályszerű jogok közül való kivétele mélyebb hatást a munkásokra nem gyakoroltak, sőt a legtöbb esetben megnyugvást keltettek. A belügyminiszter intenczióinak megfelelően dr. Boda Dezső, a kitűnő főkapitány, a dolgozni akarók védelmére a hatósági karhatalmat biztosította. Ha a munkaadók, valamint a közhatalom még módot fog találni arra, hogy a hű és az oktan sztrájkoktól tartózkodó munkások megjutalmaztassanak, akkor rövid idő múlva megtisztul az amugy is gyöngye közgazdaságunk az örökös és oktan sztrájkoktól.

Iparpártolás.

Fejlődő iparunk a félszázados kiegyezés által nálunk megszilárdított kultúrái, különösen osztrák versenynyel a küzdelem csak úgy veheti föl, ha támogatja őt a fogyasztó közönség erős és kitartó rokonszenve. Az a rokonszenve, amely nem hangzatos szölamokban, merül ki, hanem amely nem rösteli azt a csöpp kis fáradságot, amely bevásárlásainál az áruk eredetének megvizsgálásával jár. Mert lelkesedésből nálunk bőven jut mindenkinek és mindennek. Ki ne emlékeznék vissza a tulipán-mozgalom hatalmas hullámaira, mikor százazrek hordozták büszkén mellükön a jelvényt s mikor százazren vásároltak közönyösen — osztrák árut. Ez jellegzetes hibája a magyar társadalomnak. Tulságosan kényelmes s tulságosan lelkiismeretlen. És bár azok a lelkes férfiak, akik a magyar iparvédelmi mozgalom élén állanak, nem kisebb ambícióval s nem kisebb munkakedvvel dolgoznak, mindazonáltal szomorú valóság az, hogy a magyar iparpártolási mozgalom alig erősödik. És nem is fog erősödni mindaddig, míg működési körét ki nem terjeszti és fokozott eszközökkel nem fekszik a közvetítő kereskedelemre. Kétségtelen dolog ugyanis az, hogy a magyar fogyasztó közönség jelenlétével szemben soha igaz magyar iparpártolás nem lesz addig, míg maguk a magyar kereskedők nem pártolják a magyar ipart. Mert a közönség veszi azt, amit eléje adnak. Ez egy olyan tény, min nem változtathat semmi más, mint vagy a kereskedők szellemének átalakulása, vagy — a védelmi vámrendszer.

Beszélnék mindennél ékeesebben a számok. Az 1906. év külkereskedelmének végső statisztikája szomorú adatokat tár elénk. Ez a külkereskedelmi forgalom a neimes fém- és ércpénzforgalom nélkül, meghaladta a három milliárd koronát. Szembe állítva az

előző évekkel, a tulipános évek forgalma ime a következő emelkedéseket mutatja:

	Behozatal	Kivitel
1904-ben	1.328,881.000	1.355,544.000
1905-ben	1.363,674.000	1.397,876.000
1906-ban	1.555,617.000	1.550,881.300

Az 1907. évi adat nem áll ebben a pillanatban rendelkezésünkre, de az évközi statisztika alapján egész bizonyos, hogy 1907-ben emelkedtek ezek a számok, még pedig az eddiginél még nagyobb passzivitással a mi terünkre. Még szomorubb ránk nézve a dolog akkor, ha meggondoljuk, hogy a behozatali érték legnagyobb részét, vagyis 1906-ban 1.195,140.000 koronát Ausztriának fizettünk ki s így ebben az évben külkereskedelmi mérlegünk Ausztriával szemben nem kevesebb, mint 122 millió koronával passzív volt. Hogy pedig ez a rengeteg passzivitás első sorban az iparpártolás rovására irandó, az kitűnik abból, hogy a kész iparcikkek az összes behozatalunk értékének 61%-át teszik, míg a kivitelünk értékének csak 17%-át. Tisztán Ausztriát véve tekintetbe, ez az arány a behozatalnál felszökken 71,4%-ra, míg a kivitelnél leszál 11%-ra. Oly adatok ezek, melyekhez bővebb magyarázat nem kell. S mivel 1907-ben ezek az adatok semmivel sem javultak, előtűnik áll a maga csupaszágában az a szomorú valóság, hogy az egész iparpártolási akciónk egy gyenge, erőtlén és vérszegény munka. Mindez azonban nem azt jelenti, hogy ne folytassuk a megkezdett munkát. Folytatni kell, de több praktikus érzékkel és nagyobb agilitással. A fősúlyt a jövő nemzedék szellemének megváltoztatására kell fordítani s oda kell törekednünk, hogy az ifjuság és a népzöme ne csak gomblyukában hordja a tulipánt — bár már ott sem hordja — hanem tényleges valóságban, bevásárlásainál, az áruasztal filléres műveleteinél valósítsa meg annak eszméit.

Iparfejlesztés.

Annak a két hatalmas nemzetörténelmi irányzatnak a harca, amelyet a múlt század közepén Kossuth Lajos és Széchenyi István képviseltek, még mindig nem dönt el. Még mindig folyik a harc egyrészt azért, hogy a nemzet politikai szabadságának kivívásával megszerezhesse gazdasági boldogulásának feltételeit, s folyik a harc másrészt azért, hogy Széchenyiként előbb gazdagok, s gazdaságilag függetlenek legyünk, hogy politikai szabadságunkat kivívhassuk. Ez utóbbi eszme szolgálatában áll iparfejlesztésünk is. Erősíteni kell a nemzet gazdasági erőforrásait, hogy anyagilag függetlenítvén nemzeti vagyonunkat minden idegen befolyástól, megnyissuk a teljes politikai függetlenség útját. Ez az utunkat az önálló vemterület birodalmán keresztül vezet. A nemzet nagy gazdasági céljait csak akkor érheti el, ha a gazdasági önálló berendezkedés nagy munkáját tényleg elvégzte. Ezért minden törekvésünknek oda kell hatnia, hogy az 1907-től 1917-ig terjedő tíz év alatt az iparfejlesztést az egész vonalon megnyugtassuk, hogy az 1917-ik év utolsó napja után bátorsággal lezárhassuk az idegen áruk előtt a vámsorompókat. Az önálló vámterület előkészítésének szempontjából tehát alig van fontosabb teendője az államnak, mint az iparfejlesztés észszerű és nemzetgazdasági szempontból helyes keresztülvitele. És ha a legutóbbi év idevonatkozó adatain végigtekintünk, megnyugvással állapítjuk meg azt, hogy iparfejlesztésünkben immár megszűnt az az ötletszerűség és kritikátlanúság, amely a korábbi évek munkáját annyira meddővé tette. Mióta Kossuth Ferencz és Sztterényi József kezében van iparfejlesztésünk ügye, azóta nemcsak formailag van ez meg, hanem tényleg életképes ipartelepek alakjában is, amelyek a kezdet nehézségei után immár a nyújtott állami támogatás nélkül is életképes és produktív ipartelepek maradnak. Mert hiszen az az iparfejlesztés tulajdonképpen célja, hogy olyan kisipart és gyáripart létesítsünk, mely aztán önmagából be tud illeszkedni szervesen a nemzeti termelésbe.

Igen fontos és megnyugtató jelenség ipari kormányzatunkban végül még az, hogy a kormány nagy súlyt helyez a kisipar fokozott támogatására és újból lábrasegítésére. Igen fontos ez, mert míg egyrészt egy igen nagy és érdemes társadalmi osztályt támogatunk vele, mely a magyar nemzeti eszme mellett mindig igen hiven kitartott, másrészt a művészesebb irányzatú ipartermelésnek is egyengetjük vele

az útját. Külön meg kell itt emlékeznünk Sztterényi Józsefről, aki kevés beszéddel, de annál több munkával fáradhatatlan tevékenységet fejt ki iparunk felvirágoztatása körül. Ha valaha lesz Magyarországból iparos állam és annak történelméről valaki megakarja írni, az alapvetők között Sztterényi nevét aranybetűkkel kell az elsők között feljegyeznünk. Iparfejlesztési célokra az 1907. évben 2,400.000 koronát fordított a kormány, még pedig, ha a kedvezmények elosztásán végig tekintünk, azt látjuk, hogy igen helyesen, olyan ipartelepek részesültek állami támogatásban, amelyek olyan üzemeket honosítottak meg nálunk, amelyekben éppen hiányt szenvedünk. Így 28.500 korona engedélyezett két gyárosnak inasok szakszerű kiképzetésére, azután állami kedvezmények engedélyeztetettek az 1907. év első 9 hónapjában 12 gyár részére. Ezek között van egy csavar- és egy fémből készült apróárugyár, egy műhely- és raktártelep, egy faszeg-, egy fehérítő-teleppel kapcsolatos kenderfonó, egy cellulose-, egy henger-turó- és vaj-, 3 mezőgazdasági szesz-, egy asbestoidáru- és egy vért feldolgozó gyár. Ezen gyárakban legalább 4,000.000 korona tőke befektetése köttetett ki azzal, hogy legalább 770 munkás alkalmazandó. Előzetesen biztosítottak az állami kedvezmények 19 gyár részére és pedig: egy tengeri hajógyár, egy írószerszám- és írógépgyár, egy erőátviteli célokra szolgáló villamostelep, egy optikai műszer-, két faáru-, egy bélhártya-, egy bőrfehérítő-, festő- és kikészítő-, egy makkpamutató-, két gyapjúfonó-, egy posztó-, egy kenderfonó- és kötélverő-, egy papirosáru-, két papirosanyag-, egy ruggyanta-, egy kénsav- és műtrágya- és végül egy maró nátron- és szóda-gyár részére. Ezen gyáraknál a befektetendő tőke 15 millió koronára, a foglalkoztatandó munkások száma pedig 2400-ra rug. Meghosszabbították az állami kedvezmények egy fémlemez-, egy elektrotechnikai czikk-, egy csiszoló korong-, egy keményítő-, dextrin-, ragasztógummi- és kávéhántoló-, mosó- és csiszoló-gyárnál. Kisipari célokra engedélyezett Kossuth az 1907. év első 9 hónapjában 1.309.886 koronát, ebből szövetkezetek segélyezésére esik 369.000 korona, mely összeg 18 szövetkezet és szövetkezeti szakcsoport részére engedélyeztetett. A szóban levő 369.000 K-ból feltétlenül visszafizetendő államsegély 188.500 K, üzemsegély 156.500 K, berendezési segély 24.000 K. Kisipari gépadományozásokra engedélyezett 907.996 koronát. Ezen összegből állami gépek adományozottak 310 kisiparos részére 579.687 K értékben, 20 szövetkezet részére 267.825 K értékben, 4 ipartestület részére 24.750 K értékben és végül 5 alkalmi csoport részére 34.734 K értékben. Hozzáadva a szövetkezet részére engedélyezett gépségélyt a pénzségélyhez, kitűnik, hogy az 1907. év első 9 hónapjában 636.825 K fordítottak a szövetkezetek segélyezésére.

Haladás a múlt évvel szemben feltűnő. Még örvendetesebb az, hogy az 1908. évi költségvetésben e célra már öt millió koronát vett fel a miniszter. Ez az összeg még mindig nem fedezi a szükségletet, mindazonáltal már így is figyelemreméltó eredményeket értünk el, amit mutat az is, hogy az 1907. évben a következő

új ipartelepek és gyárak

létesültek Budapesten:

A textilipari és textilkereskedelmi vállalatok 6,100.000 korona alaptőkével. Ezek:

Kézműáru r.-t.	
Kispesti textilgyár r.-t.	1,000.000
Magyar-morva textilművek r.-t.	1,500.000
Magyar textilfestőgyár r.-t.	1,500.000
Nagyenyedi harisnyagyár r.-t.	100.000
Pannonia kender- és lenipar r.-t.	1,750.000
Bárdi József automobil r.-t.	250.000
Budapesti facsavar-, vas- és fémműgyár r.-t.	500.000
Dunántuli kőszénbánya r.-t.	1,400.000
Egeresehi kőszénbánya r.-t.	2,500.000
Egyesült villamossági és gépgyár r.-t.	1,000.000
Erdélyi rézművek r.-t.	5,000.000
Euphon r.-t.	300.000
Gép- és vasutifelszerelési gyár r.-t.	200.000
Gróf Csáky László-féle parkialvai vas- és acélgyár r.-t.	1,100.000

Kaprioriai márványbányák r.-t.	360.000
Magyar aranybánya r.-t.	100.000
Magyar mosógépgyár-művek r.-t.	300.000
Magyar villamos erőátviteli és világi-tási r.-t.	210.000
Reszelő- és szerszámgyár r.-t.	300.000
Wörden és Jansen szerszám- és fűrészgyár r.-t.	275.000
Legnagyobb élénkség a faipari, építkezési és cementipari vállalatok alakulása körül van. Összesen tizenkilenc vállalat alakult Budapesten 21,510.000 korona alaptőkével. Ezek:	
Alfalui faipar r.-t. (az évközben fel-emelt tőkével)	3,600.000
Állványfát kölcsönző r.-t.	300.000
Barta Artur műipari kárptos és díszítő vállalat r.-t.	50.000
Deutsch Bertalan chamotte- és agyag-árugyár r.-t.	550.000
Eckardt Vilmos és Hotop Ernő budapesti magyar műszaki tervező és építő r.-t.	60.000
Egyesült magyar hajlított fabutorgyárak r.-t.	2,400.000
Építő és telekértékesítő r.-t.	300.000
Létra és állványokat készítő és kölcsönző r.-t.	50.000
Lignum faértékesítő r.-t.	600.000
Magyar keleti fatermelő r.-t.	50.000
Magyar kocsigyár r.-t. ezelőtt Bogdán József	200.000
Marosvidéki bükkfaipar r.-t.	300.000
Orczy-ház r.-t.	2,400.000
Pénzüntézet és irodai felszerelések műintézeti r.-t.	250.000
Román fakiviteli r.-t.	6,250.000
Szentlőrinczi családház-egyesület r.-t.	200.000
Tapolez-barátosi faipar r.-t.	2,500.000
Walla József cementárugyár r.-t.	1,000.000

Vegyiparral és gazdasági iparral foglalkozó vállalat huszonegy alakult a fővárosban 20,135.000 korona tőkével. Ezek:

Csillaghegyi üdítőviz r.-t.	20.000
Digestor r.-t.	300.000
Dreher Antal serfőzdei r.-t.	11,200.000
Egyesült gipszgyárak r.-t.	400.000
Egyetemes kísérletező intézet, vegyészeti, orvosi és gyógyszerészeti laboratórium r.-t.	200.000
Haggenmacher kőbányai és budafoki sörgyárak r.-t.	4,000.000
Haltényesztő r.-t.	600.000
Hungária mészipar r.-t.	300.000
Hutter József r.-t.	1,900.000
Kolumbia vegyészeti gyár r.-t.	50.000
Kőbányai vendéglősök és fűszerkereskedők szikvizgyára r.-t.	20.000
Magyar burgonyavágó és zuzógyár r.-t.	100.000
Magyar granal gyár r.-t.	200.000
Magyar halkonzervgyár és halkereskedelmi r.-t.	250.000
Magyar kovasavművek r.-t.	200.000
Magyar tőzeg- és műtrágyagyár r.-t.	100.000
Mezőgazdasági szeszipari és kereskedelmi r.-t.	250.000
Mélyfürési és földgát r.-t.	150.000
Phönix kénsav és vegyitermékek r.-t.	300.000
Schutz György-féle magyar naxos csiszoló korong-gyár r.-t.	50.000
Teigazdasági vállalat r.-t.	445.000

Irodalommal, művészettel, grafikai és sokszorosító iparral foglalkozó vállalat mindössze nyolc alakult. Ezek alaptőkéje 660.000 korona. A névsor a következő:

Budapesti lap és könyvkiadó r.-t.	30.000
Edison-színház r.-t.	100.000
Gelléri és Székely nyomdai r.-t.	120.000
Magyar sablonygyár r.-t.	50.000
Mozgófénykép r.-t.	30.000
Országos monográfia r.-t.	60.000
Roneo r.-t.	120.000
Uj Lap r.-t.	150.000

5,570.000 korona tőkével alakult Budapesten tizenegy, szanatóriumokkal, fürdőkkel kereskedelemmel és egyéb iparágakkal foglalkozó új vállalat. És pedig:

Agricola liszt és takarmánykiviteli r.-t.	100.000
Automobil kereskedelmi r.-t.	600.000
Friedman cipőgyár r.-t.	200.000
Magyar könyvkereskedő r.-t.	70.000
Magyar utazási vállalat r.-t.	20.000
Műbutor kereskedelmi r.-t.	30.000
Nyerstermény r.-t.	100.000
Standard technikai kereskedelmi r.-t.	1,500.000
Szt. Margitszigeti gyógyfürdők és szállodák r.-t.	300.000
Tengerparti munkás-gyógytelepek r.-t.	250.000
Terna élelmiszernagykereskedés r.-t.	1,500.000

ár 1.

360.000
100.000
300.000

210.000
300.000

275.000

Építke-
alakulása
akult Bu-
zek:

600.000
300.000

50.000

550.000

60.000

400.000
300.000

50.000

600.000

50.000

200.000

300.000

400.000

250.000

5.250.000

200.000

500.000

000.000

arral fog-
városban

20.000

300.000

200.000

400.000

200.000

000.000

600.000

300.000

000.000

50.000

20.000

100.000

200.000

250.000

200.000

100.000

250.000

150.000

300.000

50.000

445.000

ra fika i

vállalat

60.000 ko-

30.000

100.000

120.000

50.000

30.000

60.000

120.000

150.000

sten tizen-

kel ke-

kal foglalt

100.000

600.000

200.000

70.000

20.000

30.000

000.000

500.000

300.000

250.000

1.500.000

Vidéken.
A vidéken a következő vállalatok alakultak, azaz jegyeztettek be az 1907. évben.

Vállalat	Alaptőke	Koronában
Aradi vasipar r. t. Arad	125.000	
Bördiszmiáru ipar r. t. Győr	500.000	
Bácskai papir- és bőripar r. t. Szabadka	60.000	
Besztercebányai gyufagyár r. t.	400.000	
Börgyár r. t., ezelőtt Süss H. H. és fia		2.000.000
Érszkujvár		350.000
Beck pótkávégyár r. t. Érmihályfalva		350.000
Balassagyarmati könyvnyomda r. t.		
Briket és kőszénbánya r. t. Nagyikinda	90.000	
Bercsényi-nyomda r. t. Kécsk	15.000	
Czementáru-gyárak r. t. Beregszász	60.000	
Danubius Textilművek r. t. Pozsony	3.600.000	
Debreceni első szalagszövő-gyár r. t.	150.000	
Deési kőolajfinomító r. t. Deés	200.000	
Debreceni gőztéglagyár r. t.	150.000	
Debreceni trágyagyár r. t.	100.000	
Debreceni faipar r. t.	200.000	
Első Glogoni hengermalom r. t.	120.000	
Erzsébetmalom r. t. Debrecen	300.000	
Első szabadkai paplani- és munkásöltönygyár r. t.	30.000	
Első selmecbányai ing- és fehérneműgyár r. t.	150.000	
Felvidéki parcellázó és gazd. bank r. t. Nyitra	200.000	
Földbérleti parcellázó bank r. t. Temesvár	500.000	
Fuchs Testv. utóda keresk. r. t. Nagyvárad	200.000	
Győri első kereskedelmi r. t.	200.000	
Gömörmezei keresk. r. t. Rimaszombat	100.000	
Hajdunánási szalmafonat fehérítő és festő-gyár r. t.	150.000	
Hinterseer kezyü- és bőrgyár r. t. Temesvár	360.000	
Kiskunfélegyházi villamosság r. t.	160.000	
Kecskeméti gazdasági gépgyár és vasöntöde r. t.	100.000	
Karánsebesi faipar r. t.	800.000	
Magyar papirgyár r. t. Rózsahegy	1.000.000	
Mezőgazdasági kereskedelmi r. t. Izsák	100.000	
Milek testv. és Neubauer fakereskedő r. t.	150.000	
Mezőgazdasági szesztermelők Stark-féle		2.000.000
Mezőgazd. cukorgyár r. t. Pozsony		2.000.000
Maturinai képeret- és léczgyár r. t.	100.000	
Magyarkanizsai első gőztéglá- és cserépgy. r. t.	180.000	
Nyíregyházi gőztéglagyár r. t. Nyíregyháza	200.000	
Nagyatádi téglagyár r. t.	120.000	
Nyugatmagyarországi Petőfi könyvnyomda r. t. Sopron		55.000
Nagyenyedi harisnyagyár r. t.	100.000	
Olaj és vaselin r. t. Pusztaszent-Lőrincz	200.000	
Romo r. t.	120.000	
Szabadkai faipar r. t. Szabadka	60.000	
Sorg-malom r. t. Bajmók	160.000	
Székely gabonarakár szöv. Marosvásárhely (névreszlő 100 koronás részvények.)		
Szászrégenvidéki gőztéglagyár r. t. Szászrégen	100.000	
Szegedi keresk. és kiviteli r. t.	300.000	
Székely juhturógyár és húzaldala r. t. Székelyudvarhely		25.000
Szabadsajtó-nyomda r. t. Máramarosziget	3200	
Szükszói gőzmalom és iparművek r. t.	400.000	
Szatmári keresk. r. t. Szatmárnémeti	500.000	
Szeszfinomító és elektromos mű r. t.	500.000	
Szikvizsgyárosok aradi szifonfélgára r. t. Arad	100.000	
Szent Erzsébet nyomda r. t.	40.000	
Trencsényi rálmalcz- és papirátu r. t. Trencsén	500.000	
Tokaji bortermelők társasága r. t. Tokaj	120.000	
Tiszafüredi kezyü- és hengermalom r. t.	150.000	
Ungmezei könyvnyomda r. t. Ungvár	20.000	
Ujvidéki szappangyár r. t.	200.000	
„Vesta” kartácsoló és zománczó művek r. t. Pozsony		2.000.000
Zsolnai villamos művek r. t. Zsolna		300.000

A föllendült ipari tevékenységnek egyik jelentős ismérve még az is, hogy az 1907. évben 37

Iparvállalat emelte alaptőkét

113,344.000 koronáról 163,213.000 koronára.

Vállalat	Alaptőke	Koronáról	Koronára
Általános magnezit r.-t.	700.000		900.000
Besztercezaszói faipar r.-t.	1.200.000		1.800.000
Bpesti ásványolajgyár r.-t.	1.500.000		2.000.000
Bpesti h. é. vasutak r.-t.	13.172.600		14.250.800
Bpesti villamos városi vasut	14.000.000		21.250.000
Bur vasut r.-t.	5.800.000		7.917.000
Egy acetylenvilágítási r.-t.	200.000		500.000
Egy gömri magnezit r.-t.	1.200.000		2.000.000
Fatermelő r.-t.	2.500.000		3.000.000
Franklin társulat	2.442.000		3.052.500
Goldberger Sám. F. és társai	4.000.000		5.000.000
Hunnia magyar gépmű r.-t.	20.000		100.000
István téglagyár r.-t.	525.000		825.000
Kartonnyomó stb. r.-t.	5.000.000		7.000.000
Klotild vegyipar r.-t.	2.250.000		5.000.000
Kőbányai polgári serfőző r.-t.	4.000.000		5.000.000
Könyves Kálmán műkiadó r.-t.	600.000		1.000.000
La Charbon bánya stb. r.-t.	120.000		165.000
Magnezitipar és bányászati r.-t.	600.000		2.000.000
Magyar cziropipar r.-t.	230.000		351.000
Magyar gázizzófény r.-t.	600.000		1.000.000
Magyar gyapjufonalgyár r.-t.	600.000		1.000.000
Magy. kender- és lenipar r.-t.	2.000.000		4.000.000

Vállalat	100.000	250.000
Magy. keret- és léczgyár r.-t.	100.000	250.000
Magyar keleti tengerhajózási r.-t.	2.200.000	4.200.000
Magy. ruggyantaárugyár r.-t.	1.600.000	2.500.000
Magyar textilipar r.-t.	6.000.000	10.000.000
Nagybánya-felsőbányai h. é. vasut	875.000	1.514.600
Nemzeti lajstromozó stb. r.-t.	80.000	180.000
Phönix irodalmi r.-t.	100.000	200.000
Salgótarjáni kőszénbánya r.-t.	14.000.000	18.000.000
Szentlőrincz-szlatina-nasiti h. é. v.	9.928.800	10.199.200
Szlavonai erdőipar r.-t.	250.000	2.500.000
Ujlaki téglá- és mészegető r.-t.	3.900.000	5.460.000
Urikány-zsilvölgyi kőszénbánya	6.000.000	9.000.000
Vacuum oil company r.-t.	5.000.000	10.000.000
Világosság könyvnyomda r.-t.	50.000	100.000
Összesen	113.344.000	163.213.100

Alaptőkéjüket leszállították

Budapesten a következő iparvállalatok:

Vállalat	Koronáról	Koronára
Cséry-féle szemétfuvarozási és feldolgozási r.-t.	2.500.000	1.700.000
Egyesült téglá- és cement-gyár r.-t.	5.000.000	3.000.000
Első magyar szállítási váll. r. t.	1.000.000	700.000
Felsőmagy. bánya- és kohómű r.-t.	4.000.000	3.000.000
Hazai gázizzófény r.-t.	150.000	11.920
Műköipari r.-t.	350.000	17.500
Popper Lipót faipar r.-t.	8.100.000	2.000.000

A felszámolást

pedig a következő budapesti vállalatok mondták ki:

Vállalat	Alaptőkéje volt	Korona
Agrícola liszt- és takarmánykiviteli r.-t.	100.000	
Budapesti alagut-társulat	1.048.124	
Bánhegyi J. C. cipőfelsőszőgyár	100.000	
Gyémántkőszőrölő és keresk. r.-t.	30.000	
Magyar gyapjufonal- és kalapgyár r. t.	371.500	
Magyar olajipar r.-t.	200.000	
Szabadalmi r.-t.	50.000	
Terna élelmiszer nagykereskedő r.-t.	1.500.000	

Az iparfejlesztés azonban hatásos csak úgy lehet, ha iparosaink nem várják mindent az államtól. A magántőkének s a szaktestületeknek is mindent el kell követniük arra, hogy függetlenül az állami támogatástól fejlesszék iparukat. Erre szolgálnak a versenyképesség fejlesztése céljából eszközölt üzemki-terjesztések, amint azt a fenti táblázat mutatja.

Számos eszköze van még az iparfejlesztésnek, minők: az ösztöndíjak, pályadíjak s egyéb tanulmányi alapok létesítése. Ez irányban is bőkezű támogatóra talált Kossuth miniszterben minden komoly törekvés. Így engedélyezett ösztöndíjakra az 1907. év első kilenc hónapjában a miniszter 104.122 K-t és pedig 10 okleveles egyén részére külföldi tanulmány-utrá 21.200 K, 14 iparművésznek, iparművészeti iskolát és szakiskolát végzett ifjunak külföldi tanulmány-utrá 20.900 K, 3 szaklap szerkesztőnek külföldi tanulmányutakra 2500 K, 8 érettségizett ifjunak külföldi szakiskola elvégzésére 10.600 K, 8 érettségizett ifjunak belsődi szakiskolában való továbbképzésére 3220 K, 56 mesternek, segédnek külföldi tanulmányutrá 40.650 K, 10 mesternek, segédnek és tanoncoknak bel- földön való továbbképzésére 5052 koronát.

A magánosok közül külön kiemelendő a Czukorgyárosok Egyesületének 20.000 koronás pályadíja, mely cukoriparunk fejlesztését célzó tudományos tételre tüzetett ki. Ezt a tételt külön csak azért emeljük ki, mert jó példa arra, hogy miként lehet a tudomány mai elméleti viszonyait gyakorlati irányban érvényesíteni. Ezeket kívül hál' Istennek, elég sűrűn találkozunk hasonló irányu alapításokra a kereskedelmi és iparkamarák, az Országos Iparegyesületek és hasonló célú testületek körében is. Mig az egyes városok és törvényhatóságok ingyen telkekkel, pénzsegélyekkel és egyéb kedvezményekkel igyekeztek az ipartelepek létesítését előmozdítani. Külön érdemtelles tényként említhetjük még fel a külföld fokozott érdeklődését, amelyek arra engednek következtetni, hogy a legközelebbi jövőben már a külföldi tőkének újabb elhelyezésével számolhatunk be. Ipari kormányzatunk is fejlődött az elmúlt esztendőben, melynek egyik nevezetes alkotása volt az ipartanácsról szóló törvény, az ipartörvény végrehajtási utasítása, a tisztességtelen törvényről szóló törvény, a közszállítási szabályrendelet stb.

Általában tehát ha az 1907. esztendő valami ki-magasló eseményeket nem is mutat föl, azért az év mégis a nyugodt megerősödés éve volt.

A drágaság.

Az 1907. év új esztendején általános volt a hiedelem, hogy az előző évinél még nagyobb és öldöklőbb drágaság már többé nem lehet. És az 1907. év Szilveszterjén kétségbeesetten tekintünk a jövő elé, vajjon meddig fokozódik még ez a rettenetes drágaság, mely immár lehetetlenné teszi a kisember számára az életet. Sajátságos jelenség is ez, mert a nélkül a minden ipari termelés alapját képező nyers termelés megfelelő drágaságot indokolná, évről-évre 15-20%-os, sőt számos cikkknél még magasabb ár-emelkedéssel kell lezárunk az évet. Különösen súlyosan érzi ezt az ár-emelkedést a hivatalnok és a la-teiner osztály, nem kevésbé a föld népe, melynek jövedelmei jóformán semmivel sem emelkedtek. Az általános drágulás, amely különösen az élelmi cikkek terén kulturális és közegészségügyi szempontból is nagy veszélyt rejt magában, legnagyobb súlyjal a városok lakosaira nehezedik. Hiszen ki ne emlékez-nek még azokra a följajdulásokra, amelyek a hus-drágaság nyomán elhangzottak és elhangzanak most is. Évek óta tart a kétségbeesett követelődzés: a drá-gaság csökkentése érdekében. Sűrűn voltak ankétek is s végül — nem történt semmi. És ha a fogyasztó közönség azt várja, hogy mások, vagy a hatóság se-gítsenek a bajon, fizetheti az iparosoknak és a köz- vetítő kereskedőknek az óriási adót. Csak egy me-nekvés van ellene: a fogyasztók szövetkezése. Mert hiába hangzanak el a legszebb vélemények, az ipari szakmák szövetkezésén megtörik minden jó szándék. Ha a közönség összetart és a fogyasztás megvonásá-val lép fel a fogyasztókat kizsaroló ellen: akkor majd egyszerre olcsóbb lesz a hu ára is, a szén ára is. Csak hogy erre is áll az ami az iparpártolásnál: hogy a mai heterogén elemekből álló nagyvárosi kö-zönséget egységes akcióra és eljárásra bírni még akkor sem lehet, ha saját zsebének érdekéről van szó.

A drágaság egyik főoka

a kartellek

mániája volt. Ha az 1906. évet a kartellek évének lehetett nevezni, ugy az 1907. év sem maradt az 1906. év mögött. Valami érthetetlen láz hatja át az összes szakmákat és a leghetetlenebb ürügyek alatt szö- vetkeznek. E kartellek mottója ismeretes. A nyilván-osság előtt a kartellezők folyton a védelmi jelle- get hangsúlyozzák, tényleges céljuk azonban a tá- ma dá sa fogyasztó közönség zsebe ellen. Mert két- ségtelen az, hogy még nem volt kartell, amely egy- uttal ár-emelkedést is ne jelentett volna. A kartellek- nek ez a merénylete nemcsak a fogyasztóközönséggel szemben merénylet, hanem egyuttal vakmerő táma- dás a magyar iparfejlesztési mozgalommal szemben is, mert hiszen a kartellezők rendszerint az egész kö- zös vámterületen lakó rokonszakmákat egyesítik egye, hogy azok keretén belül a magyar ipar versengése az osztrákkal egyenesen lehetetlenné van téve. Eb- ből a szempontból is jogosult tehát minden olyan törekvés, amely a kartellaz megszüntetésére, illetve a kartellek erejének megtörésére igyekszik. Ezen mozgalmak közé számítható az, amely törvényhozási uton igyekszik a kartellek garázdálkodásának véget vetni.

A kartelleknek egyébként se vége se hossza. A mult éveken kívül az újabb kartellek közül — hir- telenében — a következőket említhetjük meg: a hal- litott fabutorgyárosok trösztje, az osztrák-magyar táblaüveg kartell, a magyar vas- és rézbutorgyá-rosok kartelleje, a budapesti boltredőnygyárosok kar- telleje, az árubeszerzési kartell a kaposvári kereske- dők között, az osztrák-magyar ezüstáru-gyárosok kartelleje, a zsalu-gyárosok kartelleje, az osztrák-ma- gyar férfiruha-kartell, a budapesti kolbászgyártók kartelleje, az osztrák-magyar kezyü-kartell, az arany- gyűrű-kartell, az órarész- és szerszámmagykereske- dők kartelleje, a kókuszszir-gyárosok kartelleje, az osz- trák-magyar vasredőny-kartell, a talpbőrkartell, a hidszerkezeti gyárak kartelleje és az osztrák-magyar vízüveg-gyárak kartelleje. Tizenheten vannak tehát s mindnek az 1907. esztendő adott életet.

Kiállítások.

A nehéz termelési viszonyok, az általános pénz- telenség, a nagy drágaság miatt a fogyasztók körében megnyilvánult tartózkodás nem igen serkentette köz- gazdasági testületeinket arra, hogy nagy idő és pénzáldozatot igénylő kiállítások által igyekezzenek

propagandát csinálni terményeinknek. Ezért az elmúlt 1907-ik esztendőben valami ország-világra szóló kiállításról sem itthon, sem külföldön nem számolhatunk be. Az egyetlen nagy és komolyabb jelentőségű ilyen rendezés a pécsi kiállítás volt, amelyen különösen a házi-ipar volt erősen képviselve, míg a nagyipar bizonyos tartózkodással viseltetett e kiállítással szemben. Voltak még kiállítások a vidéken és a fővárosban, amelyek azonban vagy helyi érdekességűek, vagy pedig egy-egy termelési ág körébe vágók voltak. Legnagyobb érdeklődést keltett a budapesti országos husipari és a József főherceg által megnyitott nemzetközi sütiipari kiállítás. Továbbá érdekes iparkiállítás volt Nagykárolyban, Iglón, Sotkat beszéltek a Sepsiszentgyörgyön rendezett székely kiállításról is és a debreczeni szabadalmi kiállításról. Külföldi kiállítás ez évben nem vettünk részt. Volt ugyan szó egy Londonban létesítendő magyar kiállításról, de mindezt meg nem valósíthattuk. A kiállítási ügy rendezése körül is történtek lépések s fölmerült oly kiállítási központ megteremtésének eszméje, amit az illetékes körök tetszéssel is fogadtak. A kérdés tanulmányozás alatt áll. Mindenesetre kívánatos, hogy Gelléri Mór kir. tanácsos, az Országos Iparegyesület kiváló igazgatójának eszméje megvalósuljon, mert a minden rendszer nélkül és meg nem felelő időben rendezett kiállítások célját el nem érhetik.

Maga Kossuth Ferencz miniszter is támogatásban részesítette a különböző kiállításokat s kiállítások segélyezésére 68.452 koronát engedélyezett, természetesen ezen összegben nem foglaltatik bent a pécsi kiállítás segélyezése, amire külön törvénnyel 170.000 korona engedélyeztetett. Segélyben részesült a budapesti nemzetközi cukrász, süti és rokonipari kiállítás, a budapesti nemzetközi balesetügyi, ipar-egészségügyi és munkásjóléti kiállítás, a budapesti husipari kiállítás, a szolnoki mezőgazdasági és iparkiállítás, a szepesvármegyei iparkiállítás, a nagykárolyi iparkiállítás, a szombathelyi áruminta-kiállítás, a budapesti papiros, diszmi- és játék-vásár, a temesvári háziipari kiállítás, továbbá egy-két ipar- és tanoncz munkakiállítás részére megfelelő összeget engedélyezett a miniszter a kiállítóknak éremmel való jutalmazására.

Ipari testületek.

Az ipari tevékenység eredményes csak úgy lehet, hogyha az összes tényezők együttesen hatnak össze a közös cél elérésére. Az állami működés, az ipar detail kérdéseire ki nem terjedhet. Az ipari élet adminisztrációja az egyes ipari testületekre hárul, amelyek ez évben is derekas munkát végeztek.

Igy az

Országos Iparegyesület

munkássága ebben az esztendőben is egyaránt kiterjedt egy a nagyipar, mint a kis- és középipar egyetemes érdekeinek védelmére és előmozdítására. Ebben a hármast irányu munkakörben az egyesület igen intenzív tevékenységet fejtett ki.

Ennek a tevékenységnek dióhéjba szorított vázlatos ismertetése előtt meg kell emlékeznünk az egyesületet a múlt év végén ért vesztéséről. Gróf Zichy Jenő az egyesületnek 27 éven át volt elnöke elköltözött az élők sorából. Helyét az egyesület április 14-iki közgyűlésen Matiekovits Sándorral, a végrehajtó-bizottság elnökével töltötte be és ugyanakkor Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter disz-celnökké, Szterényi József államtitkárt tiszteletbeli taggá választotta meg. Az egyesület vezetésében tehát zökkenés nem történt, mert a megválasztott új vezetők addig is tevékeny részesei voltak az egyesületi ügyek irányításának.

Amaz országos érdekű akciók közül, amelyeket az egyesület az év folyamán megindított, időrendben első volt a kiállítási ügyek középponti szervezetének előkészítése. Gelléri Mór igazgató az egyesület január 10-iki egyetemes ülésén indítványt terjesztett elő egy kiállítási központ létesítésére nézve. Az indítványt egyhangu helyesléssel fogadták a közgazdasági érdekképviseletek, amelyek együttesen értekezleten foglalkoztak a központ szervezésére vonatkozó részletes elaborátummal és számbavehető kivétel nélkül csatlakoztak a kezdeményezéshez. A különböző országos szakegyesületek részvételével megalakított bizottság megvitatta a központ szervezeti szabályzatát és a nagy, jelentőségű

szervezet megalakítása immár biztosítva van. A kiállítási ügyet egyébként is élénk figyelemmel kísérte az egyesület. Részt vett több országos és nemzetközi szakkiallítás rendezésében és az év folyamán rendezett kiállításokat érme adományozásával, valamint a zsűri munkálatokban való részvételével támogatta.

Ugyancsak az év elején foglalkozott az egyesület az építőipar válságos helyzetével, amelyet a munkások és a munkaadók közt dúló harc idézett elő. Az építőkezési évad elején felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez a munkázárlat megszüntetését elősegítő hatósági beavatkozás iránt. Ugyanebben az irányban az egyesület maga is közvetítő lépéseket tett a viszálykodó felek között. Általában nagy figyelmet fordított az egyesület a munkások gondozására és evégből külön munkásügyi előadót kért fel, a kinek előadása nyomán vitaestéket rendezett a sztrájk-kérdés és kollektív munkabérszerződés kérdéseinek tisztázására. A munkások és munkaadók közeledését van hivatva szolgálni az egyesületnek a munkások kiüntetésére vonatkozó rendszeres akciója is, amelyet ebben az évben is folytatott. Az új munkásbiztosítási törvény életbeléptetése alkalmából az egyesület illetékes szakosztálya rendszeres tanácskozásokat folytatott, amelyeknek eredményei az életbeléptetés körül üdvösen érvényesítettettek.

Az egyesület elnökének kezdeményezésére foglalkozott az ipart fenyegető szénhiány orvoslásának kérdésével is. Ebben a kérdésben rendszeres tanulmányokat folytatott, amelyeknek eredményét közzétette. Javaslatai alapján egy a kereskedelmi miniszter, mint a főváros részéről több czélszerű intézkedés történt és általában az egyesület kezdeményezésének volt a következménye, hogy a nagyfontosságú kérdés kellő időben napirendre került és megmozgatta egy az érdekeltiséget, mint az illetékes hatóságokat.

Foglalkozott az egyesület az országszerte és különösen a fővárosban uralkodó drágaság kérdésével. és az ennek okait kideríteni hivatott adatgyűjtése befejezéséhez közeledik.

A közszállítási ügyek ebben az évben is élénken foglalkoztatták az egyesületet, amely a magyar iparnak a közszállításokban való érvényesüléseért évtizedekkel ezelőtt elsőnek szállott sorompóba. Az új közszállítási szabályzatot, az érdekeltek tájékoztatása végett, hivatalos lapjának mellékleteként közzétette és ugyancsak közzétette az iparfejlesztési és a közszállítási törvény teljes szövegét is. Értekezletet tartott annak kiderítésére, hogy a hadsereg-szállítások egyes czikkeire nézve miért nem érkeznek be magyar czégekől ajánlatok; az értekezlet megállapodásaihoz képest javaslatokat tett az egyesület a kereskedelmi miniszternek.

Az ipart érdeklő törvényjavaslatok megvitatása jelentékeny részét töltötte be az egyesület munkásságának. Így beható tanácskozásokat folytatott a tisztességtelen versenyről szóló törvényjavaslatról, amely tanácskozások eredményét a kereskedelemügyi miniszteriumban megtartott anketén érvényesítették az egyesület kiküldöttei. Az adóreformra vonatkozó törvényjavaslatok az egyesület kebelében részesültek az első nyilvános kritikában, s ennek nyomán indult meg az ipari és kereskedelmi érdekképviseletek állásfoglalása az ipar érdekeit fenyegető reformmal szemben. Hasonlóképpen behatóan foglalkozott az egyesület a szövetkezetről szóló törvényjavaslatl is. Az ipar általános érdekeit érintő kérdéseken kívül ugyszólván napról-napra foglalkozott az egyesület, részint szakosztályaiban, részint végrehajtó-bizottsága útján, az egyes iparágakat és egyes ipari központokat, sőt egyes iparosokat érdeklő részletkérdésekkel. Részint a kereskedelemügyi miniszter felhívására, részint egyes felek kérelmére véleményes javaslatokat tett ipartelepek állami támogatására és ösztöndíjakra vonatkozólag. Felterjesztésekkel élt egyes iparágakat és iparosokat ért sérelmekkel szemben; e részben különösen az egyesület papirosipari és cukorkagyártási szakosztályai folytattak eleven tevékenységet; ez utóbbi szakosztály a cukorka- és csokoládékészítő iparnak a kiegyezésben való megvédése érdekében tett hathatós lépéseket. Az acetylenipari szakosztályt az acetylen-szabályrendelet kidolgozása foglalkozta

Végül megemlítjük, hogy résztvett az egyesület a kivándorlás kérdésére vonatkozó tanácskozásokban, amelyeknek anyagát saját önálló adatgyűjtésével is gyarapította; továbbá, hogy a fővárosi ipar érdekében állást foglalt a városrendezés több fontos kérdésére, valamint az utcai hirdetési ügy szabályozására vonatkozólag. Az iparosok tájékoztatását és felvilágosítását az iparra nézve hasznos tudnivalók terjesztését szolgálták az egyesület hetilapján kívül felolvasó és bemutató üléseik, értekezleteik stb.

Kereskedelem.

Ha ipari alkotások terén nagy eseményekben nem volt gazdag az elmúlt esztendő, csak természetes, hogy kereskedelmi életünk sem produkált évtizedekre ható új alkotásokat. Az évtizedes rövidlátó gazdálkodás átkai az elmúlt esztendőben sorra jelentkeztek. S valahány baja csak volt kereskedelmünknek az 1907. évben, mind felszínre került. Nem csoda. Mióta a kereskedelmi kormányzati székben Kossuth ül, ki maga egy új iránypolitikát jelent, azóta vérszegény kereskedelmi életünkben a réginiél liukte-több élet van! Csakhamar szűnek bizonyultak a régi keretek. S a régi forgalmi eszközök elégtelensége erős panaszra készítette azokat, akik a kétségtelen meglévő bajok hátrányait érzik. Nap-nap után hangzik a panasz, hogy közlekedési eszközeink csődöt mondanak. A vád igaztalan, bár érthető. Vasuti politikánk csak bizonyos szűkebb mederben, a természetes fejlődés s a rendelkezésre álló anyagok keretein belül tágit-hatók. És ha a meglévő keretek a forgalom lebonyolítására elégségeseknek nem bizonyultak, az nem a mostani vasuti kormányzat csődjét jelenti, hanem a forgalom, s így a kereskedelem megnövekedését. A vagonhiány máról-holnapra nem orvosolható. A vagonok építésére idő kell s a hazai gyárak üzemének kerete sem bírja meg a bizonyos korlátot túl való munkát. De új raktárak s új felépítmények létesítéséhez is évek kellenek. Érthetően tehát az az általános izgatottság és idegesség, amelylyel e kérdésekért a kereskedelemügyi kormányt vádolják. Javítani fog Kossuth a helyzetet, az bizonyos. De meg kell várnunk, míg az arra alkalmas idő elérkezik.

Kereskedelmi politikai irányzatunkban általában kevés változás történt. Minden maradt a régiben, még külkereskedelmi forgalmunk is, amely bizony semmit sem érezte meg a nagy iparpártolási mozgalmat, amelynek, úgy látszik, nagyobb volt a hangja, mint a magja.

Valóban e kettő szorosan összefügg. Kereskedelmünk irányát, mint mindig, a fogyasztás igényei szabják meg. Amilyen árut közönségünk követel, olyan árut nyújt a kereskedő. Csak nagyon primitív és kevés önállósággal bíró fogyasztópiac hódol meg a közvetítő kereskedelem által rádíktált izlésnek. És sajnos, nálunk inkább az utóbbi eset áll fenn, mert közönségünk kevés önállóságot mutat a közvetítő kereskedelemmel szemben. Kereskedelmünk irányát részben az évszázados hagyományok és üzleti összeköttetések, részben a közlekedési utaink korábbi kiépítése, valamint tarifá-politikánk most is Nyugat felé szabta meg. Ez az oka annak, hogy míg behozatalunk majdnem tisztára nyugatról jön, addig kivitelünk is inkább nyugat felé gravitál, holott a dolgok természetes fejlődése szerint kereskedelmi politikánknek kelet felé kellene irányulnia.

Ezzel a gondolattal szorosan összefügg a

Közlekedés

mai állapota és jövőendő iránya is. Közlekedésügyi politikánk ugyanis eddig öntudatosan, vagy anélkül, de tényleg az osztrák termelés szolgálatában állott. Vasutálózatunk elsősorban az osztrák ipar gőcpontjaihoz kapcsol bennünket s leghatalmasabb vizi-utunk, a Duna egyenesen ránk zudítja a nyugati és osztrák behozatalt. A gazdasági közösség dogmájában élő és haló kormányok szinte észrevétlenül erősítették azokat a vasláncokat, melyek egész közlekedésügyi politikánkat az osztrák kereskedelem szolgálatába hajtották. És ha volt is egy-két közgazdász, aki a magyarság egész történeti multjára hivatkozva és abból okulva a Kelet-felé való gravitáció fontosságára hívta fel a figyelmet, hangja kiáltó szó volt a pusztában, mely egy-két ideálistát foglalkoztatott csak. Pedig legnagyobb elménk azok

akik eszméikkel tényleg előbbre vitték az országot a boldogulás rögös utjain, azok mind csodálatos egyértelműséggel mutatnak arra rá, hogy a magyar kereskedelem és közlekedési ügy politikájának iránya csak a Kelet, csak a Balkán lehet. Ezért adta már maga a természet nekünk a Dunát, ezért tette Baross hajózhatóvá a Vaskaput. És ha előbb-utóbb bekövetkezendő szétválást nyomon követi a mainál nagyobb gazdasági ellenségeskedés, akkor nemcsak a Kelet, hanem tömegárúinkra nézve a nyugati forgalom lebonyolításának főiránya is első sorban csak a Duna folyása és Galatz lehet. Ez az alap gondolat hatja át kereskedelmügyi kormányunkat is, legalább erre engedett következtetni az a nagy tevékenység, amelylyel az 1906. évben a Duna—Tisza-csatorna munkálatait szorgalmazták. Azóta látványosan szünet uralkodik e téren, mert az anekdota során felmerült eszmék kidolgozása köti az illetékes körök munkáját. Hiszünk azonban, hogy a nagy vasúti beruházások után Kossuth ismét szőnyegre hozza vizitaink reformjának kérdését. Mert sok a teendő e téren. Folyóink hajózhatóvá tétele, a közlekedési és öntözési csatornák kérdése, nem kevésbé vasut-hálózatunk megjavítása és kiépítése mind olyan feladatok, amelyek évtizedekre terjedő munkát adnak a kormányoknak.

Ámbár az 1907-ik esztendő kedvezőtlennek lett volna nevezhető, pénzügyi krízis miatt, vasutépítés szempontjából, mindazonáltal aránylag nagy élénkség mutatkozott e téren is, amit mutat az is, hogy ebben az évben a kereskedelmügyi miniszter — tudomásunk szerint — a következő vasutak előmunkálataira adott engedélyt:

Baja-Lökert—Bajaszállás
Privigyé—Rajecz
Palojta—Pelsücz—Rimaszombat
Nógrádkövesd—Legénd
Pozsega—Pakrácz
Szekelyhid—Szalacs
Czegléd—Nagykátá
Szikszó—Torna
Baja—Kiskörös
Radnót—Marosvásárhely
Tiszafüred—Nádudvar
Tasnád—Érmihályfalva
Pécska—Nagylak
Pásmegyer—Karczag
Nagyszombat—Vittencz
Dobsina—Vereskő.

Nagy vita volt ez évben is a Pozsony—bécsi villamos vasut ügyében és a helyi érdekelttség kiyanalmaival szemben az ország közgazdasági köröknek legnagyobb része még mindig a villamos ellen foglalt állást. Ellenben elismeréssel fogadták ország-szerint Pozsony városának ama határozatát, amelyben 2 millió korona költséggel egy csatorna építését határozta el, mely az állami kikötőt a vasúti átrakódóval köti össze. Ez a csatorna mindenesetre nagyban hozzá fog járulni ahhoz, hogy Pozsony az ország nyugati kereskedelmi gócpontja legyen. Sajnos, ezzel szemben a budapesti nagy kereskedelmi kikötő dolgában mi sem történt, s úgy látszik ez a kérdés a tervezetek között lebeg majd mindaddig, míg a Duna—Tisza-csatorna végleges megoldást nem nyer. Közlekedésügyünk legnagyobb baja — mint már említettük — 1907-ben is a vagonhiány volt. A kereskedelmügyi miniszter nagy jóakarattal kezelte a kérdést s egy év alatt annyi új vaggont helyezett forgalomba, mint az előző kormányok tíz évre visszamenőleg, mindazonáltal a kereskedelemnek még mindig maradtak fenn panaszai az áruk torlódása és a késedelmes szállítás miatt.

Ezek a bajok pedig a kellő gyorsasággal még csak nem is orvosolhatók, mert hiszen a vagonok felépítéséhez is — idő kell, annál sajnálatosabb, hogy kartellésedő eljárásukkal a magán-vagongyárak még késleltették is a munkát.

A vagonhiányból származó forgalmi zavarok rovására irandók azok a sok fejfájást okozott bajok is, amelyek a sőhiány és a szénhiány miatt álltak be, és részben még ma is fennállanak, mert a magán-forgalom s a gabonaszállítás majdnem teljesen leköttette a kocsiparkot.

Ez év közlekedési mozgalmához tartozik az is, hogy 1907-ben Budapesten tíz közlekedési vállalat alakult összesen 44,686.000 korona alaptőkével. Ezek az új vállalatok a következők:

	alaptőke koronákban
Atlantica tengerhajós r.-t.	4,000.000
Debreczen—hajdusámsoni h. é. v.	1,474.400
Duna—ipolyvögyi h. é. v. r.-t.	7,704.600
Eger—putnoki h. é. v.	9,600.000
Fogaras—brassói h. é. v. r.-t.	8,952.000
Kőbányai iparvasut r.-t.	75.000
Nagykároly—mátészalka—csapi h. é. v.	6,580.400
Oravicza—németbogsán—resiczabányai h. é. v.	12,486.600
Rózsahegy—koritniczai h. é. v.	1,967.800
Temesvár—varjasi h. é. v.	2,845.200

a vámszerződés

ez évben nem sok zavart okoztak, mindazonáltal a most megkötött új osztrák kiegyezés miatt az 1907. esztendő igen fontos a vámszerződések történetében. A 67-es kiegyezés közjogi hiányait igyekezett kormányunk megjavítani akkor, mikor az eddigi forma helyébe Ausztriával szemben is a szerződéses forma lépett, még pedig egy külön, önálló magyar vámtarifa alapján. Kétségtelen, hogy a multtal szemben legalább elvi téren nagy haladás ez. A jövő lesz hivatva eldönteni azt, vajon gazdasági szempontból ránk nézve most még nem kamatozó külső formát képesek leszünk-e ránk nézve hasznos beltartalommal megtölteni.

Az 1906. márczius 1-én megkötött új kereskedelmi szerződések ez évben életbeléptek s ránk nézve semmiéle különös változást nem eredményeztek. A függőben lévő szerződések közül Romániával és Bulgáriával folytak tárgyalások s mindkét országgal provizorikus megállapodások létesítettek, majd pedig a szerződések meg is kötöttek, úgy, hogy külkereskedelmi viszonylatunkban egyedül Szerbiával való viszonyunk az, amely még rendezetlen. Kereskedelmi kormányunk szorgalmazta e szomszédos államokkal való tárgyalások újra felvételét, azonban Goltchowski annyira elmérgesítette annak idején a két ország közti viszonyt, hogy a szerbek túlzott követelésével szemben még most sem sikerült megállapodásra jutni. Mivel a szerb husbehozatal mielőbbi felvétele érdeke a drágaság alatt nyögő fogyasztó piacunknak, kívánatos, hogy a vámláboru Szerbiával minél előbb megszűniék.

Egyéb mozgalmak.

Sajnos, a kereskedelem ma még mindig nem tudta meghódítani a nagy társadalmat. Nemcsak a felső néposztályokban, hanem az alsó körökben is erős ellenszenv mutatkozik még a kereskedelmi pályák iránt. Az intelligens és képzett ifjuság érthetetlenül húzódik még mindig tőle s inkább a lateiner pályákat keresi. Pedig közgazdasági életünk felvirágozni csak úgy fog, hogyha intelligens és szakképzett ifjuság áll a kereskedelem vagy közgazdaság eszméinek szolgálatában. Eppen azért, a magyar népnek a reális pályáktól általános húzódása miatt kétszeresen károsak azok a kereskedelem-ellenes mozgalmak, amelyek lépten-nyomon jelentkeznek, s amelyek vég-eredményükben a merkantilis-agrár irányzatoknak egymással szemben való helyezését eredményezik. Csak könnyelmű és a nemzet igazi érdekei iránt fogékonysággal nem bíró emberek helyeslehetik e két közgazdasági ág egymásra való uszítását. Amugy is gyengék vagyunk, s valóságos öngyilkosság lenne a különböző irányzatokat harezba bocsátani most, mikor mindnyájunknak egyesülni kell arra a nagy munkára, amelynek első része az önálló gazdasági be rendezkedés előkészítése, második része pedig a bekövetkezendő osztrák támadásnak közgazdasági téren való sikeres visszaverése.

A kereskedelemellenes mozgalmak hullámai már fölcaptak a törvényhozásig is, ahol már az igazságügyminiszteri székéből is hangzottak el olyan súlyos vádak és kijelentések a tőzsdével szemben, amelyek a határidőüzet eltörlésével e kétségtelenül szükséges intézményt megsemmisítéssel fenyegették. A fenyegetések nem váltak be s Polónyi távoztával valószínűleg le is kerültek a napirendről.

Kereskedelmi alkotások terén ez évben a törvényhozási tevékenység nem szünetelt. Az illetékes minisztériumok serény munkája nyomán immár megszületett a tisztességtelen versenyről és a szövetkezetekről szóló törvényjavaslat. Mind a kettőre égető szüksége volt a tisztességes kereskedelemnek és erősen kívánatos az, hogy mindkettőből lehető gyorsan törvény is legyen.

A kereskedelem irányítására hivatott testületek közül élénk tevékenységet fejtettek ki a

Kereskedelmi Kamarák.

Ezek közül a Budapesti Kereskedelmi és Ipar-kamara tevékenysége igazán olyan irányító jellegű volt, amely a kamarát nemcsak erkölcsi súlyánál, hanem hatalmas munkakörénél és munkabírásánál fogva is az ország vezértestületévé tette. Mindazok a kérdések, melyek a hazai kereskedelmet és ipart foglalkoztatták, első sorban is tárgyai voltak a kamara gondoskodásának. Hozzászóltott minden kérdéshez, ami csak hivatása körébe vágott és mindig új eszmékkel, új javaslatokkal gazdagította kereskedelmi életünket. Széleskörű tevékenységéből ide jegyezzük a következőket: Foglalkozott a kamara az okmánybélyegek téves alkalmazásából eredő s az üzleti körökre sérelmes leletezések ügyével, megvitatta azt a fontos kérdést, vajjon a hazai kereskedelemnek az iparfejlesztés érdekében való tevékenységét ajánlatos-e és esetleg mily alakban állami támogatás által előmozdítani, felterjesztést intézett az országos vasúti uthalózat kiegészítése ügyében, az ásványolajok szállítását és tartását szabályozó körrendelet határozmányaira nézve tervbe vett módosításokról, a zsákokban, kosarakban, csomagokban és kötegekben árusított szén- és famennyiség, illetve szotyartalmának kötelező megjelölése tárgyában, a szódavizes palackok rendszeres eltulajdonításának megakadályozása ügyében, foglalkozott a keskenyvágyú erdei és iparvasutakra nézve kiadott rendelet ügyével, az átkelő áruszállítmányok után fizetett városi vám visszatérítése ügyével, a csödbíróságok által kinevezendő tömeggondnokok helyesebb kiszemelésé tárgyával, az Erzsébetfalván fölláttandó pénzügyi szakasznak pénzügyigazgatósági beosztása ügyével, véleményes jelentést tett a tisztességtelen verseny elleni védekezésről szóló törvényjavaslat előadói tervezetéről, a kereskedelmi alkalmazottak állami jutalmazása ügyében, a székesfevárosi sütőipari szabályrendelet módosításáról, egy külföldi helyen fölmerült ama javaslatról, hogy olyan törvény alkottassék, amely szerint a fogyasztóval közvetlenül érintkező kisebb kereskedők és iparosok számlakövetelése után, bizonyos határidő elteltével, késedelmi kamatok követelhetők-e, foglalkozott a vásárpénztár újraszervezése, illetve a lejárt szerződés megújításának kérdésével, valamint azzal a kérdéssel, hogy a sertésvásáron is létesítsék-e vásárpénztár, tárgyalta a Nógrádmegyei Gazdasági Egylet ama javaslatát, hogy a vasutak ezentul ne vegyenek fel métermázsás zsákokban gabonát, hanem csak hektoliteres zsákokban, a budapesti szalámigyárosok beadványát, a szalámigyártás sérelmeinek orvoslása ügyében, jelentést tett a személynég ügyében, a magántisztviselők kötelező nyugdíjbiztosítása tárgyában, felhívta a minisztérium figyelmét az Ausztria kormányára részéről malomiparunk ellen megindított akciójára, megállapította az érdekeltségnek a paprikakereskedés rendezésére vonatkozó kívánásait, valamint a kereskedelmi forgalomba kerülő magyar paprikafajták típusait, tárgyalta az alkalmazottak megvesztegetése ügyében tett indítványt. Ezzel — természetesen — még nem merült ki a kamara ez évi tevékenysége. Ha meggondoljuk, hogy a kamara ez évi iktatószáma meghaladja a harminczkétezet s hogy — a többek között — 15256 átiratot vett iparbejelentésekkel; 56 vasúti körözüvényt új díjszabások életbeléptetése, a gyors- és teheráru-forgalomban eszközölt változások és új vasúti állomások megnyitása tárgyában; 40 jegyzéket állított ki a budapesti magyar kir. fővármivatalnál be- és kivitt árumennyiségekről; 2400 átiratot intézett el bejegyzett és törölt cézegekről; 171 értesítést a külföldön székelő osztrák-magyar konzulátusoktól, külföldön előfordult csödékről; 161 beadványt kamarai illetékek kiigazítása tárgyában; 143 megkeresést külföldre szállítandó árukhoz szükséges áruszármazási bizonyítványok iránt; 124 bizonyítványt küldött kincstári szállításokra vállalkozó cézek megbízhatóságáról és szállítási képességéről; 1392 bizonyítványt állított ki az osztrák és a magyar vasutakon szállított utazói mustra-bőröndök kedvezményes viteldija céljából; 63 bizonyítványt pedig gépek kedvezményes elvámolása céljából; 178 megkeresést intézett el adómentes benzin engedélyezése iránt s 62 megkeresést iparsó engedélyezése iránt, — akkor tudjuk csak mérlegelni azt a nagy és üdvös tevékenységet, ame-

lyet a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara úgy, mint minden évben, ez évben is kifejtett.

A kamara mellett, mint tisztára kereskedelmi testület működött az

Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés.

Hivatását szépen töltötte be, s öre volt minden kérdésben a reá bízott érdekeknek.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés tevékenysége a lefolyt esztendőben is következetesen és céltudatosan haladt azon az uton, amelyet a megalakulásakor programjába vett feladatok teljesítése eléje jelöl. Igyekezett különösen a kereskedők országos szervezetségét fokozatosan tökéletesíteni, amely törekvése mind jelentékenyebb sikerrel is jár, ami abból is kitűnik, hogy az Egyesülés mozgalmi, az annak keretében lefolyt gyűlések minden alkalommal külsőleg is kifejezésre juttatják, hogy az O. M. K. E.-ben létesített szervezet nemcsak címében, hanem a valóságban is országos jellegű s hogy ez a szervezet életerősen funkcionál. Ez a körülmény nyilván egyre növekvő súlyt kölcsönöz az Egyesülésnek és akcióinak, amit különben lényegesen elősegít még az Egyesülés határozott és erélyes működése minden szükséges alkalommal. Az O. M. K. E. 44 vidéki kerülete tág autonómia keretében hasznos tevékenységet folytat különösen a helyi gazdasági érdekek körül és kezdeményezésekkel, javaslatokkal egyrészt kiegészíti a központ működését, másrészt gondoskodik a központ határozatainak és szándékainak érvényesüléséről.

Az egyesülés központjának a lefolyt esztendőben végzett tevékenységéből kiemeljük a következőket:

A törvényelőkészítés munkájából jelentősen vette ki részét az Egyesülés. Résztvett a kereskedelmi minisztériumban az iparfejlesztési törvény végrehajtási utasítása és a közszállítások újabb szabályozása, továbbá a tisztességtelen verseny elleni védekezés ügyében, az igazságügyi minisztériumban az új csekk törvény dolgában tartott szaktanácskozásokon, ahol az Egyesülés képviselői számos javaslatot terjesztettek elő, amelyeknek nagy részét a már publikált törvényes rendelkezések szövegében figyelembe vették, a még nem kész javaslatok végleges megállapításánál pedig kilátásba helyezték.

Az Ausztriával való gazdasági viszonyunk rendezésével kapcsolatosan az O. M. K. E. állást foglalt a kiegészítési javaslatok tekintetében és ez alkalommal változatlanul fentartotta az Egyesülés ama régebbi követelését, hogy az önálló magyar jegybank az 1910. év végével felállítsák. Az adókievető bizottságoknak az újabb három évi ciklusra való összeállítás alkalmával országos adatgyűjtést végzett az Egyesülés, hogy megállapítsa, hogy hol nincsen a kereskedelem és ipar a bizottságokban még arányosan képviselve. Ennek alapján előterjesztéssel fordult úgy a pénzügyminiszterhez, valamint a belügyminiszterhez és a még elintézés alatt álló beadványaira vonatkozólag mindkét helyen megnyugtató ígéretet nyert. Az Egyesülés annak idején, mint első kezdeményezte nálunk a váltóóvás reformját. Az igazságügyminiszter az Egyesülés javaslatait nagyrészt helyeselte, csupán a postai óvás rendszeresítése tekintetében fejezte ki aggályait. Az Egyesülés ebben a kérdésben folytatja az eljárást és azon van, hogy az illetékes körököt a saját álláspontjáról a postai óvásról névbe is meggyőzze. Az új polgári perrendtartási javaslatnak a kereskedelmet sérelmesen érintő rendelkezése ellenében más jelentősebb gazdasági érdekképviseletekkel együttesen jár el az Egyesülés. Az új szövetségi törvénytervezetet szakértekezleteken vitatja meg, amelyekből a javaslatnak általános jogi és árukereskedelmi vonatkozásaival foglalkozó ankétét már meg is tartották, a hitelközvetkezeti szakértekezlet legközelebb lesz az Egyesülés kezében. Az Egyesülés amellest foglal állást, hogy a szövetségi kérdés újabb törvényes szabályozása mielőbb megtörténjen.

A kormány részéről benyújtott adóreform-javaslatokkal szemben szintén behatóan foglalkozik az O. M. K. E. és az egyes fontosabb részek tanulmányozásával egy-egy előadót bízott meg. A kereseti és jövedelmi adókról szóló referátumot már tárgyalta is az egyesülés választmányja és azzal kapcsolatosan egy a kereskedők országos érdekeit megfelelően védelmező határozati javaslatot fogadott el

A közlekedési ügy terén tagjai érdekében a különféle vasuti szerveknél folytatott utánjárásával igyekezett az egyesülés enyhíteni az ismeretes, egyre növekvő viszályokat. Díjszabási és egyéb ügyekben számos előterjesztést tett a vasutak vezetőségeinek és közvetlenül a miniszternek is, valamint hogy közvetítette kerületeinek a szükséges beruházásokra vonatkozó javaslatait. A vasuti menetrendek célszerű megállapítása végett szintén megtette időnkint előterjesztéseit. A beteresztett javaslatok jelentékeny részét sikerült érvényesíteni.

A posta terén is több újítást sikerült elfogadtatnia. Így eredménynyel járt a rövidített távirati címek előjegyzési díja ügyében tett előterjesztése, továbbá a megszünt czegek címére érkező posta küldemények kézbesítése dolgában előterjesztett kívánalma. A postatakarékpénztár ugyancsak több újítást rendszeresített az O. M. K. E. kezdeményezésére, így a csekk elintézésének egyszerűsítése, valamint a díjak és jutalékok felszámításának rendszere tekintetében. Az egyesülés kötelességszerűleg éber figyelemmel kísérte a különféle haóságoknak a kereskedelmet érintő működését és minden felmerülő sérelmet alkalmával haladéknélkül felszólalt és kereste az orovlást. Így nyomban eljárás tárgyává tette a székesfővárosi tanácsnak a kézműárak közvetvámja ügyében hozott sérelmes határozatát, továbbá a különféle törvényhatóságok és községek részéről a szabályrendelet-alkotási jogkör tullepése tekintetében észlelt szabálytalanságokat.

Nagy mértékben foglalkoztatják az egyesülést az ipartörvény elkészítésével párhuzamosan folytatott munkálatok. Az idevonatkozó kérdések mind-egyikében kerületei segítségével igen értékes anyagot gyűjtött az egyesülés és egyáltalában minden intézkedést megtett a célra, hogy a nagyfontosságú törvényjavaslatok tárgyalásainál kellő nyomatékkal képviselje a kereskedők álláspontját.

Az egyesülést azonkívül foglalkoztatja még a vasuti üzletszabályzat revíziójának, a külkereskedelem szervezésének, az ipar fejlesztésének kérdése. Intézményei közül különösen bevált a 40 koronán aluli követelések behajtásának czéljára szervezett ügyvédi hálózat. Azonkívül az O. M. K. E. tagjai élénken veszik igénybe a központi irodának azon osztályát, amely felvilágosítást ad mindennemű adó-, illeték-, közigazgatási- és biztosítási ügyekben.

A pénzügyi tevékenység.

A közgazdasági tudomány egyik legnagyobb mestere, a klasszikus iskola megalapítója, Smith Ádám a pénzt egy nagy lendítő kerékkel hasonlítja össze, melynek az a czéja, hogy egyesek kezébe azokat a szükséges anyagokat, termékeket és szolgáltatásokat eljuttassa, melyre a gazdasági egyedeknek szükségük van.

Ez a hasonlat lebeg előttünk, mikor két esztendő mesgyén megállunk és elmélkedünk. A jó kereskedő módjára mérleget csinálunk, az egyik oldalra írjuk az esztendő eseményeiből azokat, amelyeket jóknak nevezhetünk, a másik oldalra könyveljük a rosszakat és a végén konstatálhatjuk, hogy mérlegünk passzív, akárcsak azoké a számosaké, akik hivatásból csinálnak az idén mérleget.

Ott kezdhetjük kiindulási pontunkat a lefolyt év gazdasági állapotainak jellemzésében, ahol Smith Ádám hasonlata elhagyja. A lendítő kerék működésében zavar állott be, a kerék gyors forgásának megadtuk az árat, azután elébb csak nyikorgott a kerék, majd csak úgy ügyyel-bajjal forgott. És a kerék — a pénz — forgásának aberációi végigvonultak a világgazdaság egész állapotán. Annál az összekötőkapocsnál fogva, melyet a pénz a gazdasági jelenségek közötti forgalomban játszik, sok mindent megértünk. Megértjük azt, amit ámulva hallgat a laikus és kételkedve ingatja fejét: ugyan miért kerül fizetésképtelenségbe a külvárosi kis szövetkezet adósa, ha a newyorki Wall-Streeten tobzódik a spekuláció és csufos véget ér, vagy miért kell a st.-galleni kis munkásleányknak kevesebb himzést készíteni és egyben kevesebb bért kapni, ha odaát, a nagy vízen túl a „milliárdos gazemberek“ összekapnak Roosevelttel.

Ezt mind a pénz csinálta, a pénz, amelynek lényegét apróra szedte a tudomány, megismerte a gyakorlat, mégis ismeretlen maradt. Szeszé-

lyeit nem ismertük ki eléggé, természetéhez mennyiségéhez nem alkalmazkodtunk s mivel ő nem simul a világhoz, hanem a világnak kell alkalmazkodni hozzá — innen a veszedelmek és bajok egész láncolata. Az a kapcsolat, amely a gazdasági életben szerves összefüggésbe hozza a világ távolosó pontjait, érthetővé teszi előttünk mindazt, ami történt. És a Wall-Street spekuláns meg a külvárosi kis szövetkezet adós, a Morganok sakkhúzásai és megtorlásai meg a st.-galleni munkásleány centimes-jei között menyinyi tragédia lappang ebben az esztendőben . . .

Fekete napok a tőzsdéken, fizetésképtelenségek, bukások, bankok pusztulása, mindez a hitelválság következése. És a csodás „Hochkonjunktura“ csödjé, akkor, amikor itt is, ott is más vizekre evezett a válság.

Az egész esztendő egy nagy, csodás története a pénz forradalmainak. Két nagy válság a pénzpiacra, tavasszal és ősszel, mintha a természet változásait akarta volna utánozni a pénz, néhány mellékválság, mely szintén mély nyomokat hagyott maga után. Nem. Rosszul állapítottuk meg. Csak egy válság, mely hol lappangott, hol kitört. Az erupciókat ez az év szolgáltatta, de azok előkészítése a korábbi esztendőkben ment végbe.

A fejlődésment, amely az utóbbi években a gazdasági életben végigvonult, nem is hozhatott más következtetéseket. A korábbi esztendők tökébősége, a nyugalmas évek fölélesztették a vállalkozási szellemet és a világ elkezdett gőzerővel dolgozni és megint dolgozni. De tulbecsülte erejét, tévedett a kalkulácziójánál. Tévedett az egyén és pénzt, minél több pénzt vett igénybe, hogy nagy arányokban dolgozhassék s tévedett az összesség szintazonképen, amelyben egyik sem számolt a másik igényeivel, hanem haladt nagyratörő álmai megvalósítása felé. Malthus valamikor föllállította a tételt: a fogyasztásra szánt javak nem lesznek elegendők a föld népei számára és ugyanezt a tételt variálhatjuk a pénz tekintetében ma. Nagyobb volt az étvágy, mint amennyi az enivaló, kevés volt a forgalmi eszköz a nagy föllendüléshez, több pénz kellett volna a világ nagy „Hochkonjunktura“-jának finanszírozására.

Ma már tisztán áll előttünk az egész válság. Indító okaiban, következtéseiben. Sokszor kérdeztük önmagunkban, új 1873 felé megyünk-e, megismétlődik-e ez a viharos esztendő az idén? Erejében kisebb volt a vihar, ha nem pusztított annyira, mint akkor, de a mostani bujkáló, alattomos válság, mely hol elcsendesedik, hol előretör, hosszantartóbb. Csakhogy a hetvenháromas válság és a mostani között nagy különbség van az indító okokban. Akkor is tulfeszültség készített elő a romlás utját, de ez a szédelgésből, a lelkiismeretlen üzérkedésből vette kiindulási pontját. Ma pedig? A legitim igények sodorták örvénybe a világot. Meg — amint nevezték — „a bizalom csödjé“. Tulspekulációról talán csak a Wall-Street parkettien lehet szó, merész vállalkozásról a hirtelen fejlődő tengerentúli államokban. De vajjon legitimnek nevezhető-e az a nagyarányú ipari fejlődés, amelynek Németországban tanúi voltunk s amely odavezetett, hogy ma, az év utolsó napjaiban ott van a pénzügyi helyzet súlypontja. A mai gazdasági rend legitimnek tartja a termelésnek azt a módját, amely nem igazodik a fogyasztáshoz és nem szükségleti javakat, hanem eszerejőszágokat termel; ezek szerint tehát indokolható a nagyarányú produkció. Hogy hova vezet, a pénz betegségéhez, amikor a kazán fűtve van, a gép dolgozik, a fogyasztó vásárol, senki sem törődik. Az elmélkedések órája csak akkor következik be, amikor egyszerre csak nincs pénz a további munkához, kevés a szén a sok kazánhoz és végül a fogyasztó sem tudja megvásárolni mindazt, amit a nagy konjunktúrában tobzódó ipar eléje tart. A pénz szertefolyik, a nagy föllendülés igényeket növel, a munkás több bért kíván, többet fogyaszt, az emberek igénye és fogyasztása sokoldalubb. Amennyi pénz eddig százele, most ezerlele folyik, körforgása, míg gyűjtőhelyére visszatér, lassubb lesz, ehhez hozzájárul, hogy többen és többen keresik, innen az, hogy ugyanannyi pénzmennyiség, sőt a növekvő aranyprodukcziót véve szemügyre, nagyobb pénzmennyiség is kevés, mint máskor, innen a pénz nagy kelete és szertelen megdrágulása.

Ezek csak a fő momentumok. A részletekbe nem hatolunk be szemlélődésünkben, ez messzire vezetne. A pénzválság elevenébe vágott a világ-

nak a kunyhókban, ahol esengtek érte, a palotákban, ahol „csinálták“ a pénzt — mindenütt kitértek az aranyat.

Pedig nem a pénz a hibás, csak az ember, aki él és néha — visszaél vele. A visszaélés meg ott kezdődött a palotákban, a plutokrácia erő-kifejtése bizonyosságot tett róla, hogy tulkapásai milyen veszedelmet tudhatnak a gazdasági életre s ez a veszedelem főleg akkor tör ki, amikor torkig vannak a hatalmával és az állam közbelép, hogy megzabolázza a „milliárdos gaz-emberek“ kényuraságát.

Utolsó vagy utolsóelőtti fölvonásnál tartunk-e a nagy tragédiánál, nem tudjuk. Csak annyit tudunk, hogy mi — a tanulság a lefolyt év eseményeiből. És a tanulságokat beírhatjuk a mérlegünk passzív oldalára, mert ha az nem is nyereség, de legalább — credmény. A hibákat és mulasztásokat, melyek részben okozták, másrészt előmozdították a válságot. A hitelügyi szervezetek elavult szervezeti felépítését, amelyek okozták a pénzválságot.

Már a nyár közepén, amikor az ősz beálltával bekövetkező pénzsűküléssel foglalkoztunk, rámutattunk a jegybankok szervezetének hibáira és indítványt nyújtottunk a legújabb kongresszus egybe-hívását jósoltuk. Hangoztattuk, hogy a jegy-bankokat ma semmiféle szervezet nem köti egybe s ezen segíteni kell. Ez az indítvány később, mikor ugyanez az alapeszme némi bővítéssel a hírneves tudós, Luzatti tollából a „Neue Fr. Presse“-ben napvilágot látott, a világsajtóban nagyobb részben a legmeglehetőbb fogadtatásra talált. Ha a mi eszménknél nem támadt visszhangja annak idején, hiszszük, hogy Luzatti révén több lesz a siker s majd a kivétel megmutatja — ha ugyan nem kerül ez is több jobbra érdemes terv sorsára — hogy a világpiacon ez csak javára szolgálhat, mindenesetre azonban arra, hogy a helyzet tisztázásához, a berendezkedések hibáinak megállapításához hozzájárul.

A jelen helyzetből, mikor azt láttuk, hogy a kis gazdasági egyedek, gyengén alapozottak, a válságban elpusztulnak, mindenesetre arra lehet következtetni, hogy bekövetkezik a kis gazdasági társulások felszívódása, koncentrációja, minek már a külföldön tanui voltunk. A koncentrációnak meg vannak a jó oldalai, különösen hitelügyi téren, mert a tőkék a központi gyűjtő-medencékben tömörülnek s így azok szétforgácsolása meggátoltatik. Már pedig a pénzár alakulására nemcsak az a döntő, mennyi a pénz, hanem hogy miként van koncentrálna ez a pénz. Azonban az államnak részen kell lennie, nehogy a nagymérvű tőkekonzentráció veszedelmes legyen a közre, mert ha ezeknek a szervezeteknek túlságosan nagy a hatalma, az is káros, ha pedig meg kell szabni akariák őket, abból ismét veszedelmek zúdul a közgazdaságra.

Hát a mi vérszegény, erőfőten közgazdasá-gunk, hitelszervezetünk hogyan állotta ki a próbát? Hogy mi volt az a próba, arról talán elég ez alkalommal csak azt fölemlíteni, hogy szavahí-hető állítások szerint négyszáz millió ko-ronára tehető az az összeg, melyet a külföld országunkból kivont, nem számítva bele ebbe azt a számtalan milliót, melyet a befektetési pa-pirok visszakiadásáért a külföldnek fizettünk. E sorok írójának egy ízben alkalma volt egy bécsi pénzkapacitással beszélgetni, akiről éppenséggel nem lehet följegyezni, hogy barátia volna a ma-gyaroknak, de aki elismerte, hogy mi olyan „Leistung“-ot vittünk véghez, mire még nem volt példa.

Ránk nézve is meg vannak az év tanulságai. Foglalkozni kell a hitelüggyel és nem lenne cél-szerűtlen, ha nálunk is, úgy mint Németországban készülnek, hitelügyi ankétre hívnák egy-be a gazdasági körök képviselőit. Sok teendő vár elintézésre, a szövetkezeti reform, mit ismét pedzenek, a pénzügyi reformok kö-telező felülvizsgálatainak nyelbevitése, hogy a dudvát kiirtsuk, másrészt a check- és átutalási forgalomnak szélesebb ala-pokra való fektetése, hogy a készpénz-használat csökkentésével a pénzügyi helyzetváltozásain könnyebben vágassunk át.

Milyen a jövő képe, kérdezzük most, amikor visszapiantásunkat befejezzük. Hát bizony ke-véssé biztató. Az amerikai helyzet felett ugyan már oszladozik a köd, de azok a segítségek és reformok, melyekről eddig hallottunk, még nem megoldásai a viszonyoknak. A németországi piacok forró talaja, az ott uralkodó újabb pénz-

drágasági folyamat nem ad jogot az optimizmusra.

Jóslásokba bocsátkozni ma a közeli jövőt illetően, alig lehet. Kerültük ezt az egész esz-tendőn keresztül és pedig konzekvensen, mert láttuk, hogy mindazok, akik jósoltak, fiaskót val-lottak. Hosszu idő óta tudatában voltunk annak, hogy rendkívüli helyzet közepette élünk, mit az-után később a megdöbbentő fordulatok tartítottak. A pénzpiac gyökere s javulását — át-meneti kisebb fluktuációk leszámításával — a nyár elejére tesszük. Akkoráig végbe-megy a nagy leszerelési folyamat a gazdasági életben s ha ez a nyár üzleti esendjével egybe-esik, megszűnnek legalább az u. n. „hadikamat-lábak.“ Ekkor sem lehet szó természetesen olesó pénzről, csak — általánosságban 4½—5% között mozgó bankrátákról, továbbá a jelenleginél ol-csőbb piaci pénzárrol. Nem akarunk ma pesszi-misztikus hangokat megszólaltatni, noha inkább erre felé hajlik a kedélyünk, azonban annyi bizo-nyos, hogy a várva-várt leszerelés bekövetkezé-ség még nem leszünk mentek a gondoktól. Az idő azonban meghozza a változást. Amit ma még bájnak látunk, ami eddig nálunk alig mutatkozott, az ipari konjunktúra hanyatlása a más oldalról a jobb jövőt készíti elő, az ipari le-szerelés előtűri a pénz olesóbbodásának. Föl-értünk a zenithre, megártott a nagy sietés, mert már csuszunk lefelé a lejtőn. Az a természetes gazdasági folyamat, mely bizonyos időszakon-ként megismétlődik, újra lejátszódott. Mi, a sze-replők, most vezeklünk, hogy a tisztító tűz után újból kezdjük a munkát, új törekvések, új fejlődés és talán idővel — új válságok felé. Ez a szakadat-lan utja a gazdasági élet menetének.

Azt mondják, nem az emberekben, hanem az intézményekben van a hiba. Itt mindkettőben, az emberekben is, az intézményekben is. Vagy pedig — fogalmazzuk másként a tételt, hiba van ebben — a gazdasági rendben, ezt bizonyítja az egész gazdasági élet, de különösen ennek az esz-tendőnek a története.

Két esztendő határmezsgyéjén állunk, amikor visszapiantást vetünk a multakra. Ez a kép koránsem teljes, de hiszen a krónikás kötelessé-gét akkor teljesítettük, mikor az események vég-bementek. Itt csak a kiváló fontosságú esemé-nyekre szorítkozunk, valamint az összefoglalás-ra, midőn az elmúlt év történetét a következők-ben vázoljuk. Ha hiányos, tudassék ez be az anyag rendkívüli terjedelmének és különílesé-geinek.

Az értéktőzsde.

Egy sötét lapokkal felt válságokkal tarkított esztendőre pillant vissza a tőzsde. Ugyszólván az egész év nagy része válsággal, válságok követke-zményeivel telt el. Mindabban, ami a válságokat innen is, túl is előidézte, a legkevésbé hibás a budapesti tőzsde. Itt nem volt sem tulspekuláció, értékek árainak fölesigázása, ami a krach utját egyengeti. És ez a tőzsde egyike azoknak, melyet legjobban letepert a válságos esztendő. Vérsze-gény, erőfőten értékpiacon nem tudta összeszedni-magát még ma sem s ennek legfőbb oka a pub-likum hiánya. Számos körülmény gátolja az értékpia-cz erőfőjtését és rövid szemlélődésünkben csak ezt említhetjük, annak az az oka, hogy ez a legkiválóbb jelenség. A többi ok a veszély pillan-atában a bankok mentőakciójának tervszerűtlensége, illetve a késedelmes intervenció, továbbá a report-üzletek terén föálló válságos kartelszerű eljárása. Az év történetéhez hosszú bírálatot nem fűzünk, de e néhány körülményről, melyeket a lefolyt év nagyon tanulságosan szemléltetett, meg kellett emlékeznünk. A következőkben foglaljuk össze röviden azt a nagy anyagot, mely az 1906. évi válságos esztendő nevével fog helyet kapni a tőzsde krónikájában. Naponta híven beszámolunk az események minden részletéről és ha összefog-lalásunk hiányos, tudassék be annak, hogy szem-lődésünkben csak a fontosabb viszonyváltozá-sokra terjeszkedünk ki.

Az új esztendő a tőzsdén nagyon csendesen kezdődött. A pénzpiac feszültsége várakozó álla-pontra készítette a spekulációt. Amerre csak szertenéztünk, mindenfelé a pénzpiac állott mint gátoló körülmény az üzlet föllendülése előtt. A nagy ipari konjunktúra elkövetkezését jóslók véle-ményei már nem találtak olyan lelkes hívőkre,

mint korábban és az óvatos spekuláns igyekezett lefőlőzni az elért hasznot. Nálunk a belpolitika, ami korábban aggasztotta a tőzsdét, már nem tette olyan érzékenynyé a spekulációt. Ellenben Amerika felől érkeztek a hó vége felé olyan hírek, melyek nyugtalanították a tőzsdéket s a pesszimis-ták úgy vélekedtek, hogy odaát lejtőre ért a kon-junktúra, azonfelül urrá lesz a vad spekuláció a Wall-Streeten. Egy kis külpolitika is belekerült az üzletet irányító motivumokba, a német birodalmi választás és az orosz дума megalakítása, ame-lyeket kedvezően fogadtak, míg nálunk a Polónyi-ügy nem zavart sok vizet a tőzsdén. Február elején kisebb balkáni csetepatékre is reagáltak a tőzsdék, a helyzet gyújtópontja azonban továbbra is a pénzpiac alakulása maradt. Az üzleti tevékenység a minimumra szállt le s bár a mi tőzsdénk javarészt függetlenítette magát és nem volt ráfogható, hogy túlérzékenyen viseltetik az amerikai hírekkel szemben, mégsem tudta tel-jesen emancipálni magát azok hatásaitól. Páris-ban az új adótvény benyújtása okozott ribilliót, míg nálunk az üzlettelenség nehezedett rá a tőzs-dére, azonkívül később parázs kiegyezési válság aggasztotta a kedélyeket, ez azonban gyorsan el-simult, ellenben rosszul hatott a krónikus bajja fejlődő nemzetközi pénzpiaci helyzet.

Február vége felé új fejezet köszöntött be a tőzsdék, nemkülönben a gazdasági konjunktúra ez évi történetében. Már kezdik belátni, hogy a „Hoch konjunktúra“ sem tarthat örökké és pesszimisztik-us hangok hallatszanak innen is, onnan is. Né-metországban a vaskonjunktúra megszűnésétől tar-tanak és azt hiszik, hogy a magas pénzár drágán fogja megszynyleni az ipar. A „Kölnische Zeitung“ cikke a vaspia-cz hanyatlásáról, a Deutsche Bank körlevelei klienseihez, melyben az óvatosságot tart czélszerűnek, mély hatást keltenek. Nálunk a két kormány között fönnálló ellentét a kiegyezés ügyé-ben szintén hozzájárul a helyzet pesszimisztikus megítéléséhez. Nemsokára bekövetkezett a már-cziusi krach, mely egynéhány fekete napot jegy-zett be a tőzsde történetébe. Nagy derutot vált-tottak ki az amerikai hírek, amelyeknek nyo-mába tetemes árcsökkenés járt. A váratlan vál-ság, mely az első kitérést követőleg tápot nyert, folytatódott és az amerikai hírekhez hozzájárult az is, hogy a kiegyezés ügyét is sötét szímben látták a tőzsdén, a román parasztlázadás, a marokkói kéri-dés felújulása szintén nyomasztólag hatottak a börzére. A válság hatása föllümlt az 1895-ikét, ama bizonyos keddi napon a budapesti tőzsde annyi megbizást kapott, mint már régóta nem, természetesen eladásra. Végre helyreállott a nyu-galom, a vihar, melyet a Wall-Street vad játékszenvedélye, az Unió mérték nélkül való gazdasági fejlődése, a trüsztmánások torzalkodása egyaránt előidézték, a higgadt elemek kerültek felül a tőzs-déken, nálunk megindult egy nagy intervenció, mely nyugvóponthoz juttatta a válságot. Ameriká-ban a kincstár közbelépett és a válság — egyelőre — megszűnt akut lenni. Azután rohamosan javult a helyzet, a pánikok megszűntek és a bizalom visszatért, azonban az a körülmény, hogy a jegy-bankok kamatlábemelése ismét aktuálisá lesz, gá-tat vetett a további hausse-mozgalomnak. A ro-mán parasztlázadás élet vesztette, nálunk a kiegye-zésről nyugodtabban gondolkodtak, mi szintén hoz-zájárult ahoz, hogy tőzsdénk erőre kapott. A nem-zetközi pénzpiac irányváltozását, jelesen a javu-lási folyamatot megérzik a tőzsdék is, azonban kedvezőtlenül hat, hogy Németország ismét köl-csönnel akar a világ elé lépni. Egyébként a pub-likum hiánya folytán nagyobb föllendülés nem kö-vetkezik be a budapesti tőzsdén. Heteken keresz-tül marasmus volt észlelhető a tőzsdén, mely egy-kedvűen fogadta az eseményeket. A nyár közeled-tével a terméskilátások aggasztották a tőzsdéket, melyek a derut óta nem tudták összeszedni magu-kat. A nagy világkonjunktúra árát végeredményé-ben a tőzsde fizette meg. A viharok után a nyári üzletcsend következett és június első felében csen-des volt a hangulat az összes tőzsdéken. Ameri-kában nyugodt mederben folyt az üzlet, a pénz olesóbb lett. A derutszerű jelenségeket a pangás váltotta föl. Június vége felé a változatosság

kedveért Egyiptomban tör ki válság, mi azonban a mi tőzsdénket kevésbé alterálja. A június végével bekövetkezett bankrátaemelések természetesen a tőzsdét is érzékenyen befolyásolta. A horvátok féktelenkedése felől sem a legjobb véleményt táplálta a tőzsde. Időközben az olasz tőzsdében is a válság szellője fujdogált, mi azonban bennünket csak a kontinentális piacokkal való kapcsolatban érintett. Az osztrák-magyar és az olasz külügyminiszterek találkozója, mi július közepe táján következett be, jó hangulatot keltett, ezt azonban lerontotta a kiegyezési tárgyalások időleges befejezése. Augusztus eleje a legnagyobb csennddel köszönt be a tőzsdén, mely nyári álmát aluszsa és semmiféle sem reagál. A német záloglevél kibocsátó intézeteknek az eljárása, hogy magasabb kamatozású zálogleveleket bocsátanak ki, nálunk is követőkre találunk, de ez alig segít a befektetési piac nehézségein. A pénzügyi helyzet továbbra is az érdeklődés középpontjában áll. Augusztus közepe táján ismét bomlat van a pénzügyi láthatáron, a belföldön a befektetési értékek árhanyatlása nyugtalanítja a kedélyeket és hire jár, hogy a jegybank legközelebb fölemeli rátáját. Amerikából viharos jeleneteket kábeleznek, a márcziusi válság megismétlődik. A Standard Oil Co. megbírságolása és a nagy vasutársaságok ellen intézett támadás, Rockefeller és Harimann torzsalakodása pánikot idéznek elő a Wall-Streeten és ez események hatásai a tőzsdéken nem maradnak a márcziusiak mögött. Nálunk az elernyedéti spekulációt ismét súlyos csapás érte az újabb válsággal és csak nehezen szedte össze magát megint a tőzsde. A hó vége felé még érzik a hatását az antitrisztmozgalomnak, amelynek utóhatásai az európai tőzsdéken is megnyilvánulnak. Az egyetlen megnyugtató jelenség, hogy a záloglevelek és egyéb befektetési értékek visszaözlése szűnőfélben van. Augusztus végével ugyancsak a pénzügyi piac dominálja a helyzetet. Szeptemberben is nehéz napokra tekinthetett vissza a tőzsde s csak a hó vége felé állott be valamelyes nyugalom jobb amerikai hírekre. Az értéktőzsdén a kiegyezés ügye is belekerül az érdeklődésbe, mely inkább pesszimistikus megítélésben részesül és így kontremín kerekedik felül. Október első heteiben pangás a forsa a tőzsdének, a kiegyezés megkötése ugyan parázs föllendülést idéz elő, de ezt nyomban lerontják az uralkodó betegségeről kiszivárgó hírek, úgy, hogy a nagy örömet hamarosan gond és aggodalom váltotta föl. Október közepe felé még mindig a királyi betegségé igatja a börtöt s szerencse, hogy a spekuláció érdekeltsége minimális, mert másként nagy krach zudul a börtöt. A newyorki tőzsde tartós és intenzív lanyhasága csak elmérgesíti a helyzetet, az esőhiány pedig a termés iránt kell aggodalmat. Október végén megint belekerül a tőzsde abba az örvénybe, melyet a márcziusi válság megismétlődése okozott. A hamburgi jobber-czégék és az amerikai réz-spekulánsok bukása nagy derutnak vetik el a magvát, mely Newyorkból kiindulólág végigszántotta a börtöt. A pénzügyi piac is kritikusra fordul és a mi tőzsdénket is a külföldi eseményei igatják. A bankok vállalkozása pang, a tőzsde nyugtalan és ismét a kontremín uralja a helyzetet. Az újabb amerikai katasztrófa megingatja a bizalmat az értékpapírirtokosokban és az értékek nagy tömegekben kerülnék piacra. Leszámitva átmen irányzatváltozásokat, csak november közepe ut javul valamelyest a tőzsde helyzete és némi haussemozgalom támad a pusztulás után. Deczember hó folyamán változik a tőzsde iránya, jobbára üzletelenség és pangás nehezedik rá az üzletre s csak egy-két érték válik ki és áll az érdeklődés középpontjában, olyanok, melyek valamely aktualitás révén jutottak ehez a szerephez. Az évszázta felé megszilárdul az irány, amiben része van a bankok szokásos újév előtti vásárlásainak, mi a mérlegek fölcizomázása érdekében történik. Hogy ezek kapcsán a tőzsde erőre kap-e és a szilárdulás folytatást nyer-e, a jövő fogja megmutatni.

Uj papírok.

A lefolyt évben természetesen kevés volt az új alapítás, hasonlóképen a kibocsátási tevékenység nem öltött nagyobb arányokat. A néhány ér-

téket, melylyel az árfolyamlap adatai szaporodtak, itt adjuk kronológikus sorrendben:

Felten és Guillaume kábelsodrony és sodrony-kötélgár r. t.

A Hazai bank r. t. 4 1/2 százalékos kamatozó kötvényei.

A Győri szeszgyár és finomító r. t. részvényei. A Bosnyák-hercegovinai szab. országos bank 4 1/2 százalékos záloglevelei.

A Magyar-belga fémiparú gyár r. t. 4 1/2 százalékos kölcsön-kötelezvényei.

A Pesti hazai első takarékpénztár nyereségek-kötvényeinek nyereségyegyei.

A Magyar textilipar r. t. részvényei. A Magyar gázizzófény r. t. részvényei.

A Magyar keleti tengerhajózási r. t. részvényei.

A Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 4 százalékos C. sorozatu záloglevelei.

Pénzügyi.

Amikor a lefolyt esztendő pénzügyi viszonyainak visszapillantunk, nagy anyaggal kell megbirkóznunk. Végzetességükben, de egyben tanulságaiban is nagy eseményeket kell összeszűriteni s nem szoríthatunk egyébre, mint a fontosabb események fölsorolására. A részleteket, amikor azok aktuálisak voltak, föltárta a krónika s így más szerepe nem juthat, minthogy összefoglalja a jelentőségesebb mozzanatokot s úgy mint a napi eseményt, azokat kritikailag megjegyzéseivel is kísérik.

A hitelkrízis, melynek a múlt esztendőben tanúi voltunk, körülményeiben, indító okaiban már földerítve áll előttünk. Tanulságaiban azonban még nem méltányolhattuk azt kellően. Igaz, hogy még nem érkezünk el a krízis végére, de a legnehezebben már túl vagyunk. Abban a nehéz órákban melyben részünk volt, nemcsak a külső eseményeknek tulajdoníthatjuk azokat a következményeket, melyek a pénzügyi viharai folytán bekövetkeztek. Bankjaink, különösen a nagyobb intézetek, nem mindig bizonyították be, hogy föladataik magaslatán állanak. A jó időkben tálczán hordták a pénzt annak is, aki nem is kért, a bonyodalmak közepette pedig indokolatlan és elhamarkodott hitelmegvonások zudították a bajok zömét az üzletvilágra. A sok tanulság között ez a legnagyobb horderejű és bankjaink a jövőben bizonyára körültekintőbb üzleti politikát fognak követni azzal, hogy egészségtelen alapításoknak nem nyitják meg az utat, avagy változott konjunktura esetén egészséges üzleteket is létalapjukban támadják meg.

A pénzügyi eseményeinek nagy anyagát rövid összefoglalásban itt ismertettük:

Az 1907-ik év a pénzügyi feszültséggel kezdődött, ami természetes is, mert az évszázatos szokásos nagyobb igénybevételből származó összegek nem folynak olyan gyorsan vissza a pénzügyi medenczébe, a bankokhoz. Amerika ismét nagyobb igényeket tanusított a kontinentális piacokkal szemben és ennek folytán az angol bank és a francia bank következetesen visszautasították az amerikai finanszívaltók. A Reichsbank az év kezdetén erős ostromnak volt kitéve és mélyen belement az adókötelezettségbe. A belföldi piacon is jelentkezett a feszültség és a piaci pénzár a rátát 1/2-3/4 százalékkal meghaladta, ez a feszültség azonban később, mikor az évszázlat alkalmából lekötött pénzügyi felszabadultak, elenyészett. Ebben az időben a nemzetközi pénzügyi nagy feltűnést keltett a Reichsbank ultimókimutatása, mely 572 millió adóköteles jegyet tüntetett föl, mi Németország gazdasági történetében unikum volt. Berlinben a hó elején szilárdulás köszöntött be, Párisban változatlan helyzettel kezdődött az új esztendő, míg a londoni piac annál az oknál fogva, hogy Brazília és Argentína aranyat vont el a banktól, szintén igen szilárd irányzatot mutatott. A belföldi pénzügyi szélesedni volt, az új év első hónapjában a hó elején észlelhető feszültség után már jelentékenyebb kínálattal találkozott a piac. A hó közepe felé már derűtebb hangulat uralkodott a piacokon. Az irányadó jegybankok mérsékelték rátájukat és ezt nyomon követte a magánkamatláb esése. Január 17-én az angol bank leszállította rátáját és néhány napra rá a Reichsbank is követte a jó példát, amennyiben

21-én 6 százalékra mérsékelt kamatlábát. Ezzel szemben a francia bank egy szokatlan kamatlábemeléssel élt, amennyiben a váltóleszámitolási kamatláb változatlanul hagyása mellett a lombardkamatlábát 3 százalékról 3 és fél százalékra emelte. Ultimo közeledtével azonban ez az átmeneti javulás is eltűnt, hogy ismét feszültségnek adjon helyet és az amerikai jelentésekre ekkor már aggódóan figyeltek a piacok. Az európai nagy pénzügyi centrumokat előzönlötték az amerikai finanszívaltók, sőt amerikai értékpapírok is nagy tételben kerestek elhelyezést lombard alakjában. Németországban azonkívül az ipar nagy összegeket abszorbeált s most már a berlini piacon is fölbukkantak az amerikai váltók, amelyek ellen a legvégsőig el voltak szánva a jegybankok. Mindezek gátolták a pénzügyi helyzet kibontakozásának utját. Még nálunk volt a helyzet a legszertesebb s ebben az időben, Páristól eltekintve, legolcsóbbak voltak monarchiánk pénzügyi piacai. A magánkamatláb a 4 1/2-es rátával szemben 4 1/8-on állt.

A nemzetközi piacon ezenközben ismét baljóslatu tünetek jelentkeznek. Az örökös baj indító oka Amerika és a piacok már kezdik átlátni, hogy indokolt az az idegesség, melylyel a tengerentuli eseményeket kísérik. A februári ultimo rendkívüli igényekkel járt a piacokon. A márcziusi helyzetről nincs sok mondanivalónk s csakis márczius közepén állott be fordulat az összes világpiacokon és pedig olyan vihar alakjában, melyen már rég nem remegtette meg a pénzügyi centrumokat. Az amerikai erupációt a tőzsdei részben vázoljuk, itt azt a pénzügyi piacokon követő vihart jellemezzük, melynek az volt az első jelensége, hogy úgy tetszett, mintha az összes jegybankok fölemelnék rátáikat. Az a nagy aranyzomj, melyet Amerika tanusított, tetőpontjára hágott és a jegybankok egymással versenyeztek aranykincsük megvédelmezésében. Bennünket is megviselt a vihar, de nem annyira, mint a nyugati piacokat és az események szinterét, Amerikát, hol horribilis kamattételek láttak napvilágot. A francia bank fölemelte a kamatlábát, aranykincsét megvédelmezendő. A többi piacokon, habár a jegybankok nem követték ezt a rendszabályt, a magánkamatláb ára szerfelett emelkedett tendenciát követett. Nálunk ugyszólván egyedül a jegybankra hárult a szerep, hogy az igényeket kielégítse, a pénzügyi szűk határok köré szorult. A jegybank ebben az időben az angol, illetve a német birodalmi banknak is juttatott aranyat, mit az osztrák sajtó nagy hangon mint „pénzügyi Algeizászt“ hirdetett, holott a tény egy egyszerű aranyarbitrázs keresztülvitelére redukálható. A márcziusi ultimo ismét rendkívüli igényekkel járt és feltűnő mérveket öltött a jegybankok érzékészletének apadása, míg a váltótárca növekedése óriási igényekről tanuskodott. Április közepe felé lényegesen javult a helyzet. A javulást az angol bank kamatlábleszállítása jelzi, a magánkamatláb a piacokon hanyatló tendenciát követ, nálunk a jegybanknál nagy visszafizetések vannak folyamatban. Végre a Reichsbank is leszállította a kamatlábát. A londoni ráta ismételt leszállítása is bekövetkezett, az amerikai pénzügyi kereslet az egész vonalon csökkent. Azonban Németország megvalósította kölcsöntervét, amennyiben 13 1/2 milliárd új kölcsönt vett föl, mi erősen fokozta a pénzügyi keresletet. Nálunk is fokozódott a jegybank és a piaci igénybevétele. Május elsején javulófélben volt a nemzetközi pénzügyi piac, az általános várva-várt leszertelés azonban nem következett be. Bizonytalanság és idegesség uralkodik a piacokon, az arany szüntelen ide-oda vándorlása nyugtalanítja a kedélyeket. Nálunk a francia pénz kínálata teljesen megszűnt s a májusi ultimo sem hozott változást a piacon, az ultimo-igényeket jobbára a jegybank fedezte. Június első felében az üzleti élet nyári pangása következtében nyugodtabb lett a pénzügyi piac és általános javulás váltotta fel a feszültséget. Június vége felé ismét Németországra terelődik a figyelem. Ott az ipar még mindig sok pénzt kér s a nyár daczára nem szűnik a kereslet. Amerikából nagyobb összegek özönlönek vissza, mik erősítik az angol bank státusát. Az egyiptomi piaci válsága nem a legjobban hat a pénzügyi piacr

sem, mert a válság nagy aránykülönbséget von maga után. A belföldi piacon utlimóra drágább tételek kerülnek előtérbe.

Junius végével ismét kritikusra fordul a helyzet a pénzügyi piacokon. A Reichsbank és az Osztrák-Magyar Bank mélyen belemernek az adóköteles jegyforgalomba. Az angol bank aranykincse csökken és csak a francia bank aranyállománya emelkedik. A belföldi piac nagy eseménye az Osztrák-Magyar bank váratlan kamatláb-emelése, mely június 28-án következett be, amikor is a 4 1/2 százalékos rátát 5 százalékra emelik s ezzel az emeléssel határozottan indokolatlanul sújtották a piacot. Az ultimo elmúltával javult a helyzet és a magánkamát 1/2 százalékkal a ráta alá süllyedt. Julius vége felé nevezetes esemény szögezte le a nemzetközi piac figyelmét, több jelentékeny németországi záloglevél kibocsátó intézet a záloglevél-kamatlábát 4 1/2 százalékra emelte föl, miben a befektetési piac sivar állapotának jellegzetes tünetét látták.

Julius végén Kóch dr., a Reichsbank elnöke kijelentette, hogy ekkora pénzügyiséget még nem tapasztalt. És csakugyan a hó vége mindenütt a legnagyobb igényekkel jár. Julius utlimójakor adóköteles jegyeket mutat föl a jegybank, mi eddig még sohasem fordult elő. Augusztus közepe felé ismét viharfelhők gyűlnek egybe a pénzügyi piac égboltozatján. A magánkamatláb jelentékenyen emelkedik és ezenközben kitér az újabb amerikai válság, amely végigsebez a kontinensen is. A nemzetközi pénzügyi piacon gyorsan követik egymást az események, augusztus 15-én az angol bank 4 százalékról 4 1/2 százalékra emeli kamatlábát, Európa megkezdte újból a védekezést az amerikai arany-szomj ellen. A hó vége felé a helyzet változatlan, Amerikában közbelép a kormány és ez itt is, ott is egy kevéssé megnyugtatója a kedélyeket. Augusztus végén megint bizakodtak a piacok abban, hogy utlimó után megnyílt a piac, de ismét csalódtak. A német birodalmi bank és az O.-M.-B. státusa nagyarányú igénybevételről tanuskodtak s nálunk az utlimó-kimutatás szinte megdöbbenést okozott. A nyílt piacon is feszültek voltak a tételek. Szeptember hónap folyamán sem állott be olyan kedvező fordulat, melyet fölemlíthetnénk, a belföldön nagy a pénztelenség és aggasztóan hat, hogy némely szakmában, különösen a gépüzletben és faüzlet körében számos nagyobb inzulvenzia van. A szeptemberi utlimó alkalmával heves rohamot intéznek a jegybankok ellen, de azért az utlimó elmúltával konstatació, hogy ezek a napok sokkal simábban multak el, mint várták. A jegybank vezértilkárának kijelentéseit, mely szerint hitelválságtól nem kell félni, megnyugvással fogadták. Október elején más kedvezőtlen momentum is fölerül a nemzetközi piacon, amennyiben Egyiptom felé szivarog ki arany Angliából, míg a belföldön az osztrák bankok eljárása a magyar pénzügyi viszonyaitól, melylyel a kiegyezésre akartak pressziót gyakorolni, nagy pénzügyi szükségletet idéz elő. Október közepéig állandó a feszültség, a pénzforrások tartózkodók, Angliát Egyiptom, Németországot Hollandia, Franciaországot Olaszország ostromolja pénzügyeivel. A belföldön máris aggodalmakat okoz az októberi utlimó. A kiegyezés létrejöttével az osztrák bankok ismét szaporábban nyitják meg pénztárait a magyar váltók számára. A világpiacokon az Amerikából kiinduló végigszárguló válság új helyzetet teremt, a tengeren túl összeomlással fenyeget mindent, bankok bukása, a tőzsdei matadorok csufos vége és a válságot követő egyéb események, a német bankrátának 5 1/2 százalékról 6 1/2 százalékra emelése adják meg a keretet e komoly órák történetéhez. Nálunk is aggodalommal tölt el a helyzet s csak akkor dereng egy kevéssé, mikor a kormány 19 1/2 milliót bocsátja a bankok útján a piac rendelkezésére. Az Unió kormánya is nagyszabású segítségben részesíti a piacot, hasonlóképpen a nagyobb bankok, de ez sem szánálja teljesen a helyzetet. Amerika pénzügyiségének, mely a válság után oly fokra hágott, hogy olyan fantasztikus magasságu tételek láttak napvilágot, amilyenekre nem volt példa, az európai jegybankok kamatlába is meg-

adja az árát. Az angol bank egy héten belül kétszer emeli kamatlábát oly magasra, mire még nem volt példa. A Reichsbanknak is 7 1/2 százalék imár a kamatlába és az Osztrák-Magyar Bank sem maradhatott hátra a kamatlábemelésben s 5 százalékról 6 százalékra emeli rátáját. Csak december elején száll némi nyugalom a piacra és december hó folyamán, egészen a hó végéig nagy visszavásárlások vannak a jegybanknál, a hitelkorlátozások e tekintetben megtették hatásukat, hogy az igények szerfelett redukálódtak. A nyílt piacon is bővebben van pénz és ha a tételek lényegesen nem is enyhültek, a hitelszerzés megkönnyebbedett. Az évszárta felé természetesen ismét összehúzódnak az igények. A berlini pénzügyi piac nagy feszültségről tanuskodik és a németországi pénzügyeslet nálunk is kielégítést keres. Az amerikai hírek már nem foglalkoztatják a világpiacokat, noha bizonyos; hogy az ottani helyzet sincs még teljesen kialakulva oly irányban, hogy az megnyugvásul szolgálhatna. A belföldön is jelentékenyen növekszik a pénzügyeslet az évszártaival, amely végeredményében bizonyára jelentékenyen nagyobb igényekkel fog járni, mint a megelőző években. A bankok a mérlegek földszítése céljából ilyenkor nagy összegeket halmoznak föl pénztáiraikban, mi mindenesetre fokozza a pénzügyesletet, illetve csökkenti a kínálatot. A kép, amelyhez az év végén elérkezünk, eltekintve a dátumszerű feszültségtől, nem éppen biztató és hogy a közeli jövő mit hoz, az a kérdések kérdése.

A szövetkezeti válság.

Külön fejezetet kell szentelnünk az év pénzügyi történetében a szövetkezeti válságnak, amely hosszú időn át az érdeklődés középpontjában állott s ma sem vesztett aktualitásából.

A szövetkezeti válság eredete attól az időszaktól veszi kezdetét, amikor a jegybank merevbb álláspontra helyezkedett a szövetkezetekkel szemben. Nem mondjuk azt, hogy a szövetkezeti váltókat direkt visszautasította, mert hiszen alig egynéhány szövetkezet nyert nála hitelt, hanem a közvetve mások girójával ellátott váltókat vette tulszigorú bírálat alá. Ez természetesen nem maradhatott hatás nélkül és azok a nagyobb intézetek, amelyek szövetkezeteknek hitelt nyújtottak, szintén követték ezt a példát. Így a szövetkezetek zárt ajtókra találtak mindenütt s hozzájárult mindehhez az is, hogy a kisebb intézetek hitelét a nagy bankok szintén megszorították s így a hitelezés az egész vonalon megakadt. A szövetkezetek nehézségei csakhamar nyílt titokká váltak, mindenféle bajba jutott szövetkezetekről suttogtak és csakhamar a szövetkezeti „helyzet” helyett a „válság” kifejezés lett aktuális. Ugyanazok az intézetek, melyekhez korábban, ha egynéhány vállalkozó szellemű ember feljött — és ilyen nem egy akadt — nyomban nagyobb hitelt állapítottak meg az újonnan szövetkezeteknek, a legridegebben visszautasították még a szolid alapokon nyugvó szövetkezetek anyagát is. Innen is, onnan is, bizonyos erkölcsi fölháborodás hangja szólt meg a részéről, a szövetkezeti uzsoráról, kis emberek kiszípolozásáról, ami nagyrésztben rá is illik a szövetkezetekre, azonban az erkölcsi szempontokat akkor kellett volna hirdetőiknek szemügyre venni, mikor impulzust adtak nagy hitelyújtással a szövetkezetek elszaporodásához, illetve a nem egy helyen konstataált visszaélésekhez.

A közvélemény mind többet foglalkozott a szövetkezetek ügyével. A sajtó erőiesen követelte a szövetkezetek támogatását, az életképes intézetek megmentését, nem is annyira az intézetek, mint a k i s e m b e r e k hitelé érdekében. A szövetkezetek érdekképviselete, az „Önállóan működő hitel-szövetkezetek köteleke” szeptember 5-én tartott ülésében határozatot hozott, melyben a kormányhoz fordul és egyrésztől 5 millió korona állami belételel kér, másrészt a hitelek tekintetében a status quo visszaállítását, illetve a kormány közbenjárását ebben az irányban. Amint tudjuk, ez a kérelem nem valósult meg, ellenben a kormány közbenjárására a „szövetkezetek tárczaváltóit” leszámitoló szindikátus” neve alatt tizenkét budapesti pénzügyi intézet egy szervezetet létesített s az intézetek e célra

külön kincstári betétet kaptak. A kormány továbbá gondoskodni kívánt arról, hogy a hitelek tekintetében a lehetőségig visszaállítsák a folytonosságot, illetve az osztrák intézetek hitelé — melynek elvonása szintén hozzájárult a válság elmérgesedéséhez — pótoltsák. Amint később kitudódott — s ezt a közleményt lapunk fedte fel elsőnek — a szindikátus segítőakciója mögött ott lappangott az a gondolat, hogy segítséget adnak ugyan, de ezt csak a csendes felszámolásba való beleegyezés esetén biztosítatik a szövetkezeteknek. A szindikátus tényleg kevés szövetkezetnek adott egy millió koronát meghaladó hitelt. Álláspontunkat a szövetkezeti ügyben többször precizizáltuk és itt nem bocsátkozunk az egész szindikátus akció bírálatába, azt azonban megállapíthatjuk, hogy segítve abszolút nincs a szövetkezetek állapotán. Tény, hogy a szindikátus u. n. segélyakcióját a szövetkezeteknél fogatosított vizsgálat előzte meg, mely alkalommal megdöbbenő üzleti inkorrektégeket és a szolid hitelezéssel homlokegyenest ellenkező állapotokat találtak, ez azonban nem szolgálhat okul arra, hogy a szilárd alapokon nyugvó intézeteket ne támogassák és pedig az eddigi módoknál célravezetőbb uton. A szövetkezetek helyzete napjainkban is csendes agónia s a helyzet szanálása érdekében főként azt hangozthatjuk, nagybankjaink igyekezzenek fuziók útján a jobb szövetkezeteket egyesíteni, hogy megszűnjék a szövetkezetek túltengése, a gyenge alapon álló intézetek működése és így ha 8—10 fuzionált szövetkezet egy nagyobb bank égisze alatt tömörül, egyrészt a személyhitelt megfelelően szolgálják, másrészt az uzsoráskodásnak elejét vehetik. Hogy a válság számos áldozatot szedett, köztudomású. A deklarált fizetési képtelenség vagy csőd mindazonáltal csekély számú, a szövetkezeti válságnak azonban még nem értünk végére, hogy azt hihetnők, az alább következő szövetkezetek az egyedüli áldozatok.

A felszámolást kimondták:

Érzsébetvárosi Népbank m. sz.
Fővárosi bank és takarékegyesület m. sz.
Budapesti hitelgyesület m. sz.
Munkások takaré- és hitelszövetkezete.
Takarékpenztár szövetkezet.

Csődbe jutott:

A Központi előlegező bank m. sz.

A Szövetkezeti Központi Bank és a Kötelek működése.

A Szövetkezeti központi bank r. t. és az önállóan működő hitelszövetkezetek kötelekének működéséről is külön meg kell emlékeznünk az évszárta alkalmából. A szövetkezeti kavardásban ez a két intézmény volt az egyedüli valódi támogatója a bajba jutott intézeteknek s ez érdekképviseleteknek köszönhető, hogy a kormány segítőkezet nyújtott a válság enyhítésére s hogy a nagy intézetek végre szervezték a szanálási akciót. Ez a két szervezet, hisszük, a jövőben is támasza lesz a szövetkezeteknek, ami a kiváló és célravezető vezetésnek tudható be.

A fővárosi pénzügyi intézetek fiókjai és kommanditjei.

A nehéz viszonyok dacára pénzügyi intézeteink terjeszkedtek és új területeket vontak be működésük körébe. E csoportban kronologikus sorrendben összefoglaljuk a fővárosi pénzügyi intézetek 1907-ben megnyitott új fiókjait, avagy azokat az eseteket, amikor egy-egy céggel bankjaink érdekközösségre léptek.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank megvette az Adler L. és fia brassói bankcég ottani és nagyszabású üzletét és azokat a fiókjává alakította át.

A Budapesti Bank R.-t. Budapesten VII., Király-utca 22. sz. alatt fiókot létesített.

A Kereskedelmi Bank Budán Margit-körut 4. sz. alatt nyitott fiókot, azonkívül Eszéken.

A Hazai bank r.-t. a zágrábi Kronfeld és Tarsa bankcégét kommanditálta, Kronfeld és Tarsa bankbetéti társaság” cég alatt folytatja működését.

A Ház és Földbirtokosok Hitelbankfa I., Krisztina-tér 1. szám alatt nyitott fiókot.

A Kereskedelmi bank Herkulesfürdőn időszaki kirendeltséget létesített.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár a fővárosban V., Lipót-körút 31. szám alatt fiókot nyitott.

Pénzintézetek fizetési nehézségei, fizetésképtelenségek és csődök.

Az 1907. év végén elmondhatjuk, hogy ami a pénzintézeteket illeti, azok nehézségei avagy pusztulása — szerencsére — nem öltött nagyobb arányokat. Leszámítva a szövetkezeti válság áldozatait — melyekről más helyen szólunk — alig néhány intézetet sodort zavarba a válság. Intézetünk kemény próbát állottak ki s azok, amelyek áldozatul estek a válságnak, jobbra olyanok, melyek már magukban hordták a romlás csiráit. Egynehányat pedig még idejekorán megmentettek a súlyosabb következményektől. E tekintetben összefoglalásunk a következő:

A Központi néptakarékpénztár ellen csődöt kértek.

A Vas-Zalamegyei takarékpénztár csődbe jutott.

A Zombori kereskedelmi és iparbank válságba jutott, a részvénytőke fele elveszett.

A Szombathely városi takarékpénztár ellen, mely még 1906-ban zavarokba jutott, elrendelték a csődöt.

Májusban fizetési nehézségekbe jutott a Kassai takarékpénztár, melyet azonban a nagyobb fővárosi intézetek a kormány támogatásával szanáltak.

A Rudolfsnádi takarékpénztár elhatározta a felszámolást.

A Belvárosi bank rt., mely zavarokba jutott, a fővárosi intézetekből alakult szindikátus szanálja.

Az Eszéki kereskedelmi és iparbank rt. elhatározta a felszámolást.

A Niemci kerületi takarékpénztár egy sikkasztás folytán zavarokba jött, utóbb csődbe került.

Pénziorgalmi eszközök szaporítása.

E tekintetben a következő mozzanatokat jegyezzük fel:

Az év elején Wekerle javaslatot terjesztett a Ház elé, amelyben 6 millió korona új nickelpénz verésére kért felhatalmazást. Ausztriában ugyanilyen értelmű javaslat került a törvényhozás elé, melyben 14 millió korona nickelpénz verését szándékolja a kormány. A kormány százkoronás aranyérmék, azonkívül további 19.200.000 korona ötkoronás veréséről intézkedő javaslatot terjeszt be.

A fővárosi pénzintézetek helyzete.

Ez a lepergett esztendő hitelügyi tekintetben emlékezetes marad. A pénz szertelen megdrágulása a külföld nagyarányú tökevvisszavonása, a szabott kamatozása értékek visszaözlése természetesen első sorban bankjainkat érintette. Pénzintézeteink kemény próbán mentek keresztül és tegyük hozzá, hogy aránylag várakozás ellenére simán, mi szoliditásuk újabb bizonyítéka. Néhol ugyan a kevéssé elővigyázatos hitelnyújtás megboszlta magát, de nagyobb megrázkódtatások elkerültek bennünket. Alkotásokra, vállalkozásokra természetesen nem volt kedvező idő a lefolyt év, mindazonáltal számos finanszírozást jegyezhetünk fel. Ezek nagy része azonban olyan módon jött létre, amikor a bankok intervenciójára volt szükség, hogy egyéni vállalkozásokat, cégeket szanáljanak. Emissziókban természetesen szűkölködik a lefolyt év nagy részében. Külföldi üzletekben is kevésszer részesedtek bankjaink s ami a közkölcsonőket illeti, az szük körre szorult. Néhány város hitelgénye nyert mindössze kielégítést, községi kötelezők útján állami kibocsátásról természetesen szó sem lehetett. A folyó üzlet azonban, már mint a leszámítolási üzlet kamatjövedelme, kárpótolta nagyobb intézeteinket az elmaradt többi üzletekért s egyúttal az értékpapírtulást elmaradt nyereségeért. Általánosságban kedvező az év zártakor a nagyobb intézetek állapota s legfőbbje megfizette a tavalyi osztalékot. A közép-bankok némelyikének azonban néhány inzulvenzia nyomot hagy a mérlegben, míg a kisbankok sorsa nem a legrózsásabb reményekre jogosít s ezek még sokáig nem heverik ki az elmúlt esztendőt.

Új pénzintézetek a fővárosban.

A kedvezőtlen pénzügyi viszonyok az év első felében még nem gátolták meg az új intézetek alapítását s ennek tudható be, hogy ez évben Budapesten husz új pénzintézet alakult — legtöbbje az év első felében — 10,560.000 korona alaptőkével. Ugy mint:

	Alaptőke korona
Alkuszbank r.-t.	100.000
Belvárosi váltóüzlet r.-t.	100.000
Budapesti állatvásárpénztár r.-t.	2.000.000
Budapesti áruforgalmi r.-t.	500.000
Budapesti hitelintézet r.-t.	500.000
Budapesti keresk. és közg. bank	200.000
Budapesti kereskedők bankja	1.500.000
Budapesti magyar forgalmi bank r.-t.	600.000
Budapest-terézvárosi takarékpénztár r.-t.	600.000
Erzsébetvárosi hitelbank r.-t.	250.000
Fehér L. és tsa bankház r.-t.	200.000
Főv. keresk. hitelintézet r.-t.	1.000.000
Gabonabank r.-t.	100.000
Ipari számlákat lesz. r.-t.	10.000
Közp. hitelbank r.-t.	1.000.000
Lesz. bank és takarékpénztár r.-t.	500.000
Lombardbank r.-t.	500.000
Magyar ipar- és árubank r.-t.	500.000
Szállítmányozási és iparbank r.-t.	200.000
Tisztviselők tkp. r.-t.	100.000

Fővárosi pénzintézetek alaptőkeemelése.

Az alaptőkeemelések ez évben nem voltak oly gyakoriak, mint a múlt évben. Ezt — természetesen — szintén csak a kedvezőtlen pénzügyi viszonyoknak lehet tulajdonítani. Mindazonáltal a fővárosban tizennégy pénzintézet emelte fel alaptőkéjét 71.500.000 koronáról — 116.650.000 koronára. Ezek:

	Koronáról	koronára
Bpesti erzsébetvárosi tkp.	2.000.000	4.000.000
„ józsefvárosi bank és takarékpénztár	500.000	1.000.000
Budapesti bank r.-t.	1.000.000	1.500.000
Bpesti giró és pénztáregyl.	1.000.000	1.500.000
Gaedicke A. r.-t.	200.000	400.000
Hazai bank részv.-társas.	15.000.000	20.000.000
Járadékhitelbank	600.000	1.000.000
Közp. keresk. és iparbank	2.000.000	5.000.000
Magyar által. hitelbank	34.000.000	60.000.000
Magyar ált. takarékpénzt.	12.000.000	16.000.000
Magyar fakeresk. hitelint.	1.000.000	2.000.000
Magy. kereskedelmi hitelb.	2.000.000	3.500.000
Tisztviselők takarékpénzt.	100.000	500.000
Unió bank r.-t.	100.000	250.000

Vidéki intézeteink helyzete.

A vidéki intézeteket kemény próbára tette a lefolyt esztendő. Itt az is hozzájárult a kellemetlen szituáció előidézéséhez, hogy sok intézet immobilizálta magát és hosszulejárata kihelyezésbe fektette pénzét. Mindazonáltal kevés intézet esett áldozatul a válságnak, jobbra olyanok, melyeknek más körülmények is megpecsételték sorsát. A fővárosi intézetek hitelmegszorításai itt is éreztették hatásukat, nemkülönben az is, hogy a jelzálogkölcsonők engedményezése megakadt. — A nehéz viszonyok azonban csodálatosképpen nem gátolták a vállalkozó szelleműeket új pénzintézetek alapításában, noha ma már a legkisebb falura is jut néhány pénzintézet. Az alaptőkeemelések terén is nagy igyekezet mutatkozott s itt vidéki intézeteink még mindig nem tettek le arról a régi rossz szokásról, hogy ne a tartaléktőkéből egészítsék ki alaptőkéjüket. Az alaptőkeemelések, ha megfelelő időben kerül keresztülvitelre, mindenesetre üdvös ugy az intézetre, mint az egész vidékre, hol az intézet működik. De ha az alaptőkéből kerül ki az intézet tőkeemelése, azt nem tekinthetjük célszerűnek az intézet bonitása tekintetében, mert sokkal jobb egy 100.000 korona tőkével és 50.000 korona tartalékkal rendelkező intézetnek a bázisa, mint ha ugyanazon intézetnek a tartaléktőkéből a tőkeemelések céljaira elveszünk 25.000 koronát s előáll egy 125.000 korona alaptőkéjű és 25.000 korona tartaléku intézet. Ami a n e m z e t i s é g i pénzintézetek működését illeti, azokból is elég alakult a múlt évben s a román intézetek, hogy céludatosabban tőrhessenek a magyar érdekek ellen, megalkották a „Solidaritaea“ című érdekszövetséget.

Új vidéki pénzintézetek.

Ez évben a következő új vidéki pénzintézetek alakultak, illetve czégzettettek be:

	Alaptőke koronákban:
Aranyosréthi tkp. rt. Kövesd	25,000
„Aurora“ takaré és hitelintézet rt.	150,000
Aradi központi tkp. rt.	500,000
Alföldi bank rt. Szabadka	200,000
Aradi hitelbank és tkp. rt.	100,000
Baranyasellyei tkp. rt.	100,000
Bankeyesület rt. Debreczen	800,000
Bonyhádvidéki takaré és gazd. bank rt.	200,000
Borovitsi népbank rt.	60,000
Beregárréti tkp. rt.	50,000
Barcsi keresk. rt.	150,000
Borgóvölgyi tkp. rt. Borgorprund	60,000
Bilkei hitelbank rt.	50,000
Délmagyarországi Mercur váltóüzlet rt.	500,000
Délmagyarországi jelz. hitelb. rt. Temesvár	450,000
Forgalmi bank rt. Debreczen	1.000,000
Füzesabony és vidékei tkp. rt.	200,000
Gyöngyösi bank rt.	500,000
Gyöngyösi népbank rt.	300,000
Gárai takarékpénztár rt. Gára	100,000
Gavosdiai takaré és hitelintézet rt.	500,000
Gazdasági bank rt. Nagyszombat	100,000
Gyöngyösi forgalmi bank rt.	500,000
Garamvölgyi tkp. rt. Pohorella-vasgyár	120,000
Hontmegyei népbank rt. Ipolyság	100,000
Hatvani munkáshitel rt.	20,000
Iladiana r. t. Iladia	17,000
Járasi bank tkp. Csurgó	200,000
Ipar és keresk. bank r. t. Gyergyótlgyes	100,000
Kecskeméti közzgazdasági bank r. t.	500,000
Közzgazdasági bank r. t. Gyergyótlgyes	60,000
Kereskedelmi és Iparbank r. t. Besztercze	40,000
Kaposvári kereskedelmi és iparbank r. t.	500,000
Közzgazdasági bank r. t. Léva	200,000
Közhasznú tkp. r. t. Kolozsvár	300,000
Kunhegyesi keresk. és iparbank r. t.	100,000
Közzgazdasági bank r. t. Karczag	200,000
Komáromi koronatakarékpénztár r. t.	100,000
Lengyeltői járási tkp. rt.	100,000
Mándoki tkp. rt.	100,000
Magyar bank rt. Nagyvár	1.000,000
Mátészalkai közzgazdasági bank r. t.	150,000
Mezőkászonyi gazdasági bank rt.	200,000
Módsi népbank rt.	100,000
Nagyilondai keresk. bank r. t.	100,000
Nagykaposi tkp. r. t.	200,000
Nagykőrösi népbank r. t.	600,000
Népbank r. t. Bánffy-Hunyadon	120,000
Nyirbaktai tkp. r. t.	100,000
Nagyszőlősi általános tkp. r. t.	200,000
Nagyszombati keresk. és iparbank r. t.	250,000
Népbank takaré és hitelintézet r. t. Karánsebes	140,000
Néptakarékpénztár r. t. Kaposvár	200,000
Nagykárolyi hitelbank r. t.	200,000
Német-Szentpéteri gazd. bank r. t.	50,000
Népbank r. t. Galgócson	100,000
Nyirbátori ált. hitelintézet r. t.	200,000
Népbank r. t. Jablonka	100,000
Néptakarékpénztár r. t. Osódi	40,000
Népbank r. t. Pozsony	200,000
Ogyallai takp. r. t.	200,000
Pervovai takp. r. t.	25,000
Progresul tak. és hitelintézet Marosillyén	120,000
Pécskai járási gazdasági takarékpénztár r. t. Magyar-Pécska	200,000
Polgéri takp. r. t. Szabadka	150,000
Rimaszombati kereskedelmi és közzgazg. bank r.	200,000
Rákosligeteki tkp. r. t.	50,000
Szolnoki hitelbank r. t.	100,000
Szatmárvidéki ált. tak. r. t.	100,000
Szatmári központi takp. r. t. Szatmár-Németi	200,000
Szerb takp. r. t. Nagybecskerek	200,000
Soroksári népbank és takp. r. t.	20,000
„Szeranta“ tak. és hitelintézet r. t. Holczmány	15,000
„Stugurul“ tak. és hitelintézet r. t. Felső-Big	30,000
Szakolczai keresk. bank r. t.	100,000
Tóvisi takp. r. t. Tóvis	100,000
Torontáltordai néptakp. r. t.	50,000
Tiszalóki gazdasági bank r. t.	200,000
Újfehértói Gazdasági és kereskedelmi bank r. t.	106,000
Ungvári fillérbank r. t.	250,000
Vas megyei takp. r. t. Szombathely	68,000
Vasuti alkalmazottak Takarékpénztára r. t. Debreczen	200,000
Vajszói takarékp. r. t.	80,000
Várii népbank r. t.	100,000
„Vulturul“ tak. és hitelintézet r. t. Dicsőszentmárton	100,000
Vásárosnaményi földműves és keresk. bank r. t.	150,000
„Vabra“ takaré és hitelintézet r. t. Kolozsvár	200,000
Zsolnai hitelbank r. t.	300,000
Zágrai népbank r. t.	50,000

mékeit silány áron a külföld élelmességének, amely feldolgozza azokat és sokszorosan megfizetteit az éhhalással magyarral. Hiába, az élelmesség nem magyar tulajdonság s ez is egyik oka annak, hogy sivar és semmit nem mutató a magyar mezőgazdaságról az elmúlt esztendőről megrajzolt kép is.

Gabonatermelés.

Az 1907-iki gazdasági évet egy rendkívül bő terméssel esztendő előzte meg, amelynek áldásos hatását a gazdasági élet minden terén érezni lehetett. A közgazdasági élet oly nagymértékű lendületet vett, hogy az államvasutak forgalma az előző évhez képest harmincz százalékkal emelkedett, jelölve annak, hogy Magyarország gazdasági életében mindig döntő tényező volt a mezőgazdasági termelés; azaz a mezőgazdasággal foglalkozó népesség vásárló képességének az emelkedése ugy az iparra, mint a kereskedelem fejlődésére kihatással van.

Az előző esztendő fejlődését azonban teljesen tönkretörtötte az idei közepesnél is silányabb termés. Az idei búzatermés husz millióval marad mögötte a tavalyinak, ami annyit jelent, hogy a kenyértermények árának fokozatos emelkedésére van — sajnos — még ezután is szomorú kilátásunk. Tagadni nem lehet ugyan azt, hogy gabona- és liszt kivitelünk évről-évre emelkedvén, a dolog természeténél fogva nem számolhat a belfogyasztással és így dacára a rossz termésnek, buza- és liszt kivitelünk Ausztriába nem csökkent, nem is csökkenthetett, ami abban leli magyarázatát, hogy malmaink és export cégeink üzemiüket jelentősen mérvben nem redukálhatták.

Az általános élelmiszer drágaságra és annak még manap is folyton való fokozódására igen jelentékeny mértékben hat az idei silány termés. Az elviselhetetlenné vált husrágóság, melyet az előző két esztendő silányának mondható takarmánytermése csak fokozott, az idei valamivel jobb takarmányterméssel éppen nem enyhült.

A huszkoronás buzaárakról alig mert álmodni még csak egy évvel ezelőtt is a magyar gazdákzönség, ez az idei évvel bekövetkezett, mert májusban, június elején, amidőn már nyilvánvaló lett a silány gabonatermés, az árak husz koronán is felül emelkedtek.

Gabonatermésünket az előző évvel szembeállítva, az alábbi kis statisztikai kimutatás tünteti fel:

Gabonatermésünk volt:	1906-ban millió métermáza	1907-ben millió métermáza
buza	53.7	32.2
rozs	14.2	10.5
árpa	15.2	13.5
zab	12.8	12.0
tengeri	41.0	44.3
Összesen	136.9	112.5

A folyó évben, mint már említettük, jelentékeny kárpótlást nyújt a magyar gazdáknak az összes növényi és állati termékek árának emelkedése.

Nagy baj azonban, hogy főképpen a kiváló gabonatermő vármegyékben oly silány gabona termett, a bevetett magnak alig hozta meg a kétszeresét; ugy, hogy ezeken a vidékeken föltétlenül készpénzért kellett venni a gazdáknak az őszi vetőmagot, illetve kell majd venni a tavaszi vetőmagvakat.

Állattenyésztés, szerbiai állathatárzár.

A folyó év folyamán egyre fokozódott husrágóságot a magyar fogyasztókzönség azzal okolta meg, hogy a magyar és osztrák kormányok, nem sikerülvén Szerbiával a kereskedelmi szerződés megkötésére, a szerbiai élő és leölt állat behozatalát a monarchia területére betiltották. Bár 1904. év december hava óta több ízben folytak a szerződés tárgyalások Szerbiával, a szerződést megkötni még sem sikerült, ami tulajdonítható annak az életerős agitációnak, melyet ugy a magyar, mint az osztrák agrár körök a balkán állatbehozatal ellen mind a két kormánytól megindítottak.

Nagy kihatással volt a húsárak emelkedésére az a bizonytalan állapot is, amely a székesfővárosi vásárpénztár ügyének idén való rendezési munkálatai miatt bekövetkezett.

Köztudomásu ugyanis, hogy a székesfőváros tanácsa a fővárosi Marhavásártéri Vásárpénztár Részvénytársaságnak a vele kötött szerződést a folyó év végére felmondotta és a vásárpénztárt új alapokon kívánja szervezni. Ismeretes az a körülmény is, hogy az eddig működött vásárpénztár működése ellen az érdekeltség köréből állandóan panaszok merültek fel, mert a most működő Vásárpénztár R.-T. igazgatósága kizárólag a társaság anyagi érdekeit tartotta szem előtt, keveset törődve a gazdák, mészárosok, bizományosok és fogyasztók érdekeivel.

Ez a körülmény érlelte meg az érdekeltség körében azt a kívánalmat, hogy maguk az érdekeltek a fővárossal együttesen létesítsék a vásárpénztárt és intézzék is annak összes ügyeit, mert ily módon, amíg egyrészt az érdekeltek által befektetett tőke megfelelő kamatozása biztosítható, másrészt az eddigi óriási kezelési díjak jelentősen csökkenthetők lesznek, ami ugy a gazdák és mészárosok, mint a fogyasztókra nézve jelentékeny előnyt jelent. A vásárpénztárnak ily alapokon való szervezése ellen a székesfőváros tanácsa ugyan állást foglalt, illetve ezt a törekvést ellenesen fogadta, utóbb mégis a főváros törvényhatóságának nyomása következtében kénytelen volt a vásárpénztárnak ily alapon való szervezését akceptálni s megindítani az előmunkálatokat akként, hogy a vásárpénztárt a főváros az érdekeltekkel együttesen létesítse. A vásárpénztár alapítókéje 4 millió koronában állapított meg, mely összegből 55 százalékot, vagyis 2 millió 100 ezer koronát a székesfőváros jegyezt, a fennmaradó 1 millió 900 ezer korona pedig az érdekeltségnek tartatott fenn jegyzésre. Amikor az érdekeltség a vásárpénztárnak ily alapon való létesítését elhatározta, a kilátások a legbiztatóbbak voltak arra, hogy az 1 millió 900 ezer korona nemcsak a legrovidebb idő alatt jegyeztetni, hanem tul is jegyeztetni fog. Az aláírások megindításától kezdve oly széles körű agitáció indult meg az érdekeltség körében, hogy a határidő lejártával a kellő számú részvény nem jegyeztetett.

Most, az esztendő végén, mégis sikerült a székesfővárosnak más alapokon a kérdést megoldásra vezetni és így remény van arra, hogy a főváros és részben vidéki városaink husellátásának a kérdését is közelebb lehet a megoldáshoz vinni.

Szerb és román állatcsempészek.

Elsőbben a romániai állattenyésztet, majd a szerbiai állattenyésztet foglalkoztatta élénken a magyar gazdaközvélemény. Mindezekkel annak idején kimerítően foglalkozott a magyar gazdaközvélemény; érdekesnek tartjuk e tárgyban ideiktatni az ország első gazdatársadalmi testületének, az O. M. G. E.-nek az állásfoglalását. Az egyesület a román állatcsempészet megakadályozása tárgyában a következő intézkedések életbeléptetését mondta ki szükségesekeknek:

1. A román állathatárzár fenntartását és annak szigorú keresztülvitelét a magyar állattenyésztés és állategészségügy elsőrangú fontos követelményének tartja, ez okból feliratilag fordul a földmivélsügyi miniszterhez a határzár legszigorubb fenntartása és annak lelkiismeretes keresztülvitele érdekében.

2. Szigoru vizsgálat indítását tartja szükségesnek a csempészetek felderítésére és megtorlására. E vizsgálat keretében már érvényben levő törvény értelmében vétessék számba a román határszéli községek állatállománya és tartassék hatóságilag nyilván. Ugy a nyilvántartások vezetése, mint a marhalevelek kezelése megbízható egyénekre bízandó és ezek működése a járási, törvényhatósági és állategészségügyi községek által szigoruan ellenőrizendő.

3. A határvédelmet teljesítő csendőrség és pénzügyőrség szaporítandó, a részükre kidolgozott állategészségügyi utasítások revideálandók oly módon, hogy a csendőrség és pénzügyőrség jövőben egyik legfontosabb feladatának tartsa az állatcsempészetek megakadályozását és felderítését. A csendőrség és pénzügyőrség az elkobzott állatok elárverezéséből és büntetéspénzekből befolyó pénzekből utalékban részesítendő.

4. A határszéli községek és nagyobb husfogyasztó helyek mészárosai és hentesei az eddiginél szigorubb hatósági felügyelet alá helyezendők.

5. A határszéli községek lakosainak gazdasági elmaradottsága jelentékenyen elősegítvén a csempészetet, a földmivélsügyi miniszter keresen módot ezen községek silány állattenyésztésének nivója emelésére s könnyítse meg részükre a megélhetést a határszéli havasok magyarországi részén. A legelők bérbeadásánál azok a községek részesüljenek előnyben, amelyek juhtenyésztéssel foglalkoznak.

6. Hasonló irányu felterjesztést intéz a belügy- és pénzügyminiszterhez is, rámutatva a román állatcsempészet pénzügyi és közgazdasági hátrányaira.

A szerbiai állatcsempészet Bosznián keresztül folyt főképpen a bécsi és budapesti állatvásárookra s a két kormány a kellő óvintézkedéseket a csempészet megakadályozása végett meg is tette.

Alföldi gazdálkodás reformja.

A búzatermő nagy Magyar Alföld jelen gazdálkodási viszonyai sok kívánni valót hagynak fenn még ma nap is, dacára, hogy nagyobb uradalmanál szemmel látható immár a belterjes gazdálkodás felé való törekvés. Az érdekel gazdasági egyesületekben immár két év óta tanácskozások folynak a tekintetben, hogy megtalálhatók legyenek az okok, amelyek folytán a kiváló alföldi siktalajokon az átlagtermések jóval alatta maradnak az ország azon vidékei átlagtermésének, amelyeknek talaja sokkal rosszabb. E tárgyban több tanulmány is jelent meg, s az azokban foglalt javaslatokkal és jelentésekkel az Egyetértés kimerítően foglalkozott.

Vasuti hálózat kiegészítése.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter a vasuti beruházási kölcsönből vasuti hálózatunk kiegészítését határozván el, a gazdatársadalmi szervezeteket is véleményadásra szólította fel a tekintetben, hogy mely vasutovonalak kiegészítését és mely új vasutak létesítését javasolnák.

Ezen felszólítás folytán nem kevesebb, mint 24 vármegyei gazdasági egyesület adott véleményét, mindenik a maga helyi érdekeit tartván szem előtt s ennek folytán 180 helyi érdekű vasutovonalra nézve terjesztették elő javaslataikat.

Ezeket felül a következő országos jelentőségű vasuti vonalakat, mint elsősorban kiépítendőket hozta a kereskedelemügyi miniszter urnak javaslataiba:

1. Fehértemplomi-teregovai vonal, amely Temes megye déli részén összeköti a bázisai fővonalat a verciovorai fővonallal.

2. Marosillye-brádi vonal, amely az erdélyi vidékeket az aradcsanádi vasut utján hozza közelebbi összeköttetésbe az ország középpontjával.

3. Kecskemét-kiskunhalasi vonal, mely az Alföld szívében menve keresztül, a délvidéket hozza közvetlenebb összeköttetésbe Kecskeméttel.

4. Kecskemét összeköttetését Fülöpszállástól kezdve a Dunáig.

5. Kispár-Csongrádig vezetendő vonal kiépítendő volna, miután Kecskeméttől a Tiszáig terjedő vonala közbenső vonala Alpár, honnan Kecskemét közvetlen összeköttetését kapna a Tiszáig.

6. Városnamény-beregszászi vonal, mely Bártyn keresztül Munkácson át a határra viszi ki miáltal ez a vonal Nyiregyházig Nagykárolyon át galicziai kiviteli vonalra jutna rövidebb összeköttetésbe.

7. Beregszász-Munkács-Ungvár és Bácsa vonalnak egy új vonal révén összekötve, amely Eperjes Homonnán keresztül Eperjestől Bártiáig és Bártfától szintén egy új vonal Gorliczig.

8. Igen fontos vonal volna az, amely Vácztól vagy Veröczétől Ipolyságig építetnék, amely Ipolyságtól Korponáig a már meglévő vonalal Zólyomnál a rutkai vonalba torkolna be, mert ez a vonal a legrovidebb összeköttetést adná Berlinbe. Természetesen az ipolyság-korponai vonal elsőrendűvé volna átalakítandó és hivatva volna a vágvölgyi vasut amugy is nagymértékű megterheltségét részben tehermentesíteni, mert így Oderberg-Zsolna felől rövidített vonala volna az ország szíve felé az államvasutaknak.

9. Igen fontos vonal volna Ipolyságtól Léván át Nyitraig vezetendő tranverzális vasút, mert ezen tervbevett összeköttetés létesítével Budapest valamint Balassagyarmaton keresztül Hevesmegye és a már előbb említett vidékek Lundenburgig kapnák meg az összeköttetést. Ennek a vonalnak a szerepe az volna, hogy mint az előbb említett vácz-zólyomi meghosszabbított vonal párhuzamos vonalát képezi a zsolna-galánthai vonalnak, úgy a lundenburgi vonal mintegy párhuzamos kiviteli vonalát képezné a budapest-párkányána-pozsonyi kiviteli vonalnak.

10. Ugyancsak fontos vonalnak mutatkozik a Keszthelytől Zalaegerszegig és Körmenedig terjedő összeköttetés, amely által a Balaton keleti és déli vidéke a fehringi vonalba közvetlenül bekapcsolható volna.

11. Fontos volna továbbá a báttaszék-pécsi összeköttetés létesítése is, amely által ez a vidék a szlavoniai részekhez és illetve ezekkel együtt Budapesthez közelebb hozhatók.

Mezőrendőri érdekképviselet és mezőrendőri törvény revíziója.

Gazdai körököt ez év folyamán élénken foglalkoztatta a mezőgazdasági érdekképviselet kérdése, melylyel országos kongresszusokon és nagygyűléseiken is több ízben foglalkoztak. Darányi miniszter ígéretét beváltandó, ki is dolgoztatott egy törvénytervezetet, mely kamarai rendszer alapján kontemplálja a mezőgazdasági érdekképviselet kötelező rendszerrel megoldani. A 12 év előtti életbeléptetett mezőrendőri törvény a gyakorlati életben meg nem felelőnek bizonyulván, a földmivelésügyi miniszter e törvény reformját határozta el és felkérte az összes gazdasági egyesületeket, hogy e törvény reformjára vonatkozó javaslataikat terjesszék elő. Hogy az egész gazdáközöniség véleménye alapján alapuló javaslatot terjesszhessen a miniszter elé, az O. M. G. E. felkérte az összes gazdasági egyesületeket, hogy véleményüket vele közölni sziveskedjenek.

A beérkezett véleményből kitűnt az, hogy a mezőgazdaságról szóló törvény revíziója mindaddig, míg a mezőgazdasági érdekképviselet törvény által szabályozva nincs, tulajdonképpen meddő dolog volna, mert e törvény revíziójánál arra kellene tekintettel lenni, hogy a törvényben statuált intézkedések végrehajtása végett a gazdasági szervezetekből megfelelő végrehajtó közegek alakítsanak, amelyek a mezőgazdasági érdekképviselet rendezése nélkül egyáltalában hiányzanak s ennek következtében a törvény vagy nem lenne végrehajtható, vagy pedig oly nehézségekkel járna s oly költségeket és kiadásokat okozna, amelyek egyáltalában nem állanak arányban a törvény nyújtotta előnyökkel.

A magyar liszt védelme.

Osztrák agrárius és malomkörökben évek óta állandó agitáció foly a magyarországi lisztbevitel ellen. Az osztrák és cseh malmosok mindent elkövetnek arra nézve, hogy a magyar liszt értékesítését Ausztriában megakadályozzák; Bécs város tanácsa és az osztrák malomegyesületek az osztrák kereskedelemügyi kormányhoz fordultak a tavasz folyamán azzal a kéréssel, hogy a Bécs városi raktárházaknál a magyar lisztnek a aktározásnál élvezett kedvezményeit szüntesse meg. Törekvésük sikerrel is járt s dacára annak, hogy a magyar kormány a Fővárosi Malomegyesület és budapesti kereskedelmi és iparkamara indokolt felterjesztése folytán közbenjárta az osztrák kormánytól, a magyar lisztnek ezen a vámközöség viszonyosságán alapuló kedvezmény tovább fentartása ügyében. A magyar lisztnek az osztrák piacokról való kiszorítása ügyében azonban az agitáció osztrák részről egyáltalán nem szűnt meg s hírlapi cikkekben és egyéb módon is még most sem szűnnek meg az osztrák érdekelt körök a fogyasztó közönséget félrevezetni azzal, hogy a magyar liszt többé nem az a kettő minőségű kenyérből, ami a múltban volt. Remélhető azonban, hogy a két parlament között létrejövő új tíz éves kiegyezés végrehajtásával találni

fog kormányunk módját és eszközt arra, hogy ezt a féktelen agitációt, amely a magyar liszt ellen irányul, leszerelje.

Tőzsdereform, fedezetlen határidőüzlet.

Állandó ütközőpontja a közgazdaság két hatalmas, de ellentétes lábón álló érdekkörének a fedezetlen határidő üzlet gabonában és egyéb őrléstermékekben, ugyszintén az ezzel kapcsolatos tőzsdereform is. Ez irányban mintegy két évtizede foly a harc az agrár és merkantil körökben. Az ezirányú magyar agrármozgalmaknak nagy súlyt adott a május havában Bécsben lefolyt VIII. nemzetközi mezőgazdasági kongresszus, mely határozatilag kimondta, hogy mindazon országokban, ahol a tőzsdéi fedezetlen határidő üzleti játék még nincs eltörölve, tegyenek meg a gazdák minden lehetőségét, hogy ez a tilalom mielőbb törvényerőre emelkedjék, ahol pedig a fedezetlen határidő üzleti játék elleni tilalom már is fennáll, ott a nemzetközi kongresszus elvárja az illető ország gazdáközöniségétől, hogy e tilalom eltörlésére irányul minden törekvéseknek gátat vessenek.

Darányi földmivelési miniszter ez év tavaszán a tőzsde és határidőüzlet eltörlése ügyében megkeresést intézett a gazdaszervezetekhez s véleményüket kérte. Érdemesnek tartjuk a miniszter körlevelét ideiglatni:

„A tőzsdereformnak és ezzel kapcsolatban a fedezetlen határidőüzlet eltörlésére irányuló kívánalmaknak állandóan napirenden levő kérdésében a gazdák álláspontját jó eleve tüzetesen tisztázni óhajtom, hogy mire e kérdések törvényhozási tárgyalására kerül a sor, a mezőgazdasági érdekek szempontjából az egész kérdés minden oldalról kellően meg legyen világítva.

Évégből már most behatóan és részletesen kívánok tájékozódni a gazdáközöniség idevágó összes kívánságai és azok indokai felől.

Felhívom a fentiekhez képest a t. Egyesületet — ugvis, mint a vármegyei gazdasági egyesületek országos szövetségének központját, — hogy a tőzsdereform és a fedezetlen határidőüzlet eltörlésének kérdését összes vonatkozásaiban alapos tanulmány tárgyává tenni és minden oldalról vizsgálat alá venni, az idevonatkozó munkálatok eredményeit pedig annak idején hozzám felterjeszteni sziveskedjék, hogy a reform irányát megjelölő kívánságokra, azok indító okaira és a kívánt reformok remélt hatására vonatkozólag a mezőgazdasági érdekek szempontjából az összes érdekeltet óhajtsai és törekvései felől alapos tájékozódást meríthessek. Budapest, 1907. ápr. 5. Darányi s. k.“

A miniszter leirata arra vall, hogy a tőzsdereform és a fedezetlen határidőüzlet eltörlésére nem sokáig kell már várnia a magyar gazdáközöniségnek.

Szeszadótörvény s ipari gyárak kontingense. Állami támogatás szesziföldeknek.

Nagy hírlapi polémia folyt az év folyamán Wekerle pénzügminiszter azon nyilatkozata nyomán, hogy az ipari szeszgyárak kontingensének kisajátítását vette tervbe; az ipari kontingensnek a mezőgazdasághoz való átutalását az 1888. évi szeszadótörvény mondotta ki azon kijelentésével, hogy a szesz ipar első sorban mezőgazdasági ipar.

Az ipari szeszgyárak létérdekükben lévén veszeléyztetve a miniszteri kijelentés nyomán, az érdekelt városok vezetőségével karöltve országos értekezletet tartottak, melyből folyólag memorandummal járultak a kormány elé s az ipari szeszgyárak kontingensének kisajátításából a vidéki városokra származó károsodásokkal indokolták meg az ipari szeszkontingens föntartását.

Az Ausztriával azonos szeszadótörvénykezésünk egyébként lejárában van s a két kormány egyik legbürgösebb teendője lesz a kiegyezési kérdések nyelbevitése után, hogy az új szeszadótörvényt megalkossa.

A hazai iparpártolásra szóló 1907. évi III. t.-cz. végrehajtási utasításának 8-ik szakasza szerint az állami támogatásban részesíthető mezőgazdasági szesziföldék közé azon szesziföldék sorozhatók, amelyek az érvényben lévő szeszadótörvény

végrehajtási utasításában a mezőgazdasági szesziföldékre nézve megállapított összes feltételeknek együttesen megfelelnek és amelyeknek mezőgazdasági jellegét az illetékes pénzügyigazgatóság alapján igazolja. Ezekkel a mezőgazdasági szesziföldékkel egyenlő elbírálás alá esnek azok a szesziföldék is, amelyek mezőgazdasági szesziföldékkel kapcsolatosak és a saját szesziföldéjükben termelt nyersszesz finomítását eszközlik; továbbá a mezőgazdasági szesziföldék által társulás útján létesített közös (szövetkezeti) szesziföldék is, melyek az illető szesziföldékben termelt szesz finomításával foglalkoznak. Ha a mezőgazdasági szesziföldék által társulás útján létesített közös szesziföldékben nemcsak kedvezményekben részesülő mezőgazdasági szesziföldékben termelt szesz áll az egyéb forrásokból eredő és szintén a közös finomításban feldolgozott szeszhez.

A törvény végrehajtási utasításának ez a helyes intencziója kapcsolatos a földmivelésügyi, kereskedelemügyi és pénzügyi kormány azzal a törekvésével, hogy a szesziföldék és finomítás behelyeztessék az öt megillető keretbe: a mezőgazdaságba. Amidőn azonban a törvény végrehajtási utasítása tárgyában a kereskedelemügyi miniszteriumban értekezlet tartatott, a végrehajtási utasításnak ezen helyes intencziója ellen az ipari szeszgyárosok és a kereskedők érdekeltsége állást foglalt és kérték, hogy a miniszter ezen szándékolt rendelkezését a végrehajtási utasításból törölje. A résztvevő gazdák azonban kifejtették az ipari szeszgyárosok és kereskedők álláspontjának tarthatatlanságát, minek folytán az elnöklő kereskedelemügyi miniszter az ipari szeszgyárak és kereskedők kívánságát a rendelkezés törlésére nézve nem teljesítette, hanem a kérdést függőben tartotta mindaddig, amíg ebben a földmivelésügyi és pénzügyi miniszterekkel újból tárgyalni nem fog.

A Tiszavölgy szabályozási munkálatai.

A magyar mezőgazdaság szempontjából oly nagyfontosságú Tisza völgyének végleges szabályozását a földmivelési kormány legutóbbi tervbe vette és ez év folyamán az új vízberuházási munkálatok teljes programjáról a miniszter egy anketén tájékoztatta az érdekeltséget. A Tiszán és mellékfolyóin a legutóbbi 12 év alatt végrehajtott vizi munkálatokról a következőkben számolunk be:

„A Tisza és Bodrog mellékfolyó szabályozásának folytatólagos munkálatairól, valamint a Ferencz-csatorna tiszai torkolatának áthelyezéséről“ szóló 1894. évi III. t.-cz., továbbá „a Közép-Duna egységes szabályozásáról, valamint az ország egyéb jelentősebb folyóvizein első sorban szükséges szabályozási munkálatokról“ alkotott 1895. évi XLVIII. t.-cz., összesen 114.760,900 K-t engedélyezett jelentősebb folyóvizeink egységes tervekkel alapuló szabályozására. Ezen összegből

a Tiszára	29,187,588 66 kor.
a Bodrog és Latorczára	812,411 34 „
a Körösökre	5,000,000 00 „
a Szamosra	3,200,000 00 „
a Marosra	7,600,000 00 „
a Temes-Begára	2,000,000 00 „

Összesen 47,800,000 00 kor.

volt előirányozva, mely előirányozatla szemben

a Tiszára	30,479,884 92 kor.
a Bodrog és Latorczára	1,520 499 29 „
a Körösökre	6,852 949 53 „
a Szamosra	4,583 446 09 „
a Marosra	3,076 415 94 „
a Temes-Begára	2,367 732 02 „

Összesen 48,880 927 79 kor.

költetett el, amibe a felvételi és felügyeleti költségek nincsenek felvéve.

A miniszter tervbe vette, hogy az ország főbb folyóin folytatólag végrehajtandó szabályozási munkálatokra, illetve az új vizi beruházásokra, a földmivelésügyi miniszter ur által, a pénzügminiszter ur előzetes hozzájárulásával előirányozott 192,000,000 koronából, a Tiszára és mellékfolyóira 66,804,000 korona esnék. Ez az összeg fel van év a földmivelési kormány 1908. évi költségvetésében.

Aratósztrájk, cselédttörvény. Külföld-ről hozott mezőgazdasági munkások.

A magyar gazdaosztályt az elmúlt év elején különös újévi meglepetésben részesítette a mezőgazdasági munkásnép. Megtagadták az arató szerződés aláírását. A sarokba szorított gazdák szervezetei a különös helyzetben kénytelenek voltak a földművelésügyi kormányhoz panaszszal járulni, mert létejükben voltak érintve. Darányi szervezte az állami ménes birtokokon az arató munkástartalécsapatokat, melyekből az ország sok vidékén vettek igénybe a megszorult gazdák. A gazdasági szervezetek pedig és főként az OMGE. munkásügyi bizottsága külföldről hozattak jelentékeny számú arató munkást, ami ellensúlyozni volt hivatva a szocialista szervezetek által előkészített általános arató sztrájk kitörését. Az ország szerte be is következett silány terméseredmények és előre látott terméskilátások is nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy különben józan felfogású munkásnépünk a jobbik eszére térjen és így az ideai aratás zavartalanul folyt le.

Közben a parlament letárgyalta a földművelésügyi kormány által betervezett új cselédttörvényt is, amelynek humanus intézkedései jó időkre gátakat fognak emelni a mezőgazdasági munkásforrongásoknak.

A gabonatőzsde 1907-ben.

Az 1907-iki év gazdasági életünkben nagy fordulatot okozott. Az előző év rekordtermése után a gabonakereskedő-világ már kora tavasszal arra a szomorú tudatra ébredt, hogy a páratlan hosszú tél őszi vetésünkben nagy károkat okozott és a midőn gazdaközönségünk még a legjobb reményeket táplálta az ideai termés iránt, a budapesti gabonatőzsde a legpesszimistább színben nézett a jövő elébe. És minthogy világgrészünk túlnyomó részében ugyanolyan időjárás volt a tél folyamata alatt mint nálunk, a gabonárok alakulása iránt az egész világ tőzsdéit megelőzőleg, önállóan foglalt állást és már kora tavasszal április elején kezdte a buzaáraknak emelését. Az árak emelkedése a budapesti tőzsdéről indult ki. A nyugot-európai tőzsdék ámulattal nézték a nálunk keletkezett mozgalmat, az amerikai tőzsdék pedig a nálunk napról-napra hausszirozó árfolyamokra mindig csak csökkenő kurzusokkal feleltek.

A termésünk sikerülése iránti kételyek, sajnos, valóra váltak. Hazánk legtermékenyebb vidéke, a Bánság alig kapta vissza a vetőmagját. Itten már tavaly őszi férges pusztítottak és a különben is gyenge vetést a nagy tél hótakaró nélkül találta. Mindinkább sűrűbben érkeztek a jelentések a szükségessé vált kiszántásokról, úgy, hogy a tőzsdéi körök április közepe felé már tisztában voltak vele, hogy a Bánságnak az idén termése nem lesz. Az ország többi részén is nagy károk voltak észlelhetők, de további jó időjárás esetén, még egy tűrhető termés lehetett volna remélhető. A május és júniusi hónapok elég kedvezően folytak volna le, azonban június hó végén Péter és Pál napján a még tejben lévő buzavetéseinket hő ütötte meg és ezzel a szomorú esettel megvolt pecsételve az ideai buzatermésünk silány eredménye még országos átlagban is.

Az 1906. évben termelt 53.7 millió métermázsával szemben az ideai termés hivatalos becslés szerint 32.2 millió métermázsára lett, vagyis 21.5 millió métermázsával kevesebb, mint az előző évben. Habár a múlt évi rekord termés még megmaradt készleteit cirka 8 millió métermázsára becsülték és így ezzel együtt több, mint 40 millió métermázsára állott a fogyasztók rendelkezésére, ezen majdnem 40 százalékos tevő termés deficit természetesen óriási mérvben befolyásolta az árak emelkedését. Április havától kezdve, a budapesti gabonatőzsdén naponta óriási forgalom fejlődött, napról-napra emelkedő árak mellett és a termés befejeztéig, szeptember végéig a buza árai 7 k. 75-ről 11 k. 75-re, tehát 50 kilónként 4 koronával emelkedett. Ezen folytonos emelkedési konjunktúrát csak október hó első napjai szakították meg, midőn az ország felső részeiből és a dunántúli megyékből — hol aránylag még elég jó termések is voltak — nagy mennyiségű buza szállítások esz-

közöltettek Budapestre. Hozzájárult ehhez a pénzvizonyok rosszabbodása is, úgy, hogy a váratlanul érkezett tömeges szállítások csak nehezen voltak elhelyezhetőek és a buza ára cirka 1 1/2 koronával csökkent. Ezen ár hanyatlás azonban nem tartott csak egy héttig. A helybeli spekuláció már ekkor tisztában volt azzal, hogy az oroszországi és a balkáni államok terméshozama is várakozáson alul maradtak és hogy a buza ára az egész világon csak magasabb lehet. Még nagy áldozatok árán is kereste és megtalálta az ideérkezett buza mennyiségek elhelyezési módját és amidőn a piac e teherrel megszabadult, az árak ismét rohamosan emelkedni kezdtek és minden megszakítás nélkül egészen az év végéig megtartották a hausse irányát. December havában érték el a legmagasabb árakat, amidőn Budapesten 77 78 kilós tiszavideki búzáért 13 és fél koronát fizettek 50 kilónként. Gazdaközönségünk tehát — legalább azokon a vidékeken, hol volt valami eladó — e magas árakkal jelentékeny kárpótlást kapott a kisebb terméseredményeért és csak kívánatos lenne, ha gazdáink legalább túlnyomó részben felhasználták volna gabonájuk értékesítését, mert minden jel arra mutat, hogy legalább egyelőre, a buzaárak elérték a magaslatot. A magas árak — mint minden cikknél — úgy a búzáknál is a fogyasztást korlátozzák és az év végén látjuk, hogy a mai árak a vevők részéről ellenállásra találnak. Külföldön pedig lisziféleslegünk értékesítésére abszolút nincs kilátás, lévén az argentinai új buza jelentékenyebben olcsóbb, sőt nem messze vagyunk attól, hogy ezen tengerentúli származék — dacára 7 k. 50 fillér vámnak — az osztrák határvidéken a mi búzáunkkal versenyezhet is. Az üzleti év eredményét azzal összegezzük, hogy a magyar gabona kereskedő világ — élén a budapesti piacczal — bőségesen ki tudta használni az ideai világkonjunktúrát és nagy összeget nyert a buzaárak emelkedése folytán.

R o z s b ő l a termés kevesebb lett, 4.3 millió métermázsát tett ki. A tavalyi 14.2 millió métermázsához képest az idén 10.5 millió métermázsára termelt. A hiány tehát aránylag ezen cikknél nagyobb volt mint a búzáé, ami annál is inkább volt jelentékeny érezhető, mivel rozsból átmeneti készlet nem volt és a fogyasztás mindjárt az új termésre volt számítva. Az osztrák hivatalos terméseredmények szakadatlanul közép termést jelentettek a monarchia másik feléből és ezen körülménnyel fogva rozs iránt kezdetben alig volt érdeklődés. A budapesti tőzsdén rozs nem igen szokott nagy szerepet játszani. Ausztria rozsüzletét rendszerint a vidéki állomásokon direct szerzi be, úgy, hogy a fővárosi közvetítő kereskedelemnek csak egy nagyon kis hányada jut ki a forgalomból. Az idén azonban e cikknél is nagy fordulat állott be. A kedvező osztrák hivatalos jelentések ellenére, odaát, főképen Galicziában a rozstermés meg-hiusult. Az osztrák malmok nyakra-főre kezdték az állomásokon venni az effektív rozst. A sürgős kereslettel szemben csak gyenge kínálat mutatkozott, úgy hogy a fogyasztók nagy része kénytelen volt a budapesti határidő piacson szükségletét októberi szokvány rozssal fedezni. Csak ekkor ébredt a spekuláció a valóság tudatára és a vége az lett, hogy a rozs ára hirtelen felszökövén, majdnem a buza kurzusát közelítette meg.

Az áprilisi rozs ára felment 12 K 60 fillérig, amely ár évtizedek óta nem fordult elő. Persze eme felhajtásra az év vége felé bekövetkezett a reakció és december végén ezen ártól egy egész korona elveszett. De azért a mai 11 és fél koronás ár is a szokatlan drága kurzusokhoz tartozik és alig hihető, hogy ez — feltéve a további kedvező időjárást — ezen nívóan megmaradjon.

A tavasziakra aránylag kedvezőbb időjárás lévén, árpa és zab elég jól sikerültek, tengeriben pláne igen jó termésünk volt. Ezek cikkek árulalmázása nem igen volt jelentékeny, kivéven a tengerit, melyet a spekuláció, tekintettel a magas buza és rozs árakra, kiválóan favorizált. A májusi tengeri 2 koronával lett drágább és legmagasabb ára 7 k. 60 fillér volt. Az év végén azonban itt is alaposan elgyengült az irány és ma 7 k. 10 15 fillér az ára. Sajnálattal kell e helyütt is felemlíteni, hogy waggonhiány folytán a tengeri kivitel-

üzletünk Ausztriába majdnem szünetelt. Az osztrákok felét sem vehették annak a tengeri quantumnak, melyet különben elfogyasztottak volna, mert hiába is vették volna, hiszen nem lehetett az árut elszállítani és így a tengeri feleslegünk egy nagy hányada az országban maradt. Ezer körülmény aligha fogja tavasszal kedvezően befolyásolni a tengeri árat.

Az elmúlt esztendő egyes hónapjaiban kialakult terméсарakat az alábbi kimutatás tünteti ki. A készbuza ára a hónap végén fizetett árt mutatja, a határidő jegyzésnél a folyó terminus, vagyis a legközelebbi értendő, a decemberinél például az áprilisi ár. A készbuza ára a szokvány minőségnél valamivel jobb minőségű buzaárát tünteti fel:

		Buza	Rosz	Zab	Tengeri
Jan.	I. készáru	7.70	6.30	7.45	8.15
	II. határidő	7.50	6.72	7.40	5.12
Febr.	I. "	7.75	6.60	7.60	5.15
	II. "	7.52	6.85	7.48	5.20
Márc.	I. "	8.20	6.55	7.90	5.35
	II. "	8.—	6.60	7.74	5.40
Ápril.	I. "	9.20	7.20	8.—	5.70
	II. "	8.35	6.72	7.75	5.45
Május.	I. "	10.50	7.95	8.05	6.20
	II. "	10.60	8.75	8.10	5.72
Június.	I. "	10.50	7.75	7.70	5.80
	II. "	10.25	8.31	7.49	5.90
Július.	I. "	11.40	8.45	7.80	6.50
	II. "	11.75	8.80	7.90	6.45
Aug.	I. "	11.60	9.50	8.20	6.90
	II. "	11.40	9.80	8.25	6.93
Szept.	I. "	11.30	9.50	8.15	6.50
	II. "	11.59	10.12	7.70	6.73
Okt.	I. "	12.—	10.90	8.35	6.20
	II. "	12.75	11.75	8.50	7.20
Nov.	I. "	12.80	11.65	8.35	6.90
	II. "	13.10	12.32	8.70	7.65
Decz.	I. "	13.—	11.50	8.30	6.95
	II. "	13.20	12.08	8.45	7.30

Üzleti eredmények.

Pénzüntézetaink.

Pénzüntézetaink hosszú idő óta évi jelentéseikben folyton a politikai béke helyreállása után sóhajtoztak s ettől remélték a nagy gazdasági föllendülés elérkezését.

A politikai béke helyre is állott, de a nagy gazdasági fellendülés helyett a pénzdrágaság folytán nagy stagnáció állott be.

Az 1907-es év a pénzdrágaság jegyében folyt le. Az elmúlt év alatt oly pénzdrágasággal találkozunk, amilyenre a 70-es évek óta nem volt példa.

Vezető pénzüntézetaink várható eredményein a pénzdrágaság jegye meg is fog látszani. Az előző évek gyakori alaptőkeemelései a lefolyt év alatt tetemesen megritkultak. Az év elején még volt egy-két nagyobb alaptőke-emelés, de ezek is már csak a jó idők utóbbi hírnökeinek tekinthetők és ezek az év második felében teljesen elmaradtak. Állami üzletek a lefolyt évben egyáltalán nem voltak. A hasznosított konzorcziális üzletek nagyrésze más elszámolást nyert és új hasznosított szindikátusok ez év folyamán alig létesültek. Az érték-papírok árfolyamai az év folyamán erősen csökkentek s az évi záró árfolyamok nagyrészt jóval alatta maradtak a múlt éviéknél s így az érték-papírszámlákon mutatkozó nyereségek is erősen kisebbedtek.

A címlet-kibocsátó intézeteknek a folyó évben nagy nehézségekkel kellett megküzdeniök. Az alacsony 4 1/2 százalékos külföldön elhelyezett címletek nagy mennyiségben folytak vissza, számottevő mennyiséget pedig, tekintve a magas kamatlábakat, elhelyezni nem lehetett.

Vezető címletkibocsátó intézeteink még első fél év vége felé tették az utóbbi években szokásos 4 százalékos címleteket és elővették a 4 1/2 százalékosokat, de sem az alacsony árfolyam, sem a 1/2 százalékkal magasabb kamatozás nem ösztönözte sem a külföldet, sem a belföldet e címletek vásárlására s így ez a kísérlet sem vált be.

A pénzdrágaság természetesen előidézte a betéti kamatláb emelését is, ez azonban betéteket elfogadó vezető intézeteinknél nem tartott lépést a pénzdrágasággal.

A saját szabad tőkével bíró, valamint arány-

Szerda, január 1.
lag olcs
kamatsz
a pénz
lyezhető
Sok
e nagy
mert 10
visszaö
szegeke
Leg
jegykib
termesz
A p
és kis p
tüzetei
lételei
drágulla
hették a
E l
közö ke
melyek
szabadu
kódó ré
ról óha
talában
e sorok
és azok
rült, ne
az egy
ahhoz,
is, amig
is teljes
1907. é
sok vál
1907. é

lag olcsó idegen tőkével rendelkező intézetek, a kamatszámán nagy szaporulatot értek el, mert a pénz mindig magas kamattal volt kihasználható.

Sok nagy intézetünk azonban a pénzdrágaság e nagy előnyét csak igen kis mértékben élvezhette, mert a tőkék egyrészt le voltak kötve, másrészt a visszaözlő címletek fölvételére kellett kellő összegeket föltartani.

Legjobbán élvezte a pénzdrágaság előnyét a jegy kibocsátó bankunk, melynek kamatbevételei természetesen óriási módon szaporodtak.

A pénzdrágaság hátrányait azonban sok nagy és kis pénzintézetünk szenvedte meg. Kisebb intézeteink nagyrészt idegen tőkével bonyolítják le üzleteiket, amely idegen tőkék az idén, vagy megdrágultak, vagy elmaradtak s így ezek nem élvezhették a pénzdrágaság előnyeit.

E kisebb intézetek közül egyesek nagy vállalkozó kedvük folytán oly üzletekbe bocsátkoztak, melyekből csakis nagyobb veszteségek árán tudtak szabadulni. A követelésekben a Budapesten működő részvénytársaságok lefolyt évi tevékenységéről óhajtunk olyan képet adni, amint most egyáltalában adható. A zárószámadások még — mikor e sorokat írjuk — ugyan még nincsenek befejezve és azok az adatok, melyeket megszerezünk sikerült, nem véglegesek. Mindamellett a kép, melyet az egyes vállalatokról nyújthatunk, elég határozott ahhoz, hogy megbizható tájékoztatást nyújtson addig is, amíg az évi zárószámadások megjelennék. Így is teljes megelégedéssel konstatálhatjuk, hogy az 1907. év nem volt nagyon kedvezőtlen és nagyon sok vállalat megelégedéssel tekinthet vissza az 1907. évre.

Bankok.

A Magyar Általános Hitelbank a múlt évben alapitóját 16 millió koronával felemelte, úgy hogy az jelenleg 60 millió koronát tesz, míg a tartalékalap 34 1/2 millió koronára rug. Az intézet áru-osztályát újraszervezte és kibővítette, a vidéken terménybevásárlási kirendeltségeket állított fel, a gyapju-üzletet és a gyapju-aukciókat üzletkörébe felvette. A bank a Pannónia kender- és lenipar r.-t., a Dunántúli kőszénbánya r.-t., az Egyesült Magyar hajlított fabutorgyárak r.-t., az Aktiengesellschaft der Vereinigten Osterreichischen Bugholzmöbel-Fabriken és a Mezőgazdasági szeszipari és kereskedelmi r.-t. alapításánál közreműködött és ezen vállalatok alapitójából megfelelő részesedést vállalt. Az intézet résztvett továbbá az Urikány-Zsilvölgyi magyar kőszénbánya r.-t., a Kartonyomó-ipar és textil-kereskedelmi r.-t. Piirst Jakab és fiai, a Franklin-Társulat, a Fatermelő r.-t., a Magyar pamutipar r.-t. és a Societa per lo Sviluppo delle Imprese Elettriche in Italia című vállalatoknak a lefolyt évben keresztülvitt alapitók felemelésében.

A Magyar Általános Hitelbank ezenkívül a lefolyt évben résztvett a Budapest székesővárosnak engedélyezett 10 millió koronás folyószámlahitelben, valamint a Kassai takarékpénztár és a hitelszövetkezetek segélyakciójában, az 1907. évi 200 millió márká n. é. 4%-os német birodalmi kincstári utalvány és 200 millió márká n. é. 4%-os porosz kincstári utalvány átvételére alakult szindikátusban és néhány külföldi szindikátusi üzletben.

A bank fiókjai igen kielégítően fejlődnek és az intézet azok hálózatát további két fiók nyitása által nagyobbítani szándékozik.

A bank folyóüzlete a lefolyt évben jelentős lendületet vett. Az áruosztály bizományi üzletei szintén magasabb forgalmat tüntettek fel.

A beérkezett váltók összege mintegy 750 millió koronát, a váltók összforgalma mintegy 1550 millió koronát, a pénztári összforgalom 3950 millió koronát, az összforgalom a folyószámla és bizományi üzletben circa 8600 millió koronát, a váltótárca állománya az év végén körülbelül 15 millió koronát, a folyószámla követelések összege mintegy 165 millió koronát és a betétek meg a hitelezők összege mintegy 200 millió koronát tett.

A Pesti magyar kereskedelmi bank a lefolyt üzletéről előreláthatólag igen kedvező eredményt fog felmutathatni. Az állandóan magas kamatláb, tekintettel az általa kezelt nagy mobil tőkére, a banknak előnyére vált és azonfelül betéteinek, valamint egész összforgalmának újabb emelkedése lehetővé tették a banknak, hogy bőven pótolja azt a visszaesést, melyet a birtokában levő befektetési értékek árfolyam-csökkenése, a jelzálog-üzletben beállott pangás és a pénzügyi műveletek apadó jövedelmezősége okozott. Az intézet különböző üzletáinak forgalmi számai majdnem mindannyian emelkedést mutatnak, mint az alábbi adatokból kitűnik:

Bank összforgalma 13,400 millió korona (tavaly 12,500 millió korona), pénztárforgalom 5,600 millió korona (tavaly 5,400 millió korona), forgalom kül-

földi váltókban 1700 millió (1700 millió), leszámított váltók 484 millió (325 millió), váltótárca átlaga 94 millió (82 millió), betétek átlaga 170 millió (150 millió) korona. A jelzálogüzlet terén a banknak módjában volt a nehéz idők dacára 13 millió korona jelzálog- és községi kölcsönt folyósítani (tavaly 12 milliót) és saját kibocsátású címleteiből 17 millió koronát elhelyezni (tavaly 18 milliót), ide nem számítva a visszafolyt s újból eladott címleteket. Zálogleveleink s községi kötvényeinek forgalma 376 millió koronára emelkedett (tavaly 372 millió).

A Magyar helyiérdekű vasutak r. t. is, melyben a Kereskedelmi bank nagy mérvben érdekelve van, a vasuti forgalom emelkedése folytán az előző évinél magasabb jövedelmet fog kimutathatni.

Finanzálási üzletek közül a lefolyt évben lebonyolított a Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat, valamint a Budapesti villamos városi közuti vasut r. t. tőkeemelése, Varna város 8 millió frank 5%-os kölcsöne, a magyar Felten & Guillaume kábelgyár részvényeinek bevezetése, a Besztercebányai I. magy. postó- és gyapjúgyár részvényeivel eszközölt tranzakció, a brailai villamos közuti vasut elsőbbségi kötvényeire vonatkozó optió 4 millió leva belgár nikél-pérez verése, az Egyesült téglá- és cementgyár r. t. elsőbbségi részvényeire gyakorolt optió nyeresége s különféle kisebb szindikátusi részesedések, köztük a 4 1/2%-os szerb államkölcsön került elszámolásra.

Ujabb nagyobb üzletek közül, melyeket a bank az elmúlt évben kezdeményezett, megemlítendő: a Danubius textilművek részvénytársaság alapítása Pozsonyban, az A. H. Suess és fiai cég érsekújvári börtvényárának átalakítása részvénytársasággá, a Kassai takarékpénztár szanálásában való részvétel, Budapest főváros 10 millió korona előlegében való részesedés, a brassó-fogarasi és beregszász-dolnai vasut, valamint első külföldi bankokkal egyetemben a romániai buzeu-nehoiasi vasut finanszírozása.

Az osztlék előreláthatólag, mint tavaly, 160 koronát (16%-ot) fog kitenni.

A Magyar Leszámlító és Pénzváltó-Bank. A sulyos amerikai krízis és annak erős hatása az európai pénzpiacokra, Magyarország pénzviszonyaira is mélyreható befolyással volt. A pénz szűke, fokozva az egyes üzletágaknál mutatkozó válságsterületekkel és a jövőre vonatkozó bizonytalanság érzékeny hatással volt a banküzlet egyes ágaira és különösen a hitelforgalomra hatott nyomasztólag; csak az év végén volt ebben az irányban kis könnyebbülés tapasztalható.

A fentvázolt körülmények folytán nagyobb pénzügyi tranzakciók ki voltak zárva, a bank folyó üzlete azonban további fejlődést mutat, mi különösen a váltóleszámlitási üzlet emelkedésében és a betétállomány növekedésében, valamint a többi üzletágaknál elért nagyobb forgalomban jut kifejezésre. Az elmúlt üzletév folyamán a bank 298 millió korona belöldi (+ 44 millió) és 95 millió korona külföldi váltót számított le; a lombard- és reportüzletben 45 millió korona volt elhelyezve, az összbetétállomány pedig elérte az év végén a 87 1/2 milliót (+ 7 1/2 millió). A forgalom váltókban 825 millió, a folyószámlaüzletben 4315 millió s a bank összforgalma körülbelül 11 milliárd (+ 2 milliárd) volt.

November folyamán az intézetnek a Lipót-köruton új fiókosztálya nyílt meg, miáltal a budapesti és vidéki fiókok száma kilenczre emelkedett. A jövedelmezőség általában kielégítő, az utolsó hónapok pénzdrágasága folytán a kamatszámia eredménye jóval nagyobb a megelőző esztendőnél, ezzel szemben azonban az értékpapír és értékpapír bizományi üzlet jövedelme a tőzsdepiac stagnációja folytán csekélyebb. Nagyobb szindikátusi nyereségek ebben az évben nem fordultak elő.

A jelzálogkölcsönüzletben cca 2 1/2 millió új kölcsön folyósítottat s a kölcsönállomány 32 1/2 millióra emelkedett; a bank záloglevelei közül — a fix kamatozású papirok placirozásának ismert nehézségei dacára — 3 millió korona helyeztetett el.

Az elmúlt üzletévben a budapesti közraktárak üzletmenete egy a forgalom, mint a raktárállomány szempontjából kedvező volt. A jövedelmezőséget hátrányosan befolyásolták egy a munkások sztrájkjával kapcsolatos kiadások és a magasabb munkabérek, valamint szükségessé vált nagyobb javítási munkálatok, az összeredmény azonban megfelelő. Az áruosztály előleg és bizományi üzletének forgalma s az itt elért eredmény a rossz termés dacára teljesen kielégítő. A fumei vállalatok és a barcsi tárházak megféleltek a hozzájuk fűzött várakozásoknak, ellenben a Nyersterményáru r.-t., mely 1 millió alapitójával alapított, az amerikai krízis hatását erősen megérezte és így üzleti évi veszteséggel fog zárulni, a bank azonban ezen üzletben csak 1/3-nyi részesedéssel bír.

A Hazai Bank Részvénytársaságnak előnyére vált a tavasszal sikeresen végrehajtott alapitók felemelése, valamint a vasuti elsőbbségi részvények alapján újonnan kibocsátott 4 1/2 százalékos kamatozó kötvények elhelyezése, amennyiben ezeknek a tőkeerősödéseknek tulajdonítható, hogy a nemzetközi pénzpiacból kiinduló, rég nem tapasztalt pénzüke dacára kiterjedt klientelájának

gényeit kielégíthette és e mellett az olykor indokolatlanul eszközölt hitelmegvonások által veszélyeztetett piacnak is nem egy esetben segítségére lehetett.

A pénznek a viszonyok által előidézett drágább értékelése a folyó üzletre lényeges kihatással volt, úgy hogy az azzal karöltve járt nagyobb haszonereimény nemcsak azt a hiányt pótolta, amely új finansziális üzletek érhető elmaradásából előállott, de ellensúlyozta azt a leírásba hozandó értékcsökkenést is, amely az értékpapírtárczában és a kamatozó kötvények külön biztosítéki alapjában fekvő állampapírok és záloglevelek árfolyamában évközben beállott.

Uj nagyobb finansziális üzletek kötésétől már a viszonyok által parancsolt óvatosságból lehetőleg tartózkodott a bank, mindazonáltal ezen a téren is többrendbeli értékes eredménnyel zárta le az évet. Értékesítésre került aránylag tekintélyes haszonnal, mintegy 500.000 korona n. é. Szeged-Nagyikikinda-Nagybecskerekeli helyi érdekű vasuti elsőbbségi részvény. A magyar textilipar részvénytársaság tőkezsaporítása alkalmával a bank — korábban biztosított opcionális jogának gyakorlása révén — e társaság részvényeinek egy részét tárczája részére megszerezte, értékpapírállományát így módon oly értékekkel gyarapítván, melyeknél a szövőiparnak egyelőre még biztosítottnak látszó kedvező üzletmenete által indokolt árfolyam az átvételi árfolyamhoz viszonyítva, számottevő érték-többletet jelent. Ugyanez áll a Goldberger Sám. F. és fiai rt. részvényeinek ama tételére, melyet a bank e társaságnak évközben eszközölt tőkezsaporítása alkalmával az eddigi érdekeltiségi hányadnak megfelelően értékpapírtárczája részére megszerzett.

Uj alapítás — illetve vállalkozásszámba megy a Karánsebes hátszegi helyi érdekű vasut létesítése érdekében kötött finanszirozási ügylet.

A bank 4 és fél százalékos kamatozó kötvényeinek bevezetése teljes si errel járt, amennyiben a befektetési értékek eladásának épen nem kedvező viszonyok dacára a 10 millió koronát meghaladó kibocsátás teljesen elhelyeztetett.

Az óvatos üzletvitel mellett bizonyít az a körülmény, hogy a lefolyt évben leszámított mintegy 249 millió korona vállónál beállott vagy számításba vehető veszteség összege jelentéktelen és az őszi hónapokban különösen kiélesedett viszonyok között sem haladta meg említésre méltóan a normális rizikó mértékét.

A tényleges mérlegeredmény és az annak megfelelően fizetendő osztlék nagysága természetesenülleg ezidőszertint még meg nem állapítható. A valószínűség azonban a múlt évi, vagyis részvényenkint 15 korona osztlék fentartása mellett szól.

A Magyar Jelzálog Hitelbank ezidei első félévi mérleg közzétételekor rámutatott azokra az okokra, amelyeknek az ez évi kedvezőtlen üzleteredmények leginkább tulajdoníthatók. A fennforgó nehéz viszonyok és sulyos helyzet a záloglevelek és községi kötelezők értékesítését megakasztották. Ennek folytán új kölcsönök kérésénél a legmesszebbmenő óvatosságot és tartózkodást kellett szem előtt tartani. A jelzálog hitelbank a maga nemében egészen kivételes és különleges jelleggel bír: kizárólag záloglevél és községi kölcsönüzlettel foglalkozik. Nem talál tehát kárpótlást olyan viszonyok között, mint a maiak, azon előnyökben, amelyeket különféle üzletekkel és idegen tőkével is dolgozó más intézetek a magas kamatláb mellett élvezhettek. A jelzálog hitelbank a magas kamatlábnak csakis nagy hátrányait érezte. Azoknak a kedvezőtlen hatásoknak, amelyek a bankra nehezdedek, következménye az, hogy az üzleteredmények, amint az első félév mérlege mutatja, a tavalyihoz képest jelentékeny hiányt mutatnak fel. Az év első felében a záloglevelek és községi kötelezők visszafolyása 9,201.700 K-val haladja meg az ugyanezen időszakban eladott címletek mennyiségét, amennyiben 3,406.400 K eladással szemben 12,608.100 K visszavétel állott szemben. Kedvezőtlen momentum az is, hogy a sorsiegyipiacz mindezeideig nem mutat javulást. A viszonyok folyton tartó nyomása a második félév üzletének kedvezőbb kifejlését is megakadályozta. Mindemellett sikerült a banknak főleg az év utolsó 4 hónapjában az első félév alatt visszafolyt címletek mennyiségét annyira csökkenteni, hogy a második félévben 5,623.000 K visszavétellel szemben 14,040.000 K eladás mutatkozik, ami által 784.700 K hiájával az első félév mostoha eredménye e részben kiegyenlített talált. Az ez évben realizált záloglevél és községi kölcsönök összege 6,469.400 K-t tesz.

A Magyar telepítő és parcellázó bank részvénytársaság az 1907. évben a felettebb kedvezőtlen pénzügyi viszonyok folytán újabb birtokvételekbe nem bocsátkozott, hanem működése — egyes finanszirozási ügyletektől eltekintve — kizárólag arra szoritkozott, hogy a régebben megvásárolt ingatlanok parcellázását folytassa. Az erre irányuló tevékenység megfelelő eredménnyel járt, amennyiben a banknak — az abnormálisan rossz gazdasági és pénzügyi viszonyok dacára — sikerült az 1906-ról áthozott mintegy 21.100 hold birtokállományából 9700 holdat

Zab	Tengeri
7.45	8.15
7.40	5.12
7.60	5.15
7.48	5.20
7.90	5.35
7.74	5.40
7.35	5.70
7.75	5.45
8.05	6.20
8.10	5.72
7.70	5.80
7.49	5.90
7.80	6.50
7.90	6.45
8.20	6.90
8.25	6.93
8.15	6.50
8.70	6.73
8.35	6.20
8.50	7.20
8.35	6.90
8.70	7.65
8.30	6.95
8.45	7.30

Értékesítés. A fennmaradt 11,400 hold mintegy 3 1/2 millió koronával fog a mérlegben szerepelni.

A feldarabolási műveletek során az intézet 858 félnél 1906:955. juttatott eladás útján birtokot; az eladott birtokrészek átlagos kiterjedése 1 1/2 magyar hold. Az egyes parcellák vevőinek 5,2 millió korona vételárral szemben a bank 2,1 millió korona kölcsönt nyújtott. Az év végével az intézet kölcsöneinek állománya meghaladta a 9 1/2 millió koronát, amely állomány után mindössze 35.000 korona annuitási és kamathátralék mutatkozott. A hátralékok ezen aránylag csekély összege, valamint az a tény, hogy a bank által eladott földek, amennyiben az év folyamán gazdát cseréltek, kivétel nélkül az intézet által elért árakat meghaladó áron adták el, örvendetes igazolása a bank által szem előtt tartott azon elvnek, hogy mindig csak fizetéképes gazdáknak és oly árban juttat birtokot, amely a vevők számára a megilletést teljesen biztosítja.

A bank igazgatósága ez évben is csak az eladások után teljesen lebonolyított ügyetek hasznát kívánja elszámolni. Ennek dacára és a tetemes leírás és tartalékba helyezés mellett sem lesz az osztalék csekélyebb a múlt évi 7 1/2 %-nál.

A Wiener Bank-Verein Magyarországi Fióktelepe az elmúlt üzletévben a folyó banküzletnél emelkedett forgalmat ért el. A forgalom a főkönyv egyik oldalán 1900 millió koronát tüntet fel a múlt évi 1700 millió koronával szemben. Az intézet a lefolyt évben is tevékeny részt vett iparvállalatok fellendítésében. A jelentékeny üzletek közül, melyek részben keresztfülvittek, részben kivétel alatt állnak, felemlítendő: a Magyar gázizzófény-részvénytársaság f. é. június hónapban keresztfülvitt tőkefelemelése 600,000 koronáról 1 millió koronára. Ezen társaság üzletmenete jó és az 1907. december 31-ikével záruló üzletévre megfelelő osztalék fog felosztás alá kerülni. A „Klötid” első magyar vegyi ipar-részvénytársaság jó eredménnyel működött és 1907. évre megfelelő osztalékot fog fizetni. A részvénytőkének 2,5 millió koronáról 5 millió koronára való felemelése előkészítés alatt áll. A Magyar Kender- és Lenipar-részvénytársaság előbb Salzmann és Társa cégnél az üzletmenet kedvezően alakul és kilátásba vétetett az alaptőkének 2 millió koronáról 4 millió koronára való felemelése. A bank közreműködésével ez év elején alakult a Bárdi József automobil-részvénytársaság, melynek első üzletéve jó eredménnyel zárult.

Az Angol-Osziák bank budapesti fióktelepe a lefolyt évben is kiváló gondot fordított a folyó banküzlet kultiválására és a múlt évvel szemben nagyobb üzletforgalmat ért el.

Az 1907-iki forgalmi tételek a következők:	
Belföldi váltókban	K 553,760.000.—
Külföldi váltókban	„ 525,300.000.—
Bankbizományi üzletben	„ 567,800.000.—
Pénztári forgalom	„ 1410,000.000.—
	K 3056,860.000.—

A fiókintézet az év folyamán nagyobb pénzügyi műveletekben is résztvett. Közreműködött az Alfalu faipartársulat megalapításában és a Budapesti villamos városi vasút r.-t. 1907-ben kibocsátott új részvényeinek elhelyezésében, és megalapította a Hutter József részvénytársaságot Budapesten.

Az Első Magyar Iparbank kedvező üzletévre tekinthet vissza s az összes üzletágakban emelkedő tevékenységet fejtett ki.

Leszámított 22500 darab váltót, kerek 60 millió korona összegben, vagyis 4 millióval többet az előző évinél; a váltótárca-állomány 7 és fél millió koronát tesz.

A betétek állománya 6 és fél millióra rug. Az értékpapírokra nyújtott előlegek állománya 4 millió koronára emelkedett. A bank váltóüzlete szintén kedvező eredménnyel fogja üzletét lezárni.

Az osztalék, a múlt évihez hasonlóan, valószínűleg 22 koronában fog megállapítani.

Magyar Agrár- és Járadekbank részvénytársaság. A lefolyt egész év folyamán a legnagyobb mérvben jelentkező feszült pénzügyi viszonyok, a kiigyeztési tárgyalások ismételt fennakadása és az ezzel járó bizonytalanság, a befektetési értékek piacának folytatódó, nagymérvű rosszabbodására és a meghatározott kamatozású értékek árfolyamának jelentékeny hanyatlására vezetett. Ennek természetesen következménye volt, hogy a bank a jelzálog-üzlet és a vasuti-üzlet terén a legnagyobb tartózkodást tanúsította. A lefolyt évben közel 6 millió korona új jelzálogkölcsön folyósított, ami által a kölcsönök összes álladéka az év folyamán történt visszafizetések levonása után mintegy 63 millió koronára emelkedett.

A bank 1907. év végéig 22,700.000 korona 4%-os szőlőkötvényt, 33,500.000 korona 4 1/2%-os járadékjegyet, 38,500.000 korona 4 1/2%-os záloglevelet, 25,000.000 korona 4%-os vasuti járadékötvényt összesen tehát 119,700.000 korona n. é. címleteket bocsátott ki.

A leszámítási üzlet forgalma mintegy 105 millió koronára rugott, a tavalyi 87,9 millió koronával szemben. Az intézet vasutainak hozadéka a lefolyt évben lényegesen emelkedést mutat. A bank az Eger—putnoki h. é. vasutnak elsőbbségi kötvényeit lombard alapján finanszírozta és úgy az elsőbbségi

kötvények, valamint az elsőbbségi részvények nagyobb részére elővételi jogot biztosított magának. A bank a Szabolcsi Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság alapításában részt vett és ezzel üzleti hálózatát a vidéken tovább fejlesztette. A bank tiszta nyeresége előreláthatólag el fogja érni a tavalyi magasságot.

A Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja mint részvénytársaság a lefolyt évben is szigorúan ragaszkodva alapszabályszerű üzletkörüéhez, céltudatosan haladt a kedvezőtlen viszonyok által indokolt szűkebb kereteken belül. Üzleti összeköttetések számát újabb 26 vidéki intézet bevonásával szaporította s működését inkább intenzíve, mint extenzíve fejtette ki. A hitelszerzés terén tapasztalt általános kedvezőtlen helyzet fokozta a vidéki intézeteknek átruházási igényeit a jelzálogkölcsönnyel tekintetében, minek folytán főfeladatát képezte az intézetnek, saját erejét helyes arányban megosztva bocsátani üzletbarátai rendelkezésére. Mig a községi kölcsönüzlet terén a terjeszkedést majdnem egészen beszüntette, jelzálogállományát 107 millió koronáról 120 millió koronára fokozta és örvendetes tényként konstatálható, hogy ennek dacára készletei saját kibocsátmányában az év végével lényegesen a múlt évről áthozott készleten alul maradtak. A felemelt forgalom arányában gondoskodott az intézet záloglevél külön biztosító alapjának kellő emeléséről, mely alap, valamint a községi kötvények külön biztosító alapja együttvéve meghaladja a 9 millió koronát és kizárólag állampapírokban és idegen kibocsátmányú záloglevelekben és kötvényekben van elhelyezve. A regulár üzletből a folyó évre várható eredmény a tavalyihoz hasonlóan ígérkezik.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság most befejezett tizenhetedik üzletévében a világszerte kedvezőtlen közgazdasági viszonyok közepette fokozott tevékenységet fejtett ki avégből, hogy nemzetközi jellegű üzletkört továbbfejlessze. E feladat betöltése a legnagyobb figyelmet és óvatosságot igényelt, mert a társaság egyik vagy másik üzletágával a legkülönösebb országokban érdekelve lévén, a kedvezőtlen gazdasági helyzetet nemcsak a belföldön, hanem az internacionális viszonylatokban is figyelemmel tartani kényszerült. Az e tekintetben követett szigorú óvatosság teljesen megnyugtató eredménnyel járt, minek folytán most az év végén konstataálni lehet, hogy a társaság által művelt üzletkörök valamennyire teljesen kielégítő eredményt szolgáltatott és az elkerülhetetlenül mutkozó forgalmi vagy üzleti nehézségek dacára kedvező pénzügyi eredményre vezetett. — A banküzlet az elmúlt évben szélesebb kiterjedést nyert, mert ha a súlyos pénzügyi viszonyok kizárták is a nagyobb pénzügyi műveleteket, viszont a megnövekedett pénzkereslet és a pénzdrágaság lehetővé tette a pénzeszközök előnyösebb értékesítését és ezzel a folyó banküzlet intenzív művelését. A társaság váltóleszámtólási forgalma elérte a 153 millió korona összeget, ami az előző évvel szemben igen tetemes emelkedést jelent; ennek dacára azonban az elmúlt év folyamán tudvalevően igen számos fizetésektelenség esetek a társaságot csak alig említett érdemlő minimális értékben érintették. A deviza- és értékpapírforgalom, valamint a keleti piacokkal való összeköttetések örvendetesen növekedő eredményeket mutatnak. A betétek állománya — ezt az üzletágot alig két év óta műveli a társaság — az előző évi tíz millió koronáról az év végéig 15 millió koronára emelkedett, ami jórészt annak köszönhető, hogy a pénzügyi viszonyok alakulásának megfelelően a társaság a betevőket lojálisan magasabb kamatoztatásban részesítette. Hasonló arányban gyarapodott a váltóüzleti és a folyószámla-forgalom is. A társaság alapításai közül a Temesvári Kereskedelmi Részvénytársaság igen kedvező üzleti eredménnyel működik, a szabadkai intézet pedig egy másik tekintélyes helyi intézettel való fúzió után kiterjedtebb üzleti tevékenységet folytat, a Fiumei Kereskedelmi Bank a tavalyinál kedvezőbb üzleti eredményt ért el. A vidéki intézetekkel való összeköttetések hálózata ez idén a Pozsonyi Kereskedelmi és Hitelbankkal szaporodott, amelynél a társaság részese-dést vállalt és ezzel ezt az intézetet a maga piacán nagyobb jelentőségre emelte. A társaságnak a faipar körében fennálló érdekeltségei közül a Marosvölgyi Fatermelő Részvénytársaság üzeme igen kedvező auspiciummokkal megindult, a Kisküküllői völgyi Faipar Részvénytársaság tevékenysége pedig a Mával kötött nagyobb talpa-szállítási szerződések alapján kiterjedtebb jelentőséget nyert, míg a Kisjenői Fatermelő Részvénytársaságnál a szindikátusi tagokkal kötött újabb szerződés alapján a társaság kedvezőbb jövedelmezőségi arányt biztosított magának, mindezek szerint tehát a faipar terén észlelt válságos helyzet a társaság érdekeltségét egyáltalában nem érintette. Az év első felében még kevésbé érezhető pénzügyi időszakában a társaság a Magyar Agrár- és Járadek-Bankkal együttesen teljesítette a 9,6 millió korona alaptőkéjű Eger-Putnoki Helyiérdeku Vasut Részvénytársaság finanszírozását, valamint bankári tevékenységet vállalt a 200.000 koronával létesült Friedmann cipőgyár Részvénytársaságnál és hasonló alapon nagyobb hitelt biztosított a „Terna” Élelmiszcikk Nagykereskedése Részvénytársaságnak, mely elsőrendű régi kereskedő-cégek egyesítésével ala-

kult, azonban ügyviteli nehézségekbe ütközvén, utóbb feloszlott anélkül, hogy ebből a társaságnak bármilyen károsodása támadt volna. — A társaság gépjármű-forgalma az Európaszerte kedvezőtlen természetű viszonyokhoz alkalmazkodott és ennek folytán kivált, képen a Romániába irányuló gépkivitel csökkent, míg viszont a belföldi üzlet kielégítő eredményt szolgáltatott. A magyar kormányval közel két évtized óta fennállott szerződés a Máv. gépgyár gazdasági gyártmányainak árusítására nézve az elmúlt év folyamán újabb tíz évre meghosszabbított s e szerződésben gondoskodás történt a társaság ebbeli üzletkörüének további kiterjesztése, nevezetesen az olaszországi és egyéb export-piacok magyarországi felkarolása iránt. — A déli gyümölcsaukcziókra nézve a székesfehérvárossal melyre a miniszterium az aukciók engedélyezésének jogkörét ruházta, beható tárgyalásokat folytatott a társaság, melyek a kedvező elvi elhatározás megtörténte után most már befejezésükhöz közelednek. Időközben is a déligyümölcs-üzlet forgalma a szokott mederben bonyolódott le. — A cserzőanyagüzlet különösen a külföldre való szállítás tekintetében állandó fejlődést mutat. — A kiviteli üzlet körében különösen a hazai ipar jelenlegi viszonyai folytán igen hamar nagyobb jelentőséget nyert a nemrégiben felkarolt nemzetközi áruforgalom és ennek révén a társaság kárpótlást tudott találni ama forgalmi hiányért is, melyet a Szerbiával folytatott vámháboru okozott. — A háziipari cikkek értékesítése az eddigi kereteken belül kielégítő eredményt szolgáltatott. — A társaság szőlő-üzlete a folyó évben sokkal fokozottabb tevékenységet igényelt a hazai vasutforgalomban észlelhető óriási szállítási nehézségek miatt, melyek az év második felében a forgalom valóságos fennakadására vezettek s rendkívüli mértékben akadályozták a sókereskedelmét és sógyasztás igényeinek gyors és pontos kielégítését. Csakis az összes mérvadó tényezők együttes igyekezetével sikerült az év utolsó két hónapjában ezt az országos bajt elhárítani, úgy hogy az év végéig a sóforgalom nemcsak teljesen rendeződött, hanem még az előző évinél nagyobb eredményt is produkálhatott. Ez eredmény elérhetésében főrésze van a társaság részéről az összes sóbányatelepek fenntartott modern üzemtelepeinek és rakodóberendezéseknek, melyek az irántuk hirtelen támasztott óriási igények kielégítésére az utóbbi hónapokban napoként átlag több, mint egy millió kilogramnyi konyhasót dolgoztak fel. A marhasó forgalma az előző évekkel szemben újból növekedett, az iparsó adminisztrációjának adatai pedig ez idén is szembetűnően tanúsítják a hazai ipartámogatás terüé az eszközzel elért fokozatos eredményeket. A sókivitel mennyisége nagy mértékben meghaladja az előző év forgalmát, nevezetesen Bulgária irányában és az oroszországi, valamint az afrikai sóexportot is a társaság folytatólag művelte. Végül megemlítendő, hogy a társaság tisztviselői részére nyugdíj-alapot létesített, melynek vagyona máris több, mint 600.000 korona. — A mindezek eseményekkel záruló üzletév pénzügyi eredménye határozottan kedvezőnek mondható, amiben természetesen nagy része van a társaság pénzeszközei igen előnyös értékesülésének; ennek folytán az üzletév osztaléka bőséges tartalékolások után legalább is a tavalyinak fog megfelelni.

A Szövetkezeti Központi Bank Részvénytársaság lefolyt üzletéve a nehéz megpróbáltatások éve volt. Különösen az utolsó hónapok válsága nehezített súlyosan a bank ügymenetére. De dacára a kedvezőtlen viszonyoknak, a Szövetkezeti központi bank r.-t. ez évben is hathatós támogatásban részesítette a „Kötelék” keretébe tartozó szövetkezeteket. Az év folyamán 14090 darab kb. 15,000.000 korona értékű váltót számított le, amit feltétlenül nagy és szép eredménynek mondhatunk. Az elért tiszta haszon aránylag kisebb ugyan a tavalyinál, de tekintetbe kell venni a túlmagas kamatlábat, melyet a lehetőség határáig mérsékelni kellett. Így is kb. 70.000 koronára tehető a tiszta haszon, ami az 1,000.000 korona alaptőke 7%-os kamatoztatásának felel meg. Az osztalék egy csekélységgel kisebb lesz a tavalyinál.

Ha e nehéz idők alatt is pontosan betudta tartani kötelezettségét ez intézet, úgy joggal remélhetjük, hogy a jövőben megerősödve fog helyt állani, fontos pozíciójában, amire nézve garancia az intézet kiváló férfiakból álló vezetősége.

Takarékpénztárak.

A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság lefolyt üzletéve is az állandósult fejlődésnek jegyében indult. Az 1907. márczius 1-én megtartott 25-ik rendes közgyűlés, a társaság üzletági örvendetes és tartós emelkedésének érdekében a részvénytőkének 12 millióról 16 millió koronára való emelését határozta el. Az alaptőke emelése még márczius havában foganatosítottatott és bár a részvénytőkére ugyanezen időben több más helybeli pénzintézet nagyobb arányú tőke-emelése erősen igénybevette, az teljes sikerrel járt, amivel az intézet részvényesei és érdekkörrel változatlan bizalmuknak újabb tanúságát adták.

Az év első felében az üzletágak forgalma általában lényegesen emelkedett. Az üzletév további folyamán a nemzeti özi pénzpiac kedvezőtlen helyzetének vonatkozásai egyre jobban éreztették hatásukat és természetesen az üzletforgalom

Szerda
csökkentés
1907. év e
nek, arány
ez különös
mattlab ism
vált jobb k
nagyobb k
A rend
fokozottat
valyt lény
jelenség és
bizalomnak
jelentékeny
A font
Váltóle
107 millió
Előleg
a tavalyi 1
Adóhit
a tavalyi 8
Betétal
és fél milli
Pénztár
613 millió
Összfo
2128 millió
A vidé
tár az előz
részein léte
elért eredm
teljes mérté
hánya, hog
vével kellő
gyarapította
pénztár Sz
ról 1 milli
rékpénztár
és a Közga
házán 200,
Ugyancsak
vidéki által
tani 1 mi
bankkal fü
közgazdasá
működésük
a fuzió ker
3 millió kor
2 millió kor
A jelzá
piacznak m
lyozták az
3 és fél mil
és ennek m
loglevél áll
koronára em
sége az em
mert a lebo
az elért ke
intézet kibo
tetésai és sz
értékek pia
könnyű és a
Az oszt
mellett, elő
szegben, az
megállapítha
A Belvá
lefolyt üzlet
A jelzálog-ü
jelentékeny
állománya 1
emelkedett, r
valyi, körülb
A jelzálog-üz
stagnáció m
az eladott év
ladija a vissza
pénz- és hit
hető vesztes
eredmény se
nél (6 1/2 % =
A Budap
vénytársaság
takarékpénzt
üzlet köréb
hatással volta
forgalom red
mértékben m
üzletét ny
tása iránt a
a közgyűlés
A Budap
vénytársaság
való felemel
keresztfülvit
felpénzt a tar
ez évben is l
és kedvező
elő korona ös
millió maradt
ekben pedig
tek jelentéken
koronára rug
mint a múlt é

csökkentését eredményezték. Ha mindazonáltal az 1907. év eredménye, dacára a nagyobb alapítóknek, aránylag sem maradt a tavalyi hozam mögött, ez különösen az intézet saját tőkéinek a bankkamattal ismételt emelése következtében lehetővé vált jobb gyümölcsözőtetésének és az ezzel járó nagyobb kamatbevételeknek tulajdonítható.

A rendes üzletágak forgalma az első félév fokozottabb munkásságának következtében, a tavalyit lényegesen túlhaladta. Kiválóan örvendetes jelenség és az intézettel szemben megnyilvánuló bizalomnak legszembetűnőbb bizonyítéka a betétek jelentékeny emelkedése.

A fontosabb forgalmi és állományadatok: Váltószámítás 119 millió korona a tavalyi 107 millió koronával szemben.

Előleg értékpapírokra 14 és fél millió korona a tavalyi 11 millió koronával szemben.

Adóhitelek és óvadékok 8 és fél millió korona a tavalyi 8 millió koronával szemben.

Betétállomány 20 millió korona a tavalyi 16 és fél millió koronával szemben.

Pénztárforgalom 776 millió korona a tavalyi 613 millió koronával szemben.

Összforgalom 2700 millió korona a tavalyi 2128 millió koronával szemben.

A vidéki intézetek, amelyeket a takarékpénztár az előző évek folyamán az ország különböző részein létesített, kielégítő módon fejlődnek és az elért eredmények a hozzájuk fűzött várakozásokat teljes mértékben igazolták. Ezen alapítások egyenlőre, hogy alapítójuk a kötelezettségeinek mérvével kellő arányba hozassák, részvénytőkét is gyarapította. Így a Délvidéki Általános Takarékpénztár Szabadkán alapítotték 600,000 koronáról 1 millió koronára; a Győri általános takarékpénztár 500,000 koronáról 800,000 koronára és a Közgazdasági takarékpénztár Kiskunfélegyházán 200,000 koronáról 300,000 koronára emelte. Ugyancsak az 1907. évben történt, hogy a Délvidéki általános takarékpénztár Szabadkán az ottani 1 millió korona alapítóját Közgazdasági bankkal fűzött. Az egyesült intézetek Délvidéki közgazdasági bank Szabadka cég alatt folytatják működésüket. Az új részvénytársaság közvetlenül a fuzió keresztülvitele után alapítóját 2 millióról 3 millió koronára emelte, míg tartalékját közel 2 millió koronára rug.

A jelzálogüzletben a záloglevél fogyasztópiacnak mostoha viszonyai az idén is megakadályozták az élénkebb tevékenységet. Mindazonáltal 3 és fél millió korona új kölcsön volt folyósítható és ennek megfelelőleg új a kölcsön, mint a záloglevél állomány 25 millióról 28 és fél millió koronára emelkedett. A jelzálogüzlet jövedelmezősége az említett körülmények dacára sem apadt, mert a lebonyolított üzletek összegbeli csökkenését az elért kedvezőbb feltételek ellensúlyozták. Az intézet kibocsátványai a társaság kiváló összekötései és szoros érdekkörrel, a befektetési értékek piacának súlyos helyzete dacára is, könnyű és állandó elhelyezésre találtak.

Az osztlék, az alapok dus javadalmazása mellett, előreláthatólag a tavalyihoz hasonló összegben, azaz részvényenkint 32 koronában lesz megállapítva.

A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság a lefolyt üzletévben kielégítő eredménnyel dolgozott. A jelzálog-üzlet kivéve, összes üzletágában nem jelentéktelen emelkedés mutatkozik. Így a betétek állománya 15 millió koronáról 17 millió koronára emelkedett, míg az egész évi váltószámítás a tavalyi, körülbelül 57 millió korona forgalmat érte el. A jelzálog-üzletben azonban a már évek óta uralkodó stagnáció még mindig tart, ennek dacára azonban az eladott és kisorolt záloglevelek összege felülhaladja a visszavettét. Az év második felében kitört pénzügyi válság a takarékpénztárnak számbavehető veszteségeket nem okozott és így az elért üzleti eredmény semmi esetben sem lesz kisebb a múlt évinél (6% = részvényenkint 32% koronára).

A Budapest Lipótvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság az elmúlt évben főleg a folyó bank és takarékpénztári üzlet ápolására fektette a súlyt. A felület körében beállott nehézségek az intézetre is hatással voltak és az év utolsó harmadában az üzleti forgalom redukálásáért tették szükségessé, ami kellő mértékben meg is történt. A takarékpénztár a folyó üzletét nyereséggel zárja le, melynek hova fordítása iránt a tartalékok kellő tekintetbevételével a közgyűlés lesz hivatva határozni.

A Budapest-Erzsébetvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság alapítójának két millióról négy millióra való felemelését az elmúlt év tavaszán teljes sikerrel keresztülvitte és az új részvények után bevételzett felépítést a tartalékalaphoz csatolta. A takarékpénztár az évben is kizárólag a rendes üzletágakat művelte és kedvező eredményeket ért el. Leszámított 50 millió korona összegű váltót, melyből az év végén 6% millió maradt tárczáiban, értékpapírokra adott előlegeket pedig 1½ millió koronát helyezt el. A betétek jelentékenyen növekedtek és az év végén 5 millió koronára rugtak. Az osztlék előreláthatólag — úgy, mint a múlt évben — 12 koronát (6%) fog kifizetni.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület főüzletágainak álladéka:

	1906. decz. végén millió K	1907. decz. végén millió K	
1. Összforgalom	8448	8875	+127
2. Betétek könyvecskére, folyószámra és pénztárjegyekre	307	326	+19
3. Forgalom a váltószámítás üzletben	748	817	+69
4. Váltótárca-álladék	90.9	101	+10.1
5. Kölcsönfolyósítások	20.3	25	+4.7
6. Záloglevél-, kötvény- és készpénzkölcsönök álladéka	297.3	314	+16.7
7. Záloglevél és kamatozó kötvényeladás	18.6	255	+16.9
8. Az egyesülettulajdonában lévő értékpapírok álladéka	112.6	1178	+5.2

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár a jelen év folyamán az egész üzleti világra nehéz pénzügyi viszonyok között legfőbb feladatának azt tartotta, hogy ügyfelei hiteligényeit a lehető legmegtérülőbb feltételek mellett elégítse ki. Ennek a törekvésnek a folyamánya az, hogy 10 millióval több váltót számított le, mint az előző évben és hogy váltótárcazájának állománya 12 millióval 50 millió koronára emelkedett. E mellett értékpapírokra a múlt évet megközelítő összegűt előlegezett. Üzletkörének így mérvben való fejlesztése nagyrészt azáltal vált lehetségessé, hogy mindennemű betéteinek állománya négy millióval 52 millió koronát meghaladó összegre emelkedett. Ugy a beföldi, mint különösen a külföldi befektetési piacok állandóan vizsgálatlan helyzetében, teljes erőfeszítéssel csak azt lehetett elérni, hogy az eladott és visszavett záloglevelek összege megközelítőleg egyenlő s így az intézet záloglevélkészlete nem változott. Ennek a helyzetnek a folyamánya, hogy az intézet új jelzálogkölcsönt csak jóval két millió koronán alul folyósított s hogy jelzálogkölcsönök állománya közel egy millióval apadt. Dacára a jelzálogüzlet kevésbé kielégítő eredményének és annak, hogy a tartozó kamatok tetemesen emelkedtek, a többi üzletek olyan jövedelmezők voltak, hogy a múlt évi 85 korona osztlék biztosítottak vehető.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár fejlődésében a múlt évben is örvendetes haladást előre, amennyiben — amint ez az alábbi számadatokból kitünik — az intézetnek egy általános üzletforgalma, mint egyes üzletágai a lefolyt évben jelentékeny és örvendetes lendületet vettek. A takarékpénztári könyvecskére, folyószámra és pénztári jegyekre elhelyezve volt betéteinek állománya a lefolyt 1907-ik év végével 76% millió koronára rugott, a megelőző év betétállományával szemben tehát az intézetnek betétei 8 millió koronával emelkedtek. — Leszámítási üzletágának forgalma rendkívül élénk és igen jelentékeny volt, mert az intézet az általános ismert kedvezőtlen és nehéz hitel, továbbá az egész éven át uralkodott rendkívül szűk pénzügyi viszonyok dacára is fokozott mértékben állott a megszorult piac rendelkezésére és az üzleti köröket a súlyos pénzügyi viszonyok közepette állandóan a legelőzékenyebben támogatta, ami kitünik abból is, hogy az elmúlt évben az előző évhez képest 23 millióval több, összesen 310 millió korona értékű váltót számított le s váltótárcazájának állása az év végével 8.6 millióval gyarapodva, 57 millió koronára emelkedett. — Értékpapírokra adott előlegekben a múlt év végén 22.5 millió korona volt elhelyezve. A múlt év folyamán az általános ismert kedvezőtlen viszonyok következtében csak 2.5 millió korona záloglevél-kölcsönt folyósított az intézet s e kölcsönök állása az év végével 124.8 millió koronára rugott. A kedvezőtlen elhelyezési viszonyok dacára is sikerült az intézetnek zálogleveleit az év folyamán kisebb-nagyobb tételekben elhelyezni s a zálogleveleket visszavásárlása csak csekély keretben mozgott. Készpénzbeli jelzálogi kölcsönök állása 6.4 millió koronára volt. A takarékpénztár saját tulajdonát képező értékpapírok értéke mintegy 20 millió koronára, miről elválasztva külön kezeltek az intézetnek 6.3 milliót meghaladó záloglevél-biztosító alapja, mely alap kizárólag óvadékképes értékpapírokban van elhelyezve. Az összes üzleti forgalom az előző évnek 3373 milliónyi összeforgalmával szemben 127 millióval emelkedvén, a lefolyt 1907. évben 3500 millió koronára rugott. Ami a pénzügyi eredményt illeti, az 1907. üzletév osztléka előreláthatólag úgy, mint a megelőző évben részvényenkint 116 koronára tehető.

A Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön R-T. a lefolyt évben működésének főszerepét a folyó üzlet gondos ápolására fektette és jelentékenyen emelkedő forgalom mellett kielégítő eredményt ért el. A lefolyt év második felében beállott pénzügyi és a pénz megdrágulása az intézetet a váltószámítás üzletben nagyobb visszafordításra indította. Leszámításra került a lefolyt évben 115 millió korona értékű váltót, vagyis 8 millió koronával több mint tavaly és az év végén a váltótárca körülbelül 7 millió koronára rug. Az értékpapírokra adott előlegek összege körülbelül 7½ millió korona, míg a

betétállomány körülbelül 14½ millió korona összegben megmaradt. A kézizálog-üzletben az év második fele a forgalom nagymérvű emelkedésével járt, a kölcsönügyletek erős szaporodása folytán a kézi zálogra adott kölcsönök összege az év végével körülbelül 3.8 millió koronára emelkedett. A forgalomban lévő kézizálog-pénztári utalványok összege az év végével 6,050,000 koronát tesz ki. A takarékpénztár részesedése az általa alapított magyar kir. szab. osztálysorsjáték részvénytársaságnál a lefolyt évre teljesen kielégítő hasznot fog hajtani. A lefolyt év tiszta nyeresége az előző évi nyereséget megközelíteni fogja úgy, hogy a tartalékok kellő javadalmazása mellett előreláthatólag részvényenkint 24 korona osztlék kerül majd kiosztásra.

Földhitelintézetek.

A Magyar Földhitelintézet az általános pénzügyi viszonyok és a magas kamatláb, továbbá a címleteknek visszaáramlása, mely általánosságban a záloglevél hitel engedélyezését szűk keretek közé szorította, az intézetet működése körében nem befolyásolta, úgy hogy a hozzája kölcsönért folyamodó földbirtokok hiteligényeit a lefolyt évben mindenkör a legelőnyösebben kielégíthette, s abban a helyzetben volt, hogy a 4%-os és 3½%-os kölcsönök alapján kibocsátott zálogleveleit elhelyezhette, s ez alapon mintegy 31 millió névértékű kölcsönt, vagyis 10 millióval többet, mint az előző évben, folyósíthattott, akként, hogy az év végén alig maradt említésre méltó záloglevél-készlet birtokában.

A Kisbirtokok Országos Földhitelintézete 1907. év folyamán engedélyezett 4473 félnek 22,670,600 korona összegű kölcsönt és kifizetett 4862 félnek 24,142,950 korona összegű kölcsönt. Az 1907. év végén forgalomban lévő záloglevelek és kötvények összege 113,745,200 korona.

Iparvállalatok.

„Hungária” egyesült gőzmalomok r.-t. üzeme az egész évben igen kielégítő volt. A társaság termékei könnyen elhelyezésre találtak, miáltal a vállalat nagyobb mennyiséget volt képes feldolgozni. Az üzleti eredmény minden tekintetben kielégítőnek ígérkezik.

Országos raktárházak r.-t. tárházai az első félévben kielégítően voltak foglalkoztatva, míg az év második felében a kedvezőtlen termés következtében, mely éppen az ország azon vidékein volt észlelhető, ahol a társaságnak raktárházai vannak, az utóbbiak igénybevétele tetemesen csekélyebb mérvű volt. A társaság mindazonáltal az előző évvel körülbelül egyenlő üzleteredményre számít. Az újonnan épült győri raktárház tevékenységét legközelebb megkezdi.

Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára tartozó egyes vállalatok és pedig úgy a villamossági telepek, mint a villamos vasutak állandóan örvendetes módon fejlődnek. A tetemesen nagyobb bevétel többletét azonban a munkabérek, a szén és a szükséges anyagok megdrágulása folytán túlnyomóan felemésztették. Az osztlék az idén is 7 százalékra tehető.

Fiumei első magyar rizsintó- és rizskeményítő-gyár r.-t. üzletmenete a lefolyt évben is kedvezően fejlődött, ami különösen a kivitelű üzlet emelkedésében jut kifejezésre, úgy hogy a társaság a múlt évnek megfelelő eredményt lesz képes felmutatni.

Fatermelő r.-t. Az év kezdetén a fapiaczon beállott — mint a következmények mutatják — igen kedvezőtlen viszonyok a társaságot üzleti redukálására indították és minthogy a társaság bródi fűrésztelepén is több ízben huzamosabb időn át strikeokkal küzdött, a lefolyt üzletévre nem fog osztléket fizetni.

Fegyver- és gépgyár r.-t. üzeme a lefolyt évben is normális keretekben mozgott.

A Brassói cellulosegyár r.-t. a lefolyt üzletévben megfelelő leírások után 12½% osztléket fizetett. A társaság turóczenmártoni gyára több hónapon keresztül technikai nehézségekkel küzdött, amelyek immár megszünteknek tekinthetők. Ez, valamint azon körülmény, hogy a gyártáshoz szükséges fa lényegesen drágább lett, mint a mely mértékben a készáru ára emelkedett, okozta az osztléknek 15%-ról 12½%-ra történt leszállítását. A társaság mindkét telepe, úgy a zernesti, mint a turóczenmártoni jól működik és áruinak kelendősége kielégítőnek mondható.

Franklin-társulat irodalmi intézet és könyvnyomda üzletmenete az előző évben igen kielégítő volt. A lefolyt üzleti évre 32 korona osztléket fizetett részvényenkint.

Mezőgazdasági ipar r.-t. Ezen társaság a múlt üzleti évre megfelelő leírások után 7% osztléket fizetett. A folyó üzletévben a minőségileg kedvezőbb cukorrépa termés, valamint a lényegesen jobb terméseredmények a ki nem elégtő cukorrépa, a nehéz munkáskérdés és a mennyiségileg gyengébb cukorrépa-termés következtében részben felemésztettek.

A „Hermes” magyar általános váltóüzlet r.-t. az 1906/7-i üzletévre 9% osztléket fizetett. Ezen társaság összes üzletágai kielégítően fejlődnek.

A Kőolajintógyár-részvénytársaság a múlt évben úgy a kőolajnak, mint a melléktermékeknek kivitelre irányuló üzletét tetemesen fejlesztette; ebben segítségére volt az a körülmény, hogy a nyugat-

európai piacokon a kőolaj árképződése kedvezően alakult. Az év első felében a melléktermékek árai is elég szilárdak voltak; a második felében ugyan némileg csökkentek, de a kereslet állandóan kielégítő volt. A belföldi üzlet alakulására az a körülmény volt döntő hatással, hogy a kőolajfinomítógépek karterje április havában megszünt; azóta a kőolajárak mintegy 8 koronával hanyatlottak. Ez árcsökkenést némileg ellensúlyozza az a körülmény, hogy a galicziai tultermelés folytán a nyersolajárak tetemesen hanyatlottak és hogy a melléktermékekért valamivel jobb árakat lehet elérni, mint azelőtt. A versenyszonyok rosszabbodásához hozzájárult számos kis gyár, valamint 2—3 új nagy kőolajfinomítógépgyár alapítása. Ily körülmények között egyelőre nem mondható meg, mikor fognak a kőolajipar viszonyai kedvezőbb szerződéseket köthetett a viszontbiztosító társaságokkal.

Ezek után szívesen konstatáljuk, hogy a Hazai Biztosító Társaság ügyei az új vezetőség kezében a legjobb kezekben vannak és bizvást reméljük, hogy a társaság mielőbb olyan közgazdasági tényezővé fog válni, mint akármelyik más nagy biztosító társaságunk.

A Magyar fém- és lámpaárugyár r.-t. összes gyártási ágaiban állandóan jól van foglalkoztatva és kivitelezési tevékenységét tengerentúli országokra mind nagyobb mértékben kiterjeszti. A társaság a lefolyt évben 9% osztalékot fizetett.

A Danubius hajó- és gépgyár r.-t. a múlt évben nagyon jól volt foglalkoztatva és az új üzletére igen tetemes megbízásokat visz át. A Fiumében újonnan épült hajógyár a lefolyt év őszén elkészült és jelenleg 700 munkást foglalkoztat. A vállalat ezen fiókja is több évre el van látva munkával.

A Beotsini Cementgyári Unió r.-t.-nak igen kielégítő üzletéve volt.

Kartonnyomó-ipar és textil kereskedelmi r.-t. Fürst Jakab és fia. Ugy a gyártmányok, mint a kereskedelmi üzlet forgalma igen tekintélyes fejlődést nyert s különösen a keleti államokba való kivitel kielégítő. Az ó-budai gyár alaposan átalakított és tetemesen kibővített. A társaság a lefolyt üzletévre 200 koronás részvényei után 13 korona osztalékot fog fizetni a vállalat fejlődése kielégítő.

Magnesit-ipar r.-t. A vaspiacon uralkodó kedvező konjunktura következtében a társaság a lefolyt évben teljesen foglalkoztatva volt. A kivitel különösen Amerika felé további kiterjedést nyert, bár konstatálandó, hogy az év vége felé minden esetre mutatkoznak már az amerikai vaspiacon beállott redukcziók következményei. A társaság megfelelő leírások után a lefolyt évre is valószínűleg 6%-ot fog fizetni.

Egyesült magyar hajlított faborgyárak r.-t. megalkulása után a megvásárolt öt magyar gyárat átvette és azok üzemet egyöntetűvé alakította. Gyártmányainak forgalma ugy a belföldön, mint a külföldön teljesen kielégítő.

Ganz-féle villamosági r.-t. A lefolyt évben beérkezett rendelések lényeges emelkedést mutatnak az előző évvel szemben. Az idei eredmény a múlt évit előreláthatólag meg fogja haladni.

Pannonia kender- és lenipar r.-t. Azon nehézségek, amelyekkel a gyár tevékenységének megkezdésekor a munkáskérdést illetőleg küzdött, legnagyobb részben el vannak hártva. Kender és lentermékekben a kivitel kielégítő módon bonyolítottatik le és a vállalat első üzletéve valószínűleg megfelelő nyereséggel fog zárulni.

Mezőgazdasági szeszipari és kereskedelmi r.-t. A kedvező konjunktura következtében ezen vállalat igen kielégítően fejlődik.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvény-Társulat. Habár a rossz termelés általánosan hátrányosan befolyásolta a gazdasági gépek eladását, mégis egyes specialitások, különösen pedig a gyár újrendszerű „szántógépeinek” kelendősége lényegesen emelkedett, valamint a malomszatóly is egész éven át oly mértékben volt foglalkoztatva, hogy a cséplőkészleteknél mutatkozó hiány teljesen eliminálódott és így az össz-forgalom aligha maradt a múlt évi mögött. A gyár technikai berendezésének az utóbbi években fokozatosan kereszttülvitt tökéletesítése lehetővé tette, hogy daczára a nyersanyagok és munkabérek rohamos drágulásának, a jövedelmezőség nem szenvedett és így előreláthatólag a lefolyt év mérlegie az előző évvel legalább is egyenlő eredményt fog felmutatni, miért is ugyanolyan osztalék kifizetése vehető kilátásba. A már beérkezett új megrendelésekkel és a kidolgozás alatt levő számottevő malomépítési tervezetekkel, a teljes üzlet a jövő évre is biztosítottak tekintethető.

A Schlick-féle vasöntőde és gépgyár részvény-társaság-nál az egész éven át a gyártelep összes műhelyei bőven voltak munkával ellátva. Az építési szakmában ugyan meglányhult tevékenység mutatkozott, de a gyár többi osztályainak fokozott mértékű foglalkoztatása, nemcsak hogy ezt ellensúlyozta, hanem a megelőző esztendő forgalmát több mint egy millió koronával meghaladó, vagyis, összesen körülbelül 7 millió koronára rugó forgalmat eredményezett.

Az elmúlt évben a vállalat nagyobb beruházásokat tett, hogy egyes gyártási ágak termelési képességét fokozza, illetve, hogy az emelkedő igényeknek megfelelhessen. Ezen beruházások hatása éppen már, a letelt esztendő nagyobbforgalom eredményé-

ben is mutatkozott és előreláthatólag a jövő évben még jobban jut ezen irányban érvényre.

A vállalat az 1907. évben nagymennyiségű vasuti kocsi szállított a magy. kir. államvasutaknak, továbbá villamos vasuti kocsiakat az összes fővárosi villamos közlekedési vállalatok számára. A gyár hidépítési osztályának szintén elegendő munkája volt és sok egyéb műtárgy között a zentai Tisza-hid egyik 95.328 méteres nyílásának vasfelszerkezetét állította elő. A pneumatikus alapozási munkák közül a doljni-miholjáci Dráva-hid munkáit a gyár teljesen befejezte és a baja-bátaszéki Duna-hid alapozása programmszerűen haladt előre.

A gyár gépműhelyeiben többek közt a zólyombírói m. kir. vasgyár részére egy Lauth-trio-lemez-hengersori berendezés készült, mely nagy terjedelmű munkánál ez idő szerint éppen a helyszíni szerelés van folyamatban. Megemlíthető ezzel kapcsolatban, hogy hazánkban eddig a Schlick-gyár az egyedüli, mely hengzersori berendezéseket készít.

A vállalat gyártmányai közül a legutóbbi években bevezetett szabadalmazott czikkeiknek, u. m.: Fenestra-ablakok, közúti vaskorlátok és szétszedhető könyvtári vasállványoknak jó kelendősége volt és a vállalat vezetősége további piacokat is igyekszik szerezni azzal, hogy gyártmányainak számát újakkal szaporítja, mely új készítmények közé tartoznak: a szivógázmotorok (Münzel-Luther szab. rendszerben), melyeknek jelentősége az országban most is uralkodó szénhiánynál fogva annál is inkább kiemelhető, mert a szakvélemény és az eddigi tapasztalatok alapján csakis ezen szivógázmotor-telepek generátorjainál alkalmazható nagyon előnyösen a turfatüzelés is. A thermo-kémiai telepek, valamint az aszaló- és szárítóberendezések — mindkettő kitűnően bevált rendszerben — szintén hivatva lesznek a vállalat gyártásának eddigi keretét bővíteni.

Az elmúlt üzletéve eredménye jónak mondható és ennek megfelelőleg a megelőzőnél nagyobb osztalék is várható. A jövő év kilátásai szintén kedvezőek, miután a vállalat több millió koronára rugó megrendeléseket visz át a jövő üzletévre.

Köszönbányák.

A Salgótarjáni köszönbánya részvénytársulatnál az igazgatóság ernyedetlen fáradozása következtében a munkáviszonyok a folyó évben kedvezőbbé alakultak. A munkabérek ismét emelése a kivándorlási ösztönök apadását vonta maga után. Másrésztől új elemeket hozott a hányamivetésnek, melyek begyakorlása időt és fáradságot igénylő ugyan, de mégis azonnali érezhető jótékony hatását. A termelés fokozni lehetett úgy, hogy a társulat idej termelése majdnem egy millió métermázsával múlja felül a megelőző évet. A viszonyok rendes mederbe térese lehetővé tette azt is, hogy a társulat a termelés további fokozásáért czélzó nagyszabású programjának megvalósításához lásson. A mátranovák bányája a folyó évben teljesen elkészült és üzembe jött. A szükséges munkás- és tisztai lakások tető alá kerültek, úgy, hogy a modern technika minden eszközével felszerelt bányában a termelés akadályok nélkül folyt és napnap után emelkedik.

A pálfalvai telep tetemesen kibővített. Ettesen a második aknának munkái kezdett vette. Meghatványozott mértékben dolgozott a társulat a Zsilvolgyben. Tudvalevő, hogy a társulat jelenleg itt évi tíz millió métermázsát tevő termelését 15 millió akára emelni. E célból Vulkán mellett több millió évi termelésre alkalmas központi akná mélyit. A folyó évben megkezdődtek az akna munkálatai és addig jutottak, hogy a termelés ebben a nagy bányában 1909. elején már meg lesz kezdhető. Az aknamélyítéssel egyidejűleg épülnek a tisztai és munkásházák melyek a Farkasvolgyben az idén is nagy számban készültek el, úgy, hogy a munkások állandó megtelepítése immár foganatba mehet. A vulkáni központi akná kivül Aninószán is mélyítenek egy második akná, mely szintén évi két millió métermázsával lesz hivatva a társulat termelését emelni. A termelés nagyfokú emelkedése szükségessé teszi a társulat intézményeinek, jelesül az iparvasutnak átalakítását. Ezek egy része már foganatba ment, másik részén a munkálatok megkezdődtek, úgy, hogy az akná elkészültével az üzem akadály nélkül le lesz bonyolított.

A sztrájk-mozgalom a folyó évben lecsendesült, csak a folytonos vagonhiány vert békákat a szabályos munkára. Valóban a kormányának nincs nagyobb feladata, mint ezen, már állandó betegséggé fajult súlyos bajon mielőbb segíteni. A termelés a folyó évben 19 millió métermázsára rugott. A kereslet állandóan igen élénk volt. A munkabérek emelkedésén kivül a bányászati segédanyagok árának rendkívüli megráulása felszöktette a termelési költségeket. A társulat az 1907-ben lejáró szerződéseket megfelelő áron megújította. A folyó évi január hóban tartott rendkívüli közgyűlés által kibocsátott 20.000 darab részvényt a társulat régi részvényesei átvették, az igazgatóság a névértéken felül vételárát a tartalék-alap javadalmazására fordította. A pénzügyi mérleg még csak ezután fog megvonatni. Az a vélemény van azonban elterjedve, hogy az osztalék, mint a múlt évben, 22 korona lesz.

Magyar Általános Köszönbánya Részvény-Társulat. A termelés emelkedése a múlt évihez képest nem számottevő. A társulatot üzemi berendezéseinek teljes kihasználásában az országszerte uralkodó munkáshiány gátolta, mely az esztendő nyolcz első hónapjában oly mértékben volt érezhető, hogy a társulat szükségesnek látta a munkabérek jelentékeny emelése mellett a munkaidőt rövidebbre szabni s a nyolcz óras műszakot behozni. Ez a mélyreható intézkedés különösen az átmenet idejében tetemes áldozatokat követelt, de egyúttal jótékony befolyást is gyakorolt, amennyiben a kivándorlás a társulat bányamunkásai közt megindult árjának gátát vetett. A munkabér, a munkásjelölti intézmények s a munkaidő immár a nyugateurópai államok színvonalán állanak s a társulat vezetői feltételezhetik, hogy azok jól iskolázott munkások állandósítását lehetővé fogják tenni. A társulati bányaművek nagy szénbőségére mellett a munkáskérdés és a fogyasztás szükséglete szabhatnak csak határt a termelés emelésének. A lefolyt évben egy új akná a széntelepig mélyítették s abban a rendszeres szállítás is megkezdődött, míg egy másik akna mélyítését megkezdették, úgy hogy az az 1908. év folyamán a szén szállításában résztvehessen. Kibővítették továbbá a munkástelepet 550 lakással, számos új üzemi épületet átadtak rendeltetésének s a társulat megszügezt telepeit annyira kiterjesztették, hogy évente 10.000 vasuti kocsi képesek termelni. A sajóvölgyi széntermelés emelése czéljából Disznóhorváton új bányát nyitott a társulat s 7 kilométernyi bányavasut segítségével kötötte össze a m. kir. államvasutak vonalával. Új szénterületek felkutatására igen jelentékeny áldozatokat fordított a társulat. A termelés költségei az összes bányaműveknél lényeges emelkedést mutatnak; a felemelt eladási árak ezt kiegyenlítették ugyan, mindazáltal a nyereség a múlt évvel szemben nem érhető el jelentékeny emelkedést, miután a lefolyt esztendőben nagyrészt még az igen mérsékelt árak mellett létrejött kötések voltak érvényben s a társulat ugynevezett konventálisokhoz nem folyamodott. Az osztalék ehhez képest valószínűleg csak mérsékeltlen fog emelkedni.

Az Uríkány-Zsilvolgyi magyar köszönbánya r.-t. alaptőkéjét a lefolyt évben 6.000.000 koronáról 9.000.000 koronára emelte. A társaság részéről létesített nagy coaxmű, amely melléktermékek, mint ammoniak, sulfat, kátrány, stb. gyártására is be van rendezve, valószínűleg január első hónapjában már megkezdte üzemet. Jóllehet a múlt évi termelés tetemes része már régebben olcsóbb árakon lekötött, a kedvező konjunktúrától a társaságnak haszna volt és tetemesen nagyobb tartalékba helyezések után valószínűleg a tavalyinál valamivel nagyobb osztalékot fog fizethetni. Technikai beruházások által a termelés kedvező feltételek mellett már hosszabb időre elhelyezést nyert.

Közlekedés.

A cs. kfr. szab. kassa—oderbergi vasut forgalma már évek óta emelkedést mutat s e fokozatos, mondhatnók immár rendszeres emelkedés az 1907. évben sem maradt el. Ugy a személy-, mint különösen az áruforgalom az 1907. évben is tetemesen emelkedett, daczára annak, hogy a tudvalevően gyenge termés folytán egyik fontos tömegáru, a gabonane-műek szállításánál jelentékeny csökkenés állott be. E hanyatlásért némi kárpótlásul szolgált a mezőgazdaság körében nagyobb mennyiségben szállításra (kivitelre) került mezei és kerti vetemények, valamint a gyümölcsszállításnál tapasztalt emelkedés, igazolásul szolgálva azon közgazdasági irányzatnak, mely a kerti gazdaság és gyümölcstermelés intenzívebb művelésére sarkallja gazdaközönségünket. Érdekesben áll ez a közlekedési vállalatoknak is, melyek gyenge termés esetén az elmaradó gabonaszállításért a kerti vetemények és gyümölcs szállításában találhatnak részben kárpótlást. Nagyobb mérvű s a gabonane-műeknél tapasztalt hiányt messze túlhaladó az emelkedés a tüzelőanyagok első sorban pedig a szén-, továbbá pedig a faszállításnál is, s eléggé jelentékeny az ipari czikkek és vasárak szállításánál is, míg a vasérczek forgalma jelentéktelenül emelkedett. A szén- és faszállításnál az 1906. évben felmerült bajok az érdekelt körök figyelmét fokozottabb mértékben irányították a porosz szénnek éppen a kassa—oderbergi vasut vonalán át történő behozatalára. A vasut számos e tárgyban tartott értekezleten vett részt, egyes ipar- és kereskedelmi kamarák utján pedig idejekorán felhívta az érdekelt figyelmét, hogy a szén- és faszállítás fedezéséről kellő időben gondoskodjanak, hogy így a nagyobb torlódás elkerültevé, a szállítás fenakadás nélkül történhessen. Egyébként is, saját hatáskörében minden lehető megtett arra nézve, hogy a Magyarország részére szóló szén- és faszállításnyak akadálytalanul továbbíthatók legyenek.

A személyszállítás illetőleg utalhatunk az előző évekről szóló jelentéseinkben mondottakra. Az üzleti élet fejlődése, s a vasut által átszelt vidék természeti szépségei a vasut személyforgalmát évről-évre élénkebbé teszik. Télien át a Tátra-Lomniczon, Tátra-Füreden és ujabban más tátrai telepeken is berendezett téli szezon is hozzájárul a személyforgalom élénkségéhez, melynek elősegítése czéljából az eredetileg csak a nyári időnyre berendezett tátra-lomniczi h. é. v. ez év december hó 14-én újból meg-

Szerda, január 1.
nyitott...
press is.
A sz...
folytonos...
bonyolít...
mások...
tovább...
ból Iglo...
mint Od...
tetett s...
rűbbé v...
lomások...
művek s...
rendelt...
A m...
ismeretes...
tervezet...
scheni v...
sége jele...
főleg a...
mely cz...
bővíté...
pek alak...
tést, de...
daczára...
tező ipa...
üzemük...
de fejles...
vasut ár...
bék Mar...
mű-rész...
sítését k...
finomít...
részben...
ugyan, d...
tetni.
Haso...
ritniczai...
fog a for...
zolt em...
üzleti be...
tes erde...
vételnek...
kedése v...
fentiekbe...
hatjuk el...
máltányo...
atlanm...
nyok nel...
gyar kir...
lapított...
sítette s...
kal egyi...
életbe lé...
életbe a...
Az e...
hogy a...
növeked...
közvet...
igényein...
Az...
saság ha...
folyt évl...
radtak...
érhető, n...
csak hog...
még nem...
az ismer...
nyok ált...
megfogy...
tással é...
Felette s...
lődsére...
sára egy...
idejében...
tani, hog...
nyosság...
mával m...
fog okoz...
Ehhe...
hez hoz...
itthon, m...
hosszant...
lom norr...
az üzem...
közén é...
kikötőbe...
kaszinet...
tőztatta...
folyásolt...
Ezek...
szerte is...
vállalat...
len küls...
reteit, v...
képes va...
ellentáll...
tudatos...
Az a...
lezettség...
hogy po...
teljesít...
tékeny...
Kise...

nyitattott a téli forgalomnak, s Budapest keleti pályaudvarról kiindulással bevezettetett a u. n. Tátra-express is.

A személy- és áruforgalomnak fentebb vázolt folytonos emelkedése mellett a forgalom rendes lebonyolítása és biztonsága a nagyobb forgalmi állomások kibővítését s a forgalmi eszközök, járművek további szaporítását elkerülhetetlenné tették. E célból Igló, Ruttká és Zsolna magyar állomások, valamint Oderberg osztrák állomás bővítése munkába vétetett s a munkálatok serényen folynak. A mind sürűbbé váló éjjeli forgalom biztonsága céljából az állomások villamvilágításra rendeztetnek be, s a járművek szaporítása céljából újabb 20 mozdony rendeltetett meg.

A magyar és az osztrák kormány között történt ismeretes megállapodáshoz képest legközelebbi időre tervezetik a második vágány kiépítése a zsolna-tescheni vonalon, miáltal e pályarész teljesítő-képessége jelentékenyen emelkedni fog. E munkálat célja főleg a szénforgalomnak könnyebb lebonyolítása, mely célul Oderberg, Zsolna és Ruttká állomások kibővítése is szolgálni van hivatva. Nagyobb ipartelepek alakulásáról ezuttal nem tehetünk ugyan említést, de annál örvedetesebb az a körülmény, hogy dacára a pénzpiaczi válságos helyzetének, a már létező ipartelepek a kassa-oderbergi vasut mentén üzemüket nemcsak az eddigi mérvben fenntartották, de fejleszthették is, mely körülmény kifejezést nyer a vasut áruforgalmának gyarapodásában. Ruttkán Szóbek Manó gránit-bánya, az osztrák bánya- és kohó-mű-részvénytársaság ugyanott egy mészbánya létesítését kezdte meg, Zsolnán pedig a zsolnai köolaj-finomító rakodóvágányt épített. Mind e létesítmények részben építés alatt vannak, részben már elkészültek ugyan, de csak az 1908. évben fognak üzembe vétetni.

Hasonlóképpen építés alatt áll a rózsahegy-koritnicai h. é. vasut is, mely szintén a jövő évben fog a forgalomnak átadni. A forgalomnak előbb változ emelkedésével természetesen lépést tartott az üzleti bevételek emelkedése, s amint az eddig ismeretes eredményekből következtetni lehet, a bruttó-bevételeknek mintegy 2.000.000 koronával való emelkedése várható. A vasut gazdasági fejlődésének a fentiekben történt ismertetése után nem mulasztjuk el felemlíteni, hogy a társulat igazgatósága méltányolva a személyzet lelkiismeretes és fáradhatatlan munkásságát, másfelől a megélhetési viszonyok nehézségét s az általános drágaságot; a magyar kir. államvasutak alkalmazottai részére megállapított fizetésemelésben saját alkalmazottait is részesítette s e fizetésemelést a magyar kir. államvasutakkal egyidejűleg 1907. július hónap 1-től kezdődőleg életbe léptette. Az 1907. év január 1-ével léptek életbe a segélyezési intézést új alapszabályai is.

Az előadottakat összevonva, megállapíthatjuk, hogy a kassa-oderbergi vasut forgalma állandóan növekedik s a vasutársaság az 1907. évben is igyekezett fontos közgazdasági feladatának, s a közönség igényeinek is megfelelni.

Az „Adria” m. kir. tengerhajózási részvénytársaság hajóinak forgalma és üzleti eredményei a lefolyt évben nagyjában az előző év színvonalán maradtak. Jelentékenyebb fejlődés azért nem volt elérhető, mert az idei rossz termés miatt a kivitel nemcsak hogy nem emelkedett, de a mult évhez képest még némi visszaesés is mutatkozik, másrészt pedig az ismeretes vasutforgalmi és a fiumei kikötői viszonyok által okozott nehézségek mellett még ezt a megfogott forgalmat is csak a legnagyobb erőfeszítéssel és nagy küzdelmekkel lehetett lebonyolítani. Felette sajnálatos, hogy ezen, külkereskedelmünk fejlődésére oly békítőlag ható állapotok gyors javulására egyelőre kevés a kilátás, sőt ha e viszonyok idejében jobbra nem fordulnak, még attól is kell tartani, hogy szárazföldi forgalmi berendezéseink hiányossága egy esetleges élénkebb konjunktúra alkalmával még sokkal nagyobb károkat és nehézségeket fog okozni.

Ehhez a magában véve is eléggé súlyos helyzethez hozzájárult még az is, hogy a munkások úgy itthon, mint a külföldi kikötőkben számos esetben hosszantartó sztrájkokkal akadályozták meg a forgalom normális lebonyolítását, a kikötői munkabérek és az üzemköltségek majdnem mindenütt emelkedtek, a közszén és egyéb anyagok megrágtáltak s a legtöbb kikötőben érvényre lépett a kötelező vasárnapi munkaszünet, ami a gőzösök munkáját lényegesen feltartóztatta s üzemük jóvedelmességét hátrányosan befolyásolta.

Ezek a viszonyok nemcsak nálunk, hanem világ-szerte igen nyomasztólag hatottak a tengerhajózási vállalatok üzletére és ha az „Adria” ezen kedvezőtlen külső körülmények között úgy forgalmának méreteit, valamint ennek jóvedelmességét ez évben is képes volt megtartani, ez csak a vállalat kipróbált ellentálló képességének, konszolidált erőinek és cél-tudatos üzletkezelésének eredménye és bizonyítéka.

Az állammal szemben fennálló szerződéses kötelezettségének a társaság a lefolyt évben is nemcsak hogy pontosan megfelelt, de Fiuméből és Fiumébe teljesített járatainak száma a kikötött mértéket jelentékenyen meghaladta.

Kisebb havariaktól eltekintve, súlyosabb termé-

szeti baleset az „Adria” hajóját a lefolyt évben nem érte, tekintettel azonban arra, hogy majdnem minden államban, de különösen osztrák részről, a hajózási vállalatok kormányai nagyarányu támogatásával majdnem kivétel nélkül azon dolgoznak, hogy a folyton fejlődő hajóépítési technika által nyújtott előnyöket kihasználva, hajószukát gyorsaságban, munkaképességben és modern berendezésekben mind- jobban tökéletesítsék, az „Adria”-nak is arra kell törekednie, hogy a versenyző vállalatokkal ezen a téren is lépést tartva, a magyar tengerhajózásnak évtizedes munkával és nagy áldozatokkal kivívott reputációját megtarthassa és előbbrevihesse s ebből a célból különösen földközi tengeri vonalát a személyszállítás modern igényeire is berendezett új hajók építése által kívánja rekonstruálni.

A lefolyt üzletév összforgalma kerekaszámában mintegy 924.000 tonna volt az előző év 940.711 tonnájával szemben. E végösszegben a behozatal Fiuméba kerekaszámában 120.000 tonnával (az 1906-iki 65.449 t-val szemben), a Fiuméből való kivitel (az 1906. év 298.225 t-jával szemben) kerekaszámában 295.000 t-val és a közbeeső kikötők forgalma (az előző év 577.037 t-jával szemben) 509.000 tonnával szerepel.

A legfontosabb kiviteli áruk: liszt, árpa, bab, cukor, aszuszilva, keményítő, ásványvíz, cserkivonat, donga és fa az 1907. év forgalmában a következő mennyiségben kerültek elhajózásra: liszt körülbelül 40.000 t. (— 15.893), árpa kb. 19.000 t. (11.000), bab kb. 20.000 t. (— 1.651), cukor kb. 40.000 t. (+ 16.049), aszuszilva kb. 1500 t. (— 248), keményítő kb. 1500 t. (+ 228), ásványvíz kb. 5500 t. (+ 2280), cserkivonat kb. 9000 t. (— 2642), donga kb. 13.500 t. (+ 644) és fa kb. 100.000 t. (+ 4853).

A behozatal főcikkjei az előző év forgalmához képest általában kevés változást mutatnak, kivéve a kőszent (+ 43.528), nyers vasat (+ 5000), ásványolajat (+ 1900), vasárut (+ 1300), gépeket (— 500 t.), míg a gyapotárut, kávé, gyanta, délgymölés és más behozatali cikkek a most lefolyt üzletévben is kb. az előző évi mennyiségekben hozottak Fiuméba.

A lefolyt év üzleti eredményein az előző évhez képest alig lesz lényegesebb változás s így az osztalék is előreláthatólag a mult év arányában, vagyis legalább husz koronában fog megállapíthatni.

A Magyar Keleti Tengerhajózási Részvénytársaság hajóállományának kibővítéséről és forgalma kiterjesztéséről az elmúlt évben fokozott mérvben gondoskodott és úgy a Keletre mint a nyugatra irányuló járatait jelentékenyen fejlesztette s ekkép lebonyolított forgalmában is nagyarányu gyarapodás következett be. Így egyebek között nem kevesebb mint 110.000 tonna túlnyomóan magyar eredetű fa szállítattott el a különböző viszonylatokban, miáltal az össziforgalom 334.000 tonnát ért el, mely mennyiségből a fekete tengeri és levantei forgalomnak mintegy 64.000 tonna esik. Ezen mennyiségek 98 járaton kerültek elszállításra és a társaság hajói 267.478 tengeri mértföldet futottak be. A fenti számokból világosan kitűnik, hogy a kereskedelmi kormány által a magyar forgalmi érdekekre nézve kezdetől fogva oly fontosnak elismert galaczi utirány Magyarország forgalmi politikájában igen fontos tényezővé vált, annál inkább, mert a fiumel vonalon mind sürűbben jelentkező súlyos forgalmi zavarok is arra utalnak, hogy az alduna-galaczi utirányra minél nagyobb figyelem fordítható, ami által a Vaskapu szabályozásával kezdeményezett azon terv nyerne végleges megvalósítást, amely szerint az ide gravitáló áruforgalomnak is hazai hajózási vállalat álljon szolgálatára. A társaságnak az Osztrák Lloyd-al fennállott egyezménye 1906. december hó végén lejárt ugyan, de ez a körülmény semmilyen sem akasztotta meg a forgalom rendszeres lebonyolítását, mert a társaság gondoskodott arról, hogy a Konstantinápolyon túl fekvő kikötőbe rendelt áruk is fenakadás nélkül hajóztassanak el, és e tekintetben is növekedett áruforgalmat sikerült elérnie.

Az 1898. évi IX. t.-cikkbe iktatott állami szerződésnek lejártától immár csak két hónap választ el bennünket és ennek megújítása alkalmával a társaság úgy a nyugati mint keleti járatainak nagyobb-szerű kiterjesztését tervezi, amely forgalmi hálózattal az ország közgazdasági és forgalompolitikai érdekeinek hathatósabban szolgálatára törekszik.

A Magyar keleti tengerhajózási részvénytársaságnak, amely hajóállományát folyton növelte és a mult évben is 2, egyenkint 6200 tonna hordképességű gőzössel szaporította hajóparkját, ezekkel együtt immár 9, összesen 42.000 tonna hordképességű hajója van, amivel kapcsolatban részvénytőkéjét is 4.200.000 koronára emelte, aminek következtében pénzügyileg is megerősödött képes a reá váró feladatoknak megfelelni. A szabadhajózás keretében Fiume kikötőjébe is végzett járatokat újonnan épült Orsova és Turul nevű hajóival. Nem hagyható figyelmen kívül a nemzeti szempontból amaz igen örvedetes körülmény, hogy hajósi személyzetének túlnyomó része magyarokból van egybeállítva és valamennyi hajón a magyar nyelv dominál. Figyelemre és utánzásra méltó inicitivát ragadott meg egyébiránt a társaság, amidőn az Országos Gyermekvédő Liga védenecinek egy nagy számát helyezte el hajóin, akikből ekként derék magyar tengerészeket nevel. A hazánkban bekövetkezett nagybőrművű szénhiány csök-

kentéséhez is hozzájárult a társaság azáltal, hogy a galaczi utvonalon a Magyar kir. folyam- és tengerhajózási részvénytársasággal kapcsolatban Orsován keresztül több hajókomány angol szeten hozott be az országba, főképp a délvidéki ipartelepek czéljaira. A lefolyt évben a társaságot semmi nagyobb tengeri baleset nem érte és nagyobb havariák sem fordultak elő. A fuvarpiacson ez év folyamán nevezetesen vilteldij-emelkedések nem állottak be, ami főképp a kedvezőtlen hozamokra vezetendő vissza, de másrészt a tekintélyes közszenzállományozások a behozatali viszonylatokra kedvezőbb befolyást gyakoroltak, ami nagyrészt pótolván a kivitelben némileg csökkent hozadékot, a társaság kielégítő üzleteredményeket ért el.

A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási R.-T. 1907. évi hajózási évada az utolsó éveknél sokkal kedvezőbb kilátások között nyílt meg. Mig ugyanis az 1905. évi hajózási idény az előző rossz termés és a tengerire fennállott román kiviteli tilalom hatása alatt állott és az 1906. évi hajózás első hónapjában is, kellő mennyiségű rakományok hiányában, az önköltség határán mozgó, a Dunán azelőtt nem ismert tulajdonosny díjtételekkel kellett beérni, addig a folyó hajózási évad első felében oly hajókereslet jelentkezett, amely a hajózási vállalatok hajóparkjának teljes kihasználása mellett, az év e szakában már huzamosabb idő óta el nem érhető díjtételeket biztosított. A hajózási üzemi kiadásoknak állandó emelkedése, a legfontosabb anyagok fokozatos megrágtulása ki-vánatossá tette volna, hogy az év első felében jelentkezett élénk és kedvező tömegáruforgalom az egész hajózási évadra állandósuljon. A nem elég kedvező terméviszonyok folytán azonban egyrészt a hajókereslet csökkenésével a szállítási díjtételek sem maradtak meg a kellő színvonalon, másrészt és még inkább a beállott és hónapokig tartó abnormálisan kedvezőtlen vizálási viszonyok az egyes hajók kellő kihasználását lehetetlenné tették s így az év második tele s különösen az őszi idény a hajózára nagyon kedvezőtlen alakult. A társaság hajóival lebonyolított személyiforgalom egyébként az előző évi kerekében mozgott, a darabáru- és a nyugotra irányuló lisztiforgalom kielégítően tovább fejlődött. A nyugoti külföldre passau, illetve regensburgi átrakással a társaság hajóival szállított körülbelül 400.000 mm., az előző évi 461.490 mm. és az 1905. évi 387.600 mm.-val szemben. E forgalom kialakulására és lebonyolítására különösen békítőlag hatott a tulságos hosszú ideig tartó kedvezőtlen vizállás. Az egyelőre csak ideiglenesen megállapított adatok szerint a társaság hajóival ez évben szállított körülbelül 540.000 utas (1906-ban 544.103) és 6.400.000 mm. áru (1906-ban 5.937.629 mm.).

Az „Atlantica” Tengerhajózási Részvénytársaság Budapestén az 1907. év első hónapjában kezdte meg működését és 6 ujonnan épült és a hajótechnika modern újításával felszerelt hajóját 1907. évi június haváig forgalomba is helyezte. A társaság ma 37.000 tonna saját hajóúrtartalommal bír. Az 1907. év folyamán részben saját, részben bérelt gőzhajóival Braila, Galatz, Sulina és Constanza kikötőkből kiindulva és e kikötőkbe visszatérve, havonként kétszeri járatot tartott fenn az alexandriai, ugyancsak kétszeri járatot a rotterdami, továbbá a Földközi-tengeren, nevezetesen az észak-afrikai, szíriai, sziciliiai, olasz és dél-francia viszonylatokban. A társaság tömegáruknak, különösen angol szénnek, koksznak és angol nyersvasnak elárúsítására külön áru-osztályt létesített és gőzhajóit nagybőrműre az e saját számlára eladott áruknak szállításával foglalkoztatta. Az „Atlantica” 1907. évi össziforgalma, amelyet saját és bérelt hajóival lebonyolított, 3.000.000 métermázsá összmennyiséget tesz ki, főleg szénben, kokszbán, gabonában, fában és darabáruban. Az „Atlantica” saját képviselőket, illetve fiókokat tart fenn Cardiffban, Fiumében, Galatzban és Brailában és azon igyekszik, hogy a társaság által fenntartott járatok iránt támasztott igényeknek megfelelően, összeköttetéseit újabb fiókoknak Odesszában és Alexandriában való létesítésével kiterjessze. Az első mérleg, tekintettel arra, hogy a teljes üzeme csak 1907. évi június havában vétetett fel, az 1908. év végével lesz felállítva. Az 1907. év végéig folyt üzletvitel eredménye teljesen kielégítő és a jövő 1908. évre a társaság máris több nagyobb üzletet kötött le, amelyek a társaság fenállásának első évében szerzett összeköttetéseinek nagybőrmű fellendülését és a társasághoz fűzött finanziaális várakozást teljességgel igazolni fogják.

A Budapesti villamos városi vasut régi és általános elismert elvéhez híven a lefolyt 1907. évben is arra törekedett, hogy a forgalmi igényeknek minél tökéletesebben feleljen meg; a tökéletesítésre irányuló ezen munkálkodása egyformán nyilvánul meg összes intézkedéseiben: az új vonalak tervezésében, az alkalmazottak irányában tanusított humánus érzésében, modern, új áramfejlesztő-telepe építésében, a forgalmi eszközök szaporításában és a régebbi kocsioknak, valamint a vonalak pályáinak nagyarányu javításában és jókarbantartásában.

Az év elején egy érdekes vonaltervet nyújtott be a vállalat a székesváros tanácsának felhívására: a Nagymező-utcai vonalnak a Klauzál-utczán át a Rökus-kórházig való meghosszabbítása tervét, amely amellet, hogy igen fontos közforgalmi érdekeket szol-

Magyar Kereskedők Lapja

(„Magyar Lloyd“)

a kereskedelem, nagyipar, vállalkozás
szállítás közlönye.

Politikai Lap.

»Vállalkozók és Iparosok Lapja« és hiteles
sorrúti értesítő ingyenmelléklettel.

Előfizetési ár (mellékletekkel együtt):
Egy évre 16 kor., félévre 8 kor., negyedévre 5 kor.

Legjobb hirdetési
orgánium

Kiadóhivatal:

Budapest, V., Sas-utca 13. sz.

Mutatványszám ingyen.

Aczélöntvényeket

dynamók az általános gépépítés, valamint minden
egyéb más célra, az öntvények felhasználásához
alkalmazkodó szilárdsági tulajdonságokkal kiváló
minőségben.

Kovácsolható lágyvas- öntvényeket

minden célra, mint tömeggyártási árut a legjobb
minőségben, beküldött minták, vagy rajzok után,
rövid időn belül szállít az:

Első Magyar Lágyvas és
Aczélöntőgyár

Gugler és Forray

Budapest, V., Váci-ut 162. sz.

TELEFON 27-39.

Sürgős esetekben egyes aczélöntvények
néhány napon belül szállíthatók.

A Járadék-Hitelbank r.-t.

váltó-üzlete

Budapest, VI., Teréz-körút 1/a.

Legmagasabb előlegel nyújt a legelőnyösebb
feltételek mellett értékpapírokra és sors-
jegyekre.

Mindennemű sorsjegyet a legkényelmesebb
fizetési módokat mellet árusít, részletfize-
tésre.

Osztálysorsjegyek főelárusítóhelye; eredeti
áron kaphatók.

Foglalkozik továbbá minden, a bankszak-
mába vágó ügyletekkel és szakszerű felvi-
lágosítással a legnagyobb készséggel szolgál.

Takarékbetétek

legmagasabb kamatoztatással elfogadtatnak.

Járassa és olvassa a Biztosítási és Közgazdasági Lapokat

minden szakember!

E lap 14-ik évi fennállása alatt fénvesen
beigazolta szükséges és nélkülözhe-
tetlen voltát és méltán rászolgált arra
a hatalmas pártfogásra, melyben a szak-
körök részesítették. A lapot egy szerkesztő-
bizottság vezeti s így a lap az osztrák-ma-
gyar és monarchia összes lapjai között a
legjobban értesült szakújság. Pontosan
beszámol a biztosító-intézetek működéséről,
közli a kinevezéseket, előléptetéseket, fonto-
sabb biztosítási pereket, híreket, belföldi
eseményeket, „Külföld“ rovatában beszámol
az idegen országokan történekről. —
A lap mindig friss, mindig változatos és
hasznos, mert a ki állást és tisztvise-
lőt keres, leghamarább e lapnál érhet célját.

Előfizetési ára:

Egész évre 12.—K. Fél évre 3.— K.

Kérjen mutatványszámot a kiadóhivaltól
Budapest, VII., Vörösmarty-utca 43.

Felhívás a fő- és vezérügynökségekhez!

„Tiszteljétek a közkatonokat“. Sokszor halljuk ezt hangoztatni, de nálunk ez is tres frázis maradt, mert ennek az ellenkezőjét cselekszi maga az állam, a társadalom, sokszor maguk az intézetek is. Nem elég, hogy a pénzügyi kormány évek óta súlyos jövedelmi adót vet ki a vidéken működő fő- és vezérügynökségekre, felügyelőkre, (hogy így azt a keveset is elvigye, a mit még a szélhámós ügynökök talán meghagytak az önök zsebében), nem elég, hogy a tenger portó és delcredere és az elveszett kintlevőségek ugysis suttják önöket, most még a kormány egy újabb rendeletével arra kényszeríti a vidéki fő- és vezérügynökségeket, hogy azok iparigazolványt is váltsanak, különben nem működhetnek. Százféle panaszt és sérelmet hallunk, a miket itt felsorolni nem lehet, de érzik azt önök nagyon jól, mert az mind megannyi akadály az önök sikeres működése ellen.

Itt az ideje, hogy a külszervezet, a mely oszlopát és testét képezi a magyar biztosítás ügynek, a mely nélkül a leggazdagabb intézet sem tudna mozdulni, sorompóba lépjen és saját legfőbb érdekének megóvására tömörüljön, mert itt egyesülés nélkül eredményt elérni nem lehetséges.

Szaklapunk most záslójára írta a főügynökségek, vezérügynökök és képviselők ügyeinek, helyzetének megvitatását és javítását azért szólítjuk fel önöket is, hogy lapunk körül tömörüljenek, mert a mit az egyesek elérni nem tudtak, azt egyesült erővel a saját hatalmával könnyű lesz elérni és diadalra juttatni.

Minden ez ügybeni teendőket a Biztosítási és Közigazgatási Lapokban fogjuk megbeszélni, itt indítjuk, illetve folytatjuk tovább az akciót. Csatlakozzék tehát hozzánk mindenki!

Minden szakmabeli embernek kezezményes árban küldik meg ezt a lapot, a mi lapunkat, a mely már 13 éve szolgálja a biztosítás ügyét, szaktudással, nyílt szóval. A lap előfizetési ára évente 6 frt, fél évre 3 frt, (másoknak évi 10 frt), ezt a csekély áldozatot pedig mindenki meghozhatja a magyar biztosítás ügyéért is!

A lap köteleznie magát, hogy minden ügyeinkre, sérelmeinkre vonatkozó cikket, felszólalást szívesen, díjmentesen kiad, ha az közérdekű s mindazon szolgálatokat teljesíti, a mit a kartársak, egy jól vezetett szaklaptól elvárhatnak.

Felhívásunkat szives figyelmébe ajánlva, kérjük csatlakozását.

Hazafias tisztelettel

Több fő- és vezérügynök.

PÉNZSZEKRENYEK GELLÉRI ÉS SCHULLER CZÉGNÉL BUDAPEST, IX., RÁKOS-U. 4.

GYARTANAK: TŰZ- ÉS BETÖRÉSMENTES PÉNZSZEKRENYEKET, KÖNYV- ÉS ORTMÁNSZEKRENYEKET, ANYAKÖNYVI SZEKRENYEKET, PÁNCZÉLSZEKRENYEKET ÉS PÁNCZÉLSZOBÁKAT LEGJOBB KIVITELBEN.

Allandó nagy raktár. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

LEGSEBBS... LEGJOBB... LEGOLCSÓBBA,
PAP, PAP, PAP (LAC)

Összevasható vaságy kivételű 8 matracral 10 ft.
Bodronygyebélek méret szenni 3 fttől foljeb.

GICHNER JÁNOS
Ágynemű réz- és vasbutor-gyáros
szőnyeg, függöny, poltro, terítő stb.
nagy választékban,
**BUDAPEST,
Erzsébet-körül 20,**
Fiókfiat: Rákóczi (Kereses U.)-ut 80. sz.
Gyar: Kertész-utca 7. és 9.
Arjegyzéket bárkinél ingyen és bérmentve küldök.
Gyermekágyak nagy választékban. Még nem látott ártól kiadódom vagy a pénzét visszavonom.

darabja 1 fttől
50 kr-tól felebbe

Mindenütt kapható a legfinomabb
Weider tejszín és Zsolna csokoládé
Csokoládé dessert bonbonok!
Weider Ármin és Béla
csokoládé és cukorkagyár ZSOLNA.

AGRARIA

Kérje minden gazda az összes

Gazdasági gépek árjegyzékét

Levélczím:
AGRARIA
Budapest, Váci-ut 2. sz.

ékek,
vetőgépek,
gőzcsőqlők,
motorok stb.-röl.

AGRARIA

Fogkefék rendkívül jó minőségűek nagy és olcsó választék.
MÖLLER J. L.-féle

Szalicil-szájvíz és fogpor

használatát előtérbe minden fogájdalmat biztosan megszünteti a fogak tisztítását a kellemetlen szagot - Egy üveg szájvíz ára 40 kraj. száraz 80 kraj. száraz, nagyobb üveg 1 forint 80 kraj. száraz és 2 forint

Müller J. L.-féle Szaliczil fogpor

szaliczil vízzel használva nemcsak hőféhérvé teszi a fogakat, hanem a már létező fogbetegségek tovább terjedését is meggátolja. Doboza 80 kraj. száraz és 1 Ft 80 kraj. száraz.

Müller J. L.-féle Szaliczil fogpép

darabja 80 kraj. száraz Ugyanazon hatással bír, mint a fogpor. Minden főtől elcsorolt koszmimények arvaol utasítás után készíthetik.

MÜLLER J. L.
székeséki udvari állatorvos és gép-és szappan gyárosnál
Budapest, IV., Koronaheczeg-u. 2. Az országban mindenütt kapható.